

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

Рада молодих учених при Міністерстві освіти і науки України

Рада молодих вчених Дніпропетровської області

Рада молодих вчених комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної
ради»

«МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ МОДЕРНУ – ФУНДАМЕНТ
РОЗВИТКУ ОСВІТИ, НАУКИ ТА БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ»

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

25 листопада 2020 р.

Дніпро

За редакцією:

СИЧЕНКА Віктора Володимировича, доктора наук з державного управління, професора, ректора КЗВО «ДАНО» ДОР»

ВАЩУК Олесі Петрівни, доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри криміналістики Національного університету "Одеська юридична академія", Голови Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України

ВІЛЬХОВОЇ Тетяни Володимирівни, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки КЗВО «ДАНО» ДОР»

ШИНКАРЕНКА В'ячеслава В'ячеславовича, кандидата педагогічних наук, доцента, завідувача кафедри дошкільної та початкової освіти КЗВО «ДАНО» ДОР»

Молодий вчений модерну – фундамент розвитку освіти, науки та бізнесу в Україні: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (25 листопада 2020 року, м. Дніпро). – Дніпро: КЗВО «ДАНО» ДОР», 2020. – 235 с.

Посвідчення УкрІНТЕІ № 692 від 09.11.2020 р.

У збірнику містяться матеріали II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Молодий вчений модерну – фундамент розвитку освіти, науки та бізнесу в Україні», що була проведена 25 листопада 2020 року Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України, Радою молодих вчених Дніпропетровської області та Радою молодих вчених комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної

освіти» Дніпропетровської обласної ради». *Матеріали опубліковані в авторській редакції. За зміст та достовірність матеріалів, поданих у збірнику, відповідальність несуть автори публікації.*

© Колектив авторів, 2020

© ДАНО, 2020

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні учасники конференції!

Вітаю з початком роботи II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Молодий вчений модерну – фундамент розвитку освіти, науки та бізнесу в Україні»!

Сьогодні Україна перебуває у складних умовах, пов'язаних із пандемією COVID-19, що помітно відображається на житті всього населення нашої країни. Увесь світ вимушено перейшов на онлайн-комунікації та дистанційне навчання аби уникнути розповсюдження вірусної хвороби.

Але, незважаючи на такі умови, вся наукова спільнота продовжує працювати далі, проводити дослідження з різних галузей науки, реалізовувати власні ідеї, направлені на розвиток держави та її окремих регіонів.

Бажаю успіху у проведенні наукової роботи, обміну знаннями, досвідом та професійними компетентностями.

*Ректор Комунального закладу вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради», доктор наук з державного управління,
Заслужений працівник освіти України, професор
Віктор Сиченко*

ЗМІСТ

Секція 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ТА ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ STARTUPІВ І РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	9
Соболенко В.В. Аналіз сучасних підходів до фінансування сталого розвитку регіону.....	9
Горбатюк Т.І. Аналіз підходів до методології інформаційно-аналітичного забезпечення управління фінансовим станом підприємства.....	14
Клевцова Н.В. Розвиток молодіжного бізнесу в Україні і створення startup.....	20
Мареніченко В.В. Розвиток startup проєктів в Україні через механізми державного регулювання краудфандінгу.....	22
Легеза Є.О. Корупційні ризики в діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо надання адміністративних послуг.....	26
Мартинюк Н.М. Початкова стадія адміністративної процедури надання публічних послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.....	30
Федоріщев С.С. Переобтяжені інформаційні картки надання адміністративних послуг в діяльності ЦНАП та шляхи їх вирішення.....	33
Шинкаренко В.В., Бугайова І.Ю. Публічне управління: сутність і визначення.....	38
Секція 2. НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ.....	41
Semenets-Orlova I.A. Educational changes as a tool of human potential development.....	41
Безена І.М. Криза сучасного світу і механізми антикризового управління у сфері освіти: регіональний аспект.....	45

Бистрицька О.Г. До питання розвитку інклюзивної освіти в Україні.....	50
Булах І.І., Шиманська О.В. Якість вищої освіти України: європейський вимір.....	54
Дранник В.А. Щодо реформування освіти та підвищення якості надання освітніх послуг.....	59
Дуб Н.Є., Нечипор Н.О., Головчак М.І. Дуальна освіта: засіб реалізації практичної підготовки сестер медичних.....	61
Родіна Н.В. Теоретичні аспекти підготовки практичних психологів у закладах вищої освіти України.....	64
Саленко Г.І. Засади stem-освіти в сучасній українській школі.....	69
Федько Я.Ю. Класифікація мобільних додатків для підвищення якості надання освітніх послуг під час вивчення предмету фізика.....	71
Хоролець А.В. Формування здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів.....	75
Чирко В.І. Впровадження елементів stem-освіти на уроках інформатики у початковій школі.....	78
Шабасєва Л.М. Дистанційна освіта як сучасний підхід до надання освітніх послуг.....	84
Яворовська В.В. Використання сучасних інтерактивних технологій навчання на уроках в початковій школі.....	90
Баличева В.М. Умови розвитку маркетингової компетентності керівника закладу загальної середньої освіти.....	92
Пікінер Ю.І. Основні напрямки діяльності розвитку управління системою виховної роботи у формуванні здорового способу життя.....	96
Прядка-Іщенко А.В. Теоретичні основи розвитку теорії лідерства та стилів управління.....	101
Кошова С.М. Сучасні технології управління закладом освіти.....	104
Давиденко А.С. Теоретичні аспекти інклюзивного підходу до освіти дітей із затримкою психічного розвитку.....	109

Сиченко І.М. Організація виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах сімейного виховання.....	111
Карасьова С.В. Система регулювання економічної безпеки закладів вищої освіти.....	114
Куриленко Н.О. Теоретичні засади розвитку інституційних механізмів управління вищою освітою України.....	117
Ярема О.А. Наукові підходи до дослідження форм організації навчання у закладах загальної середньої освіти.....	120
Бутрімова Л.С. Теоретичні аспекти вивчення проблеми формування інклюзивної культури учасників освітнього процесу.....	123
Черненко Т.В. Теоретичні основи розвитку творчих здібностей школярів із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивної освіти.....	125
Рябуха А.В. Дидактико-технологічні засади інклюзивного навчання дітей з обмеженими функціональними можливостями.....	128
Середюк Г.М. Теоретичні основи організації психолого-педагогічного супроводу інклюзивної групи закладу дошкільної освіти.....	130
Гладченко А.А. Особливості розвитку інклюзивної освіти в Україні.....	133
Курпа А. Expediency of using information and communication technologies while teaching foreign languages	136
Федоренко М.І. Особливості організаційної культури керівника ЗДО.....	141
Гончарова С. Є. Сутність і необхідність управління іміджем установ освіти для підвищення їх конкурентоспроможності.....	145
Слюсаренко В.М. Сучасний стан фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми середнього шкільного віку в закладах загальної середньої освіти.....	148
Верболоз О.А. Теоретичне обґрунтування використання сучасних форм роботи з батьками.....	151
Бондар Ю.О. Науково-теоретичне обґрунтування управління інклюзивною роботою в середніх навчальних закладах.....	155
Секція 3. НАУКОВИЙ ПРОСТІР ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК.....	158

Бойко В.В. Фінансова модель підприємств.....	158
Kostyshyn A.B. Outpatient examination of the masticatory muscles in patients with decreased bite height.....	161
Лазаренко В.О. Сучасні стратегії розвитку туристичної галузі в умовах кризових явищ.....	164
Новак К.С. Управління фінансовими потоками на підприємстві: методологія моделювання.....	169
Півень М.В. Закономірності впливу бокових стінок віброрешета на параметри руху потоку сипкої суміші.....	176
Савічан К.В., Трачук Н.А., Іванова А.Ю. Залежність виникнення печінкової дисфункції від локалізації поранення.....	180
Соколова Е.Т. Реалізація індивідуальних освітніх маршрутів вчителів географії в умовах неперервної освіти.....	170
Секція 4. МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	185
Миколайчук Л.П. Перспективні напрями розвитку галузі вівчарства в Україні.....	185
Кравченко М.В., Кравченко Л.А. Фінансово-економічна безпеки аграрного сектору в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.....	189
Кравченко М.В., Золотаренко Ю.В., Кравченко Н.М. Науково-методичні підходи щодо конкуренції та фінансово-економічної безпеки на підприємствах аграрного сектору.....	193
Облещенко А.Д., Гулевський В.Б., Постол Ю.О. Порівняння технологій виробництва кефіру.....	197
Терещенко І.О., Сердюк Р.Є. Науково-методичні підходи удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства.....	202
Шавлак М.А. Ринок земель України: функції та завдання.....	207
Руденко Ю.О. Теоретичний аналіз дефініцій основних категорій та понять сільського туризму.....	212

Секція 5. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО МОЛОДОГО ВЧЕНОГО.....	216
Вільхова Т.В. Актуальність та важливість наукової діяльності молодих вчених України.....	216
Horbatiuk I.B., Horbatiuk Ir.B. Competence approach to teaching modern medical students.....	221
Акопян А.А. Вчений-мистецтвознавець у сучасному культурно-науковому просторі.....	223
Бортун Б.О. Конфліктологічна компетентність сучасного молодого вченого.....	227
Висоцька О.Є. Формування навичок академічної доброчесності сучасного молодого вченого в умовах цифровізації суспільства.....	232
Кетлер-Митницька Т.С. Інтернальність як чинник аутопсихологічної компетентності молодого вченого.....	236
Матвєєва К.В. Постать молодого вченого в ситуації постмодернізму в культурі.....	240
Ostapenko V.M. Relationship on the education, science and innovation for social development of country.....	244
Соболенко В.В. Аналіз сучасних підходів до фінансування сталого розвитку регіону.....	249
Барченко Н.Л., Шевченко А.Т. Метод аналізу ієрархій для вибору актуальної мови програмування.....	255
Васараб-Кожушна Л.Д. Стратегія розвитку ОТГ як інструмент реалізації довгострокових цілей.....	259
Фірсова О.М., Постол Ю.О., Стручаєв М.І. Термічна обробка харчової продукції під тиском.....	262
Abdulla N. Needs and challenges of maldivian advisory officers in building resilience of smallholder farmers.....	266
РЕЗОЛЮЦІЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	272

Секція 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ТА ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ STARTUPІВ І РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

В.В. Соболенко

Україна, місто Миколаїв, Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського

Фінансування сталого розвитку регіону на макрорівні забезпечується коштами державного бюджету. Реалізуються такі механізми фінансування, переважно, через: державні програми шляхом фінансування системи заходів, спрямованих на соціально-економічний розвиток; програми, які фінансуються Державним фондом регіонального розвитку; субвенції, які попередньо плануються у державному бюджеті; інструменти фінансового вирівнювання.

Фінансування сталого розвитку регіону на мезорівні забезпечується коштами місцевих бюджетів. Ключовим завданням регіону в частині фінансування його розвитку є проведення поглибленого дослідження щодо механізмів формування власних фінансових ресурсів, їх ефективного використання, а головне, – нарощення з метою розширеного відтворення соціально-економічного потенціалу регіону.

До основних завдань зміцнення фінансового забезпечення та підвищення фінансової спроможності регіону можна віднести: зростання обсягів доходної частини місцевих бюджетів; оптимізацію та ефективність видаткової частини місцевих бюджетів; консолідацію та концентрацію коштів місцевих бюджетів декількох рівнів та їх спрямування на реалізацію спільних програм соціо-еколого-економічного розвитку; залучення коштів

через емісійну діяльність; формування в регіоні сприятливих умов для розвитку бізнесу, особливо через заохочення розвитку кластерів, індустріальних парків, що забезпечуватимуть збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Також особливої уваги потребує питання активізації розвитку небюджетних механізмів фінансового забезпечення регіонального розвитку, які реалізуються через загальнодержавні та місцеві заходи у вигляді регіональних проєктів місцевого бізнесу, фінансово-кредитних установ, громадян, громадських організацій.

На рівні держави такі програми спрямовані на залучення потенційних інвесторів, та мають сприяти створенню відповідного правового поля. На місцевому рівні такого роду програми мають стосуватися створення регіональних інвестиційних фондів, розширення конкретних форм соціальної відповідальності бізнесу і, особливо, на залучення інвестицій під проєкти, які передбачають створення нових робочих місць в регіоні, покращення інфраструктури, розв'язання питань соціального розвитку.

Фінансування сталого регіонального розвитку – це пріоритетна задача будь-якої ланки місцевої влади. Достатній рівень матеріального забезпечення, високий ступінь соціального захисту громадян та сприятливі екологічні умови – мають стати результатом ефективної регіональної політики, прагненням влади до підвищення добробуту та якості життя свого народу. Зміцненню довіри і солідарності між суспільством і державою сприяє договір про взаємні обов'язки: громадяни сплачують податки державі, а натомість отримують економічні вигоди, соціальні виплати або інші послуги.

Насправді, при правильно вибудованій регіональній політиці, за умови відсутності корупційних складових, шляхом запровадження сучасних підходів до фінансування регіонального розвитку, вважаємо, що першочерговим завданням є забезпечення відповідного соціального захисту. З метою повного охоплення найбільш уразливих груп населення, зменшення масштабів соціальної нерівності, держава має запуснути механізм

таргетування бідності, шляхом цілеспрямованого впливу на найменш захищені соціальні верстви населення, використовуючи інструменти підвищення доходів та скорочення кількості тих, хто живе за межею бідності.

Переконанні, що інноваційна фінансова модель, розроблена на основі удосконалення якісної складової податкових надходжень, перерозподілу державних податків, використання засобів офіційної допомоги в галузі розвитку, боротьби з неправомірними фінансовими потоками, використання бюджетних та валютних резервів, фінансування систем кумулятивного соціального захисту за рахунок внесків учасників здатна запустити розвиток систем соціального захисту інклюзивного характеру.

Відрахування з метою оптимізації охоплення соціальним захистом.
Першим кроком на шляху до оптимізації охоплення соціальним захистом, на нашу думку, має стати визначення мінімальних рівнів соціального захисту через запровадження гарантованого доходу для дітей, людей похилого віку та дорослих працездатного віку, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Застосовуючи такий підхід можна заповнити прогалини в охопленні соціальним захистом при відносно низьких відрахуваннях, в межах 1-2% від ВВП.

Розширення фінансування за рахунок збільшення податкової бази.
Забезпечення фінансуванням соціального захисту є прерогативою, в першу чергу, держави. Серед переліку Глобальних цілей сталого розвитку, затверджених на засіданні Генеральної Асамблеї ООН в кінці вересня 2015 року, є Ціль №1, яка передбачає подолання бідності у всіх її формах та усюди. Ще 15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь: «Цілі сталого розвитку: Україна», а діючий президент, в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у своєму виступі зазначив: «Для досягнення ЦСР на національному рівні Україна здійснюватиме нові програми і проєкти, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. ЦСР

служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень в Україні». Отже, Уряд України зобов'язався «упровадити на національному рівні належні системи і заходи соціального захисту для всіх, включаючи встановлення мінімальних рівнів, і до 2030 року досягти суттєвого охоплення бідних і уразливих верств населення» [2]. Досягнути намічені цілі, на нашу думку, можна за рахунок розвитку систем соціального захисту інклюзивного характеру.

Збільшення податкових надходжень шляхом удосконалення їх якісної структури. Обсяги податкових надходжень до бюджету України в середньому складають близька 30% від ВВП. В порівнянні з країнами ОЕСР, в яких середній показник податкових надходжень становить 34% від ВВП, ситуація не видається складною. Але якщо аналізувати якісну складову наповнення бюджету, то варто відмітити, що лише четверта частина від загального обсягу податкових надходжень формується із доходів прибутку або приросту капіталу [1]. Більшості Європейських країн саме за рахунок податкових надходжень, здебільшого, прогресивного оподаткування та ефективного накопичення багатства вдається збільшувати інвестиції в соціальну інфраструктуру, зокрема, в соціальний захист.

Перерозподіл державних видатків. Механізми оптимізації оподаткування, на нашу думку, слід застосувати і до *перерозподілу* державних видатків, а саме, до заміни дорогих та недостатньо ефективних інвестицій на інвестиції, які спроможні забезпечити більш суттєві соціально-економічні результати, до *вилучення* нераціональних податків та *боротьбу* з корупцією.

Вважаємо, що до пріоритетних завдань Уряду в цьому напрямі слід віднести заходи щодо оптимізації субсидіювання послуг ЖКГ, перегляду механізмів ціноутворення на енергоринку, зміни підходів «перехресного субсидіювання», а в кращому випадку його повна ліквідація. Реалізації зазначених аспектів мають сприяти стратегічні рішення Уряду щодо запровадження альтернативних компенсуючих механізмів, до яких, на нашу

думку, варто віднести грантове фінансування програм підвищення енерго-ефективності, інвестування в розвиток відновлюваних джерел енергії, розвиток «зеленої» енергетики, «блакитного палива» тощо.

Вважаємо, що названі альтернативи при комплексному підході до їх запровадження сприятимуть оптимізації надання адресного субсидіювання або в окремих випадках взагалі його знівелюють, а розвиток компенсаторних механізмів фінансування мікрооб'єктів в подальшому знизить потребу в їх дотаційному утримуванні.

Залучення бюджетних та валютних резервів Національного банку до зміцнення фінансування систем соціального захисту інклюзивного характеру. Узагальнюючи практику світового досвіду, вважаємо, що розширити фінансування систем соціального захисту можливо і через використання резервів державних інституцій, зокрема, за рахунок бюджетних та валютних резервів Національного банку. Такий досвід вже мають США, Індія, Китай, Великобританія, Німеччина.

Фінансування фондів соціального страхування за накопичувальним принципом. Розширення фінансування можливо також за рахунок додаткових внесків формально і неформально зайнятого населення. Практика такого фінансування виділяє два типи систем із внесками: систем соціального страхування, заснованих на принципах солідарності та субсидіювання, в яких держава виконує контрольну функцію та систем страхування за рахунок приватного сектора, в яких держава виконує регулюючу функцію.

Вважаємо, що активного розвитку потребує такий вид соціального страхування в рамках якого внески інвестуються з метою збільшення вартості загального фонду. При такій системі, на нашу думку, варто встановити пропорційне постійне фінансування: розмір майбутніх виплат буде залежати від загальної суми внесків та віддачі від інвестування. Переконані, що така форма соціального захисту здатна охопити також і категорії неформально зайнятих, яким важко забезпечити рівний доступ до систем соціального страхування та отримання соціальних послуг.

Отже, важливим завданням місцевої влади є пошук додаткових джерел фінансування та формування взаємовигідних фінансових відносин з потенційними «донорами», а також розвиток альтернативних форм забезпечення стабільного фінансового стану регіону.

Література:

1. The official site of United Nations Ukraine [online]. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО МЕТОДОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Т.І. Горбатюк

Україна, м. Миколаїв, Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського

Зовнішні та внутрішні бізнес-процеси перебувають у постійному перетворенні, що активізовано трансформацією сучасного суспільства, ринку та економіки. Більш цінним є управлінське рішення, яке зумовлює розвиток бізнесу. Процедура прийняття управлінських рішень передбачає попередній розгорнутий аналіз фінансового стану підприємства. На остаточне рішення впливають різні чинники: галузева приналежність підприємства; умови кредитування і вартість позикових коштів; структура джерел та раціональність їхнього використання в активах; рентабельність; ліквідність; плато-спроможність; ділова активність; система управління грошовим потоком; інвестиційний потенціал тощо.

Управління фінансовим станом, виступаючи складовою частиною загального менеджменту підприємств, зокрема, фінансового, дозволяє підтримувати високі темпи фінансового розвитку, забезпечувати стабільне зростання власного капіталу, істотно підвищувати конкурентні позиції на ринку і забезпечувати економічний розвиток у стратегічній перспективі [1].

Завданням управління фінансовим станом підприємства є забезпечення інтересів і очікувань сторін фінансових взаємовідносин, які передбачають отримання позитивного результату при мінімальному негативному впливі ризиків.

В практичній площині управління фінансовим станом підприємства пов'язане із забезпеченням фінансової стабільності, постійним перевищенням доходів над витратами, вільним обігом грошових коштів, ефективним управлінням фінансовими ресурсами тощо.

Основна роль управління фінансовим станом полягає в тому, щоб правильно інтерпретувати виражені мовою бухгалтерського обліку дані про ресурси та пріоритети компанії, тобто бути своєрідним експертом-перекладачем [2]. У цьому принципова його відмінність від облікової системи, інформаційна компетентність якої зводиться до підготовки та надання інформації про підсумки фінансово-господарської діяльності, не виробляючи при цьому прогнозів збільшення економічної вигоди. Тим самим виявляється його певна залежність від системи обліку, що цілком логічно пояснюється природою інформаційних процесів, техніко-технологічних процесів та методології.

Системи обліку, аналізу та управління фінансовим станом підприємства не можуть існувати окремо одна від одної. Між ними налагоджені тісні інтеграційні зв'язки, на які впливають мінливі умови зовнішнього і внутрішнього середовища, вимоги та очікування зацікавлених осіб, внутрішня структура і бізнес-процеси підприємства.

На підставі сучасних методів оцінки ефективності управління, система управління фінансовим станом може розробити політику

подальшого розвитку підприємства, оцінити недоліки і переваги спрямування фінансових потоків, структурувати капітал і виявити резерви для оптимізації фінансових ресурсів, необхідних для реалізації поставленого завдання.

Для цього система менеджменту повинна бути максимально забезпечена інформацією, яка формується на базі облікових звітних даних, підготовлених за результатами роботи підприємства за звітний період.

Базою управління фінансовим станом підприємства є структурована інформація, що відображає реальний стан господарюючого суб'єкта, яка дозволяє оцінити його фінансову стійкість, зробити висновок про спроможність бізнес-процесів і визначити перспективність розвитку, враховуючи можливий негативний вплив ризиків і подій невизначеності.

У своєму узгодженому прояві завданнями систем обліку, аналізу та управління фінансовим станом підприємства є концептуальна розробка, впровадження та подальше обслуговування інформаційної системи управління, яка вимагає економічно релевантних інформаційних даних.

Релевантні дані характеризують інформацію, необхідну для вирішення управлінського завдання, аналізу прогнозів подальшої діяльності, висновків і перенаправлення ресурсів, активів і капіталу для використання бізнес-процесами компанії.

У функціональному сенсі інформація систем обліку, аналізу і управління фінансовим станом підприємства не розрізнена – це єдиний інформаційний потік, початком якого є облікова служба, яка відповідає за формування інформаційного ресурсу для системи фінансового менеджменту, а саме для складання аналітичних прогнозів та генерації управлінських рішень.

Цілком обґрунтованим є твердження щодо необхідності прискорення темпів надання фінансової звітності системою обліку для потреб управління фінансовим станом підприємства. Згідно з науковою думкою американських дослідників, корисність інформаційно-аналітичних ресурсів для прийняття

управлінських рішень значно підвищується при організації щоденної звітності про фінансовий стан підприємства [3]. Це сприяє збільшенню якості фінансових потоків, у результаті чого буде підвищений коефіцієнт корисної дії інформації, фінансів, капіталу.

Тим точніше й оперативніше складання та надання обліково-аналітичних ресурсів, чим масштабніше використання інформаційно-комунікаційних технологій. Інформатизація охопила всі сфери життєдіяльності людини, не залишивши без належної уваги інформаційні процеси, складність і затребуваність яких визначила широке поширення технологій збирання, накопичення, обробки, обслуговування, актуалізації інформації. Розвиток технологій, так чи інакше, визначає інтенсивність розвитку технічного оснащення, яке повинно технічно підтримувати функціональні можливості програмного забезпечення.

Головний постулат управління фінансовим станом підприємства – максимізація добробуту власників, яка проявляється у прирості вартості компанії. Недостатньо організовувати обліково-фінансову політику виходячи з необхідності збереження майна власника – потрібно набагато більше, а саме організувати використання ресурсів і капіталу таким чином, щоб отримати їх сукупний приріст в майбутньому. Тим самим будуть досягнуті конкурентоспроможність і економічна стабільність, що особливо актуально в ринкових умовах, яким більшою мірою, ніж раніше, притаманні ризики і характер невизначеності.

Цілі інтеграції функцій систем обліку, аналізу та управління фінансовим станом підприємства є похідними від мети підприємства, яка полягає у збереженні та успішному розвитку бізнесу. Зокрема, максимізація прибутку і вартості капіталу при гарантованій ліквідності. За допомогою інтегрованих інформаційних зв'язків обліку, аналізу та управління фінансовим станом підприємства досягнення цієї мети координується з досягненням соціальної та ринкової цілей і необхідними для цього технологіями та ресурсами.

Забезпечити доцільність управлінських дій, спрямованих на підвищення ефективності використання фінансового потенціалу та фінансових ресурсів підприємства, рівня його ділової активності та конкурентоспроможності на принципово новій методологічній та організаційно-технологічній основі дозволить відповідне аналітичне забезпечення, яке бачиться нами у формі системи постійно діючого моніторингу [40].

Основними етапами процесу аналізу результатів фінансово-господарської діяльності підприємства є:

- визначення об'єкта управління та індикаторів, які його характеризують, виявлення взаємозв'язків результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з іншими мікро - і макроекономічними показниками;

- формулювання цілей і завдань управління;

- відбір і формування нормативно-планових, облікових та інших джерел даних про фінансово-ресурсному потенціалі підприємства за певний період;

- формування основних груп індикаторів та перевірка їх на відповідність наявних джерел даних;

- оптимізація переліку досліджуваних показників-індикаторів фінансово-ресурсного потенціалу та результатів функціонування підприємства, розрахунок значень індикаторів за вказані інтервали і дослідження їх динаміки;

- оцінка сучасного стану та ефективності використання фінансово-ресурсного потенціалу та результатів функціонування підприємства в поточному періоді на основі обчислених параметрів (показників-індикаторів);

- багатовимірний аналіз і інтегральна оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства, прогнозування результатів фінансово-господарської діяльності підприємства;

- візуалізація та інтерпретація отриманих результатів аналізу, підготовка узагальнюючих висновків і рекомендацій щодо підвищення ефективності господарювання у відповідності зі стратегією розвитку підприємства.

У процесі фінансово-управлінського аналізу необхідним є проведення оцінки фінансового стану, що є індикатором виконання завдань, поставлених перед підприємством. Якість проведеної оцінки у фінансово-управлінському аналізі залежить від правильно підібраних аналітичних інструментів відповідно до об'єкту. Такими інструментами виступатимуть його методи та прийоми. Для досягнення поставлених завдань фінансово-управлінського аналізу у процесі трансформаційних змін, слід поєднувати різні методи одночасно.

Література:

1. Посилкіна О.В. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2008. 234 с.
2. Бочуля Т.В. Концептуальні підходи до методології інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2017. Вип. 1(1). С. 91-99.
3. Hunton J., Wright A., Wright S. Assessing the Impact of More Frequent External Financial Statement Reporting and Independent Auditor Assurance on Quality of Earnings and Stock Market Effects. Paper presented at the Fifth Continuous Auditing Symposium. Rutgers University. 2002. Nov. P. 22–23.

РОЗВИТОК МОЛОДІЖНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ І СТВОРЕННЯ STARTUP

Н.В. Клевцова

Україна, м.Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської
обласної ради, аспірант

Розвиток молодіжного бізнесу в Україні і створення startup передбачає узагальнення досвіду європейських партнерів. Пропонується зосередитись на таких важливих компонентах:

1. просування ідей підприємництва в молодіжному середовищі та проведення медіа і промо-акцій для підтримки startup – руху;
2. створення та підтримка міжнародної мережі для взаємодії між startup-центрами, бізнес-інкубаторами, академічними партнерами;
3. надання методичної та практичної допомоги в розробці бізнес - планів та презентації бізнес-ідей;

В 2013 році в Україні відкрито два міжнародних університетських регіональних startup- центри. Головна мета: створення в Україні екосистеми молодіжного інноваційного підприємництва [1, с.212].

В стратегії «Європа-2020: стратегія розумного, стійкого та всеосяжного зростання» розглянуті головні пункти розвитку країн, на яких потрібно зосередитись при впровадженні startup:

- підвищення зайнятості населення;
- оцінка наукових та технологічних розробок;
- підвищення рівня освіти і науки;
- рівня соціальної активності та добробуту населення;

Для підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу визначено такі пріоритети: спрощення процедури доступу до фінансів, полегшення виходу на ринок, створення сприятливих умов для ефективного розвитку. Документ

дав змогу переорієнтувати наявні заходи у найбільш дієві та перспективні. Запроваджені реформи проходять моніторинг реформ, тому що відсутність державної підтримки сповільнює економічний розвиток та конкурентоспроможність країни на міжнародній арені [2, с. 226].

Практична складова побудована на впровадженні механізму оптимізації зайнятості населення на принципах соціальної справедливості, ефективності, інклюзивного розвитку, єдності, гнучкості. Стратегія потребує впровадження таких елементів: розвиток інновацій, цифрових технологій, екологічного виробництва і розвиток професійних навичок впродовж всього життя [3, с. 205].

Сприяти ефективному функціонуванню startup в Україні можливо за умови результативної діяльності на вітчизняному ринку та визнання значущості інноваційних технологій для успішного розвитку українських підприємств [4, с. 25].

Регіони, громади та університети мають знайти своє місце в процесі формування цілісної системи startup.

Література:

1. Плеханова Г.О. Системи обробки інформації / Н.О.Плеханова.-2014, № 2, 212 с. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/>.
2. Якушева О.В. дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Черкаси: ЧДГУ, 2017, 288 с.. Режим доступу: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/>.
3. Нартюк О.В. Стратегія «Європа 2020» як складова механізму оптимізації зайнятості населення в країнах ЄС. / О.В.Нартюк // Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – 2015, № 2, С. 201-207. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/.
4. Баб'ячок Р.Р. Матеріал підготовлено у рамках проекту №51321ГО «Агенція Європейських Інновацій». – 2018, 28 с. Режим доступу: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/>.

РОЗВИТОК STARTUP ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАУДФАНДІНГУ

В.В. Мареніченко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
доцент кафедри публічного управління та права

Сьогодні відбувається трансформація форм інвестування. Розвиток технологій впливає на створення нових моделей бізнесу, які орієнтовані на підвищення ролі цифрового користувача. Особливою формою розвитку startup проєктів в Україні є краудфандінг, який ґрунтується на роботі через онлайн-платформу, на якій відбувається фінансування бізнесу великою кількістю осіб.

Запуск startup проєкту крім інноваційної ідеї та команди потребує джерела фінансування. Є різні способи фінансування: від особистих коштів до кредитних. Існує так звана система 3F («друзі, сім'я, дурні – friends, family, and fools»), що ґрунтується на пошуку капіталу в найближчому оточенні. Крім цього, відбувається використання класичних джерел фінансування. Натомість, збір коштів через краудфандінгову платформу не є популярним в Україні.

У перекладі з англійської краудфандінг означає «crowd – натовп, funding – фінансування». Проєкти на базі краудфандінгу можуть мати комерційну, соціальну, політичну спрямованість тощо.

До заснування вітчизняних платформ українці використовували міжнародні краудфандінгові платформи, такі як Kickstarter, Indiegogo і GoFundMe, і продовжують використовувати їх зараз. Kickstarter і Indiegogo – це платформи з нефінансовим винагородою (rewards based platforms), якими підтримуються благодійні акції. Платформа безоплатного краудфандінгу

GoFundMe здобула популярність завдяки збору коштів під час Євромайдану і у зв'язку із складною ситуацією на сході України [3].

Слід виділити найбільш популярні краудфандінгові платформи в Україні: «Спільнокошт», Na-Starte та GoF, діяльність яких переважно спрямована на гуманітарні, соціальні, екологічні, культурні та освітні проекти.

«Спільнокошт» було засновано в 2012 році, який орієнтується, перш за все, на інноваційні культурні проекти, не спрямовані на отримання фінансової винагороди. Станом на 01.03.2019 цією платформою зібрано коштів на суму 20,2 млн грн [5].

Серед найбільших проектів, реалізованих за допомогою цього майданчика є наступні: проект скаутського руху «Пластуни», на який було зібрано 1,3 млн грн; Prometheus – платформа для онлайн-навчання, що дозволяє студентам дивитися лекції провідних викладачів світу (зібрано 0,5 млн грн); VoxCheck – ресурс, який викриває обман і маніпуляції в заявах політиків або так званий «фактчекінговий» ресурс (зібрано 370 тис грн).

Також за допомогою платформи «Спільнокошт» збираються кошти на безліч проектів, пов'язаних з допомогою бійцям АТО. Сьогодні краудфандінгова платформа звертає увагу на колективне фінансування інновацій в сфері ІТ, відновлюваної енергетики [1].

Na-Starte – платформа для фінансування комерційних і суспільно-соціальних проектів. Ця платформа здатна не тільки втілювати ідеї в життя, а й до дрібниць опрацьовує кожен елемент презентації проекту разом з автором. За весь період функціонування платформою зібрано коштів на суму 12,2 млн грн [4].

Освітня краудфандінгова платформа GoF була створена у 2016 році, основною метою якої є сприяння позитивним змінам в Україні через втілення у життя цікавих освітніх проектів. За останні 2 роки існування за допомогою GoF було профінансовано 41 з 59 поданих ідей, найвідоміша з яких «Компола» – проект компостування відходів у шкільних їдальнях. Цей

проект було не тільки профінансовано, його втілення було перетворено на всеукраїнську акцію за підтримки влади [2].

Краудфандінг застосовується у всьому світі, але найбільш врегульованим є в США. Так, краудфандінг регулюється JOBS Act (Jumpstart Our Business Startups Act), який прийнятий у 2012 році для підтримки і спрощення залучення стартового капіталу в Startup проектах і малому бізнесі. Оскільки краудфандінгова діяльність розцінюється як ризикова, в США закон встановлює обмеження в кількості грошей, які компанії можуть зібрати, а люди – інвестувати.

Компаніям дозволяється збирати максимум 1 070 000 доларів США протягом 12-місячного періоду, а вкладати лише дозволена суму в залежності від власного капіталу (чистий дохід – виплати за зобов'язаннями = власний капітал) за 12 місячний строк. Краудфандінгова платформа має бути зареєстрована в SEC (The United States Securities and Exchange Commission – комісія з цінних паперів) і бути учасником FINRA (Financial Industry Regulatory Authority). Закон встановлює чіткі вимоги, щоб забезпечити інформацією і, в разі шахрайства або проблем, отримати захист.

Самостійне врегулювання краудфандінгу в Україні відсутнє. Попри це, краудфандінг повноцінно функціонує і розвивається. На практиці, проекти зазвичай розміщують на спеціально створеній платформі, власному веб-сайті або facebook сторінці автора проекту. Юридичне оформлення платформи для запуску збору коштів шляхом краудфандінгу складається з таких частин:

- оформлення правил платформи, що є публічною пропозицією;
- укладення договору між платформою та автором проекту;
- укладення договору між платформою та користувачем;
- додатково може укладатися договір здійснення приймання платежів;
- укладення угоди про конфіденційність, а в разі спрямованості на європейський ринок – GDPR комплаєнс [6].

Існує дві сторони медалі у чіткому врегулюванні краудфандінгу в Україні. Позитивний аспект проявляється у відсутності вимог стосовно

організаційної форми діяльності, відсутності максимальної суми, яку можна вносити. Негативним аспектом є відсутність чіткого законодавства, яке регулює діяльність краудфандінгу.

Таким чином, забезпечення чіткої законодавчої основи може дати поштовх для розвитку бізнесу і дозволить збирати кошти для бізнес-проектів за спрощеною процедурою.

Література:

1. Краудфандинг – выход за рамки «традиционного» финансирования [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://commercialproperty.ua/interview/kraudfanding-vykhod-za-ramki-traditsionnogo-finansirovaniya/>.
2. Краудфандинг допоможе реалізувати шкільні проекти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/kraundfanding-dopomozhe-realizuvati-shkilni-proekti>.
3. Краудфандинг: сутність, стан та особливості діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.businesslaw.org.ua/craundfunding-v-ukraini-t/>
4. Офіційний сайт «На старте» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://na-starte.com>.
5. Офіційний сайт «Спільнокошт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biggggidea.com>.
6. Регулювання краудфандінгу в Україні та США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blog.liga.net/user/atsvyk/article/32690>

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Є.О. Легеза

Україна, м. Дніпро, Університет митної справи та фінансів, здобувач кафедри
адміністративного та митного права

Адміністративні послуги є однією з «вразливих» сфер у взаємозв'язках «громадянин-держава», «юридична особа-держава». Громадяни вимагають від суб'єкта надання адміністративних послуг здійснення належної якості владних повноважень для набуття, зміни чи припинення своїх прав та обов'язків. Таким чином, важливим є не просто отримання довідки, свідоцтва, а й мінімум часу на їх отримання, простота подачі відповідних документів, мінімальна кількість візитів та «гаяння» часу в чергах, максимальне наближення до місця проживання отримувачів послуг, а також, повага та ввічливість державного службовця, що здійснює прийом [1].

Теоретичним і практичним аспектам надання суб'єктами публічної адміністрації адміністративних послуг у різних галузях права присвятили свої праці значна кількість вчених, зокрема: В. Б. Аверянов, В. М. Бевзенко, Ю. П. Битяк, О. В. Джафарова, В. К. Колпаков, тощо.

За організаційно-правовим рівнем Конституція України виділяє такі види органів виконавчої влади:

- 1) вищий орган у системі органів виконавчої влади – Кабінет Міністрів України;
- 2) центральні органи виконавчої влади – міністерства та інші органи;
- 3) місцеві органи виконавчої влади – обласні (Київська і Севастопольська міські), районні державні адміністрації. Слід визнати, що конституційне визначення згаданих вище видів органів означає лише те, що існування даних видів є обов'язковим для системи органів виконавчої влади

в Україні. Водночас зміст Конституції не виключає можливості існування додаткових (звичайно, за тим самим критерієм) видів органів виконавчої влади, що посідали б місце поряд (чи поміж) зі згаданими видами [2].

Загалом, Україна наразі долає шлях реформування системи надання адміністративних послуг. Так, низка органів місцевого самоврядування в обласних центрах ініціювала створення різного роду «єдині вікна», такі як реєстраційні палати, дозвільні офіси, де громадяни можуть з мінімальною витратою часу та мінімальною кількістю контактів з державних службовців отримати необхідні адміністративні послуги, за надання яких відповідають виконавчі комітети міських рад (структурні підрозділи). Такі ініціативи продемонстрували, що якість адміністративних послуг, наданих за допомогою «єдиних вікон» є достатньо високою, а швидкість отримання послуг зростає.

З урахуванням результатів наукових та соціологічних досліджень основними корупційними ризиками у сфері надання адміністративних послуг можна назвати:

- 1) загальну складність процедури надання адміністративних послуг;
- 2) необґрунтовано великі строки надання окремих адміністративних послуг;
- 3) брак інформації про процедуру надання адміністративних послуг;
- 4) обмежений доступ до адміністративних органів, що надають послуги (обмежений час прийому, черги тощо).

В контрольно-наглядовій сфері основними корупційними ризиками визнано:

- 1) необґрунтовано широкі втручальні повноваження багатьох адміністративних органів щодо припинення/заборони діяльності (зокрема, суб'єктів господарювання);
- 2) існування в деяких адміністративних органів необґрунтованих повноважень щодо проведення перевірок «на місці» («на об'єкті»);

3) спрямованість діяльності контрольно-наглядових органів на покарання, а не на усунення порушень або їх попередження.

Корупція являє собою явище, що проявляється у навмисному використанні свого службового становища представниками державної влади для протиправного отримання майнових та немайнових благ та переваг у будь-якій формі, а також у підкупі державних службовців.

Виходячи з наведеного визначення поняття корупції, під корупційними ризиками для цілей даного дослідження пропонується розуміти правові, організаційні та інші фактори та причини, які породжують, «стимулюють» корупцію у сферах надання адміністративних послуг та контрольно-наглядовій діяльності держави [1].

Законом України «Про адміністративні послуги» визначено, що адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [2].

Під «контрольно-наглядовою» діяльністю держави розуміємо такі втручальні провадження, які здійснюються за ініціативою адміністративного органу і полягають у встановленні (перевірці) відповідності певної діяльності (поведінки) приватної особи вимогам закону, а у випадку виявлення порушень – у застосуванні адміністративних стягнень.

Можна виділити наступні основні корупційні ризики інституційно-функціонального характеру в системі публічної адміністрації України:

1) поєднання в одному органі виконавчої влади функцій з вироблення політики та нормотворчості з функціями поточного адміністрування (у т.ч. надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності). Така практика породжує проблеми підзаконної нормотворчості, зокрема: коли органи виконавчої влади, що мають у своїй діяльності застосовувати законодавство, самостійно розробляють законодавство «під себе», керуючись власними корпоративними інтересами.

Як приклад, нормативні акти, що застосовують податкові органи розробляються не Міністерством фінансів, а самою Державною податковою адміністрацією.

2) поєднання в одній інституції (одному органі) функцій з надання адміністративних послуг і контрольно-наглядових (інспекційних) функцій.

Зменшенню цього ризику сприятиме інституційне (організаційне) розмежування функцій з надання адміністративних послуг та контрольно-наглядових функцій. Це, на нашу думку, підвищить об'єктивність розгляду адміністративних справ адміністративними органами, а також сприятиме виявленню випадків незаконних дій інших адміністративних органів.

Для України велике значення має стан виконання та результативність впровадження пакету антикорупційних реформ, зокрема ефективність запобігання корупції у сфері надання адміністративних послуг.

Таким чином рекомендуємо:

1. Забезпечити на інституційному рівні розмежування політичних та адміністративних функцій.

2. Припинити практику «розширення» повноважень органів публічної адміністрації шляхом підзаконної нормотворчості.

3. Інституційно-розмежовувати функції з надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової (інспекційної) діяльності.

4. Здійснити реформування публічної адміністрації та забезпечити проведення на її основі системної реформи.

5. Постійно удосконалювати законодавство, орієнтуючись на його спрощення та систематизацію.

6. Особливу увагу приділяти правовому регулюванню процедурних аспектів відносин публічної адміністрації з приватними особами, і в цій частині забезпечити якнайшвидше ухвалення Адміністративно-процедурного кодексу України [4].

Література:

1. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014- 2017 роки. Відомості Верховної Ради. 2014. № 46.
2. Про адміністративні послуги. Закон України. Відомості Верховної Ради. 2013. № 32.
3. Легеза Є. О. Діяльність суб'єктів публічної адміністрації щодо надання публічних послуг: проблемні питання та шляхи їх вирішення. *ScienceRise. Juridical Science*. 2018. № 2. С. 8-15. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srjusc_2018_2_4.
4. Коліушко Ігор, Тимошук Віктор, Банчук Олександр та ін. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні. Центр політико-правових реформ, Фонд «Демократичні ініціативи». К. Москаленко О.М. ФОП, 2009. 196 с.

ПОЧАТКОВА СТАДІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО

Н.М. Мартинюк

Україна, м. Дніпро, Університет митної справи та фінансів, здобувач кафедри
адміністративного та митного права

Подача громадянином заяви і прийняття його до розгляду державним органом – *початкова стадія*. На цій стадії громадянин офіційно виражає свій намір реалізувати своє право, свій обов'язок. Розгляд справи, пов'язаної зі здійсненням прав громадянина, зазвичай відбувається з його ініціативи на підставі поданої заяви. Форма заяви, як правило, письмова, хоча у законодавстві немає прямої вказівки на необхідність письмової форми або на

допустимість усної. У більшості випадків, якщо нормативний акт згадує про заяву, то передбачається, що йдеться про письмовий документ. Іноді на практиці заявою вважається сам факт звернення громадянина до органу влади.

Реквізити письмової заяви нормами права, як правило, не визначаються. Це означає, що у більшості випадків воно повинно містити елементарні реквізити: зазначення ім'я, по батькові, прізвища заявника, його поштової адреси або місця роботи, викладення суті звернення.

У ряді випадків законодавцем або різноманітними органами управління встановлюються відповідно загальні, відомчі і локальні форми. Заслугує на поширення практика європейських держав (Німеччини, Бельгії, Великобританії тощо) стосовно розробки уніфікованих заяв щодо отримання конкретних видів адміністративних послуг (розроблення уніфікованих, стандартних заяв, анкет для отримання адміністративної послуги). Це полегшує можливість звернення громадян за адміністративними послугами, підвищує чіткість і оперативність у роботі установ, що надають такі послуги, і, відповідно, культуру обслуговування.

Необхідно, на наш погляд, також чітко регламентувати порядок звернення із заявою з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Має бути забезпечено право на подання заяви про надання послуги не лише на особистому прийомі, але й поштою, по телефону, факсом, електронною поштою, якщо це дозволяють технічні можливості уповноваженого органу. Про отримання письмової або усної заяви має робитися відповідний запис у спеціальному журналі реєстрації заяв з одночасною видачею довідки про таку реєстрацію, із зазначенням у ній дати та номеру реєстрації. Отримання заяви по телефону, факсом чи електронною поштою має підтверджуватися аналогічним способом, із повідомленням дати та номеру реєстрації.

Також слід визначити чіткий перелік документів, які вимагаються від заявника з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Так, наприклад можуть бути додані наступні документи, що підтверджують

виникнення, перехід та припинення права власності та інших речових прав на нерухоме майно: укладений в установленому законом порядку договір, предметом якого є нерухоме майно, права щодо якого підлягають державній реєстрації, або речове право на нерухоме майно, чи його дублікат; свідоцтво про право власності на частку в спільному майні подружжя в разі смерті одного з подружжя, видане нотаріусом або консульською установою України, чи його дублікат; свідоцтво про право на спадщину, видане нотаріусом або консульською установою України, чи його дублікат; свідоцтво про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів) та свідоцтво про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів), якщо прилюдні торги (аукціони) не відбулися, видані нотаріусом, чи їх дублікати; свідоцтво про право власності на нерухоме майно, видане державним реєстратором відповідно до Порядку; свідоцтво про право власності, видане органом приватизації наймачам житлових приміщень у державному та комунальному житловому фонді; рішення про закріплення нерухомого майна на праві оперативного управління чи господарського відання, прийняте власником нерухомого майна чи особою, уповноваженою управляти таким майном тощо.

При цьому необхідно звести їх кількість до обґрунтованого мінімуму та забезпечити безкоштовно необхідну кількість бланків документів, формулярів. Якщо для отримання відповідного адміністративного акту з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно крім заяви вимагаються додаткові документи, то заявникові має надаватися достатньо часу для їх підготовки до початку адміністративної процедури. Форми документів, які вимагаються від заявників, повинні бути максимально простими і, як правило, оформлятися у вигляді анкет. Сьогодні існує практика відкритого поширення різноманітних формулярів завдяки використанню сучасних інформаційних технологій.

Література:

1. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI [Електронний ресурс]. URL.: <http://rada.gov.ua/>.
2. Тимошук В. П. Процедура прийняття адміністративних актів : питання правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2009. 214 с.
3. Адміністративне право України : академічний курс : [підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк та ін. ; гол. редкол. В. Б. Авер'янов]. К. : Юридична думка, 2004. Т. 2 : Особлива частина. 583 с.
4. Кузьменко О. В. Структура адміністративного процесу : оновлення виміру. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених* : спец. вип. : у 2 ч. Сімферополь : Кримський юрид. ін-т Харківського ун-ту внутрішніх справ ; Віддруковано ПП "Ельїньо". Ч. 1. 2005. С. 117– 121

ПЕРЕОБТЯЖЕНІ ІНФОРМАЦІЙНІ КАРТКИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В ДІЯЛЬНОСТІ ЦНАП ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

С.С. Федоріщев

Україна, м. Дніпро, Університет митної справи та фінансів, здобувач кафедри
адміністративного та митного права

Органи місцевого самоврядування використовуючи типові інформаційні картки, розроблені центральними органами виконавчої влади (ЦОВВ), затверджують власні переобтяжені розмірами та інформацією картки. Це незручно, насамперед, для суб'єктів звернення та не сприяє досягненню мети запровадження інформаційні картки. Адже такі

інформаційні картки займають по 3-5 і більше сторінок (навіть до кількох десятків), і суб'єкти звернень уникають використання таких карток, віддаючи перевагу особистим консультаціям у персоналу. Крім того, часто органи місцевого самоврядування «зв'язані» типовими інформаційні картки, які не отримують вчасної актуалізації у зв'язку зі змінами у законодавстві тощо.

Причини проблеми: Закон України «Про адміністративні послуги» [1] передбачає затвердження «типових» інформаційних карток адміністративних послуг в частині делегованих повноважень органів місцевого самоврядування. З одного боку, це полегшує роботу органів місцевого самоврядування при затвердженні власних карток. З іншого боку, у разі наявності недоліків у типовій інформаційній картці вони відтворюються у всіх органів місцевого самоврядування. «Типова» юридична сила інформаційної картки перешкоджає ініціативному удосконаленню інформаційних карток органами місцевого самоврядування.

Крім того, певним чином на формування інформаційних карток вплинуло розміщення органом влади інформації з «формою» інформаційних карток. І хоча це була лише допоміжна довідкова інформація, але ця дещо переобтяжена за обсягом форма інформаційних карток нині використовується усіма ЦОВВ. Хоча наміри міністерства були правильними і заслуговують на підтримку.

Пропозиція щодо вирішення: у Законі України «Про адміністративні послуги» доцільно змінити юридичний статус інформаційних карток, що затверджуються центральними органами виконавчої влади щодо делегованих для органів місцевого самоврядування повноважень з «типових» на «примірні». Це дозволить дати більше гнучкості та оперативності ОМС у покращенні якості інформаційних карток.

Міністерству, відповідальному за формування державної політики у сфері надання адміністративних послуг (наразі – Міністерству цифрової трансформації України) доцільно надати нову інформацію з компактною

формою інформаційної картки, обмежившись лише вимогами Закону «Про адміністративні послуги» (7 пунктів), і не рекомендувати подання більших обсягів інформації.

Отже, виокремлено проблеми в діяльності ЦНАП: 1) законодавчі недоліки визначення суті ЦНАП: замість акценту на належному (достатньому) переліку послуг увага на одному з механізмів надання послуг (взаємодії адміністратора і суб'єктів надання адміністративних послуг); 2) дискусійні тлумачення законодавства в частині розуміння посади та функцій «адміністратора» (окрема посада чи також функції / завдання, що можуть покладатися на інших посадових осіб органу, що Утворив ЦНАП); 3) утворення у громадах (населених пунктах), які є районними центрами, одночасно двох ЦНАП (райдержадміністрації і громади) та відсутність законодавчого механізму для стимулювання створення ЦНАП ОМС в нинішніх райцентрах; 4) брак чіткості державної політики у визначенні пріоритетів розвитку мережі ЦНАП; 5) недостатність стратегічного бачення місця ЦНАП у контексті розвитку електронних послуг; 6) юридичні складнощі в механізмі утворення віддаленого робочого місця чи територіального підрозділу ЦНАП на основі договору про співробітництво територіальних громад при відсутності власного ЦНАП у ОМС – партнера; 7) переобтяжені інформаційні картки адміністративних послуг.

Шляхами вирішення зазначених проблем є:

1) у визначенні у ч. 1 ст. 12 та/або в інших нормах Закону України «Про адміністративні послуги» має бути зроблено «прив'язку» статусу ЦНАП до обов'язку щодо надання певного мінімального (не менше визначеного) переліку послуг;

2) в Законі України «Про адміністративні послуги» [1] закріпити, що адміністратор надає послуги за рішенням органу, що утворив ЦНАП; що у ЦНАП послуги можуть надаватися іншими посадовими особами органу, що утворив ЦНАП, а також – представниками інших суб'єктів надання адміністративних послуг. Врешті категорію «адміністратора» можна і треба

тлумачити та визначати як будь-яку посадову особу, яка працює з суб'єктами звернення (відвідувачами) у ЦНАП.

3) визначити у Законі України «Про адміністративні послуги» [2] чіткий механізм ліквідації ЦНАП районних державних адміністрацій при створенні ЦНАП органів місцевого самоврядування у відповідному населеному пункті, який є адміністративним центром району, та при готовності громади (ОМС) обслуговувати усіх мешканців району. Це питання має також комплексно вирішуватися з припиненням діяльності відповідного органу державної реєстрації (нерухомості та бізнесу) в РДА.

4) усі органи місцевого самоврядування мають право самостійно за рішенням відповідної міської, селищної, сільської ради утворювати ЦНАП (тільки для міст обласного значення наразі це обов'язок), тож загальна кількість ЦНАП може наближатися до прогнозованої кількості запланованих громад (1400). Тому усі спроможні громади потрібно заохотити до утворення ЦНАП, а наявні ЦНАП модернізувати до рівня належних.

5) у Закону України «Про адміністративні послуги» доцільно прямо передбачити можливість створення територіального підрозділу на підставі договору про співробітництво територіальних громад з іншим органом місцевого самоврядування, навіть у тих громадах, які не мають власного ЦНАП. Тобто це може бути прямий припис, що «територіальний підрозділ ЦНАП чи віддалене робоче місце адміністратора може бути утворено органом місцевого самоврядування, що не має власного ЦНАП, на підставі договору про співробітництво територіальних громад з іншим органом місцевого самоврядування»;

6) у Законі України «Про адміністративні послуги» доцільно змінити юридичний статус інформаційних карток, що затверджуються центральними органами виконавчої влади щодо делегованих для органів місцевого самоврядування повноважень з «типових» на «примірні». Це дозволить дати більше гнучкості та оперативності ОМС у покращенні якості

інформаційних карток.

З метою раціонального використання бюджетних коштів на розвиток мережі ЦНАП, сприяння оптимізації розподілу донорської допомоги, підвищення якості обслуговування громадян у ЦНАП необхідно:

1. Міністерству розвитку громад та територій України:

- з метою ефективного використання бюджетних коштів, виділених на створення або модернізацію ЦНАП згідно з рішеннями і пропозиціями органів місцевого самоврядування, здійснювати державну фінансову підтримку таких проектів лише у разі наявності детального кошторису,

строків виконання та інформації про обсяги отриманої та запланованої міжнародної технічної допомоги, спрямованої на розвиток ЦНАП;

- рекомендувати усім новоутвореним ОТГ подавати заявки до участі у програмах міжнародної технічної допомоги, зокрема «U-LEAD з Європою»;

- здійснювати першочергове фінансування проектів створення ЦНАП у регіонах, де найбільш гостро стоїть питання доступності послуг у сільській місцевості (Закарпатська, Чернівецька області).

2. Міністерству цифрової трансформації України:

— провести опитування керівників існуючих ЦНАП (райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування/ ОТГ) для визначення потреб щодо:

— модернізації ЦНАП (ремонт або будівництво нового приміщення, меблі, тощо);

— створення додаткових мобільних робочих місць для забезпечення територіально доступності послуг для населення;

— закупівлі необхідного для надання послуг обладнання (наприклад, спеціального обладнання для надання паспортних послуг, системи електронної черги, портативної техніки для роботи виїзних адміністраторів, системи відеоспостереження), програмного забезпечення, тощо);

- навчання та підвищення кваліфікації персоналу;
- готовності до створення об'єднаних ЦНАП (між райдержадміністрацією та органом місцевого самоврядування/ ОТГ).

Література:

1. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ: СУТНІСТЬ І ВИЗНАЧЕННЯ

В.В. Шинкаренко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти

І.Ю. Бугайова

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
магістр

Природа публічного управління впливає з функцій держави та з необхідності управляти його справами, тобто тими справами, які традиційно віднесені до компетенції публічної влади. Ключовими поняттями, що визначають семантику поняття державного управління, виступають поняття «держава» (а також «влада») і «управління».

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що нині доволі часто у науковій літературі дискутується питання сутності та змісту категорії «публічне управління». Серед дослідників слід назвати Р. Андрюкайтене, В. Банаха, Й. Ввайнхардт, В. Воронкову, Н. Гончарук, М. Лахижу,

Р. Мельника, Н. Нижник, Л. Новак-Каляєву, В. Савенка, О. Сосніна, С. Чернова, Ю. Шарова.

Термін «публічне управління» (англ. public management), який замінив термін «публічне адміністрування» (англ. public administration), вперше використовує англійський державний службовець Десмонд Кілінг у 1972 р. [3, с. 15]. «Публічне управління – це пошук у найкращий спосіб використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики» [3, с. 15].

Поява нової форми управління у публічній сфері була спричинена потребою модернізувати організаційні структури та процедури, які вони використовують, для того, щоб усі інституції публічної сфери працювали краще. Публічне управління стосується ефективного функціонування всієї системи політичних інституцій.

Жиль Гюльельмі визначає публічну владу як «кристалізацію домінуючих відносин правителів по відношенню до керованих при виконанні наступних умов: 1) наявність чіткої диференціації між правителями та керованими; 2) прийняття цієї тимчасової ситуації керованими, виявляють в цьому відношенні переваги; 3) можливості постійного контролю над правителями і їх спільною діяльністю».

Узагальнено, під системою державного і муніципального управління розуміються єдність і взаємозв'язок органів державного і муніципального управління і тих керованих об'єктів, щодо яких вони реалізують свої дії, що управляють: їх зберігають, змінюють або розвивають. Практично в такій системі здійснюється складну взаємодію між органами державного і муніципального управління і керованими об'єктами, в якій кожна зі сторін вносить свій «внесок».

Публічне управління являє собою всі процеси реалізації своїх повноважень органами публічної влади, а також іншими державними органами, організаціями, установами й посадовими особами, наділеними певними державними управлінськими повноваженнями. Це можуть бути

повноваження самого різного характеру, але всіх їх об'єднує належність (належність) до публічно-владної сфери. Це можуть бути повноваження щодо прийняття та схвалення законів, які поза всякими сумнівами, належать до державних управлінських повноважень, бо правове регулювання є найпотужнішим і найбільш часто реалізованим інструментарієм державного управління [1, с. 42].

Це можуть бути деякі судові повноваження, які так само обґрунтовано можна віднести до державних управлінських повноважень. Але перш за все, це, звичайно ж повноваження виконавчої влади, оскільки саме адміністрування, змінює відносини, феномени та процеси, перебіг подій, управлінський вплив з боку держави в рамках реалізації законодавчих та інших правових норм, і становить саму суть державного управління.

Поняття державного управління може бути охарактеризоване через опис предметно-об'єктної галузі цього управління. І хоча це тема окремого розгляду, відзначимо коротко, що слід виділяти наступні укрупнені сегменти предметно-об'єктної галузі державного управління, іншими словами – аспекти державної та суспільної реальності, на які направлено державне управління [2, с. 58]:

- суспільні відносини в суспільстві (держава встановлює «правила гри» які вимагають правового врегулювання аспектів);
- відносини між державою і суспільством і його інститутами, між державою й особистістю, між державою і приватними організаціями, в тому числі у зв'язку зі зверненнями до державних органів з яких-небудь питань;
- сама держава (тобто держава в рамках державного управління управляє самим собою).

Література:

1. Бакуменко В. Д. Теоритичні та організаційні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній. – К. : Міленіум, 2003. – 256 с.

2. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
3. Keeling D. Management in Government / D. Keeling (1972), London: Allen & Unwin.

**Секція 2. НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ
РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ
ОСВІТНІХ ПОСЛУГ**

**EDUCATIONAL CHANGES AS A TOOL OF HUMAN POTENTIAL
DEVELOPMENT**

I.A. Semenets-Orlova

Ukraine, Kyiv, Interregional Academy of Personnel Management, Head of
Department of Public Administration

The concept of "human potential" in the scientific literature differs in ambiguity depending on the branch affiliation in the studied scientific sphere and the debatable definition. A wide interpretation of the concept allows it to be applied in various cognitive directions in different interpretations depending on the specifics of the branch of scientific knowledge. However, the understanding of "potential" as a collection of accumulated meaningful qualities of an object that can be purposefully implemented under certain conditions, as well as improved, remains common to all definitions.

Human potential is the determining factor in the development of the productive forces of society. Digitalization of all spheres of life, automation of labour, demographic changes, the formation of a network society, economic, technological and cultural globalization, greening and dynamism create new challenges for people, the state and society.

Human potential in public administration not only determines the ability of the state to be provided with creative, highly skilled personnel for the future, but also affects the formation of the possibility of expanded social reproduction in its various aspects (such as demographic, economic, social, cultural, spiritual).

Today, both in our country and abroad, there are more and more supporters of understanding economic development as, first of all, human development. We are talking about the expansion of human functions and capabilities, the accumulation of human potential and its use in expanded social reproduction for the benefit of each member of society. The central element of the concept of human development is human development, the degree of implementation of which depends on the social and economic development of the country.

The theoretical and methodological basis of the research is the scientific developments of home and foreign scientists on current problems of human development. The problem of human potential is in the focus of scientists, starting from the era of antiquity (Plato, Aristotle and others). In the middle of the XIX century various aspects of human potential were investigated by V. Pareto, F. Quesnay, W. Petty, A. Smith and others. Analysis of the works of representatives of the concept of human development (A. Sen, K. Griffin, J. Knight, Mahbub ul Haq) and concepts of human capital (T. Schultz, G. Becker, E. Denison, G. Kendrick, J. Coleman) modern Ukrainian and foreign scientists engaged in the study of various aspects of human development (works by V. Antonyuk, E. Grishnov, A. Dobrynin, S. Dyatlov, R. Kapelyushnikov, E. Libanova, V. Novikov) shows that human public administration and development is a complex and integrated public administration problem. In this regard, the works of scientists such as V.D. Bakumenko, M.M. Bilynska, I.E. Vasylevska, N.T. Goncharuk, V.A. Goshovska, V.M. Knyazev, Yu. Kovbasiuk, V.S. Kujbida, N.R. Nyzhnyk, O.Yu. Obolenskiy, S.M. Seregin, Yu.P. Surmin, S.K. Hadzhiradeva and others proved useful for research. At the same time, Ukrainian researchers covered only certain issues of the formation and use of human potential in the public sector.

At the same time, we believe that the given definitions of researchers should be supplemented by the fact that "labour potential" is a resource category. After all, it includes not only able-bodied citizens, as one of the key subsystems of human potential. Labour potential becomes a decisive factor in the development of the economy only when it is connected with means, objects of work which can be used to solve a certain task or achieve a given goal. In this article we will operate on the term "labour potential," based on the above understanding of it.

Human capital, valued in natural expression, is usually called labour potential. For example, "the labour potential of an individual region is characterized by the combined capacity of its labour resources to produce, in these economic and social conditions, the quantity of products and services necessary to meet the needs and ensure the sustained development of the economy" [1]. This definition directs us to statistical accounting of both the number of labour resources, as well as the quality of labour potential, its efficiency. We see in this approach a clear separation of labour potential as a social and economic category from its carrier – labour resources. Indeed, when assessing labour potential, it is necessary to characterize its quantitative and qualitative aspects.

We support the opinion that the formation of the individual's labour potential is influenced by the basic potential of the individual as a whole. We are talking about the level of education, about education, which a person has a state of health, the life experience of a person, and what skills she has. The latter is directly related to the development of education and educational changes.

Strategic management in education is a set of decisions and activities to identify and implement priority areas for the development of an educational institution or educational system as a whole, which implies a continuous change management process as a response to the challenges and dynamism of the external environment. This is an opportunity to model, put forward alternative solutions and choose the best ways to develop the organization, quickly responding to social orders. The implementation of the strategy, as one of the most important stages of strategic management, involves direct change.

In modern theoretical improvements an attempt is made to present the "labour potential" as a generalizing characteristic of the combined abilities for labour, which determine the potential capabilities of both the individual and the staff of the organization's workers. Such opportunities are called: qualification, which implies a certain level of education, a set of knowledge, skills, intelligence, manifestation of creative abilities, employee's professionalism, abilities for innovation; personal component including discipline, activity, employee's motivation, morality, value orientations, sociability, conflictness, tendency to leadership, social maturity and other qualities; social and demographic, which includes parameters such as sex, age, marital status, total work experience or experience in a given profession or specialty; psychophysiological, reflecting the state of health, working capacity, etc. However, it is important that it is noted that labour potential is not a static indicator, it changes depending on the development of abilities, skills, the emergence of new knowledge, health promotion, etc. Consequently, the main factor in the development of labour, as well as human potential, is the level of development of education. The latter is directly related to educational changes, a significant part of which – at meso and micro-levels – can be effectively implemented using the design and programming method in education.

References:

1. Pidgrushny`j, G., Nagirna, V., Fashhevs`ky`j, M. (2012). *Integral`ny`j potencial tery`toriyi teorety`chni ta prakty`chni aspekty` doslidzhennya: monografiya* [Integral potential of the territory theoretical and practical aspects of research]. In-t geografiyi NAN Ukrayiny`. K., 2012. 464 s. [in Ukrainian].

КРИЗА СУЧАСНОГО СВІТУ І МЕХАНІЗМИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

І.М. Безена

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти

Сучасна світова цифрова епоха людства, як в глобальному так і національному контекстах, перебувають в стрімкому технологічному та суспільному сталому розвитку, і все частіше потрапляє в стани кризи, у надзвичайно нестійкі етапи в стратегічному й сталому розвитку. Публічні інститути влади (органи державної влади, місцевого самоврядування, громадянські інститути самоорганізації) перебувають в активному стані пошуку нових концептів діяльнісної співпраці, яка направлена на досягнення суспільного ідеалу у сталому розвитку держави і регіонів та активної комунікації у формуванні концептів соціально-економічного, екологічного та політичного розвитку території. Враховуючи загально-європейські підходи і цінності, а саме людиноцентризм у процесах суспільного простору держави й регіонів, які зорієнтовано на забезпечення прав людини, створення сприятливого людського розвитку (освіта, культура, соціальна інфраструктура, безпека, екологія тощо) та сталий розвиток регіону.

В окреслених аспектах дослідження аспектів антикризового управління соціальної і освітньої сферах, реформи регіональної публічної влади, пошуку нових механізмів організаційної діяльності та шляхи розвитку місцевих громад знаходить своє дослідження у науковому середовищі, проводять їх осмислення науковці: Безверхнюк Т., Сенча І., Сивак Т., Іщенко М., Шамборовський Г., Батракова Т, Храпкіна В., Крикун В., Ставченко С., Денисенко І., Бабич А., Бородін Є., Сиченко В., Шевченко Н., Романенко К. та ін.. Необхідно відзначити, що в той же час, проблеми нових стратегій розвитку освіти в регіонах за

напрямами: середньої, професійної та вищої освіти в контекстах регіональної діяльності публічної влади залишаються не досить дослідженими.

Останні події в сучасному світі, які розпочалися у грудні 2019 року підтверджують особливу актуальність балансу проблеми сталого розвитку й публічної діяльності та формування спроможності у подоланні управлінських якостей з подолання нестійких станів розвитку. Незаперечно, що таке явище як криза, впливає на стратегії розвитку регіонів та зміну змісту у суспільній, економічній, соціальній, освітній, публічній системах та порушує баланс у організаційному контексті розвитку, стимулює публічні системи до пошуку нових ефективних й діяльнісних концептів, які мають направлятися на новий рівень розвитку території. Організаційну основу для процесів антикризового управління складає ефективне і адекватне управлінське рішення, яке змінює суспільне середовище на краще. В окресленому контексті, на нашу думку, особливе місце займатимуть менеджерські технології і зміст процедур антикризового управління в освітній системі, які мають проходити комплексно: відповідально, професійно, всебічно й збалансовано, послідовно й швидко та із загально-ефективним результатом. Кожна галузева модель явищ і процесів кризи виходить на ключову фігуру суспільства – людину, громадянина та тенденції «людського розвитку».

Здебільшого події/факти/ситуації кризових явищ в суспільстві, які спричинено ефективністю взаємовідносин публічної влади і громадянами. Останні наукові дослідження визначили, що ефективний «людський розвиток» відбувається у суспільстві, яке має стійкі принципи і діяльнісні риси публічних інституцій створювати балансу в умовах для розвитку людини й протидіяти кризовим явищам у соціально-економічній сфері, проявляти гнучкість, життєздатність, ціннісну стійкість, діяти нестандартно і досягати ефективних результатів, тощо [1].

Сучасна освітня сфера регіону представлена: органами влади місцевого рівня з управління освітою; мережею закладів освіти території (дошкільні, шкільні, професійні, фахової передвищої та вищої освіти); консультативними інституціями закладів освіти; партнерами, які є суб'єктами життєзабезпечення діяльності

закладів освіти (енергопостачальні, водопостачальні, газопостачальні, транспортні служби). До ключових пріоритетів постали наступні складники: автономія закладів освіти; відкритість, прозорість та підзвітність перед громадою; повноцінне і ефективне державно-громадське партнерство; лідерство в освіті; громадська акредитація освіти; диверсифікація джерел фінансування та прозорість використання; модернізація змісту освіти (середньої, професійної, вищої) для підвищення якості освіти і життєвих компетентностей для самореалізації в житті.

Провівши системні наукові дослідження ситуації в освітній сфері регіону відзначаємо: 1) обмежене бюджетне фінансування та низьке ресурсне забезпечення призвело освітню систему до кризового стану; 2) закритість процедур використання і ефективності у розподілі фінансових ресурсів; 3) стара мережа, відсутність стратегії пріоритетів фінансування і забезпечення умов для сталого розвитку освітнього середовища; 4) суб'єктивні механізми регулювання фінансування мережі закладів. Виходячи з окресленого, постає потреби у подоланні застарілих механізмів у діяльності засновників закладів освіти, які призводять до загострення фінансової кризи системи освіти та втрати ефективності діяльності і якості освіти.

Завдяки, конкретному соціальному партнерству інститутів влади і громадянського суспільства у Дніпропетровському регіоні вже відпрацьовано ефективні механізми подолання соціальних проблем через проектний менеджмент долучилися до програм U-Lead в Україні. Так, за три останні роки, у нових об'єднаних територіальних громадах Дніпропетровщини було подано більше 240 пакетів інвестиційних проектів: донорами місцевих проектів виступили – державний, обласний і місцевий бюджети, кошти місцевих громадських інституцій, суб'єктів господарювання та міжнародних структур [2]. Місцеві інвестиційні проекти включають: стимулювання співучасті бізнес-проектів – виробничі кооперативи і підприємства для зміцнення соціально-економічної інфраструктури; реконструкція (будівництво): приміщень закладів освіти та їх енергоефективності, мережі водогонів, місцевих доріг, благоустрій території і

благоустрій сміттєзвалищ; тощо. Відповідно, системні дії публічної влади та суб'єктів співучасті позитивно оцінюються жителями громади, підвищується авторитет влади та якісно змінюється зміст освітньої діяльності для людського розвитку.

Останні події світової кризи, яка пов'язана із ситуацією коронавірусу COVID-19 та діяльністю регіональних інституцій і освітньої сфери у нових умовах. Адже, від комплексних і ефективних управлінських рішень – політичних, управлінських, медичних і освітніх, постає питання спроможності освітньої системи працювати на розвиток людини і отримувати ефективні результати в якості освіти на дистанційному та інтегрованих форматах [3, 4, 5]. Аналіз ситуації освітньої діяльності в нових громадах на період карантину було визначено припинення денного або очного і колективного навчання в закладах освіти та перехід на нові дистанційні або цифрові форми освіти.

В окреслених контекстах постає проблема розширення змісту та забезпечення якості освіти через дистанційне навчання: очно-дистанційного формату освіти через різні шляхи регламентного розмежування очного періоду (консультативних і формувально-зрізових занять, тестування, діагностування, зміни тощо); особливої уваги потребує початкова школа, яка має сформувати іншу організаційну структуру освіти (поділ на підгрупи, змінна форма навчання, розвиток індивідуальних навичок самостійності організації навчання, формування вмінь самостійності в розвиваючому навчанні тощо); окреслити нові управлінські чинники регулювання організації освіти і процесу освітнього розвитку особистості, формування безпечного і ефективного середовища.

Таким чином, за результатами дослідження окреслилися актуальні механізми антикризового управління освітньої сфери: 1) посилення аналітичного блоку публічної влади у сфері освіти для регулювання системи і виявлення прихованих ресурсів у її розвитку в регіоні; 2) розвиток нових механізмів державно-громадського управління у процесах розвитку освітньої системи; 3) управління життєдіяльністю інфраструктури громади впливає на ефективність діяльності освітньої сфери регіону; 4) досвід співпраці колективної, індивідуальної,

міжрегіональної і комунікативної дії, які стають основним партнерським ресурсом ефективного розвитку регіону; 5) розбудова моделі фінансового і ресурсного забезпечення освітнього середовища, вибудовування нової мережі закладів освіти; 6) пошуки нового змісту і форми дистанційного навчання дітей у початковій та базовій школі. Відповідно, перспективною проблемою подальших розвідок постають питання дослідження механізмів впливу місцевого самоврядування на розвиток гнучкої і розвиваючої освітньої моделі нової громади.

Література:

1. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект (колективна монографія). За ред. Е. М. Лібанової; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України. К., 2015. 356с.
2. Бородін Є.І., Безена І.М., Марк Е.Генсон про шляхи демократизації та децентралізації публічних інституцій держави. Публічне управління та митне адміністрування. Науковий збірник. 2019. №3 (22). 290с.
3. Децентралізація дає можливості - Дніпропетровська область: формула успіху. Сайт Дніпропетровського ЦРМС. URL: <https://decentralization.gov.ua/areas/0562>
4. Habermas J. Between facts and norms: contributions to a discourse theory of law and democracy. Cambridge, Massachusetts: MIT Press. 1996. 631p.
5. Безена І.М. Демократизація публічного управління і інформаційно-медійний розвиток компетентностей його посадовців. Держава та регіони. Серія: Державне управління». № 3 (67), 2019. С.27-32.

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

О.Г. Бистрицька

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, магістр

«Нещасна, знедолена природою...
маленька людина не повинна знати про те,
що вона – малоздібна, що в неї – слабкий розум.
Виховання такої людини повинно бути в сто разів
ніжнішим, чуйнішим, дбайливішим»
В. О. Сухомлинський [6].

Інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір України є одним із напрямів гуманізації всієї системи освіти, що відповідає пріоритетам державної політики, окресленим у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [4] та підтриманим низкою законодавчо-нормативних документів, серед яких Закони України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» [3] та «Про внесення змін до закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» [5].

Актуальним проблемам навчання і виховання дітей з особливими потребами присвячені наукові дослідження В. Бондаря, О. Гаврилова, В. Засенка, А. Колупасової, С. Миронової, В. Липи, Т. Сак, В. Синьова, Є. Соботович, В. Тарасун, М. Шеремет та ін.). У їх роботах акцентується увага на гальмівних факторах, що стримують ефективність процесу навчання і виховання означеної категорії осіб, пропонуються напрями його оптимізації.

Як свідчить досвід багатьох країн, інтеграція дітей з особливими освітніми потребами відбувається в інклюзивних школах, які приймають усіх дітей за місцем їх проживання. Тобто, такі діти можуть навчатися у загальноосвітніх школах за умови реалізації інклюзивної моделі освіти,

зорієнтованої на особистість, що заохочує вірити в свої сили, бути собою, спонукає до реалізації особистісних можливостей, широкого самовираження, внутрішньої активності. Але інклюзивна освіта потребує змін на всіх рівнях освіти, оскільки це особлива система навчання, яка охоплює різноманітний контингент учнів і диференціює освітній процес, зважаючи на потреби дітей усіх груп та категорій.

Основними принципами інклюзивної школи є такі:

- усі діти мають навчатися разом у всіх випадках, коли це виявляється можливим, незважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними; школи мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів узгодженням різних видів і темпів навчання;

- школи повинні забезпечувати якісну освіту для всіх, розробляючи відповідні навчальні плани та стратегії викладання, вживаючи організаційні заходи, використовуючи партнерські зв'язки зі своїми громадами;

- діти з особливими освітніми потребами мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм у навчальному процесі;

- інклюзивні школи – найефективніший засіб, який гарантує солідарність, співучасть, взаємоповагу, розуміння між дітьми з особливими потребами та їх ровесниками.

Необхідно підкреслити, що інклюзивний процес не може розвиватися без ресурсів, допомоги інших, ретельної підготовки викладачів та суспільства, поваги й упевненості, усвідомлення, а також взаємної відповідальності.

Основними принципами процесу освіти учнів «зі спеціальними потребами» є принципи децентралізації, нормалізації й інтеграції.

Погоджуємося з думкою науковця В. Засенка в тому, що соціально-економічний розвиток України на сучасному етапі зумовлює визначення нових пріоритетів і перспектив розвитку спеціальної школи та висуває високі вимоги до змісту навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку,

до розроблення нових технологій педагогічної корекції властивих їм порушень [2].

Визнання Україною Конвенції ООН про права дитини та Всесвітньої декларації про забезпечення виживання, захист і розвиток дітей посилило увагу до проблем дітей, які мають ті чи інші відхилення в розвитку, і зумовило потребу у розробленні цілеспрямованих дій держави для створення найсприятливіших умов їх інтеграції у систему сучасних відносин.

Навчати дітей з особливостями психофізичного розвитку необхідно в системі інтегрованого навчання, стверджував ще в 20-ті роки минулого століття Л.С. Виготський. Він наполягав на створенні такої системи навчання, в якій вдалося б органічно пов'язати спеціальну освіту із загальною. Науковець стверджував, що це необхідно, оскільки наша спеціальна школа замикає вихованця з психофізичними вадами у вузьке коло шкільного колективу, в якому все пристосовано до дефекту дитини, все фіксує його увагу на своєму недоліку і не вводить його в справжнє життя.

Сьогодні інклюзивна форма навчання для дітей з вадами психофізичного розвитку заслуговує на особливу увагу. Адже інклюзивне навчання – це спільне навчання і виховання дітей з особливими потребами зі здоровими однолітками в умовах масового загальноосвітнього закладу за місцем проживання. Спільне навчання і виховання має свої позитивні сторони для дітей з особливими потребами: наголос робиться в першу чергу на розвиток сильних якостей і талантів дітей, а не на їхніх проблемах; взаємодія зі здоровими однолітками сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку таких дітей. Здорові діти завдяки взаємодії з дітьми з вадами психофізичного розвитку вчаться природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, вони стають більш чуйними, милосердними, співчутливими, терплячими, готовими до взаємодопомоги [1].

Перевагами інклюзивного навчання є те, що учні з інвалідністю сприймаються як рівні, навчаються разом із дітьми, які не мають порушень у

розвитку, живуть вдома зі своєю родиною, і це допомагає їм нормально розвиватися. Інклюзивне навчання не потребує деяких витрат, які необхідні в спеціалізованих школах. Діти з інвалідністю під час навчання мають можливість грати і спілкуватися зі своїми здоровими друзями, і це є важливим у процесі соціалізації та становленні особистості. В умовах інклюзивного навчання дитина з інвалідністю адаптується у звичайному середовищі учнів, а спеціалізована школа створює штучний клімат, який заважає подальшій адаптації у навчальних та професійних колективах.

Незважаючи на значні відмінності в системах інтегративного підходу до навчання, виховання й розвитку дітей з особливими потребами різних країн, дослідники одностайні в розумінні інтеграції як процесу, що створює оптимальні умови для повноцінного спілкування учнів незалежно від рівня здоров'я.

Література:

1. Колупаєва А. Стратегічні напрями сучасної освітньої політики України. *Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання* : зб. наук. Праць. Київ, 2011. Вип. 2. С. 5–12.
2. Засенко В. В. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти в Україні. URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/286> (дата звернення: 13.11.2020).
3. Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання: Закон України від 05 червня 2014 р. № 1324-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text> (дата звернення: 13.11.2020).
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013. *Президент України. Офіційний вісник Президента України*. 2013. № 17. Ст. 31
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 25.09.2017).

6. В. О. Сухомлинський. Вибрані твори: у 5 т. Київ, 1977. Т. 5. С. 590.

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР

І.І. Булах

Україна, м. Умань, ВСП Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу
УНУС, викладач

О.В. Шиманська

Україна, м. Умань, ВСП Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу
УНУС, викладач

Сталий процес поглиблення європейської інтеграції, її функціонального розширення на нові та більш глибокі сфери співробітництва з поступовим залученням постійно зростаючих за інтенсивністю та складністю форм наднаціонального управління не оминає питання освіти та покликаний сприяти формуванню Європейського освітнього простору з залученням як держав-членів ЄС, так і його сусідів.

ЄС визнає, що освіта та професійне навчання є життєво важливими для розвитку сучасного суспільства та економіки. Стратегія розвитку ЄС наголошує на необхідності налагодження співпраці між усіма країнами в цьому напрямі, а також обміну знаннями між ними [1, с.23].

Освіта є пріоритетним напрямом для урядів усіх країн-членів ЄС, втім системи освіти в цих країнах дещо різняться.

Сучасний світ вимагає від студентів – майбутніх спеціалістів та їхніх викладачів більше нових знань та навичок, вільного володіння іноземними мовами, досвіду міжкультурного спілкування. Розуміючи все це та визнаючи вищу освіту одним з пріоритетів своєї діяльності у межах співпраці з сусідніми та більш віддаленими країнами, Європейська Комісія розробляє і

впроваджує нові та вдосконалює існуючі освітні програми, які дають змогу студентам і науковцям отримувати стипендії та гранти на подальше навчання і проведення досліджень у країнах Європи.

Завдяки цьому десятки тисяч викладачів, студентів та науковців щорічно навчаються, працюють та викладають у різних країнах світу в межах міжнародних академічних програм.

Важливість дослідження освітньої політики ЄС обумовлюється також безпосереднім сусідством України і ЄС та зростанням зацікавлення українського суспільства до можливостей та перспектив реалізації євроінтеграційних прагнень України на сучасному етапі та використання позитивної динаміки співробітництва в освітній сфері та перспектив запровадження Болонського процесу в Україні.

Останнє розширення ЄС створило принципово нову ситуацію на Європейському континенті та наблизило кордони ЄС безпосередньо до кордонів України, що впливає як на відносини між Україною та ЄС, так і на розвиток України загалом.

Освітня політика ЄС належить до базових горизонтальних політик ЄС та формується відповідно до регулятивного методу [2, с.42].

Освітня політика ЄС формується відповідно до принципу субсидіарності, який означає, що кожна країна ЄС несе цілковиту відповідальність за організацію своєї системи освіти, професійної підготовки та зміст навчання. Роль ЄС полягає у сприянні розвитку якісної освіти шляхом заохочення держав-членів до співпраці і, в разі потреби, підтримці та доповненні їхньої діяльності. Тож відповідно до цих положень ЄС має у своєму розпорядженні низку специфічних засобів заохочення співпраці в цій галузі та підтримки національних освітніх політик ЄС. Держави-члени ЄС, розуміючи важливість освітньої складової для гармонійного розвитку ЄС та підвищення його конкурентоспроможності, звертають увагу на цю сферу в рамках наднаціональних інституцій та намагаються проводити спільні заходи.

Економічний та соціальний розвиток ЄС на сучасному етапі змінює освітню політику, адже розвиток суспільства знань, розширення ринку праці та зміцнення соціальних зв'язків змушує політиків приділяти значну увагу системі освіти та її ефективності.

При цьому все більше говорять про необхідність дотримання та розвитку спільних принципів освітньої політики ЄС, до яких належать: свобода руху знань; мобільність студентів та викладачів; багатомовність; автономія університету; освіта, зорієнтована на результати навчання; забезпечення якості вищої освіти; принцип взаємозаліку кредитів; єдина структура освітніх ступенів (кваліфікацій); ціложиттєве навчання; трициклова освіта; принцип трикутника знань; принцип свободи навчання та викладання.

Завданням освіти в європейському контексті є сприяння розвитку громадянської свідомості, що базується на таких цінностях, як солідарність, демократія, рівноправність і взаємоповага [3, с.24].

Важливими елементами освіти є повага до культурної та етнічної ідентичності і, водночас, боротьба з різними формами шовінізму та ксенофобії. Саме тому базовим елементом освітньої політики є вивчення іноземних мов і отримання знань про інші країни.

Формування Європейського освітнього простору визнано основним завданням діяльності ЄС в освітній сфері. Для реалізації цього завдання було ініційовано Болонський процес, головна мета якого полягає у консолідації зусиль наукової та освітянської громадськості й урядів країн Європи для істотного підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки і вищої освіти у світовому, а також для підвищення ролі цієї системи в суспільних перетвореннях.

Велике значення формуванню стратегії держави у сфері освіти приділяють і в Україні. Розвиток освіти у нашій державі не потрібно розглядати тільки з потреб сучасного трансформуючого суспільства [4, с.18].

Реформування необхідно здійснювати у напрямі моделі нового століття, враховуючи як національні традиції культури й освіти, так і сучасні позитивні світові тенденції розвитку освіти. Пріоритетна увага держави до освіти, його повноцінна бюджетна підтримка повинна відповідати реальним потребам сучасної та майбутньої України.

Саме цілеспрямована державна освітня політика може сприяти зростанню добробуту кожного громадянина і конкурентоспроможності всієї країни. Державна освітня політика буде ефективною тільки в тому випадку, якщо її розроблятимуть і провадитимуть в єдності з активною інноваційною політикою країни.

Вища освіта повинна брати активну участь у створенні конкурентоспроможної інфраструктури – технопарків, інноваційних центрів тощо.

Суспільству необхідно розглядати освіту як національне багатство, вводити її у перелік основних пріоритетів, об'єктів першочергової підтримки і т. ін. Для формування та реалізації державної освітньої політики необхідно також сформулювати принципи, які б мали чітко сформульовані основні положення, на яких базується державна політика в області освіти, його ідеали та цілі. Освітні програми, що фінансують з бюджету ЄК, мають на меті надання підтримки країнам-партнерам у реформуванні системи вищої освіти відповідно до принципів Болонського процесу [5, с.64].

Україна була і є активним учасником цих процесів. У травні 2005 р. наша держава підписала Болонську конвенцію.

Україна також є активним учасником європейських освітніх програм та проектів, серед яких: Темпус, Еразмус Мундус, Вікно зовнішньої співпраці Еразмус Мундус та Програма Жана Моне. План дій Україна–ЄС, який визначає програму політичних та економічних реформ, приділяє значну увагу співпраці у сфері вищої освіти та реформуванню цієї галузі.

Отже, окрім власне євроінтеграції в освітній сфері, через систему освіти активніше можна сформувати усвідомлення найширшими верствами

українського громадянства необхідності якомога повнішої реалізації загалом стратегічного курсу України на інтеграцію в європейські та світові структури з метою захисту власних національних інтересів та реалізації духовного й інтелектуального потенціалу українського народу на благо нинішніх і майбутніх поколінь. Освіта і наука у глобалізованому світі стали визначальним чинником людського розвитку. Сьогодні вони є безальтернативним засобом національного самоутвердження.

Стати повноцінним учасником глобальної політики, економіки і культури може лише та країна, в якій інтелектуальні професії стали масовими, а інвестиції у розвиток людського потенціалу - найвагомішими і найефективнішими. Країни, які у свій час зробили ставку на науку та освіту, тепер стали світовими лідерами.

Процес європейської інтеграції не може обмежуватися лише політичними та економічними чинниками. Він покликаний охоплювати усі сфери суспільного життя: економічну, політичну, правову, наукову, культурну, освітню.

Окрім того, саме гуманітарний розвиток суспільства є головною передумовою і запорукою успішного просування у цьому напрямі. Серед інших чинників інтеграція в освітній сфері слугує одним з найважливіших – довгостроковим чинником усього процесу. Адже саме освіта значною мірою закладає погляди, цінності, способи сприйняття й інтерпретації світу тощо.

Отож близькість чи принаймні співмірність освіти має стати ефективним стимулятором процесу європейської інтеграції на тривалу перспективу.

Література:

1. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес; пер. з англ. Р. Ткачук. – К.: Основи, 2014. – 871 с.
2. Європейський Союз: політика, економіка, право: навч. посібник / [за ред. Н. В. Антонюк, М. М. Микієвича]. – Львів, 2015. – 532 с.

3. Іванюк І. Освітня політика: навч. пос. / І. Іванюк – К.: 2016. – 226 с.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.taxon.kiev.ua/cgi-bin/p.cgi?a=tvr&t=130&s=&g=50&lng=ua>.
4. На шляху до Європейського простору вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyjproces/informacijno-analitychni-materialy.html>.
5. План дій “Україна – Європейський Союз” від 12.02.2015 р.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c&find=1&org=720>.

ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

В. А. Дранник

Україна, м. Київ, КПІ імені Ігоря Сікорського, викладач

Актуальність теми виражається необхідністю реформування освіти та підвищення якості надання освітніх послуг, зокрема при підготовці сучасних молодих спеціалістів. Головною метою є приведення якості освіти до існуючих міжнародних стандартів у рамках вимог, що впливають з європейських інтеграційних процесів, які існують в Україні.

Треба виходити з того, що будь-які дії, а особливо з питання підвищення якості надання освітніх послуг, вдосконалення вже існуючих процесів та реформування освіти в цілому - повинні мати наукове осмислення в формі конкретних дій, які б давали загальну направленість подальших практичних розробок по забезпеченню їх якісного виконання. Саме таке осмислення та організація напрямів підвищення та вдосконалення якості надання освітніх послуг, в тому числі при підготовці майбутнього молодого спеціаліста є нашим завданням.

Що стосується самого поняття освіти, то принагідно нагадати, що це послідовна пізнавальна діяльність людини щодо отримання вмінь, знань, а в подальшому професійних компетентностей. В процесі освіти особистість розвивається не тільки розумово, а й отримує морально-культурний та естетичний розвиток [1]. Освіта – це засвоєння індивідумом тих знань, які людство пройшло на протязі багатьох століть культурно-історичного розвитку.

Зазначимо, що задля успішності засвоєння знань, освітні процеси мають поєднувати в собі теоретичні аспекти вивчення та їх поєднання з практичними навиками тому, що теорія без практики так, як і практика без теорії, дають часткове знання.

Прослідковується взаємозв'язок між освітою та формуванням професійних компетентностей сучасного молодого спеціаліста. За допомогою освіти майбутній спеціаліст отримує базові знання, за допомогою цих знань він стає професійним спеціалістом в конкретній сфері, а від кількості професійно успішних спеціалістів залежить у цілому розвиток суспільства. При цьому, цей зв'язок дуже важливий. Будь-яка помилка в освіті відображається потім на компетентності сучасного спеціаліста, а це, в свою чергу, відбивається на результатах роботи у сферах діяльності.

Освітні процеси та освітні послуги як сфери життєдіяльності людини характеризуються такою рисою, як обмін інформацією. В процесі обміну інформацією відбувається її сприйняття, обробка, відображення і подальше розповсюдження. Завдяки освіті ми отримуємо багато різноманітних знань, які в подальшому формують світогляд людини, але перед тим, як покладатись на компетентність думок інших спеціалістів бажано також все перевіряти або створювати щось самому і дотримуватись цього.

Освіти потребує кожна людина з огляду її жадоби до пізнання навколишнього світу, необхідності прояву закладених у неї здібностей, задля кар'єрного та професійного росту, соціального самоствердження, підтвердження соціального статусу та просто створеною соціальною

необхідністю.

Таким чином, результатом осмислення напрямів вдосконалення та підвищення якості надання освітніх послуг, зокрема при підготовці сучасних молодих, а в майбутньому висококваліфікованих спеціалістів, повинно бути поважне ставлення до працівників освіти, гідна заробітна плата, свобода думки. Дуже важливо створювати для працівників освіти курси підвищення кваліфікації на яких вони дізнаються дійсно щось нове, цікаве та потрібне для їх роботи та періодично проводити переатестацію співробітників. Необхідно розробити досконалі механізми та методику освітнього процесу, що побудована і найбільш наближена до практичних умов, які будуть актуальними для сьогодення та притаманні даному періоду розвитку країни.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

ДУАЛЬНА ОСВІТА: ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СЕСТЕР МЕДИЧНИХ

Н.Є. Дуб

Україна, м. Львів, ВНКЗ ЛОР «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського», декан факультету

Н.О. Нечипор

Україна, м. Львів, ВНКЗ ЛОР «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського», декан факультету, методист

М.І. Головачак

Україна, м. Самбір, КЗ ЛОР «Самбірський фаховий медичний коледж», лаборант

Україна, м. Львів, Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія імені Андрея Крупинського».

Численні опитування студентів та викладачів медсестринських закладів вищої освіти, практикуючих медсестер, роботодавців та інших стейкхолдерів переконливо свідчать, що одним з основних викликів, які стоять перед сучасною медсестринською освітою, є практична підготовка медичних сестер. Часто випускники медсестринських коледжів, інститутів та академій приходять на роботу, не володіючи практичними навичками та вміннями. Адже, акцент у викладанні дисциплін в більшості ставиться на теоретичні знання здобувачів освіти. Викликає занепокоєння невідповідність змісту освіти і освітніх технологій до нових підходів в медсестринстві у світі та в Україні і до вимог сучасної медицини. Поряд з дефіцитом практичних навичок сучасні випускники-медсестри не володіють сформованими соціальними навичками (soft-skills), такими як відповідальність за результати своєї діяльності, командна робота, вміння виходити з конфліктних ситуацій, тощо.

Для розвитку медсестринства важливим є підвищити роль роботодавців у підготовці медсестринських кадрів. Доцільно залучати їх до формування змісту і структури освітнього процесу, розробки, рецензування освітніх програм, оцінки якості теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців медсестринства.

Реакцією на поставлені виклики може стати запровадження системи підготовки медсестринських кадрів, яка би характеризувалася тісною взаємодією між освітніми закладами та практичним медсестринством – системи дуальної освіти, при якій обидві сторони були би рівноправними учасниками освітнього процесу, здійснювали контроль за його результатами.

У Законі України «Про освіту» передбачено, що особа має право здобути освіту в різних формах або поєднуючи їх, та визначено такі основні форми здобуття освіти: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві)); дуальна [1].

Стаття 49 Закону України «Про вищу освіту» трактує дуальну освіту, як спосіб здобуття освіти здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 відсотків до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору. Закон дозволяє навчання на робочому місці та виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору [2].

Серед форм здобуття фахової передвищої освіти у Законі України «Про фахову передвищу освіту» названа і дуальна форма. У статті Стаття 50. п.7. цього Закону сказано, що практична підготовка здобувачів фахової передвищої освіти за дуальною формою здобуття освіти та на робочому місці (на виробництві) може здійснюватися з урахуванням особливостей цих форм здобуття освіти [3].

Висновки. Дуальна освіта є законодавчо закріпленою освітньою формою, розглядається як ефективний засіб реалізації практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Запровадження дуальної системи освіти в медсестринстві дозволить покращити практичну підготовку медсестринських кадрів, привести її у відповідність до запитів практичної медицини та вимог ринку праці; сприятиме модернізації змісту освіти та підвищенню рівня конкурентоспроможності випускників медсестринських освітніх закладів; мотивуватиме здобувачів освіти до навчання.

На жаль, на сьогодні відсутня чинна нормативно-правова база, яка би дозволяла запроваджувати систему дуальної освіти в медсестринстві в Україні вже сьогодні. Проте, доцільно розробити програму експерименту із запровадження цієї системи у вітчизняну програму підготовки медичних сестер. Програма експерименту повинна включати опис комплексу заходів з напрацювання моделей взаємовигідних відносин закладів освіти та роботодавців, нормативно-правове та організаційне забезпечення проведення експерименту, напрацювання моделей та рекомендацій до запровадження дуальної освіти в медсестринстві в Україні. До розробки програми

експерименту необхідно залучати науковців, освітян, громадські організації, професійні асоціації, об'єднання роботодавців.

Література:

1. Закон України «Про освіту». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про вищу освіту». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Родіна Н.В.

Україна, м. Київ, Київський міжнародний університет, аспірантка

У сучасних умовах реформування вищої освіти основна увага науковців і практиків спрямовується на підготовку фахівців нової формації, здатних удосконалювати суспільно-економічні відносини в країні, набувати професійні вміння й навички, фахові компетенції, самовдосконалюватися впродовж життя.

Актуальним є те, що ц системі вищої освіти актуалізується проблема переходу від когнітивної парадигми до іншого практично-орієнтованого спрямування, що передбачає самостійну орієнтацію студентів у світі інформації, формує у майбутніх фахівців готовність до виконання професійних функцій.

У процесі динамічних змін, які спостерігаються у всіх сферах розвитку суспільства, окреслюються важливі проблеми галузі вищої

професійної освіти (ВПО). Підготовка практичних психологів не є винятком, а швидше за все це одне із найскладніших питань, що вимагає принципово нових методичних рішень. Із огляду на процеси модернізації та оновлення, які відбуваються в системі ВПО, доцільно ще раз всебічно обговорити важливі для фахівців теоретичні аспекти та методичні підходи до підготовки практичних психологів. Зазначимо, що увага зосереджується саме на проблемі професійної підготовки, а не лише на освіті, яка є одним із аспектів підготовки майбутніх фахівців. Власний досвід викладацької діяльності, а також аналіз численних матеріалів із проблем підготовки майбутніх практичних психологів дають змогу стверджувати, що існуючі в сучасній психології теоретичні, методичні та практичні напрацювання не завжди цілеспрямовано використовуються як ресурс, що забезпечує ефективність процесу оновлення професійної підготовки студентів-психологів.

Теоретичний аналіз наукових джерел і матеріалів, які забезпечують зміст підготовки майбутніх фахівців із практичної психології, засвідчує, що освітньо-професійні програми і значна частина навчальних програм, їхній зміст і методика вивчення багатьох дисциплін майже не відрізняються від аналогів, що використовуються в підготовці практичних психологів, які не мають на меті займатися вирішенням прикладних і практичних завдань. Погоджуємося з думкою С. Мартиненко, яка зазначає, що в закладах вищої освіти, які здійснюють підготовку вчителів, соціальних педагогів, практичних психологів варто надавати увагу «комплексній корекційній діагностиці, яка уможлиблює розширення діапазону професійних функцій», відтак, в освітній програмі підготовки практичних психологів необхідно передбачити змістове наповнення саме цього аспекту [6, с. 168]. «Здебільшого навчально-методичне забезпечення професійної підготовки практичних психологів не адресовано до особистості майбутнього професіонала, що не передбачає актуалізації її потенціалу і не створює «зону її перспективного розвитку» [2, с. 217]. Доречно зазначити, що у професійній підготовці практичних психологів центрованість освіти на праксеологічний,

діяльнісний аспект є невід'ємною складовою їхньої підготовки. Одним із основних принципів такої підготовки є використання життєвого особистого досвіду студентів. Очевидно, що для підготовки практичних психологів принципово важливо, щоб майбутній фахівець зміг усвідомити власний досвід, що дасть змогу йому оцінити власні ресурси і ефективно їх використовувати для самоактуалізації в обраній професії.

Вивчення і теоретичний аналіз українських публікацій [1; 4; 5; 6; 8 та ін.] засвідчують, що проблеми психології навчання і виховання майбутніх практичних психологів загалом розглядається поза контекстом попередніх етапів здобуття освіти. Значна частина труднощів навчання професії практичного психолога, особливо на перших етапах її освоєння, значною мірою пов'язана з результатами шкільного етапу освіти. З огляду на це, варто визначити основні теоретичні аспекти підготовки, а саме:

психологічна готовність до здобуття вищої професійної освіти практичного психолога є одним із освітніх результатів шкільного навчання і виховання;

вища професійна освіта передбачає певний рівень готовності майбутніх практичних психологів до такого навчання не тільки на рівні знань, навчальних навичок і вмінь, а й загалом сформованість особистісної готовності до якісно іншого рівня діяльності й освоєння професії. Передусім все це стосується характеру мотивації та досвіду самостійної діяльності;

одним із завдань психологічної служби закладів середньої і вищої освіти в контексті обговорюваної теми є визначення і розвиток внутрішніх ресурсів майбутніх фахівців, їхньої відповідності вимогам саме до особистості практичного психолога. Все це певною мірою висвітлено в низці методологічних підходів: суб'єкт-діяльнісного, культурно-історичного, гуманістичного, екзистенційного, спираючись на які, доцільно виокремити такі ідеї, які стануть підґрунтям методології подальшого аналізу професійної підготовки практичних психологів, зокрема і актуалізація суб'єкта

діяльності передбачає усвідомлення власних інтенцій, особливостей і змісту діяльності;

соціальна ситуація розвитку практичних психологів у системі ВПО є особливим поєднанням нового освітнього середовища (навчально-професійного середовища ЗВО) і нової внутрішньої професійної позиції особистості;

особистість майбутніх практичних психологів, зорієнтована на продовження освіти в ситуації вибору подальших шляхів власного розвитку, визначає таким чином сенс цього етапу життя, а потреба в самореалізації виявляється в необхідності реалізації себе в обраній професії. На основі зазначеного варто зробити певні висновки, а саме: проведений теоретичний аналіз стану підготовки майбутніх практичних психологів в Україні засвідчує, що ні на рівні нормативних основ ВПО, ні рівні конкретної практики навчання майбутніх фахівців цієї сфери не приділяється достатньої уваги, хоча це є важливим чинником реформування медичної галузі, психологічної готовності особистості до специфічних умов вищої професійної освіти. У підготовці практичних психологів обов'язковим є звернення до психологічних ресурсів самих студентів, їхнє ініціювання та стимулювання, що відповідає специфічним вимогам професії. Ця умова істотно розширює методичний ресурс кваліфікаційних випробувань і дисциплін навчального плану, що доповнює традиційні форми об'єктивного оцінювання освітніх результатів, дає змогу викладачеві максимально об'єктивно підійти до прийняття рішення щодо успішності засвоєння студентами програми навчального курсу. Безумовно, висловлені власні міркування не претендують на повноту й глибину розкриття означеної проблеми. На нашу думку, перспективним напрямком дослідження може бути змістове наповнення навчальних дисциплін відповідно до наукових підходів і форм співпраці зі здобувачами освіти.

Література:

1. Баклицька О., Степанченко Н., Сірко Р. Аналіз змісту підготовки практичних психологів у спеціалізованих навчальних закладах. Молода спортивна наука України. 2010. Вип. 4. С. 6–10.
2. Гаркавенко Н. В., Солійчук І. І., Чаплак Я. В. Формування готовності психолога-практика до консультативної взаємодії на основі особистісно-акмеосинергетичного підходу. Проблеми сучасної психології. 2011. Вип. 12. С. 210–221.
3. Дружиніна І. Професійне становлення майбутніх психологів: теоретико-методологічний аналіз проблеми. Освіта регіону. 2001. № 2. С. 425–430.
4. Забродин Ю. М., Пахальян В. Э. Подготовка и переподготовка практических психологов в контексте проблем отечественного высшего профессионального образования. Психология в вузе. 2009. № 2. С. 6–20.
5. Ісаєвич С. Психологічна культура як база професійного становлення особистості майбутнього фахівця з психології. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Педагогіка. Соціальна робота. 2012. Вип. 25. С. 83–85.
6. Мартиненко С. М. Теоретико-прикладні засади корекційної діагностики в закладах вищої освіти / Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Науково-методичний журнал. Випуск 4 (61). Серія: Педагогічні науки. Київ, ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2019. С. 32 – 37.
7. Токарева Н. Проблема моделювання особистості практичного психолога в системі фахової підготовки. Рідна школа. 2010. Вип. 7-8 С. 24–28.
8. Чепелева Н. В., Пов'якель Н. І. Теоретичне обґрунтування моделі особистості практичного психолога. Психологія. Вип. 3. 1998. С. 35–41.

ЗАСАДИ STEM-ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Г.І. Саленко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», вчитель

В ХХІ ст. ми спостерігаємо значне розширення впливу математичних наук на розвиток природничо-технічних галузей. Можна виділити два основні фактори цього явища: стрімке збільшення обчислювальних ресурсів і спрощення доступу до них, а також досягнення в сфері «великих даних».

Обчислювальне моделювання в сучасній науці визначає найоптимальніші шляхи постановки експериментів, інтерпретацію експериментальних результатів тощо. В останні роки потужність обчислювальних ресурсів збільшилась настільки, що стали з'являться можливості використання таких статистичних методів як ланцюгові методи Маркова, методи Монте-Карло для широкомасштабного аналізу даних та інші. Такі методи можуть бути використані в широкому діапазоні ситуацій. Наприклад, за останні десятиріччя завдяки використанню швидких чисельних методів та алгоритмів обробки зображень ультразвукове дослідження перетворилось зі статичної картини на динамічне відображення різноманітних функцій організму.

Завдяки досягненням геноміки та протеоміки методи обробки «великих даних» стають основою сучасних досліджень в медицині, еволюції, сільському господарстві, інших природничих галузях.

Національний науковий фонд при урядові США виділив п'ять основних елементів, які слід урахувати для забезпечення розвитку обчислювальної науки і техніки [1]:

- 1) Розробка та тривале забезпечення роботи програмного забезпечення, включаючи «відкриті» коди та коди нетрадиційних архітектур;

- 2) Розробка моделей та алгоритмів для перевірки та кількісної оцінки невизначеності;
- 3) Розробка інструментів та методів для обробки надвеликих масивів даних;
- 4) Розробка та впровадження кіберінструментів органів громадської безпеки;
- 5) Освіта, навчання та сприяння розвитку наступного покоління вчених.

Таким чином, виховання та навчання майбутніх фахівців з природничо-математичних предметів входить до пріоритетних напрямків роботи провідних західних держав.

Напрямок інтеграції математики та ІТ-технологій з різними галузями науки отримав назву STEM-освіта. Використання методик STEM-освіти передбачає розв'язування різноманітних дослідницьких та прикладних задач з використанням ІКТ, інтегроване навчання за темами при вивченні математики, природничих дисциплін, технології та інженерії, практичне застосування наукових уявлень в реальному житті.

Прикладом STEM-проекту з біології в сучасній школі може бути моделювання генетико-еволюційних процесів в ідеальних популяціях. Для моделювання ідеальної популяції можна використати прості матеріальні об'єкти, наприклад шашечки чи подібні. За допомогою алгоритму моделюємо співвідношення генотипів у ідеальній популяції. Занотовуємо результати, які потім обчислюємо за допомогою спеціального програмного забезпечення. Метою цього модельного експерименту є визначення на практиці закону Харді-Вайнберга [2].

Подібні проекти можна ще назвати «навчанням навпаки». Замість традиційної схеми, коли учні розглядають спочатку теоретичні засади, а потім використовують їх на практиці, пропонується інший підхід. Дається завдання, виконання якого вимагає від учня опановувати нові знання для вирішення нагальної практичної проблеми. Такий підхід є запорукою розвитку критичного мислення та творчого підходу в учнів. Його

використання підвищує мотивацію навчальної діяльності та стимулює розвиток пізнавальних здібностей учнів.

Література:

1. The Mathematical Sciences in 2025 / National Research Council. 2013. Washington, D.C.: The National Academies Press, P.75
2. Комарова О.В. Модельні експерименти під час вивчення закону Харді-Вайнберга. *Біологія та хімія в сучасній школі*. №6. С. 25-31

КЛАСИФІКАЦІЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ФІЗИКА

Я.Ю. Федько

Україна, м. Дніпро, Комунальний заклад освіти «Навчально-виховне об'єднання № 136 «класична гімназія ім. Кирила і Мефодія - початкова школа - дошкільний навчальний заклад - валеологічний центр» Дніпровської міської ради, вчитель

Сучасний навчальний процес ставить перед викладачем багато викликів, один з яких є залучення смартфона учня до освітнього процесу.

На сьогодні ми не уявляємо життя без такого гаджета як «мобільний» телефон. За час свого існування, «мобілки» пройшли шлях від звичайного переносного телефону до надскладного приладу, здатного виконувати безліч задач. Найпопулярнішим гаджетом яким володіє близько 93% учнів є смартфон. Завдяки їхнім технічним можливостям, смартфони підтримують багато програм, які можна використати в освітньому процесі.

Мобільне навчання (mobile learning або m-learning) вважають новою стадією розвитку електронного навчання (e-learning), що використовує як

засіб навчання мобільні пристрої та безпроводний доступ до навчальних ресурсів. [4, с.20]. Використання смартфона на уроці дає змогу впровадити нові форми організації навчання, за для підвищення якості надання освітніх послуг, шляхом взаємодії суб'єктів навчання між собою не тільки під час заняття, але й поза ним.

Концепція мобільного навчання (m-learning) була закладена ще у 70-х роках минулого століття Аланом Кейем, у подальшому вона розглядалась численними науковцями, наприклад в Україні проблему мобільного навчання в різні роки досліджували В.Ю. Биков, І.М. Голіцина, Т.А. Калуга, В.О. Куклев, С.О. Семеріков, О.Ю. Тихомірова та інші. [1, с. 353]. Серед нових робіт слід зазначити працю І.О. Золотарьова, А.М. Труш, які розглянули та проаналізували складності й проблеми використання мобільних додатків у закладах середньої освіти. Вони розробили системний підхід до створення і впровадження системи мобільного навчання у закладі освіти, навели план використання різних засобів ІКТ для підтримки та розвитку цієї системи [3]. В. Білоус у своїй праці розібрав переваги і недоліки мобільних додатків в цілому, їх слабкі й сильні сторони.

На сьогодні існує величезна кількість мобільних додатків для всіх навчальних дисциплін середньої освіти. Особливостям і способам використання мобільних додатків присвячено багато досліджень. Так основні складові мобільного навчання і типи мобільного контенту розглянуто у працях Ткачук Г.В. [4, с. 14-15].

Метою статті є систематизації видів мобільних додатків, які можна використати в навчальному процесі. Виділити переваги та особливості застосування їх в освітньому середовищі.

Сьогодні освітній процес є синергією величезної кількості програмних продуктів. Ефективність «мобільної освіти» багато в чому залежить від характеристик мобільного пристрою та операційної системи на якій він працює. Процес надання якісних освітніх послуг вимагає від педагога чіткого

розуміння методу і способу використання мобільного додатку в освітньому процесі.

Пропонується розглянути наступну класифікацію мобільних додатків для уроків фізики.

I. За потребою у мережі Інтернет мобільні додатки, можна розділити на:

1) **Он-лайн**ові, - потребують постійного і часто високоякісного інтернет з'єднання. Приклад: вікі-додатки («Вікі-педія», «Вікі-словник» та ін.), Seek by iNaturalist (більше для «Природознавства»), Star Chart – Зоряна карта (Астрономія), Lab4Physics.

2) **Оф-лайн**ові, - не потребують Інтернет – мережі, використовують ресурси самого смартфона. Приклади: Фізика – Формули, ЗНО 20XX. Фізика, Фізичний калькулятор та інші.

II. За правом доступу виділимо такі:

1) **Безкоштовні**;

2) **Платні**.

III. За роллю в освітньому процесі виділяємо:

1) **Програми – сервіси**. Сукупність різноманітних програм і додатків, які дозволяють перенести освітній процес у кіберпростір. Вимагають адаптацію матеріалу і суттєву зміну методики виконання, проте дозволяють повністю використовувати всі сучасні засоби ІКТ та мультимедіа в освітньому процесі.

Головними представниками є наступні платформи: GoogleClassroom, LMS Moodle, Office 365 for Education. На рис.1 наведено оцінювання інструментарію перерахованих платформ для виконання навчальних проєктів [2].

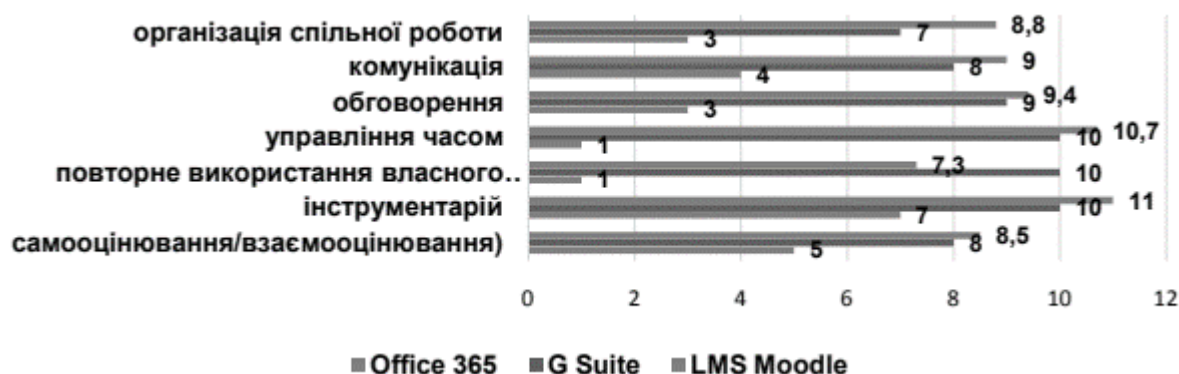

Рис.1. Оцінювання інструментарію GoogleClassroom, Office 365 та LMS Moodle для виконання навчальних проектів

2) Програми – утиліти/демонстрації. Це сукупність програм, які можуть бути легко інтегровані в навчальний процес. До цих програм відносяться: набір анімаційних демонстрацій (додаток «Фізика в школі»); програма-симулятор (мобільна версія окремих дослідів pNet «Экспериментариум: физика, химия, математика», Lab4Physics); програми, що використовують технічні засоби смартфонів для здійснення вимірів: датчик освітленості – при вивченні розділу світлові явища (програми: LuxMetr, LightMeter, Luxmeter), магнітометр – електричні і магнітні явища (MetalDetector), барометр – вимірювання атмосферного тиску (Barometer & Altimeter, Барометр). Всі вище перелічені можливості смартфонів також поєднанні у програмах ToolBox'ax (Physics Toolbox Sensor Suite, Toolbox).

3) Програми – довідки. Програми, що доповнюють урок фізики, надають більше можливостей для повторення та самопідготовки учнів. До них відносяться програми довідники формул і теорій/законів (Фізичні теорії, Фізика ЗНО, Фізика – Формули), та програми для полегшення обрахунків задач (фізичний калькулятор) [5].

Традиційний підхід педагогів до формування компетенції природничо-математичного профілю учнів веде до проблеми втрати ними інтересу і мотивації до вивчення фізики. У зв'язку з цим виникає необхідність в модернізації традиційної системи викладання навчальної програми шляхом залучення мобільних додатків у освітній процес. Тому ми розробили

класифікацію мобільних додатків для уроків фізики, що дозволить суттєво підвищити якість надання освітніх послуг у закладах загальної середньої освіти.

Література:

1. Білоус В.В. Мобільні додатки в сучасній освіті / В.В. Білоус // Освітологічний дискурс. – 2018. – С. 353–361.
2. Білоус В.В. Мобільні додатки для навчання математики як засіб підвищення мотивації учнів молодшої школи / В.В. Білоус // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – 2017. – №3. – С. 303–309.
3. Золотарьова І.О. Застосування мобільного навчання в системі освіти / І.О. Золотарьова, А.М. Труш // Системи обробки інформації. – 2015. – С. 147–150.
4. Ткачук Г.В. Особливості впровадження мобільного навчання: перспективи, переваги та недоліки / Г.В. Ткачук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – С. 13–22.
5. Слободяник О.В. Мобільні додатки на уроках фізики / О.В. Слободяник // Фізико-математична освіта. – 2017. – С. 293–298.

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

А.В. Хоралець

Україна, м. Полтава, Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, студентка

Зміни, які відбуваються в соціальній та економічній сферах сучасного суспільства, зумовили нові вимоги до педагога-професіонала. Це має бути фахівець, котрий володіє широким спектром загальнокультурних,

професійних і спеціальних компетенцій, здатний адекватно реагувати на нові професійні вимоги і умови праці.

Здатність до професійного саморозвитку особливо важлива на порозі входження майбутнього вчителя у нове соціальне середовище – професійне. Від цього багато в чому залежить успішна адаптація і саморозвиток у професійній діяльності. Нині формування особистості майбутнього вчителя, здатного до самопізнання, саморозвитку і саморегуляції стає одним із найважливіших завдань вищого педагогічного закладу освіти.

Питання професійно-особистісного саморозвитку та самовдосконалення різнобічно досліджувалося українськими та зарубіжними вченими: В. Андрущенком, А. Вербицьким, С. Гончаренком, І. Зязюном, В. Кременем, Н. Кузьміною, А. Марковою, Н. Мирончук, В. Ковальчук, Т. Паштов, Л. Пуховською, В. Фрицюк, Н. Чорною, А. Шаповаловою та іншими науковцями.

Професійний саморозвиток (за В. Ковальчук) визначається як усвідомлений цілеспрямований процес особистісного і професійного самовдосконалення з метою творчої самореалізації в процесі виконання професійної діяльності. Основою саморозвитку є самовизначення особистості, яке характеризує широкий діапазон діяльності: від прийняття індивідом життєво важливих рішень до одноактних самотійних учинків. Необхідно враховувати також ставлення особистості: до себе, до інших, до діяльності, до навколишнього світу [3, с. 209].

На основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної літератури, можна стверджувати, що усвідомлений саморозвиток є одним із засобів самоствердження особистості, мірилом її соціальної зрілості й здійснюється, як правило, у формах самовиховання і самовдосконалення.

У дослідженні Н. Мирончук представлено процес професійного самовиховання, як сукупність таких складників: а) самопізнання й прийняття рішення про необхідність роботи над собою та корекції небажаних якостей; б) постановки мети та розробки програми, пов'язаної з самоорганізацією та

виконанням необхідних методів і прийомів самовиховання; в) практичної реалізації програми, що включає саморегуляцію та самокорекцію професійної діяльності [1].

З метою виявлення ставлення майбутніх учителів до формування у них здатності до професійного саморозвитку в процесі професійної підготовки було проведено анкетування. На підставі отриманих даних, можна зробити висновки про те, що більшість студентів позитивно ставляться до цілеспрямованої роботи з професійного саморозвитку (85,9%). При цьому 51,9% студентів визнають, що відчувають необхідність педагогічної підтримки викладача в процесі формування уявлень про себе, ставлення до себе та реалізації шляхів самовиховання і самовдосконалення і діяльності і 24% студентів вважають, що під час навчання в педагогічному закладі вищої освіти відчувають достатній вплив на їх професійний саморозвиток.

Зазначимо, що основними шляхами активізації професійного самовиховання і саморозвитку є включення студента у безпосередню професійну діяльність у процесі основних видів діяльності студента (навчальної, виховної і науково-дослідницької) під час самостійної освітньо-виховної діяльності та під час проходження навчально-виробничої практики.

Т. Паштов визначає такі умови успішної організації саморозвитку студентів- майбутніх учителів [2, с. 11]:

1. Усвідомлення студентом цілей, завдань і можливостей свого розвитку та саморозвитку;
2. Спрямованість студентів на творчий саморозвиток особистості у процесі навчальної діяльності;
3. Створення особливої ситуації розвитку – специфічної системи відносин педагога і студента, які характеризуються відкритістю та довірою;
4. Організація поетапної системи умов, спрямованих на формування ціннісного відношення до педагогічної діяльності, до процесу самовдосконалення в контексті особистісноорієнтовного навчання;

5. Розробка дидактичних засобів, матеріалів з підготовки до саморозвитку майбутніх вчителів;

6. Створення індивідуальних планів творчого саморозвитку студентів в контексті суб'єкт-суб'єктних відносин у вищому навчальному закладі;

7. Облік загально дидактичних та методичних принципів у організації саморозвитку майбутніх учителів.

Отже, формування здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів повинно бути цілеспрямованим і систематичним процесом. При цьому студент має виступати суб'єктом свого професійного становлення.

Література:

1. Мирончук Н.М. Професійно-особистісний саморозвиток майбутнього педагога: сутнісні характеристики та шляхи формування // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – Київ, 2013. – Випуск 76. – С. 209-214.

2. Паштов Т.З. Психолого-педагогические условия саморазвития студентов-будущих учителей в системе университетского образования: автореф. дис. на соискание степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Т.З. Паштов. – Владикавказ, 2007. – 21 с

3. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: Монографія / За ред. В.А. Ковальчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2011. – 204 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM-ОСВІТИ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

В.І. Чирко

Україна, м. Луцьк, Луцький педагогічний коледж, студентка

Постановка актуальності наукової проблеми. 21 століття – період змін. Неймовірні нововведення в науці, медицині, автоматизація та

поширення комп'ютерних технологій принципово змінюють спосіб життя суспільства, навчання, роботи та мислення сучасної людини. Випускник школи сьогодні - це людина, яка не втратила пристрасть до навчання, мотивацію до розвитку, бажання дізнатися щось нове. Тому освіта повинна супроводжувати учнів у подальшій діяльності, як у професійній, так і у сфері самоосвіти.

Маючи відповідні знання та навички, вчитель може забезпечити учнів ресурсами, що необхідні для інтелектуального розвитку та формування впевненості на кожному наступному етапі їхнього життя. Завдання сучасної школи – формувати в учнів навички практичної діяльності. Ось чому запровадження елементів STEM-освіти важливо реалізувати вже на уроках у початковій школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми і перспективи впровадження цього напрямку освіти досліджували як зарубіжні так і вітчизняні вчені: Jonathan M. Breiner, Brian P. Coppola, Shelly Sheats Harkness, M. Harrison, Carla C. Johnson, Catherine M. Koehler, Tamara J. Moore, Erin E. Peters-Burton, Василяшко І. П., Морзе Н. В., Бревус С. М., Буліга С. М., Костецька О. П., Лісовий О. В., Рибалко О. В., Стрижак О. Є., та інші. Питання інноваційного мислення також привернули увагу вчителів-практиків: Євтушенко А. В., Дяк Н. М., Закладної А. Л., Корнієнка А. А., Лимонової Н. Б., Лізунової О. К., Рукіної Є. О., Сізоненко К. В., Холіної Я. Л.

Мета статті. Метою даної статті є проаналізувати досвід впровадження STEM-освіти для організації цілісного та динамічного освітнього процесу на уроках інформатики у початковій школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Постійно мінлива політика освіти, характеристика і поведінка учнів, прагнення та вимоги громади щодо викладання та особистості вчителя спричинили зміни в підходах у навчанні. Одним із провідних напрямків в освіті є STEM-орієнтований підхід у навчанні.

STEM – це навчальна програма, заснована на ідеї навчання учнів з чотирьох навчальних дисциплін – природничі науки (Science), технології (Technology), техніку (Engineering) та математику (Mathematics)[2]. Але STEM-освіта – не просто поєднання даних дисциплін, це набагато більше. Це окрема філософія освіти, яка охоплює навички викладання та зміст предметів таким чином, щоб вони знаходили практичне втілення в реальному житті.

Абревіатура STEM була вперше використана в 2001 році науковими керівниками Національного наукового фонду США(NSF). Раніше організація використовувала абревіатуру SMET, посилаючись на сфери кар'єри в цих дисциплінах або навчальну програму, яка інтегрувала знання та навички з цих галузей. Однак у 2001 році американська біологиня Джудіт Рамалі, на той час помічниця директора з питань освіти та людських ресурсів NSF, переставила слова, щоб утворити абревіатуру STEM[1]. Починаючи з цього періоду навчальна програма, орієнтована на STEM, була поширена на багато країн за межами США.

Запровадження STEM-освіти в Україні розпочалося лише через 16 років, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 17.05.2017 № 708 “Про проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою: “Науково-методичні засади створення та функціонування Всеукраїнського науково-методичного віртуального STEM-центру (ВНМВ STEM-центр)” на 2017-2021 роки”.[4] Наступним етапом стало створення державної установи – Інституту модернізації змісту освіти, який виконує функції теоретико-методологічного проектування засад STEM-освіти, координації діяльності групи науковців та педагогів-практиків з питань науково-методичного забезпечення STEM-освіти, популяризації STEM ідеології, аналізу відповідного закордонного досвіду та ін. [5]. Сьогодні по всій території України створюють STEM-центри і лабораторії, онлайн-платформи, фестивалі, конкурси, школи переходять на нову методику роботи.

Чому саме STEM? Ключовим компонентом даної навчальної програми є запровадження інтеграції. Замість викладання дисциплін, що відокремлені у предметних секторах та мають чітко виражений вузькоспеціалізований характер, уроки базуються на проєктах і дослідженнях. Саме запровадження STEM-освіти забезпечує винятковість способів навчання і викладання, адже йде поряд з працею та вирішенням проблем у реальному житті. Використання STEM-підходу дозволяє вчителям надати учням можливість для здобуття досвіду, який є практичним та різностороннім, щоб вони могли застосувати здобуті знання.

Базуючись на цьому, можна виділити наступні переваги даної програми:

- Знання викладаються так, як вони використовуються в реальному світі, з поняттями і предметами, які безперервно переплітаються.
- Учні інтегрують та застосовують фундаментальні знання. У всьому вивченому є мета і завдання. Все має сенс!
- Учні застосовують поняття глибше, ґрунтовніше, що призводить до кращого усвідомлення понять.
- STEM креативний та легко застосований, що робить його доступним для дітей із різними рівнями здібностей. Навіть у межах однієї команди учні можуть працювати та навчатися разом.
- Методи навчання ґрунтуються на основі запитів, орієнтовані на дітей.
- Уроки включають дослідження під керівництвом власних інтересів, які забезпечують учням право керувати своїм навчанням.
- Основна увага приділяється колективній роботі, співпраці та спілкуванню.
- Учні мають право критично, творчо та інноваційно мислити.
- Можливість для учнів зазнавати невдачі та спробувати повторно у безпечному середовищі.

– Значення невдачі як можливості навчання підкреслюється, а помилки сприймаються, а не караються.

Інформатична освітня галузь є саме тією галуззю наукових знань, що має найрізноманітніші можливості впровадження технологічної інтеграції, а отже залучення елементів STEM в освітній процес.

З розвитком дистанційного навчання багато навчальних закладів замінюють традиційні ресурси освітніми технологіями. Інтеграція технологій у навчання означає більше, ніж засвоєння учнями базових навичок роботи з комп'ютером та програмним забезпеченням в окремому комп'ютерному класі. Вона допомагає змінити ролі та відносини учня та вчителя: учні беруть відповідальність за свої результати навчання, тоді як вчителі стають провідниками та фасилітаторами. Технологія представляє собою багатовимірний інструмент, який допомагає цьому процесу.

Яскравим прикладом впровадження елементів STEM-освіти на уроках інформатики є процес вивчення учнями змістового модуля «Висловлювання. Алгоритми з розгалуженням і повторенням» у четвертому класі [3, с. 117]. Здобувачі освіти поглиблюють свої знання та виробляють вміння та навички роботи в середовищі програмування Scratch. Цей процес охоплює всі дисципліни STEM. Кодування передбачає взаємозв'язок різних видів діяльності та дисциплін, таких як робототехніка, обчислювальне мислення та візуальне програмування.

Для вчителів середовище Scratch надає можливості розробити гру, де герої дізнаються про найвидатніші наукові постаті чи малорозповсюджені факти історії, математичні принципи та філософські дилеми. Scratch дозволяє учням налаштовувати своїх персонажів (спрайтів), а також ігрові проекти, включаючи різноманітний вміст, який може варіюватися від математичних операцій до тексту, тобто можливості дійсно необмежені.

Для унаочнення коду вчитель може використовувати роботів, що будуть виконувати задані команди. Прикладом цього є робот Codey Rocky від Makeblock, що здатний реалізовувати точкові матричні анімації, ігри та

програми. Ці навчальні матеріали допомагають закласти міцну основу знань для майбутнього вивчення дітьми програмування. Крім того, вони дають можливість здобувачам освіти відчувати смак відкриттів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зважаючи на усе вищесказане, ми можемо зробити певні висновки. STEM повністю узгоджується з тим, як розвивається і функціонує розум дітей із наймолодшого віку. Найкращий спосіб виховати у дітей любов до STEM – це заохотити допитливість та творчість. Поліпшення STEM-освіти дасть нам широкий набір технологій та науковців, які можуть допомогти усім нам краще зрозуміти альтернативні рішення та інновації в освіті.

Література:

1. Britannica STEM education curriculum URL: <https://www.britannica.com/topic/STEM-education> (дата звернення 13.11.2020).
2. Інститут модернізації освіти URL: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/> (дата звернення 05.11.2020).
3. Інформатика: підруч. для 4-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Коршунова. – Київ: Генеза, 2015. – с. 101-145.
4. Наказ МОН від 17.05.2017 № 708 “Про проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою: “Науково-методичні засади створення та функціонування Всеукраїнського науково-методичного віртуального STEM-центру” на 2017-2021 роки”. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKaXJGVik1bVZ2cFk/view>
5. Проект концепції STEM-освіти в Україні URL: http://mk-kor.at.ua/STEM/STEM_2017.pdf (дата звернення 14.11.2020).

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Л.М. Шабасєва

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», аспірант

Сучасне суспільство ХХІ століття знаходиться на етапі зміни технологічної парадигми. В Україні відбувається процес переходу від традиційного навчання до навчання на базі комп'ютерних технологій. Це стало можливим здебільшого з розвитком мережі Інтернет, що дало можливість пересилати необхідну кількість даних з одного кінця світу в інший, вільно вести дискусії з іншими користувачами мережі в online режимі і розміщувати інформацію на Інтернет-сайтах, роблячи її доступною для всіх бажаючих. Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у вищих навчальних закладах прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технології змішаного навчання. За концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта – це форма навчання, рівноцінна з очною, вечірнього, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання [1].

Швидкий розвиток інформаційних технологій, наповнює суспільство новими можливостями, які набагато полегшують діяльність людини в усіх сферах життя. Сьогодні немислимо уявити життя без нових інформаційних технологій, які допомагають якісніше передавати, засвоювати й перевіряти матеріал, тому питання розробки і впровадження електронної форми підсумкового та тестового контролю є актуальним при підвищенні ефективності та якості навчання.

Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування. Дистанційне навчання дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладення матеріалу, здобувати повноцінну освіту, підвищувати кваліфікацію співробітників у територіально розподілених місцях. Процес навчання може відбуватися будь-де і будь-коли, єдина умова – доступ до мережі Інтернет. Також дистанційне навчання має низку переваг перед іншими формами навчання. Так, практично не виходячи з дому чи не покидаючи свого робочого місця, можна підтримувати регулярний контакт з викладачем за допомогою телекомунікаційних технологій, у тому числі відеозв'язку, та одержувати структурований навчальний матеріал, представлений в електронному вигляді. Незначна за часом та обсягом частина навчального процесу дистанційної освіти може здійснюватися за очною формою (складання іспитів, практичні, лабораторні роботи тощо). Високий професіоналізм, прагнення до співробітництва, само затвердження і високий рівень комунікації з колегами – це є основними ознаками дистанційного навчання.

Сьогодні дистанційне навчання набуло широкого поширення у багатьох країнах світу і з кожним роком його популярність стрімко зростає. Наприклад, у США та Канаді як альтернативу традиційному навчанню створено віртуальні університети, де кожен слухач може отримати освіту за основними дистанційними курсами на базі будь-якого університету. В Європі створено відкриті університети дистанційної освіти, тобто група навчальних закладів, які реалізують дистанційні програми. Методики такого навчання передбачають застосування нових інформаційних технологій, які включають супутникове телебачення, комп'ютерні мережі, мультимедіа тощо. У колі провідних навчальних закладів світу, наприклад, Національному технологічному університеті (США), Шанхайському

університеті (КНР), створені і набули популярності такі відносно нові інституції дистанційної освіти та самоосвіти, як телеуніверситети, тьютерські центри (мультимедійне навчання), інформаційні центри (інтернет-навчання). В останні роки інтерактивне навчання набуло поширення і в Україні, зокрема передові позиції в цьому плані посідають КНТЕУ та МАУП, де запровадження нових освітніх технологій та введення їх в організаційне русло у вигляді таких новітніх соціальних інститутів, як телеуніверситети, тьютерські та інформаційні центри, центри дистанційного підвищення кваліфікації і перепідготовки тощо, дозволяє усім бажаючим, навіть в умовах системної кризи й різкого обмеження фінансових ресурсів, отримувати належну освіту і здобувати потрібну спеціальність. Зазначені форми дистанційного навчання відкривають нові перспективи для розвитку самоосвіти студентів [4].

Суттєво змінюється в цьому навчальному процесі і роль викладача. На нього покладаються такі функції, як координування пізнавального процесу, коригування курсу, що вивчається, консультування слухачів під час впорядкування індивідуального навчального плану, керування їхніми навчальними проектами тощо. Він допомагає слухачам у їхньому професійному самовизначенні. Електронні навчальні курси є раціональними: – розширюють можливості традиційного навчання; – роблять навчальний процес більш різноманітним; – дозволяють підвищити ефективність самостійної роботи слухачів, рівень мотивації до навчання, стимулювати розвиток їх інтелектуального потенціалу; – автоматизувати процес контролю та оцінювання здобутків слухачів. Виходячи з цього, дистанційне навчання має низку переваг у порівнянні з традиційним навчанням: передові освітні технології, доступність джерел інформації, індивідуалізація навчання, зручна система консультування, демократичні стосунки між слухачем і викладачем, зручний графік та місце роботи [2]. Впровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій як:

комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Як показує практика, якщо слухач не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною.

Мережна технологія – вид дистанційної технології навчання, що базується на використанні мереж телекомунікації для забезпечення слухачів навчально -методичними матеріалами та інтерактивної взаємодії з викладачем (тьютором) Рациональне використання навчального часу, відведеного на вивчення конкретної теми (в тому числі і години, які передбачені навчальними планами ВНЗ, як години для індивідуальної та самостійної роботи слухачів) створює можливості для впровадження такої форми навчальних занять як тьюторіал [2]. Тьюторіал – одна з основних компонентів навчального процесу при дистанційній формі навчання, у якій використовується комплекс методик та підходів до навчання, орієнтований на потреби слухачів. Така компонента набуває важливого значення при денній формі навчання, з огляду на зменшення кількості аудиторних годин. Необхідність підвищення ефективності використання часу практичних занять обумовлює впровадження нових форм їх проведення. Тьюторіал вперше впроваджений в систему дистанційної освіти Відкритим університетом Великобританії і є її обов'язковою очною складовою. При дистанційній формі навчання тьютор, закріплений за групою слухачів, поєднує в собі якості викладача, консультанта і менеджера навчального процесу. Він проводить тьюторіали, перевіряє поточні контрольні завдання, оцінює їх, постійно консультує слухачів групи, керує форумом у мережі Інтернет [3].

Використання інформаційно-освітнього середовища у ВНЗ забезпечує інформаційну насиченість та гнучкість методів навчання з використанням інформаційних технологій. Основою для створення інформаційно-освітнього

середовища навчального закладу є реалізація його інформаційно-освітнього порталу. Однією зі складових інформаційно-освітнього порталу ВНЗ мають стати електронні навчально-методичні комплекси дисциплін. Електронний навчально-методичний комплекс (ЕНМК) – дидактична система, в якій з метою створення умов для педагогічної активності, інформаційної взаємодії між викладачами та студентами інтегруються прикладні програмні продукти, бази даних, а також інші дидактичні засоби і методичні матеріали, що забезпечують та підтримують навчальний процес [5].

Зміна поколінь створює нові потреби і можливості для розвитку системи освіти і освітніх технологій, які будуть використовувати переваги глобального інформаційного суспільства для надання освітніх послуг принципово нової якості. Розвиток дистанційної освіти та електронного навчання поклало початок новому загальноосвітньому явищу – Smart-освіта. Концепція Smart-освіти - гнучкість, що передбачає наявність великої кількості джерел, максимальна різноманітність мультимедіа (аудіо, відео, графіка), здатність швидко і просто налаштовується під рівень і потреби слухача. Крім цього, Smart-освіта повинна бути легко керованою, тоді навчальний заклад може легко забезпечувати гнучкість навчального процесу, і інтегрованою [2], тобто постійно використовувати зовнішні джерела. Освіта сьогодні має бути гнучкою. У ній постійно повинні відбуватися перетворення через упровадження нових її складових, нових методик, технологій навчання. Із запровадженням Smart-освіти слухачі матимуть можливість стати більш спрямованими в навчанні, а викладачі – краще обізнаними не тільки у своїй професійній сфері, а й зможуть формувати у слухачів потенціал, який відповідає XXI сторіччю, а саме: здатність проводити спільну роботу та встановлювати комунікацію, розвиток творчості, критичного мислення та навичок використання інноваційних методів навчання[6].

Отже, дистанційне навчання є досить новим явищем в Україні, та воно швидко розповсюджується серед вітчизняних ВНЗ. Серед великої кількості

переваг у нашій країні воно зіткнулося з низкою проблем, адже новітні технології не є досконалими та рівень викладачів не забезпечують швидке освоєння та користування цим ресурсом. Система дистанційної освіти може і повинна зайняти своє місце в системі освіти, оскільки при грамотній її організації вона може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства сьогодні. Дистанційна освіта в Україні повинна переймати досвід європейських країн для швидкого його розвитку та реформування.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.)
2. Биков В.Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України / В.Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : кол. монографія / В.Ю. Биков, О.О. Гриценчук, Ю.О. Жук та ін. / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – К. : Атіка, 2015. – С. 7-140.
3. Грушина І.В. Теоретичні та методологічні основи використання дистанційних технологій в контексті змішаного навчання / І.В. Грушина // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Вип. 10 (1). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2016. – С. 28-34.
4. Губанова А.О. Методика проведення навчальних занять з фізики у формі тьюторіала / А.О. Губанова // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Вип. 9. – Ч. 2. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2016. – С. 100-107.
5. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності / Освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html/>. – Назва з екрана.

6.Заячук Я.І. Використання дистанційних віртуальних практикумів у навчальному процесі ВНЗ / Я.І. Заячук, О.В. Мойсеєнко, В.В. Бойчук // Сучасні інформаційні технології в дистанційній освіті: IV Всеукр. наук.-практ. семінар, Івано-Франківськ, 21-23 вересня 2015р.: тези доп. – Івано-Франківськ, 2015. – С.12-14.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

В.В. Яворовська

Україна, м. Полтава, Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, студентка

Початкова школа – дуже важливий і, водночас, складний етап в житті кожної людини. Сучасні діти живуть в умовах широкого інформаційного простору й більшість із них проводять свій основний вільний час за комп'ютером і телевізором й, при цьому, досить мало часу спілкуються зі своїми однолітками.

До того ж, молодший шкільний вік має специфічні вікові особливості: нестійка увага, переважання наочно-образного мислення, підвищену рухову активність, прагнення до ігрової діяльності, різноманітність пізнавальних інтересів [1].

У зв'язку з цим для підтримки уваги дітей на навчальному змісті протягом уроку необхідна організація активної і цікавої розумової діяльності, що уможлиблюється шляхом використання сучасних інтерактивних технологій навчання і виховання.

Інтерактивні технології навчання є предметом дослідження багатьох науковців (В. Беспалко, О. Ісаєва, А. Мартинець, В. Монахова,

Л. Пироженко, О. Пометун, Г. Сиротинко, Н. Суворова та інші). Також це один із улюблених предметів діяльності педагогів-практиків.

«Інтерактив, за визначенням О. Пометун, Л. Пироженко, – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це насамперед діалогове навчання, під час якого здійснюється взаємодія вчителя та учня» [2, с. 7].

Із визначення зрозуміло, що термін «інтерактивне навчання» пов'язаний із двома групами технологій: по-перше, – навчання, побудоване на спілкуванні з комп'ютером і за допомогою комп'ютера; по-друге, – безкомп'ютерна спеціально організована навчальна взаємодія між учнями.

Істотною ознакою інтерактивного навчання є те, що освітній процес відбувається за умови постійної взаємодії всіх учасників освітнього процесу та базується на засадах співпраці, педагогічної взаємодії. При цьому вчитель і учень – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання.

Застосування сучасних інтерактивних технологій навчання на уроках дозволяє вчителю пов'язати навчальну діяльність кожного школяра та його міжособистісне пізнавальне спілкування.

Технологій інтерактивного навчання існує величезна кількість. Для роботи з учнями початкової школи підходять більшість із них, а особливо: «Акваріум», «Карусель», «Синтез думок», «Спільний проєкт», «Мозковий штурм», «Мікрофон», «Дерево рішень», різні види ігор,

Інтерактивні технології навчання сприяють створенню комфортних умов навчання, посилюють інтелектуальну спроможність учнів, активізують пізнавальну діяльність в цілому та формують багато життєвих навичок: вміння працювати разом (співробітництво), вміння спілкуватися, висловлювати своє ставлення до різноманітності думок і їх розбіжностей, вміння вести себе в конфліктах тощо.

Отже, використання інтерактивних технологій на уроках у початкових класах ефективна справа, хоч і вимагає від учителя особливих педагогічних зусиль.

Література:

1. Назарук О. М. Молодший шкільний вік: теоретичний аналіз психічного розвитку та формування соціально адаптованої особистості // Зб. Наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України «Проблеми сучасної психології». – Випуск 18. – 2012. – С. 565-576.
2. Пометун О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: наук-методичний посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

УМОВИ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

В.М. Баличева

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Наявність конкурентного середовища, необхідність поповнення бюджету навчального закладу позабюджетними коштами, презентації та реклама освітньої установи – це лише окремі аспекти маркетингової діяльності директора школи. Оскільки основні засади управління маркетингом саме в освітній галузі майже не розроблені нагальною залишається проблема – формування маркетингового плану та здійснення маркетингового аналізу [1].

Використання маркетингового підходу в управлінні діяльністю сучасного навчального закладу є необхідним чинником, який забезпечує його повноцінну життєдіяльність. Організація функціонування навчального закладу на засадах освітнього маркетингу, передбачає: формування сприятливої суспільної думки й іміджу навчального закладу, побудову системи маркетингових комунікацій, дослідження маркетингового середовища навчального закладу, вивчення й прогнозування ринкової кон'юнктури, формування попиту на освітні послуги певного роду, диференціацію освітніх послуг відповідно до потреб сучасного стану розвитку суспільства та держави, здійснення діяльності з просування освітніх послуг на ринку. Аналізуючи все вищезазначене, необхідно підкреслити, що маркетинговий підхід в управлінні сучасними навчальними закладами – це двоєдиний взаємодоповнюючий підхід. З одного боку, він являє собою ретельне й усебічне вивчення ринку, попиту, смаків і потреб, орієнтацію виробництва освітніх послуг на ці вимоги; з іншого боку – активний вплив на ринок та існуючий попит, на формування потреб і переваг. Таким чином, до найбільш важливих функцій маркетингового підходу в управлінні належать: комплексне вивчення ринку, планування комплексу освітніх послуг, виявлення незадоволеного попиту й потенційних освітніх потреб, розробка заходів для більш повного їх задоволення, планування та здійснення збуту освітньої продукції. Навчальні заклади, управління якими здійснюється на основі маркетингового підходу, можна вважати маркетингово-орієнтованими освітніми організаціями, які функціонують і розвиваються відповідно до потреб ринку. Зрозуміло, що на ринку освітніх послуг, як правило, успішно працюють саме такі освітні установи. Маркетинг освітніх послуг, враховуючи рівень освітніх технологій і орієнтуючись на державні освітні стандарти, виступає об'єктивним засобом контролю, оцінки, а певною мірою – і гарантом доброякісності цих послуг. У цьому полягає його суспільно-корисна місія і через це він заслуговує на реальну державну й громадську підтримку [2].

Соціально-відповідальний маркетинг дозволяє поєднати позитивні риси процесів конкуренції та кооперації у сфері діяльності освітніх закладів, забезпечити їх взаємодію в чіткій відповідності з динамікою життєвого циклу освітніх послуг і системи інтересів суб'єктів функціонування цієї сфери суспільства. Управління діяльністю навчальних закладів за концепцією соціальновідповідального маркетингу забезпечує розвиток потенціалу викладачів, посилює справедливість оцінки їх роботи, формує у викладачів потребу професійного самовдосконалення та самореалізації.

Для організації маркетингової діяльності, перш за все, необхідно визначити:

- продукт, що просувається;
- цільові аудиторії;
- яка саме потреба задовольняється;
- якою може бути унікальна споживча пропозиція закладу;
- хто є нашими конкурентами й наскільки і в чому ми програємо (виграємо) у порівнянні з ними;
- якими можуть бути піки і спади споживчого інтересу;
- чого ми прагнемо досягнути рекламними кампаніями.

Після проведення маркетингового аналізу настає етап маркетингового планування, який складається з наступних етапів.

Перший розділ плану традиційно присвячується формулюванню головних цілей (мети, стратегії, місії) на певний термін. У ньому міститься загальна характеристика ринкового середовища (зокрема й освітнього), тенденції розвитку галузі [3].

Наступний розділ присвячується аналізу маркетингових можливостей. У ньому визначаються найбільш привабливі напрями зусиль для отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту. Маркетингові можливості навчального закладу відображають наявне співвідношення між споживчим попитом і реальними (потенційними) ресурсами організації. Найбільш розповсюдженими методами аналізу маркетингових можливостей є:

- ситуаційний аналіз;
- STEP-аналіз;
- SWOT-аналіз;
- GAP-аналіз;
- ABC-аналіз.

Сутність ситуаційного аналізу як методу оцінювання полягає в послідовному розгляді факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на маркетингові можливості навчального закладу. Основна увага приділяється можливостям у просуванні наявних освітніх послуг та аналізу факторів, які можуть негативно вплинути на розвиток організації. STEP-аналіз являє собою методику оцінювання впливу основних факторів макросередовища: соціально-демографічних, економічних, технологічних, правових, політичних, етичних.

Найбільш дієвим методом маркетингового аналізу вважається SWOT аналіз, оскільки він дозволяє виявити «нішу» для конкретного навчального закладу, яка на цей час є вільною від конкурентів, що дозволяє використати її у своїх інтересах.

Як правило, використовують методики ситуаційного аналізу, польові й кабінетні дослідження, аналітичні мапи за результатами експертних оцінок, позиціонування за результатами рейтингового оцінювання, анкетування тощо.

Головне – якомога точніше виявити найбільш сприятливі напрями розвитку й оцінити можливі загрози. Іноді доцільно використовувати GAP-аналіз (виявлення розбіжностей між бажаним і реальним результатом) чи ABC-аналіз (співставлення можливих прибутків (досягнень) з витратами на їх отримання). В окремих випадках керівники навчальних закладів здійснюють системний аналіз, який передбачає визначення мети, завдань, предмету аналізу, розгляд предмету аналізу як системи, а отже, існує потреба розподілу об'єкту на підсистеми, виокремлення елементів, їх оцінки чи характеристики, аналізу системоутворюючих зв'язків, характеристики

ієрархічних та субординаційних зв'язків, опису зв'язку системи з макросередовищем, характеристики інтегративного результату, порівняння початкового й кінцевого стану системи та формулювання шляхів досягнення кінцевого результату. Такий аналіз проводиться за необхідності ретельного вивчення стану справ у навчальному закладі й оцінки результатів діяльності за певний період.

Література:

1. Карамушка Л. Психологія управління: навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.
2. Маслов В.І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2007, 150 с.
3. Петрук В.А. Теоретико-методичні засади формування базових професійних компетенцій у майбутніх фахівців технічних спеціальностей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04 " Київ, 2008. 45 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Ю.І. Пікінер

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, магістр

Пріоритетним напрямом діяльності будь-якого закладу дошкільної освіти є створення умов для збереження психічного і фізичного здоров'я кожної дитини, забезпечення емоційного благополуччя дітей, надання

педагогічної підтримки для збереження і розвитку індивідуальності кожної дитини. Діяльність дошкільного закладу зі збереження та зміцнення здоров'я дітей лише тоді вважається повноцінним та ефективним, якщо в повній мірі, професійно та гармонійно в єдиній системі реалізуються здоров'язберігаючі та здоров'яформуючі технології. Це поняття означає поєднання оздоровчих заходів у різних напрямках діяльності дошкільного закладу: педагогічної, лікувально-профілактичної, побутової. Крім того, управлінська діяльність повинна містити ряд дій аналітико-прогностичного, діагностичного та контрольного плану, а також вести санітарно-гігієнічну просвітницьку діяльність серед вихованців та їх батьків.

Основний напрямок виховної діяльності дошкільного закладу полягає в тому, що головним фактором ефективності процесу виховання є його систематичність. Зміст виховної роботи повинен відповідати віку і здібностям дітей, що є основною умовою здоров'язбереження дошкільників. Програма виховання повинна охоплювати весь період перебування дитини в дошкільному закладі починаючи з ясельного віку і закінчуючи старшим дошкільним віком. Тільки в цьому випадку вдасться простежити динаміку зростання, сформованості, глибокого усвідомлення, значущості здорового способу життя і повноти уявлень про здоров'я як цінність.

Напрямки діяльності здоров'язберігаючих технологій вимагають забезпечення наступних педагогічних умов:

- розробка та затвердження програми виховної роботи щодо формування здорового способу життя;
- здійснення діагностики та моніторингу стану здоров'я дітей;
- формування у дітей основ здорового способу життя;
- підвищення професійної компетентності педагогічного колективу в контексті здоров'язберігаючої діяльності, формування культури здоров'я;
- організація взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу (адміністрація, вихователі, інструктор з фізичної культури, психолог,

медична сестра, діти, батьки), визначення їхніх обов'язків та відповідальності в реалізації програмних цілей.

Спираючись на організаційно-економічну характеристику і проведений аналіз закладу дошкільної освіти № 42 Кам'янської міської ради Дніпропетровської області (далі ЗДО № 42), враховуючи основні переваги в різних видах діяльності та питання, які потребують переосмислення і доопрацювання, нами було визначено основні напрямки діяльності управління системи виховної роботи що до формування здорового способу життя:

- ✓ навчальна та методична діяльність;
- ✓ організаційно-управлінська діяльність;
- ✓ матеріально-технічне і кадрове забезпечення;
- ✓ пропагандистська діяльність.

Навчальна та методична діяльність. Науково-методична діяльність передбачає методичний супровід навчально-виховного процесу, який включає в себе здоров'язберігаючий компонент. Мета навчально-методичної роботи полягає в інформаційно-методичному забезпеченні освіти як цілісної системи підвищення якості освіти дорослих з ціллю навчання й виховання дітей, формування методичного знання, яке дозволяє адаптувати наукове теоретичне знання до потреб практики, узгодити наукові пропозиції з практичним попитом.

Таблиця 1

Інноваційні форми методичної роботи

Форми методичної роботи	
▪ Ділові педагогічні ігри	▪ Конкурсні виставки
▪ Мультимедійні презентації з обговоренням	▪ Проблемний стіл
▪ Консультації – практикуми	▪ Методична естафета
▪ Психолого-педагогічні семінари	▪ Методичний калейдоскоп
▪ Методичні посиденьки	▪ Методичні оперативки

Впровадження у практику ЗДО інноваційних форм методичної роботи з педагогічним колективом (табл. 1) є ефективним засобом професійного саморозвитку педагога і розвитку педагогічного колективу в цілому, спосіб налагодження стосунків і створення позитивного соціально-психологічного клімату в колективі, розвитку педагогічної рефлексії.

Організаційна діяльність. Управління системою виховної роботи не можливе без організаційної діяльності, за допомогою якої можна усунути невизначеність, безладдя, плутанину та конфлікти поміж учасниками навчально-виховного процесу і створити середовище придатне для спільної діяльності. На нашу думку в плануванні організаційної діяльності ЗДО № 42 мало приділено уваги такому компоненту як співпраця з закладами здоров'язберігаючого профілю. Тому було б актуально залучити до співпраці сімейних лікарів та лікарів вузького профілю, а також спеціалістів з ДЮСШ.

Не менш важливим залишається питання відносин між батьківською громадськістю та адміністрацією навчального закладу, що потребує значної роботи і врахування сучасних підходів до вирішення цієї проблеми. Для того щоб батьки стали активними помічниками та однодумцями, необхідно залучити їх до життя ЗДО, постійно тримати в курсі всіх подій. Робота з сім'єю є складним завданням, як в організаційному, так і в психолого-педагогічному плані. Організатором і координатором співпраці закладу дошкільної освіти з родинами вихованців є керівник, який сприятиме згуртованості педагогічного колективу та батьків.

Матеріально-технічне і кадрове забезпечення. Це належні умови для навчання і виховання дітей відповідно до сучасних санітарно гігієнічних, технічних та педагогічних вимог. Вимоги до матеріально-технічної бази закладу дошкільної освіти визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами і правилами. Примірні переліки матеріально-технічного оснащення закладів дошкільної освіти, ігрового, навчально-дидактичного обладнання закладу дошкільної освіти затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і

науки. Всебічний розвиток дитини неможливий без створення сучасного розвивального життєвого простору, тобто, оновлення предметно-розвивального середовища. Навчально-методичне забезпечення дозволяє в повному обсязі виконувати навчальні програми, за якими працює ЗДО. Враховуючи аналіз матеріально-технічної бази ЗДО № 42, можна стверджувати, що питання не відповідності науково методичної і матеріальної бази закладу освіти сучасним стандартам залишається відкритим. Результати господарської діяльності дошкільного навчального закладу мають прямий вплив на якість освіти, рівень забезпечення охорони життя і здоров'я учасників освітнього процесу під час їх перебування у закладі та на його території.

У кадровій політиці адміністрація ЗДО керується основними тенденціями роботи з кадрами та нормативно-правовими документами з цього питання. Для кожного педагогічного працівника чітко визначені функціональні обов'язки та посадові інструкції, які розроблені відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик. Розстановка кадрів здійснюється відповідно до фаху та їх компетенції.

Пропагандистська діяльність. Метою є надання інформаційних послуг, взаємодія всіх учасників навчально-виховного процесу.

Фізичне здоров'я є головною умовою духовного і морального здоров'я дитини. Від ставлення людини до здоров'я багато в чому залежить його збереження і зміцнення. Навчити дітей берегти і зміцнювати своє здоров'я – одне з найважливіших завдань сучасних дошкільних навчальних закладів. Дошкільний заклад та сім'я мають створити сприятливі умови для оптимального фізичного розвитку дитини, отримання знань про людський організм, опанування санітарно-гігієнічних навичок.

Здоровий спосіб життя для більшості людей не представляє життєвої цінності, що більшою мірою пов'язане з недостатнім розумінням і осмисленням даного феномену. І тому одним із напрямків діяльності ЗДО № 42 є роз'яснення значимості ведення здорового способу життя.

Серед форм і методів процесу формування позитивної пропаганди на здоровий спосіб життя пріоритетна роль потрібно надати активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативі й творчості.

Під час надання інформативних послуг доцільно застосовувати традиційні методи: бесіда, спостереження, роз'яснення, переконання, позитивний і негативний приклади, методи вироблення звичок, методи вправ, контролю й самоконтролю тощо. Застосування цих методів сприяє створенню в учасників навчально-виховного процесу мотивації на здоровий спосіб життя. З нетрадиційних для педагогіки методів ефективно діють методи «педагогічної психотерапії», а саме: саморегуляції, рефлексотерапії. Ці методи створюють певну єдність і доповнюють один одного.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ЛІДЕРСТВА ТА СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ

А.В. Прядка-Іщенко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

За останні сто років погляди на феномен лідерства швидко оновлювалися і кожне десятиліття з'являлися нові поняття та підходи. Теорії уособлювали лідерство або в особистості керівника, або в соціальних процесах. Останнім часом дослідники намагаються об'єднати ці два підходи, особливо в освіті, де прояв лідерства вимагається як від очільника, так і від співробітника та учня, де цьому сприяє сама специфіка освітнього закладу.

Суспільні трансформації створюють необхідність у новій матриці управління, яка пов'язана зі змінами як в освітньому закладі, так і в суспільстві в цілому, стосується не звичайної людини, а творчої особистості,

з її потребами у самовираженні, самореалізації, повазі, заклику до честі та гідності з урахуванням власних інтересів та точок зору тощо. Лідерство виникає в результаті взаємодії лідера і послідовників та є результатом міжособистісних відносин, заснованих на відкритості та довірі, на впливові та авторитеті. Лідерство створює в освітньому закладі командну культуру, засновану на спільному баченні та спільних цінностях.

На якість та ефективність лідерства в освітньому закладі впливає велика кількість показників, але ґрунтується воно на демократичних принципах, відкритості системи управління, довірі, усвідомленні спільної справи. Лідерство не зосереджується на певних посадах або ролях, воно динамічне і може переходити від однієї людини до іншої, в результаті чого дистанція влади між лідерами і послідовниками зменшується.

Природна основа діяльності керівника спостерігається в стилі управління. Під ним розуміється система заходів впливу на підлеглих, що представляє собою схему ухвалення рішень. Виділено такі властивості стилю управління: стиль віддзеркалює незмінні уклади діяльності керівника і тісно пов'язаний з психологічними особливостями мислення, ухвалення рішень, спілкування, тощо; стиль є набутою якістю, зорганізовується і змінюється в процесі діяльності, стилям можна навчити; відтворення та упорядкування стилів повинні віддзеркалювати суттєві характеристики (параметри) самої управлінської діяльності.

Психологічні особливості стилю управління визначають ефективність професійної діяльності менеджерів, спільну активність та ефективні взаємні відносини у колективі.

Щоб забезпечити ефективне управління, керівники закладів освіти повинні створити суміш з кращих моделей і стилів. Серед традиційних та інноваційних стилів лідерства важко вибрати один ефективний стиль управління освітнім закладом, оскільки кожна установа очолюється людиною з певним набором особистих навичок, знань і здібностей. Тому кращий вибір

для директора - лідера - індивідуальний стиль управління закладом освіти, який створює суміш різних стилів.

У сучасних умовах кожен заклад освіти незалежно від форми його існування як суб'єкта економічної діяльності функціонує як система взаємин членів колективу. Ефективність і результативність управління колективом значною мірою залежать від того, які методи використовують менеджери освіти для досягнення визначених цілей. На відміну від жорсткого адміністративного управління, командний метод роботи є більш ефективним в управлінні колективом у сучасних умовах реформування галузі освіти. Отже, формування навичок роботи в команді стає одним із ключових завдань у закладах освіти.

Отже, для успішного управління колективом керівнику варто постійно застосовувати метод командоутворення, що сприятиме ефективному використанню потенціалу кожного працівника, згуртуванню єдиної, сильної команди, яка спрямована на досягнення спільної мети.

Література:

1. Карамушка Л. Психологія управління: навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.
2. Маслов В.І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2007, 150 с.
3. Петрук В.А. Теоретико-методичні засади формування базових професійних компетенцій у майбутніх фахівців технічних спеціальностей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: 13.00.04 " Київ, 2008. 45 с.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

С.М. Кошова

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Сьогодні сучасна школа потребує інноваційних змін та ефективних управлінських рішень. Це залежить, перш за все, від традицій і статусу закладу освіти. Тим не менш, можна виокремити наступні найбільш характерні інноваційні технології:

1. Проблемно-орієнтований аналіз.
2. Моніторинг інтелектуального розвитку.
3. Портфоліо.
4. Інновації в плануванні роботи.
5. Діагностування.
6. Діалогічні форми взаємодії.
7. Проектні команди.
8. Інформатизація школи.
9. Творчі коаліції.
10. Дослідницька діяльність.
11. Високий рівень ділового спілкування.
12. Виховні технології.
13. Дидактичні технології як умова розвитку навчального процесу закладу загальної середньої освіти.

Реформування освіти України передбачає переведення закладів освіти на новий якісний рівень, що полягає у вмінні володіти керівниками та педагогами технологією *проблемно-орієнтованого аналізу*. Аналіз освітньої ситуації, виявлення проблем та протиріч дозволяють визначити в системі школи компоненти, які підлягають інноваційним змінам, а саме змінам підлягають:

- зміст освіти;
- технології навчання;
- організація освітнього процесу;
- підготовка вчителів до впровадження сучасних інноваційних технологій навчання;
- система виховної роботи;
- система додаткової освіти;
- управління програмним розвитком школи.

Жиляєв І.Б. стверджував, що інформаційно-організаційна технологія проблемно-орієнтованого аналізу передбачає створення комплексу підсистем організаційного, методичного, інформаційного, метрологічного, технічного та кадрового забезпечення [1, с. 124].

Технологія моніторингу інтелектуального розвитку дає змогу аналізувати і діагностувати якість навчання кожного учня за допомогою тестування і будування графіків динаміки успішності. Як вважає директор школи Рак Ю.Є. «основний зміст моніторингу полягає в одержанні інформації про стан освіти з метою прийняття управлінських рішень щодо переведення її на якісно новий рівень»

При цьому моніторингове спостереження проводиться паралельно заступником директора з навчально-виховної роботи та вчителями-предметниками. Заступник директора аналізує динаміку змін якості навчання по предметам класу, вчителі-предметники – динаміку змін якості навчання кожного учня по предметам [2].

Портфоліо. Нова українська школа (далі НУШ) вводить нове направлення оціночної діяльності – оцінку особистих досягнень учня. Для суспільства стає важливим об'єктивувати особисті досягнення кожного суб'єкта навчального процесу: учня, вчителя, сім'ї. Введення цієї оцінки забезпечує розвиток наступних компонентів особистості: мотивації саморозвитку, формування позитивних орієнтирів у структурі Я-концепції, розвиток самооцінки та відповідальності.

Згідно стандартів НУШ портфоліо – це систематичний збір робіт учня, що проводиться з певною метою [3]. Воно забезпечує перенос «педагогічного наголосу» із оцінки на самооцінку, з того, що людина не знає і не вміє на те, що вона знає і вміє. Значимою характеристикою портфоліо є його інтегрованість, яка включає в себе кількісну і якісну оцінки, яка передбачає співробітництво учня, педагогів та батьків у ході його створення.

Інновації в плануванні роботи. В області планування необхідне впорядкування керуючої системи, забезпечення її визначеності та чіткої направленості. Важлива розробка цілісної програми розвитку закладу освіти. Розробці програми повинен передувати аналіз стану і прогноз розвитку з урахуванням соціального замовлення. Розробка програми стимулює самоаналіз і самооцінку досягнень як окремих членів, так і всього колективу. Планування – це розробка системи майбутньої діяльності, процедура формування цілей і задач діяльності, це динамічний процес, який потребує постійного розвитку та поправок. Використання інноваційних технологій у плануванні забезпечує програмно-цільовий підхід у розвиток навчально-виховного процесу.

Технологія діагностування. Використання педагогічної діагностики дозволяє розпізнати професійно-особистісні якості педагога, рівня його творчого потенціалу, від якого залежить удосконалення розвитку вчителя і педагогічного колективу закладу освіти. Іншими словами, у діагностиці важливе не лише побачити сам результат, але й побудувати динаміку його змін.

Технологія діалогічних форм взаємодії. До діалогічних форм взаємодії відносяться організаційно-діяльнісні ігри (ОДІ). Вони допомагають формувати здатність вести діалог із колегами, розуміти наявність різних рішень і позицій, які не обов'язково співпадають із особистими ОДІ дозволяють:

- орієнтуватися на прийняття альтернативних рішень;

- розширювати горизонти бачення і розуміння за рахунок включення додаткових ресурсів, які не приймалися раніше до уваги.

Технологія проектних команд. Це різновид модульної технології управління. Командний метод роботи дозволяє без спеціальних матеріальних витрат досягати успіхів у розвитку кожної особистості. Педагог – людина команди, вмiє слухати, поважає думку iншого. В школі створюються дослідницькі проекти, авторські програми, проводяться авторські семінари, презентації та майстер-класи. Школа відкрита співтовариству педагогів, керівникам та учням. Результатом командно-проектної діяльності є створення прогресивної системи цінностей, які дозволяють передбачувати розвиток шкільних ресурсів.

Інформатизація закладу загальної середньої освіти. Ця технологія передбачає: комп'ютеризацію школи; доступ до мережі Інтернет; підключення до інформаційних мереж, внутрішня локальна мережа; використання мультимедіа при вивченні предметів, згідно шкільного навчального плану; підвищення кваліфікації кадрів; розширення використання комп'ютерних технологій в освітньому процесі; дистанційне навчання; розширення використання комп'ютерних технологій в отриманні і обробці управлінської інформації.

Технологія творчих коаліцій. Така технологія дозволяє створювати мобільні групи для вирішення оперативних задач, які тримають цільову лінію розвитку закладу освіти, вирішують конкретні питання, які виникають у ході діяльності. Це може бути науково-методична рада, інноваційна лабораторія і експериментальна рада, які тісно взаємодіють із розвитком і вихованням особистості учня. Це дає змогу нарощувати інноваційний потенціал закладу. Вчителі шкіл стають постійними членами та керівниками міських, обласних методичних об'єднань та експертних груп.

Технологія дослідницької діяльності дозволяє педагогічному колективу вийти на новий рівень узагальнення свого досвіду. Продуктом цього є друковані видання, розробки, проекти тощо.

Технологія високого рівня ділового спілкування. Особливу увагу на сучасному етапі діяльності школи необхідно приділяти діагностиці конфліктів, які виникають у процесі інноваційної діяльності. Найбільш ефективним засобом профілактики ділових конструктивних конфліктів може стати використання ефективних засобів і технологій управління інноваційною діяльністю у закладі загальної середньої освіти.

Виховні технології як основний механізм формування особистості сучасного учня. Такі технології є невід’ємним фактором в сучасних умовах навчання. Реалізуються у вигляді залучення учнів в додаткові форми розвитку особистості: участь у культурно-масових заходах у національних традиціях, театрі, центрах дитячої творчості тощо.

Дидактичні технології як умова розвитку освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти. Це самостійна робота за допомогою навчальної книги, інтерактивних ігор, написання та захист проєктів, навчання за допомогою аудіовізуальних технічних засобів, групова робота, диференційовані способи навчання тощо. Зазвичай на практиці застосовують різні комбінації цих прийомів.

Література:

1. Жиляєв І.Б. Розробка методу проблемно-орієнтованого аналізу потенціалу виконавців стратегічних проєктів. *Збірник наукових праць «Сучасні підходи до управління підприємством»*. Київ, 2018. № 3. С.113-128.
2. Рак Ю.Є. Моніторингові дослідження якості освіти. *Адміністрування школи*. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/administration/25956/.
3. Портфоліо. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/portfolio-r.pdf>.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДХОДУ ДО ОСВІТИ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

А.С. Давиденко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

В останні роки в українській освіті актуалізуються цінності інклюзивної освіти. Інклюзивна освіта намагається розробити підхід до викладання і навчання, який буде більш гнучким для задоволення різних потреб в навчанні і вихованні дітей, а також зазначає, що інклюзивна освіта передбачає, що різноманітності потреб учнів повинен відповідати континуум сервісів, в тому числі освітнє середовище, найбільш сприятлива для них. В основі практики інклюзивного навчання лежить ідея прийняття індивідуальності кожного учня і, отже, навчання має бути організоване таким чином, щоб задовольнити особливі потреби кожної дитини.

Освітній процес при інклюзивну підході дозволяє навчаються придбати необхідні компетенції, відповідно до освітніх стандартів. Основним суб'єктом, на якого спрямовані інклюзивні технології, є дитина з обмеженими можливостями.

Для успішного розвитку інклюзивної освіти необхідно створити модель психолого-педагогічного супроводу та індивідуальні освітні маршрути для таких учнів, де на кожній освітньої щаблі була надана необхідна допомога фахівцями установ. Головне завдання - виявити індивідуальні позитивні особливості в кожного учня, зафіксувати його вміння, набуті за певний час, намітити можливу найближчу зону і перспективу вдосконалення набутих навичок і умінь і якомога більше розширити його функціональні можливості [2].

Однією з умов, що забезпечує успішну інтеграцію, є точна диференціальна психодіагностика кожної дитини. Це може бути здійснено тільки при наявності кваліфікованої діагностичної служби.

Не можна недооцінювати значущість інклюзії для розвитку не тільки дитини з інтелектуальною недостатністю, а й суспільства в цілому.

Інтеграція дітей з відхиленнями у розвитку в масові освітні установи передбачає спеціалізовану корекційну допомогу і психологічну підтримку, завданнями яких є контроль за розвитком дитини, успішністю його навчання, надання допомоги у вирішенні проблем адаптації в середовищі здорових однолітків [3].

У зв'язку з особливостями розвитку діти із затримкою психічного розвитку в ще більшій мірі, ніж нормально розвиваються, потребують цілеспрямованому навчальному впливі дорослого. Відставання в комунікативному розвитку у дітей цієї категорії на етапах раннього онтогенезу в силу деструктивних органічних і соціальних впливів, основним з яких є дефіцит спілкування з дорослим, різні деформації в їх відносинах порушують процес особистісного розвитку дітей (в сукупності його соціальних компонентів), міжособистісних відносин (взаємин) і їх соціально-психологічну адаптацію.

Перед інклюзивною освітою стоїть завдання задовольняти належним чином широкий спектр освітніх потреб в рамках формальної та неформальної освіти. Будучи не просто другорядним питанням, що стосуються методів можливого залучення деяких учнів в основний процес утворення, інклюзивна освіта являє собою підхід, що дозволяє шукати способи трансформації освітніх систем для задоволення потреб широкого кола учнів. Він спрямований на те, щоб дозволити вчителям і учням не відчувати незручностей в умовах різноманіття і розглядати його скоріше не як проблему, а як завдання і фактор, що сприяє збагаченню середовища навчання [1].

Інтеграція в культуру однолітків є найбільш успішною в дошкільному віці, у порівнянні зі шкільним, і головну роль грають значущі дорослі.

Література:

1. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні: науково-методичний збірник. – К.: 2007. – 336 с.
2. Бернлер Г. Теория социально-психологической работы: пер. со швед. / Г. Бернлер, Л. Юнссон. – М.: Союз, 1992. – 154 с.
3. Гончарова-Чагор А. О. Інтервізія та супервізія як форми методичного супроводу професійного розвитку фахівців психологічної служби. [Електронний ресурс] / А. О. Гончарова-Чагор. Режим доступу: <http://osvita.cv.ua/interviziya-ta-superviziya-yak-formy-metodychnogo-suprovodu-profesijnogo-rozvytku-fahivtsiv-psyhologichnoyi-sluzhby/>

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

І.М. Сиченко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Однією з актуальних проблем сьогодення є вивчення та обґрунтування важливості ролі внутрішнього клімату сім'ї у процесі виховання дитини з особливими освітніми потребами.

Сім'я є середовищем, в якому формується особистість дитини та закладається ресурс її соціальної адаптації.

Більшість дітей з особливими потребами в Україні, перебуваючи вдома або в інтернаті, не отримує належної освіти, необхідних знань, умінь,

навичок, які забезпечували б їм можливість нормальної адаптації до життя в суспільстві, здобуття певної професії, сприяли б саморозвитку, самореалізації, самовдосконаленню особистості в подальшому житті.

Всього в Україні близько 1 млн. дітей з особливими освітніми потребами. І тільки 10% з них навчаються в інклюзивних школах, а решта – фактично не мають можливості пристосовуватися до життя.

Насьогодні в Україні розроблено Концепцію розвитку інклюзивної освіти, яка спрямована на виконання вимог міжнародних нормативно-правових документів та на розробку механізмів впровадження інклюзивної освіти [1].

Під інклюзивним підходом розуміють створення таких умов, за яких усі діти мають однаковий доступ до освіти, однакові можливості отримати досвід, знання та подолати упереджене ставлення до тих, хто має «особливі потреби».

У нашому суспільстві проблеми соціалізації дітей з особливими потребами здебільшо розв'язують спеціальні заклади, мета діяльності яких – допомогти кожній дитині ствердитися і соціально інтегруватися, наскільки дозволяють можливості, зумовлені структурою дефекта. Для того, щоб всебічно допомогти обмеженим розумово дітям, спецзаклади повинні стати для них основним, але не єдиним місцем життя. Виховання та навчання таких дітей охоплює спеціальні психологопедагогічні, культурно-гігієнічні й індивідуальні загальнорозвивальні заходи, спрямовані на зміни в розвитку та перспективний розвиток дитини. Важливе завдання полягає в тому, щоб сформувати в суспільстві розуміння проблем дітей, які мають особливості в розвитку [4].

Існує досить великий перелік захворювань, які призводять до інвалідності. Такі захворювання, без сумніву, впливають на поведінку дитини, її стосунки з оточуючими, створюючи певні «бар'єри» на шляху дітей з обмеженими функціональними можливостями та їх сімей до нормального життя, до їх інтеграції у суспільство.

Також усі захворювання різко обмежують можливість повноцінно включення дитини з особливими освітніми потребами в адекватні до віку виховні та навчальні процеси, у зв'язку з чим виникає необхідність у додатковій постійній допомозі, що суттєво позначається на багатьох сферах життєдіяльності близьких та рідних. [3].

Інколи найближчі родичі стають найкращими психотерапевтами, повертаючи віру в сенс життя й віру в самого себе, у свою дитину створюючи особливий психологічний клімат у сім'ї. Кожен успіх, кожне досягнення дитини – це успіх всієї родини.

У своєму ставленні до світу, батьки та родичі таких дітей, здебільшого, переходять від почуття образи на всіх за власні переживання страху й безпорадності до активних дій – пошуку будь яких форм допомоги.

Стосунки в сім'ї та ставлення до дитини з особливими освітніми потребами складається з низки чинників, які утворюють велике різнобарв'я з пріоритетом чи ж паритетом. Серед них науковці виділяють біологічні складові, стан здоров'я дитини та її батьків, їхній психофізичний статус, оцінка спеціалістами та батьками рівня розвитку й перспектив розвитку дитини. Важливим також є економічна стабільність сім'ї, наявність роботи у батьків, хоча б середній рівень заробітної плати чи пенсії, спроможність задовольняти потреби дитини [2].

Прийняття ситуації життя з дитиною з особливими освітніми потребами, влаштування сімейного добробуту, планування робочого часу й відпочинку, реалізація чи відмова від кар'єри – ці та багато інших питань постають перед батьками як нагальні. Вони потребують вчасного втручання, взаємопереживання, вербалізації та певного вирішення. Відтак важливою допомогою є робота кваліфікованого психолога та педагога.

Література:

1. Ідеї гуманної педагогіки та сучасна система інклюзивного навчання: зб. матер. Всеукр наук. -метод. конференції, присвяченої 97-річчю

від дня народження В. Сухомлинського, 29-30.09.2015 /укл. О.Е. Жосан. – Кіровоград-Ексклюзив-систем, 2015. – 468 с.

2. Инклюзивное образование. Настольная книга педагога, работающего с детьми с ОВЗ: Методическое пособие – М.: Гуманитарный изд. Центр ВЛАДОС, 2013. – 167 с.

3. Колупасва А.А., Данілавичутє Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчальнометодичний посібник. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 192 с.

4. Гриш Н. І. Працюємо з дітьми з особливими потребами / Н. І. Гриш // Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна робота. – 2017. – № 1. – С. 9–10.

СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

С.В. Карасьова

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Вища школа сьогодні розглядається як одна із інституціональних основ суспільного поступу, яка має забезпечити прогрес його соціальної, економічної, безпекової та інших складових. Глибокі і широкомасштабні трансформаційні процеси в Україні, викликані прагненням Українського суспільства до прискорення суспільних реформ, якнайскорішого наближення до стандартів Європейського Союзу, забезпечення гідних умов для всіх громадян, потребують, перш за все, інтелектуальної підтримки, системних і структурних перетворень, здійснюваних в останні десятиліття в процесі формування сучасної «економіки знань», обумовлюють необхідність забезпечення стійкого функціонування і стратегічного розвитку як освітньої

галузі в цілому, так і окремих закладів вищої освіти.

Механізми державного регулювання розвитку економічної безпеки будь-якої держави є дуже складною і багатоплановою конструкцією.

Економічна безпека як об'єкт державного регулювання здебільшого розглядається як синтетична категорія, що включає до свого змісту такі підкатегорії, як економічна залежність і незалежність, стабільність і уразливість, економічний тиск, примус тощо [2].

Наявність в Україні значного інтелектуального потенціалу, який складався протягом досить великого історичного періоду, відзначається фахівцями всього світу. З іншого боку, його використання на благо суспільства не завжди є ефективним і розумним. Значною мірою це відноситься і до системи освіти, яка покликана відтворювати інтелектуальний ресурс нації. Існуюча система освіти не завжди відповідає актуальним потребам суспільства.

З досвіду США, Німеччини, Франції, Фінляндії, представляється можливим запропонувати якісно нову систему показників і їх граничних значень, сприяючи забезпеченню економічної безпеки розвитку системи вищої освіти України. Запропоновані граничні значення показників безпеки системи вищої освіти відбивають, зокрема: гранично допустимий рівень зниження економічної активності вишу, за межами якого неможливий їх самостійний економічний розвиток на технічно сучасному рівні; граничне допустиме зниження рівня і якості вищої освіти, за межами якої виникає небезпека неконтрольованих соціальних, трудових і інших конфліктів; гранично допустимий рівень втрати життєво важливих ресурсних джерел економічного зростання системи вищої освіти. Запропонована система показників економічної безпеки системи вищої освіти і граничних значень може бути використана для досягнення національних інтересів України і стати одним з інструментів для скорочення відставання від провідних країн світу [1].

Сучасні проблеми функціонування механізмів державного регулювання економічної безпеки закладів вищої освіти України є проявом проблем більш високого рівня, а саме законодавчою неврегульованістю питань стабілізації бюджетної політики галузі, зміною споживчого попиту, проявами фінансової кризи, відтоком найбільш талановитої молоді та професорсько-викладацького складу за межі України тощо. Виходячи з цього однією з основних проблем, яку необхідно вирішити, є якісне формування фінансових потоків на усіх етапах здійснення освітньої діяльності. Сьогодні ця проблема актуалізується у зв'язку з тим, що економіка країни переходить в новий стан - вона все більше і більше перетворюється на інноваційну. Природно, це змінює і вимагає модернізації усієї системи фінансування освітніх установ. Відтак, забезпечення економічної безпеки закладів вищої освіти - це властивість його економічної системи адекватно реагувати на зовнішні і внутрішні загрози в цілях самозбереження і розвитку за допомогою перебудови внутрішньої структури і корекції параметрів функціонування. Безпека освітньої установи характеризується економічними механізмами державного регулювання реалізації її цілей і завдань, а також формуванням необхідних умов господарської діяльності [3].

Література:

1. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині / Н.В. Абашкіна // . – К. : Вища школа, 1998. – 207 с.
2. Андрейчук С. Державне управління вищою школою в контексті Болонської декларації / С. Андрейчук // Актуальні проблеми реформування державного управління в Україні: матеріали щоріч. наук.-практ. конф. (20 січ. 2006 р.). У 2 ч. / за наук. ред. Я. Й. Малика. – Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2006. – Ч. 2. – С. 4–5.
3. Андрейчук С. Управлінські засади розвитку вищої освіти України в умовах інтеграції в європейський освітній простір // Ефективність

державного управління. – Вид-во Львів. регіон. ін-ту держ. управління. – Львів, 2007. – Вип. 12. – С.13-18

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ УКРАЇНИ

Н.О. Куриленко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Пошук ефективних механізмів управління вищою освітою, оптимального розподілу повноважень між різними рівнями управління є предметом постійної уваги теоретиків і практиків управління.

Поняття «інституціональний механізм» (institutional arrangement) широко використовується в сучасній науковій думці управління. Його теоретичні аспекти висвітлюються, в першу чергу, в працях представників нової інституціональної економічної теорії (НІЕТ) (new institutional economics, NIE), яка є однією з найбільш розвинутих сфер досліджень економіки, організації та управління галузями і підприємствами.

Суттєвий крок у розробці теоретичних основ інституційного механізму був зроблений Л. Девісом і Д. Нортон. Вони визначили його як «співвідношення між економічними одиницями, що регулює способи, за допомогою яких ці одиниці можуть спільно діяти або конкурувати. Угода може бути формальною чи неформальною, вона може бути тимчасовою або існувати тривалий час. Вона має бути спланована таким чином, щоб успішно досягати щонайменше однієї з таких цілей: забезпечити структуру, у межах якої її члени можуть спільно діяти для отримання додаткового доходу, що не може бути доступно за межами цієї структури; або, щоб забезпечити механізм «a mechanism», що здатний призвести до змін у законодавстві або

правах власності, спланований для того, щоб змінити дозволені способи, за допомогою яких індивіди або групи можуть конкурувати на законній основі» [1].

П. Клейн вважає, що інституційні механізми - це специфічні керівництва, що сплановані партнерами для того, щоб покращувати ті чи інші обміни [2]. Розмірковуючи в цьому ж дискурсі, В. Тамбовцев говорить про інституційні ринки, де, як і на будь-якому іншому ринку, укладаються угоди. Поняття інституційної угоди, що введене Д. Бромлі, означає «дії, що вживаються у відповідності з новими економічними умовами з метою встановлення нового інституційного устрою» [3]. До становлення та зміни інституційного устрою, на думку В. Тамбовцева, призводить масовий вибір для вдосконалення дій певної інституційної форми (правила): частота використання тих чи інших правил змінює режим їх функціонування, а, отже, і існуючий інституційний механізм [4]. У наступній праці цього автора, крім характеристики різноманітності базових дефініцій НІЕТ, робиться акцент на необхідності врахування і більш повного розгляду механізмів взаємодії формальних і неформальних інститутів з урахуванням гарантій досягнення мети створення інституційного механізму, в тому числі контролю [4].

В. Радаєв визначає інституційний механізм як загальноприйняті норми і правила, що регулюють господарські відносини та зв'язки між агентами. А. Шаститко, підкреслюючи договірний характер досліджуваного нами явища, в основному підтримує класиків НІЕТ, визначаючи інституційні угоди як «договори між господарськими одиницями, що визначає способи їх кооперації та конкуренції».

Інтеграція України до Європейського простору поклала початок реформування системи вищої освіти України. Виходячи з ряду державних заходів щодо модернізації та вдосконалення національної системи освіти, передбачених, зокрема, Законом України «Про вищу освіту» головною метою реформи освіти є

підвищення конкурентоспроможності української освіти;

інтеграція системи вітчизняної освіти в єдиний європейський освітній простір;

удосконалення системи управління освітою;

підвищення якості освіти та забезпечення доступності.

Інституційний механізм управління вищою освітою має відповідати наступним властивостям: це його дієвість, динамічність, адаптивність, багатокomпонентність і здатність змінювати інституційне середовище. Систематизувавши в роботі чинники формування інституційного механізму у сфері вищої освіти, зокрема: за джерелом фінансування, за суб'єктами формування, за прозорістю компонентів, за суб'єктами і ступенем відповідальності, за роллю держави та безпосередньо інститутів запропоновано напрями мінімізації трансакційних витрат.

Література:

1. Бабашкина А. М. Государственное регулирование национальной экономики / А. М. Бабашкина. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 480 с.
2. Віткін Л. М. Побудова системи управління якістю закладів вищої освіти: у 2 кн. / Л. М. Віткін, С. М. Лаптев, Т. В. Фініков, С. М. Піддубна. – К.: Вид-во «Таксон», 2009. – 564 с.
3. Прокопенко Л. Л., Дегтярьова І. О. Досвід державно-громадського управління вищою освітою в Польщі [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Grani/2012_12/32.pdf. – 19.08.2013 р.
4. Вячеслав Комаров Законодавче забезпечення модернізації вищої освіти / В. Комаров // Вища школа, 2019. – № 7. – С. 23–33.

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

О.А. Ярема

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія
неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

У міру розвитку соціальних відносин і роботи комплексів, накопичення і збереження знань і досвіду попередніх поколінь, також виникла потреба в нових формах навчання.

Зміна соціальних умов, завдань і змісту навчання; також призвели до зміни способу навчання. Так, вже в давнину і особливо в середні віки відбувається індивідуально-групове навчання. Це була нижча форма групового навчання. Склад навчальних груп був несхваленим, діти були різними за віком і мали різний рівень інтелектуального розвитку. Це була не стільки пояснювальна, скільки особистість, заснована на механічному навчанні запам'ятовування. Організаційні засади такого навчання не розроблені. Тому вчителю доводилося по черзі пояснювати новий зміст, давати індивідуальні завдання, співбесіду. Природно, основний час був відведений на індивідуальну роботу, а потім суворе педагогічне опитування кожного учня [2].

Така підготовка не була врегульована вчасно. Діти могли відвідувати школу в будь-який час року і світлового дня. Школа не забезпечала масової освіти дітей і надавала учням лише базові навички читання, письма та нумерації. Не було ефективних форм і принципів групового навчання в шкільній практиці.

Подальші зміни соціальних умов і ставлення та потреб, які вони спричинили наприкінці 16-го та на початку XVIII століть, сприяли розвитку шкільної системи та появі життєво важливої нової, масової освіти для дітей.

Поява нової форми групової (колективної) освіти для дітей називається XVI століттям, що є зародком нинішньої системи навчання в класі (навчання). Теоретичне обґрунтування круто-кропив'янської системи, яка згодом розвивається і вдосконалюється до наших днів, належить чеському вчителю Й.А. Коменському (XVII ст.) [1].

У сучасній школі широко поширені такі форми, як лекції, семінари, екскурсії, заняття з навчальних семінарів, форми навчання роботі та виробництва, майстер-класи, додаткові класи, форми позашкільного навчання (гуртки, наукові товариства, студії, конференції, олімпіади), конкурси, вікторини, домашні завдання, співбесіди, брифінги, титри та іспити. Вони забезпечують колективну, групову та індивідуальну роботу зі учнями [4].

Історія розвитку школи знає різні системи освіти, в яких перевага була віддана певним формам організації освіти. Навіть у примітивному суспільстві існувала система індивідуального навчання, як передача досвіду від однієї людини до іншої. Під час повсякденного спілкування старші навчали молодших. А оригінальні накопичені знання в суспільстві священик передавав кожному учневі окремо. У міру розвитку суспільства і наукових знань (сільське господарство, астрономія, навігація тощо) виникла потреба в певній кількості освічених людей, а потім система індивідуальної освіти трансформувалася в індивідуально-групову (школи середньовіччя). Працюючи в групі (10-15 осіб), вчитель узагальнив матеріал одному учневі, дав йому доручення на самостійну роботу і перейшов на іншу, третю і т.д.

Досі урок у школі є основною формою організації освіти.

На уроці представлені всі складові педагогічного процесу: мета, зміст, інструменти, методи, організація та управлінська діяльність.

Урок як педагогічна робота має відрізнятися доброчесністю, внутрішньою взаємопов'язаністю частин, логікою розвитку комунікації та спільної діяльності вчителя з учнями.

Залежно від країни до країни, як подібності, так і відмінності можна знайти в західній системі освіти. Головна особливість, яка об'єднує всі школи цієї системи - інклюзивність і орієнтація на навчання незалежності дитини, розвиток її індивідуальності.

В українських школах діти часто зобов'язані асимілювати масштабну програму, яку вони завершили. Незважаючи на це, тест PISA (Програма міжнародного оцінювання учнів), розроблений ОЕСР, показує, що 15-річні учні в Україні демонструють знання на рівних з однолітками зі США та Великобританії [3].

Середня освіта без сумніву зараз є найбільш проблематичним та суперечливим питанням для всіх систем освіти всіх європейських країн, тому що саме вона виховує та навчає учнів, які досягли найбільш важливого та важкого перехідного віку і саме наприкінці навчання на цій стадії учні визначають своє подальше життя (продовжити навчання або йти працювати).

Література:

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Гаврилюк О. Нові технології навчання – ефективний шлях забезпечення високої кваліфікації спеціалістів // Рідна шк. – 2018. – № 6. – С. 68–71.
3. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Навчально-методичний посібник. – К. : 2010. – 96 с.
4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КУЛЬТУРИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Л.С. Бутрімова

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Однією з важливих для суспільства характеристик освіти є його доступність для ряду соціальних груп, що мають «невигідні» стартові умови. Серед них особливе місце займають діти-інваліди, діти з особливими потребами та обмеженими можливостями здоров'я (ОМЗ). Дані офіційної статистики і спеціальних досліджень свідчать про прогресуюче погіршення стану здоров'я дитячого населення [1]. Кожен одинадцятий житель України має ту чи іншу форму інвалідності і потребує спеціально пристосованих умов життя, в тому числі і освіти. Це свідчить про масштабність проблеми і визначає необхідність надання даної категорії дітей освітніх і соціальних послуг, які дозволяють реалізовувати особливі освітні потреби. Існують системи, що забезпечують навчання і виховання дітей з ОМЗ в умовах інтернатних освітніх установ, проте практичний досвід показує, що в результаті навколишнє життя, освітнє середовище виділяють і дистанціюють таких дітей. Здобуття якісної освіти поза інтернатного (закритого) установи такими дітьми перешкоджають не тільки множинні структурні обмеження, але і соціальна нерівність, ексклюзія (виняток) і сегрегація (виняток).

Одним із пріоритетів української державної політики в галузі освіти виділяється створення універсальної безбар'єрного середовища, яка дає можливість забезпечити повноцінну інтеграцію дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

Інклюзивна освіта - найбільш передова система навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я, заснована на спільному навчанні здорових дітей і дітей-інвалідів [3].

В якості стратегічного напрямку розвитку системи освіти інклюзивна освіта вимагає перебудови на всіх рівнях. По відношенню до педагога - вчителя інклюзивного класу це виражається: в прийнятті та обліку відмінностей, індивідуальної своєрідності учнів; створення ситуації успіху для всіх учнів; балансі колективного та індивідуального в навчально-виховному процесі; компроміс між загальним і спеціальним в навчанні; створення і підтримання атмосфери прийняття, толерантності, співпраці в класі [2].

В даний час особливу тривогу викликає значне зростання числа дітей з обмеженими можливостями здоров'я (ОМЗ). Інклюзивна освіта є принципово новою системою, де учні та педагоги працюють над спільною метою - доступним і якісним освітою для всіх без винятку дітей.

Інклюзивна модель освіти надає школі статус «особливої» і робить навчальний процес комфортним як для учнів, так і для вчителів. Пристосування, що роблять навчання легшим, прийнято називати допоміжними технологіями.

Для успішної інклюзії в закладах освіти та ефективності навчання дітей з особливими освітніми потребами треба передбачати розробку та впровадження нових форм, методів та засобів підвищення ефективності корекційно-педагогічних технологій, розвивальних методик, та інформаційних технологій.

Це дозволить створити ефективну систему навчання учнів з особливими освітніми потребами.

Література:

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Акімова О. М. Основні аспекти інклюзивної освіти у підготовці майбутніх учителів початкових класів / О. М. Акімова // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2014. – Вип. 35. – С. 12–18.

3. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Навчально-методичний посібник. – К. : 2010. – 96 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Т.В. Черненко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

В даний час в усьому Світі спостерігається збільшення числа дітей з ЗПР. У дітей із затримкою психічного розвитку простежується виражене відставання в психічному розвитку, схильність до емоційної нестійкості і низької якості вольових зусиль, і навіть лабільності, що призводить до яскраво-вираженою особистісної незрілості, що особливо помітно в молодшому шкільному віці, так як зростає рівень вимог до діям, знань і вчинків дитини. Виходячи з вищевикладеного, у молодшого школяра з ЗПР відзначається несаможиттєвість, тривожність і сильне занепокоєння (частіше через мінімізації ситуацій успіху), різка контрастна зміна настрою і емоцій, що вимагає підвищеної уваги педагогів і фахівців супроводу і може привести до втрати мотивації в процесі навчання.

На дітей даної категорії позитивний вплив може надати навчання в одному колективі з нормально розвиваючимися однолітками (інклюзивне навчання).

Дитина з ЗПР іноді виявляється не готовою до навчання в школі. Швидка втомлюваність, порушення працездатності, а саме зниження обсягу і темпу роботи призводить до виснаження і відсутності бажання відвідувати

школу.

Інклюзивна освіта - процес розвитку загальної освіти, який має на увазі забезпечення рівного доступу до освіти для всіх учнів з урахуванням різноманітності особливих освітніх потреб та індивідуальних можливостей» [1].

Для здійснення якісної моделі інклюзивної освіти слід дотримуватися вісім принципів інклюзивної освіти [3]:

1. Цінність людини не залежить від його здібностей і досягнень;
2. Кожна людина здатна відчувати і думати;
3. Кожна людина має право на спілкування і на те, щоб бути почутим;
4. Всі люди потребують один одного;
5. Справжнє освіту може здійснюватися тільки в контексті реальних взаємин;
6. Всі люди мають потребу в підтримці і дружбу однолітків;
7. Для всіх учнів досягнення прогресу швидше може бути в тому, що вони можуть робити, ніж в тому, що не можуть;
8. Різноманітність підсилює всі сторони життя людини.

Для якісної реалізації інклюзивного навчання слід звернути увагу на: надання своєчасної допомоги в подоланні труднощів у навчанні і спілкуванні з однолітками; створення в колективі атмосфери співдружності і співпраці, через первинну терпимість і розуміння труднощів іншого. Створення додаткових можливостей для соціалізації, яка передбачає наявність здібностей до життя в суспільстві, розуміючи способи соціально позитивної поведінки і приймаючи соціально-значущі цінності.

В умовах інклюзивної освіти важливим завданням в соціалізації дітей є розвиток творчих здібностей.

Творчі здібності - це один з найпопулярніших предметів дослідження.

Здібності можна визначити як «властивості функціональних систем, що реалізують окремі психічні функції, які мають індивідуальну міру виразності, що проявляється в успішності і якісному своєрідності освоєння і реалізації

діяльності» [2].

Здібності бувають:

- 1) природні (або природні) здібності, вони пов'язані з вродженими задатками, які беруть в основу біологічну обумовленість і формуються при наявності особистого досвіду;
- 2) специфічні людські здібності, мають у своїй основі суспільно-історичне походження, які дозволяють забезпечити життя і розвиток в соціальному середовищі.

Для дитини - творчість, як процес, є багатограним. Все відбувається через те, що дитина бере участь в творчому процесі задовго до того, як він це зможе усвідомити. Мова йде про гру, адже саме вона з раннього віку змушує дитини демонструвати себе в різних образах, ставити себе на місце іншого персонажа, що дозволяє йому самовиражатися.

Для успішного розвитку творчих здібностей у дітей із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивної освіти потрібно проводити системну і безперервну роботу на уроках математики, російської мови, навколишнього світу, технології і літературного читання. Варто приділити особливу увагу завданням виду: придумай розповідь від імені будь-якого другорядного героя твору. Цю роботу можна назвати імпровізованим усним твором. Подібне завдання, дозволяє максимально виконати завдання, поставлені перед уроками літературного читання, що розвиває творчі здібності.

Література:

1. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник]. – Кам'янець-Подільський, 2016. – 164 с.
2. Підготовка педагогічних кадрів до роботи з різними категоріями дітей: виклики та можливості : матеріали міжвузівської (заочної) науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 лютого 2018 року). – Хмельницький : ПП «А.В. Царук», 2018. – С. 135–138.

3. Миронова С.П. – Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами // Актуальні питання корекційної освіти. Випуск N 9. – 2017.

ДИДАКТИКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

А.В. Рябуха

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Сучасні українські вчені (О. Біляковська, С. Цюра, В. Онищук) подають дидактику як 1) науку про викладання і навчання, про закономірності, що діють у сфері предмета її дослідження, про залежності, що обумовлюють хід і результати процесу навчання; на цій основі вона встановлює відповідні закономірності, визначає методи, організаційні форми й засоби навчання учнів; 2) науку про навчання і освіту, їх мету і завдання, зміст, методи, форми, засоби, організацію, досягнуті результати; 3) галузь педагогіки, що розробляє теорію навчання та освіти; науку, що вивчає теорію освіти і навчання, закономірності, форми, засоби і методи [2].

За своїм походженням слово дидактика відноситься до грецької мови і в перекладі означає: «didaktikos» - повчаючий; «didasko» - вивчаючий.

Дидактика розуміється і як наука про викладання та учіння. Встановлено, що викладання має тісний зв'язок з учінням, і ці два боки процесу складають інтегративну цілісність у вигляді процесу навчання.

Дидактика як наука розробляє закономірності навчання, аналізує його залежності, визначає принципи, методи, організаційні форми і засоби навчання. Саме цим і зумовлені її функції: теоретична (діагностична та

прогностична) і практична (інструментальна).

Вперше слово «дидактика» з'явилося у працях німецького педагога В. Ратке, який розумів під цим поняттям мистецтво навчання. Фундаментальну розробку наукових основ дидактики запропонував чеський педагог Я. Коменський у праці «Велика дидактика». Виходячи із своїх пансофічних поглядів, під поняттям «дидактика» він розумів «мистецтво всіх навчати всьому» [1].

В умовах освітнього інклюзивного простору для успішного навчання, виховання та розвитку дітей з обмеженими функціональними можливостями необхідна організація такого простору, який мінімізує усі можливі бар'єри, сприяє розвитку знань умінь та навичок дітей, їх творчого потенціалу тощо. Це можливо шляхом формування професійної компетенції майбутніх корекційних педагогів в умовах освітнього інклюзивного простору, які забезпечать організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з використанням новітніх технологій та форм і створять для кожної дитини середовище, у якому мінімізовані будь-які бар'єри, що потребує подальших досліджень.

Основне навантаження щодо розвитку й адаптації дітей з функціональними обмеженнями до суспільного життя покладається на *соціальну сферу*, що є «сукупністю галузей, підприємств, організацій, що безпосередньо пов'язані та визначають спосіб і рівень життя людей, їх добробут та споживання» і найбільше стосуються структурних підрозділів Міністерства соціальної політики України [3]. Довгий час потреби дітей з функціональними обмеженнями залишалися поза увагою органів державної влади, що реалізують соціальну політику.

Інклюзивна підхід є інноваційним підходом до освітнього процесу учнів з обмеженими функціональними можливостями, який передбачає універсальний дизайн у сфері освіти - дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи

спеціального дизайну та створення інклюзивне освітнє середовище - сукупність умов, способів і засобів реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням потреб та можливостей кожного.

Література:

1. Бойко В. О. Інклюзивна освіта: до питання визначення поняття та особливостей її запровадження. Психолого- педагогічні науки: Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. № 4. С. 7-11.

2. Бондар В. І. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шлях від інституалізації до інтеграції. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія соціально-педагогічні: Вип. XII / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. - 462 с.

3. Василенко О. М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації. -

URL:http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robotu.pdf. (Дата звернення 19.02.2016).

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ГРУПИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Г.М. Середюк

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

В системі освіти використовують також термін «діти з особливими

освітніми потребами». Висловлюючи відмову суспільства від розподілу людей на повноцінну більшість і неповноцінну меншість, термін закріплює зміщення акцентів у характеристиці цих дітей від недоліків, порушень, відхилень від норми до фіксації їх потреб в особливих умовах і засобах освіти, підкреслює відповідальність суспільства за виявлення та реалізацію цих потреб.

Далеко не всі діти з обмеженими можливостями здоров'я і, як наслідок, які мають особливі освітні потреби, навчаються в системі спеціальної освіти. Причини можуть бути різними: обмежена кількість місць у спеціальному освітньому закладі, його відсутність та ін. Останнім часом значного впливу набуває чинник небажання батьків навчати дитину в спеціальній установі, тому що перебування дітей з обмеженими можливостями здоров'я в інтернатних закладах (більше 80% спеціальних установ в Україні - школи-інтернати), незважаючи на наявність у них низки позитивних умов для корекції порушень розвитку, має і низку недоліків: обмежуються можливості контактів із нормально розвинутими однолітками, діти відриваються від сім'ї - своєї первинної емоційної опори, у них ускладнюється формування готовності до подолання життєвих труднощів, соціальна адаптація та реабілітація [1].

ЮНЕСКО розглядає інклюзивну освіту як динамічний підхід, позитивний крок назустріч різноманітності й унікальності дітей. За такого підходу відмінності дітей повинні розглядатися не як проблема, а як можливість розвитку процесу навчання. Тому інклюзивна освіта - це не тільки технічні й організаційні зміни, а й зміни філософії освіти [2].

У вузькому значенні інклюзії (інклюзивної освіти): - інклюзивна освіта (Inclusif - що включає, Include - роблю висновок, включаю, залучаю) - один з процесів трансформації навчання, ґрунтований на розумінні, що інваліди в сучасному суспільстві можуть (і повинні) бути залучені в соціум. Ця трансформація орієнтована на формування умов доступності освіти для усіх,

у тому числі забезпечує доступ до освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

Сьогодні в науці співіснують поняття, близькі за змістом поняттю «інклюзія» (інклюзивна освіта). Це - поняття «інтеграція», «пристосоване навчання». Для кращого розуміння відмінності в змісті понять "інклюзія" та «інклюзивна освіта» можна провести аналогію з поняттями «диференціація» та «диференційоване навчання», зміст яких вже більш чітко визначено в педагогіці. «Диференціація» - методологічне, теоретизовано та ідеологічне поняття, що відображає багатоаспектне педагогічне явище. «Диференційоване навчання» - практика втілення ідей процесу диференціації.

У світовій освітній практиці, на зміну терміну «інтеграція», приходить термін «інклюзія». Інтеграція передбачає адаптацію дитини до вимог системи, тоді як інклюзія полягає в адаптації системи до потреб дитини.

Інклюзивна освіта впливає позитивно не тільки на дітей з обмеженими можливостями здоров'я, а й допомагає набути необхідного досвіду колективної роботи, поразок і перемог, навчити спілкуватися, товаришувати, але й стає, при відповідному педагогічному супроводі, чинником морального виховання здорових дітей, сприяючи гуманізації всієї дошкільної системи. Принцип «інклюзивності» має на увазі, що навчальний заклад може виховувати тих, хто «не вписується» в норму і створює труднощі в колективі.

Сьогодні в Україні досить активно розробляють різноманітні моделі інклюзивної освіти, мета якої полягає в залученні до освітнього простору дітей різних вікових груп з особливими потребами. Поширення процесу інклюзивної освіти дітей з обмеженими можливостями фізичного або психічного здоров'я є не лише відображенням часу, але й забезпечення повної реалізації прав дітей з особливими потребами на якісну освіту [3].

До основних завдань інклюзивної освіти належать: посилити роботу з формування в дітей з особливими освітніми потребами особистісних якостей, що роблять їх цінним для суспільства; особливу увагу приділити

формуванню у дошкільників такої важливої особистісної якості як соціальна та особистісна мотивація до збереження і зміцнення власного здоров'я шляхом: популяризації здорового способу життя; створення умов для регулярного забезпечення дітям з особливими освітніми потребами оптимальної рухової активності з урахуванням інтересів, побажань, здібностей та індивідуальних особливостей; профілактики травматизму; виховання гігієнічних навичок; формування в дітей дошкільного віку здатності протистояти проявам асоціальної поведінки однолітків та шкідливих звичок.

Література:

1. Балакірська Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами. *Методичні орієнтири*. 2011. № 6. С. 11-13.
2. Бобирєва О. С., Кас'яненко О. М. Формування моральних якостей у дитини дошкільного віку засобами етнопед агогіки. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі*: зб. тез доповідей Всеукр. наук- практ. Інтернет-конф. молодих учених і студентів (м. Мукачєво, 27-28 жовтня 2016 р.). Мукачєво, 2016. С. 116-117.
3. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід до презентації освітніх результатів. *Школа І ступеня: теорія і практика*: зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2014. Вип. 10. С. 24-37.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

А.А. Гладченко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Інклюзивна практика реалізує доступ до навчання в закладі освіти за місцем проживання та створення необхідних умов для успішного навчання

для всіх без виключення дітей, незалежно від їх індивідуальних особливостей, психічних та фізичних можливостей.

Інклюзія (від англ. inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, і насамперед, що мають труднощі у фізичному розвитку. Він передбачає розробку і застосування таких конкретних рішень, які зможуть дозволити кожній людині рівноправно брати участь в академічному і суспільному житті.

Термін «інклюзія» має відмінності від термінів «інтеграція» та «сегрегація». При інклюзії всі зацікавлені сторони повинні брати активну участь для отримання бажаного результату» [1].

Нині в Україні відбувається зміщення акцентів соціальної політики держави стосовно інвалідів у бік формування суспільної свідомості щодо сприйняття їх як рівних членів суспільства та необхідності створення для цих громадян умов для повноцінного життя, в тому числі здобуття освіти. Реальністю є те, що діти, які закінчують інтернати чи навчаються вдома, мають дуже серйозні проблеми із соціалізацією. Нерідко вони не впевнені в собі, несамотійні, у них відсутні соціальні компетенції, їм складно реалізувати себе, отримати вищу чи спеціальну освіту, працевлаштуватися тощо.

Натомість інклюзія передбачає, що дитина з раннього віку знаходиться в соціумі, вчиться виживати. У дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті. З іншого боку, здорові діти, які навчаються з першого класу з дітьми з особливими потребами, в дорослому віці по-іншому ставляться до людей з обмеженими фізичними можливостями: вже не з жалістю чи презирством, а нарівні, вчать природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них.

Аналіз зарубіжного досвіду впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання дітей з інвалідністю доводить, що провідна роль у

цьому процесі належить державі, при цьому політика держави відносно осіб з інвалідністю будується на рівноправності та гарантіях спеціальних прав для забезпечення їх життєдіяльності [3]. Виходячи з виключної важливості ролі держави в розвитку інклюзивної освіти, підкреслимо, що перешкоди макрорівня мають найбільше вагоме значення у процесі гальмування розвитку інклюзивної освіти в Україні.

Основними перешкодами цього рівня є:

- недосконалість чинного законодавства щодо дітей з інвалідністю; невідповідність його міжнародним нормам;
- відсутність закону про спеціальну освіту, в якому б чітко визначалися правові інституційні основи інклюзивної освіти та принципи механізму створення економічних умов для реалізації інклюзивних підходів до освіти осіб з особливими освітніми потребами.

Основними факторами соціального відторгнення осіб з інвалідністю від сфери освіти є:

- недостатня кількість навчальних місць, обмежена квотою на вступ таких осіб до закладів вищої освіти;
- недосконалість законодавства у сфері освіти, що зумовлює відсутність механізмів розвитку та фінансування системи інклюзивного навчання;
- недостатнє матеріально-технічне та кадрове забезпечення освітніх закладів (відсутність спеціального допоміжного навчального обладнання, спеціально розроблених навчальних методик, відсутність матеріального заохочення вчителів та викладачів – розробників відповідного навчально-методичного забезпечення; відсутність у викладачів спеціальної підготовки для роботи з учнями та студентами-інвалідами);
- непристосованість будівель закладів освіти для безперешкодного доступу до них учнів і студентів із різними захворюваннями та патологіями [2].

Література:

1. Балакірська, Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами / Л. В. Балакірська // Педагогічна майстерня. – 2018. – № 6. – С. 11–13.
2. Бойко В. О. Інклюзивна освіта: до питання визначення поняття та особливостей її запровадження [Електронний ресурс] / В. О. Бойко // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія "Психолого-педагогічні науки". – 2012. – № 4. – С. 7–10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzspp_2012_4_3.pdf.
3. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен / Віталій Бондар // Рідна школа. – 2011. – № 3. – С. 10–14.

EXPEDIENCY OF USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES WHILE TEACHING FOREIGN LANGUAGES

A. Kyrpa

Ukraine, Dnipro City, Communal Institution of Higher Education «Dnipro
Academy of Continuing Education» of Dnipropetrovsk Regional Council,
Associate Professor

The process of foreign language training of a student implies a high-level formation of language competences, which enhances his or her competitiveness and mobility in the labour market. In order to transform the traditional teaching model based on the teacher's explanations, the use of new teaching models connected with information and communication technologies (ICT) is being actively implemented [1]. Students develop their language competences at the classes of foreign languages while thinking or comprehending facts, comparing,

summarizing, abstracting and concretizing them, which promotes developing mental abilities, provides acquiring knowledge, forming skills [3, p. 19].

Today, students are equipped with the latest mobile communication devices (smartphones and iPhones), feel free surfing on the Internet; they are easily navigated through various search engines. Application of interactive technology at the classes changes the usual learning situation: the student becomes an active participant in learning process. Computer technologies are characterized by the basic didactic principles of the educational process: visualization, accessibility, scientific character, consistency, practical orientation [2, p. 62].

Foreign language training with using ICT includes professionally directed language material (professional publications, news, etc.); text editors, electronic dictionaries and encyclopedias; language learning tools (online applications and programs) aimed at learning phonetics, pronunciation, vocabulary, and grammar and sentence analysis; play forms of training [4]; online environment for students to communicate with each other and with the teacher (via e-mail, social networking sites, voice or video conferences).

Thus, we held the inquiry among the students, who study in the Communal Institution of Higher Education “Dnipro Academy of Continuing Education” of Dnipropetrovsk Regional Council and Donetsk National University of Economics and Trade named after Mikhail Tugan-Baranovsky, to find out their preferences for proposed forms of work with applying ICT. In total, 637 students from the first year of study till the fifth one were questioned. They were suggested to choose the best (in their opinion) forms of work including online tests, online workshops, computer mind mapping, web-quests, online simulators, work in online platforms and professional chats. The results are shown in the Figure1.

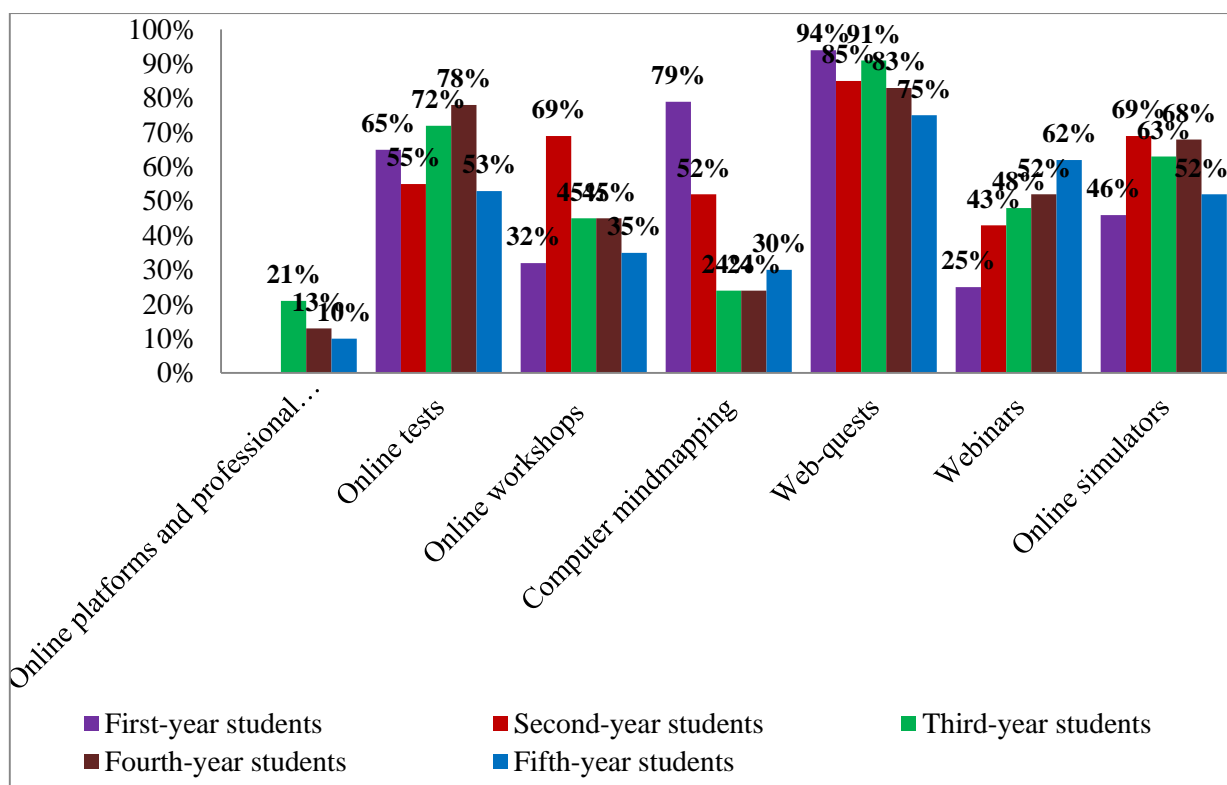

Figure 1. Non-philological students' preferences for proposed forms of work with applying information and communication technologies

Analyzing the information in Figure 1, we can see that the distribution of data is highly dependent on the year of study. However, web-quests are the most popular among the proposed forms of work which demand quick thinking, problem-solving skills, and high level of cooperation and communication skills based on language and speech competences as well. The students of all the years note the effectiveness of the methods and techniques and the relevance of the training topics, emphasizing their interest in these forms of work including synchronous and asynchronous performing of the tasks. The students also marked that they were interested in particular web-quests relevant to their professional and personal interests.

Moreover, the importance of online tests is highly marked (from 53% to 78% of the students). The students admitted the special engagement into the testing with competitive character, for example, with the use of such applications as Kahoot, Plickers, Mentimeter which allow them not only to compete, but to

cooperate and check the results at once. Still the number of the students who preferred this form of work has fluctuated a little depending on the year of study. The highest points are shown among the students of the third and fourth years of study (72% and 78% of the students respectively). We could explain the outcomes taking into account the simplicity and effectiveness of the form while self-examining and correcting.

It would be essential to note separately the high rates (79%) regarding the necessity of incorporating such form of work as computer or online mind-mapping for the first-year students who are interested in cooperation and communication while performing certain tasks of their professional sphere. It is noteworthy that the rate of this option decreases dramatically while the third and fourth years of study only 24% of the students of the third and fourth years of study consider this form of professional development appropriate. But the rate of this option is growing according to the answers of the fifth-year students who admitted the necessity of cooperation, communication and team work, sharing the responsibilities and performing certain roles to gain the final result.

In addition, the students of the second, third and fourth year of study (63% - 69%) are interested in organizing and participating in online simulators, which can be explained by the willingness to share their professional experience and to adopt the findings of peers. This form of work demands a good practical knowledge in professional direction as well as high level of language and speech competences. But it is remarkable that freshmen are also interested in these forms of work and are eager to participate in them.

We may also admit that none of the students of the first and the second years of study voted for the work via online platform and professional chats. But the number of the students who chose this option has fluctuated a lot. The highest rate of this option belongs to the students of the third year of study and it has slightly fallen among the fourth and fifth-year students. There are 21%, 13% and 10% of the students respectively who think of importance of this form of work. It indicates the fact that students eventually become able to blend learning process and styles;

they are competent users of information and communication technologies, have high language and speech competences and are ready to share their knowledge with peers.

The graph also shows how many students prefer such form of work as online workshops. The number of the students who chose this option has doubled comparing the ones of the first and the second years of study (32% and 69% respectively). And it stayed pretty much the same among all other students: there are 45% of the third and fourth year's students and 35% of the fifth-year students who voted for this form of work. We may think that it is connected with students' professional development as well as with the development of their competences. Online workshops as well as offline ones provide students with practical knowledge and give them the opportunity to put it into practice.

Thus, the analysis of approaches to the methodology of teaching at the foreign language courses shows that there is an objective need to develop a special methodological system of language training for the professional direction of future professionals with applying ICT, which would contribute to the formation of language and speech skills among students and their communication skills.

References

1. Concept of implementation of media education in Ukraine. URL: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm. (in Ukrainian).
2. H. B. Zakharova, "The use of information technology as an innovative vector of higher education didactics", Scientific works. Pedagogy, pp. 63–66, 2013 (in Ukrainian).
3. A. Leontiev, D. Leontiev, E Sokolova, Foreword. M. : Smysl, p. 19, 2005 (in Russian).
4. A. Kyrpa, Interactive technologies and gamification in foreign language teaching, European Academy of Science, Bonn, Germany: «EAS», 2019, pp. 75-76.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗДО

М.І. Федоренко

Україна, м. Дніпро, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, магістр

Проблема формування організаційної культури педагогічного колективу дошкільної освітньої організації вважається однією з найбільш важливих в період масових інновацій, що відбуваються в областях економіки, культури, а крім того в обставинах радикальних змін в системі освіти України.

Визнаючи істотну значимість дошкільної освітньої організації в формуванні соціальних взаємин, держава висуває нові умови, висуваючи перед керівниками дошкільної організації масштабне завдання - закласти в механізм функціонування і розвитку організації процес адекватних і випереджальних внутрішніх змін.

Закони України «Про освіту» [1] та «Про дошкільну освіту» [2] внесли істотні зміни в управлінську діяльність дошкільної освітньої організації, визначив її компетенції, а також розширив права учасників освітніх відносин в управлінні освітньою організацією.

Наділення колегіальних органів управління конкретними управлінськими повноваженнями сприяє підвищенню якості освіти, залученню в дошкільні загальноосвітні організації додаткових ресурсів, розширення можливостей для задоволення замовлення на освіту, як з боку держави, так і суспільства.

Також слід згадати, що питанням вивчення організаційної культури присвячено досить велику кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, як: Баєва О.В. [3], Бєлая К.Ю. [4], Вейлл П., Губа А.В., Даниленко Л.І., Єльнікова Г.В., Закорченна Г.М., Іванцевич Д.М., Кабченко Т.О.,

Камерон К., Кибанов А.Я., Колодяжна Т.П., Лунячек В.Е., Маркова Л.С., Мармаза О.І., Михайленко Н.Я., Молчанова А.О. та інші.

Поняття культури управління або управлінської культури містить в собі систему поглядів про правила поведінки, набір звичок і методів роботи, заборон, загальновизнаних норм і цінностей, які свідомо чи несвідомо дотримуються безліччю членів групи освітньої організації.

Будь-яка організація має управлінську культуру. При цьому членам групи їх культура є цілком природною і не потребує особливого пояснення. Ідеї Т. Персона були сформовані, конкретизовані Р. Квіна і Дж. Рорбахом в моделі конкуруючих цінностей, яка містить наступні вимірювання.

Інтеграція - диференціація: відноситься до проектування робіт і організації в цілому. Дане визначення вказує на рівень, з яким в компанії робиться акцент або в сторону контролю (вибирають стійкість, порядок і передбачуваність), або в сторону гнучкості (нововведення, адаптування і зміни).

Внутрішній фокус - зовнішній фокус: це визначення відображає перевагу в організації зацікавленості або до влаштування внутрішніх справ (взаємопов'язаність дій і задоволеність співробітників), або до зміцнення затвердження організації у зовнішній сфері. Внутрішній і зовнішній фокус містить певні підходи:

1. Підхід «людських відносин», відображає стан підтримки системи соціальних відносин, зобов'язань людей, децентралізації, диференціації через розвиток згуртованості і кваліфікаційних навичок у працівників;
2. Підхід «відкритої системи», відображає стан децентралізації і диференціації зростання і адаптації, поліпшення конкурентної позиції для всієї організації через концентрацію на розвитку гнучкості і здатності до придбання необхідних ресурсів;
3. Підхід «раціонально цільовий», відображає посилення конкретної позиції організації в цілому, максимізацію результатів, централізацію,

інтеграцію через акцентування уваги на планування ефективності та продуктивності;

4. Підхід «внутрішніх процесів», відображає стан централізації і інтеграції, консолідації і наступності, підтримці системи соціальних відносин через розподіл інформації та зміцнення стабільності порядку.

З точки зору одного з авторів теорії управління Д. Олдхема, «щоб зрозуміти, що таке культура організації, необхідно розглянути методи виконання роботи і те, як поведяться в організації з людьми». Г. Хофстед називає організаційну культуру «колективним програмуванням думок, що відрізняють членів однієї організації від іншої».

Управління культурою - це свідоме і навмисне вчинення будь-які дії співвідношенню до культури. Це може бути адаптацією людей в культурі організації, формування та розвиток культури (в разі недавно заснованої установи), підтримку, або зміну культури.

Формування управлінської культури - це конструктивний вплив на суспільно-емоційну атмосферу, поведінку працівників. Формуючи в рамках управлінської культури конкретні установки у працівників, можна прогнозувати, складати план і зацікавлювати бажану поведінку. Однак при цьому постійно слід брати до уваги стихійно сформовану в установі колективну культуру.

Найчастіше керівники намагаються створити філософію своєї партії, де оголошують сучасні цінності, загальновизнаних норм, і отримують неузгоджені власним бажанням і вкладеним в їх реалізації дій результати. Здійснюється це частково і внаслідок того, що штучно впроваджувані загальновизнані норми і значення вступають у суперечність з дійсно наявними і з цієї причини стрімко відкидаються безліччю членів організації.

Формування організаційної культури як правило здійснюється в процесі професійної адаптації. Формування організаційної культури - тривалий і складний процес, що включає наступні етапи:

1. Визначення місії, пріоритетних цілей і завдань організації, вибір стратегії для виконання зазначеної місії;
2. Встановлення специфічних цілей організації, досягнення згоди педагогічних працівників за програмними цілями і способам їх досягнення;
3. Формування спільної мови (понятійного апарату) і основоположних категорій, вибір методів комунікацій, визначення та уточнення значень використовуваної мови;
4. Встановлення правил про рівень і характер взаємин співробітників в організації в залежності від їх статусу, стажу роботи, віку;
5. Визначення основних базових цінностей, формування на їх основі стандартів поведінки членів організації, традицій і символіки.

Ефективне управління організаційною культурою дає можливість: істотно збільшити якість діяльності управлінської команди школи; поліпшувати форми взаємодії керівництва, педагогічного колективу, учнів та їхніх батьків; створити відповідні вимоги для креативного співробітництва і формування суб'єктно-об'єктних взаємин учасників освітнього процесу.

Література:

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, с. 380;
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2001 року № 2628-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 49, с. 259;
3. Баєва О.В. Практичні аспекти менеджменту: Навч.-практ. посіб. / Баєва О. В., Новальська Н.І., Ангелова В. І.— К.: МАУП, 2006. — Ч. 1. — 170 с.;
4. Белая К.Ю. Руководство дошкольная образовательная организация: контрольно-диагностическая функция [Текст] //К.Ю. Белая. — М.: ТЦ Сфера, 2003. — 112 с.;

СУТНІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ІМІДЖЕМ УСТАНОВ ОСВІТИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

С.Є. Гончарова

Україна, м.Дніпро «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

В сучасних умовах шкільна освіта опинилась перед вибором нових пріоритетів: спеціалізації, диференціації, інформатизації, профілізації, гуманізації тощо. Кожен заклад освіти прагне виділитися серед інших, викликати бажання влаштуватися на роботу чи вчитися саме в ньому.

Стійкий позитивний імідж школи сьогодні можна розглядати як важливий сучасний компонент методичного продукту школи і як додатковий ресурс управління, ресурс розвитку освітнього закладу.

Як і багато інших організацій, заклади освіти функціонують в динамічному середовищі з жорсткою конкуренцією і безліччю порівнянних альтернатив. В усьому світі заклади освіти змушені змагатися за державне і / або приватне фінансування і за потенційних здобувачів освіти. Щоб витримати це змагання, деякі освітні організації зосереджуються на своїй історичній спадщині, стабільності, академічній репутації та позиціонують себе як охоронці традицій і досвіду. Ті, хто не можуть підкреслити свою історичну спадщину або, навпаки, інноваційність, позиціонують себе в якості гнучких структур, готових йти назустріч здобувачам освіти.

Прагнення закладів освіти до підвищення своєї конкурентоспроможності веде до пошуку нових управлінських рішень, аналізу передової практики в вітчизняному та зарубіжному освітньому просторах, а також вивчення досвіду, наповненого бізнесом. Інвестування в підготовку фахівців, випускників закладів вищої освіти має стати престижним напрямком для бізнес-спільноти, яке підкріплюється поведінкою самих закладів освіти.

При формуванні іміджу освітньої організації необхідно усвідомлювати, що імідж створюється під певне завдання і повинен відповідати соціальним очікуванням мас. Імідж, що відображає соціальні очікування груп, буде привабливим і стійким. В теорії підтримується ідея, що позитивний імідж утримує співробітників. Якщо заклад освіти, навіть самий престижний і відомий в країні, не приділяє належної уваги підтримці свого іміджу, особливо серед студентів, це може спровокувати відтік цільових споживачів.

З поняттям іміджу тісно пов'язана і репутація закладу освіти, яка складається з декількох складових і яка утримується в масовій свідомості довгі роки. Відмінність іміджу від репутації, полягає у тому, що репутація є підсумком побудови іміджу. Стає ясно, що якість іміджу - це не тільки психологічний аванс, а й цілком зрозумілі матеріальні інвестиції, які школа може отримати, а може і не отримати.

Формування іміджу навчальної установи — це процес, у ході якого створюється якийсь спланований образ на основі наявних ресурсів.

Мета створення іміджу - підвищення конкурентноздатності, залучення інвестицій, встановлення та розширення партнерських зв'язків.

Модель іміджу освітнього закладу включає умовно сім елементів: якість освіти, рівень комфортності шкільного середовища, ціна освітніх послуг, імідж керівника школи, імідж персоналу школи, стиль школи, зовнішня атрибутика.

Така модель повинна працювати на конкурентоспроможність освітньої установи, оскільки вона враховує ті об'єкти, які є актуальними у свідомості людини, що вибирає місце свого навчання або навчання своїх дітей (діти - споживачі і батьки - клієнти). Природно, що для батьків актуальний такий елемент як якість освіти, який нерозривно пов'язаний з образом продукції (модель випускника).

Цілісний позитивний образ складається тоді, коли створюється імідж відповідає стратегії і етапу розвитку організації, коли внутрішній імідж не суперечить зовнішньому. При створенні образу важливо говорити правду і

відповідати заявленим стандартам - особливо в наш час стрімкого поширення інформації.

З моменту визнання важливості маркетингу до 1960-х років, було написано безліч статей, які стверджують, що всі успішні компанії клієнтоорієнтовані. Деякі автори вважали, що орієнтація на клієнта підвищує ефективність бізнесу незалежно від його розміру та галузі, таким чином, зумовлюючи думку, що заклади освіти теж можна вважати формою бізнесу, успіх якої залежить від клієнтоорієнтованої маркетингової концепції.

Для закладу освіти, як суб'єкта конкурентного суперництва, підвищення його конкурентоспроможності дає можливість, з одного боку, підвищити свою інвестиційну привабливість і збільшити обсяги вкладень в інноваційний розвиток процесу підготовки кваліфікованих фахівців, затребуваних на ринку праці, а з іншого боку, забезпечити перевагу перед конкурентами за всіма показниками, що визначає ефективність його діяльності: виконання держзамовлення підготовки фахівців за відповідними спеціальностями, розвиток навчальної та науково-дослідної бази, економічної, науково-дослідної діяльності, підготовки наукових кадрів і т.п. При цьому важливу роль набуває вдосконалення і розвиток методології формування поняття «конкурентоспроможність закладу освіти».

В умовах конкуренції відсутність єдиного підходу до визначення цієї категорії ускладнює розробку стратегічних цілей і стратегій довгострокового конкурентоспроможного розвитку освітніх організацій, а також методик кількісної оцінки їх конкурентоспроможності.

Підвищення конкурентоспроможності закладів освіти пов'язано з модернізацією всього освітнього процесу, оптимізацією способів і технологій навчання, переосмисленням цілей і результатів підготовки конкурентоспроможних громадян. Для зазначених цілей модернізації необхідно розробити нові інноваційні освітні програми навчання, результатом реалізації яких стануть конкурентоспроможні люди.

Існуюча література з даного питання стверджує, що бути орієнтованим на клієнта означає діяти на основі його очікувань, потреб і бажань. Деякі з науковців стверджували, що даний підхід формує у здобувачів освіти менталітет «торгового училища» і призводить до ситуації, коли студенти мають вирішальне слово в змісті курсу, домашнього завдання, розподілу часу, запрошенні спікерів і т.д.

В умовах ринкової економіки для сфери освіти також стає актуальним забезпечення економічної ефективності на кожній ділянці своєї діяльності. Сьогодні результати роботи освітньої організації безпосередньо залежать від споживачів освітніх послуг, від їх задоволеності зараз і готовності взаємодіяти з даними закладом в майбутньому. Тому аналіз зовнішнього середовища, конкурентів, учнів, їх поточних і майбутніх потреб стає одним з ключових умов підвищення конкурентоспроможності освітньої організації, її успішності. При цьому важливо забезпечити на основі сучасних підходів та інструментів розвиток вже наявного потенціалу, створюючи умови для формування середовища, що забезпечує високий рівень клієнтоорієнтованості і ефективне виконання освітніх завдань.

СУЧАСНИЙ СТАН ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

В.М. Слюсаренко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія
неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Вивчення літературних джерел з теорії і методики фізичного виховання показує, що терміни потреба у сфері фізичної культури почав вживатися на початку 60-х років.

Основними показниками сформованості у школярів потреби фізичного вдосконалення є :

- рівень знань з фізичної культури
- усвідомленість у виконанні фізичних вправ
- активність на заняттях з фізичного виховання
- регулярність виступів у спортивних змаганнях

Аналіз наукових джерел показав, що існуюча концепція фізичного виховання застаріла, потребує нового трактування організації навчально-педагогічного процесу, мети, завдань з фізичного виховання з врахуванням соціально-економічних тенденцій розвитку суспільства.

Значна кількість досліджень присвячена вдосконаленню організаційної структури педагогічного управління. За результатами проведеного аналізу встановлено, що попри наявності великої кількості досліджень, які стосуються пошуку засобів підвищення ефективності фізичного виховання молодших школярів, основною проблемою залишається пошук інноваційних підходів до організації фізкультурно-оздоровчої роботи, реалізації завдань, які потребують перебудови свідомості людини, мобілізації її життєвих ресурсів, усвідомлення необхідного дотримання здорового способу життя та вироблення особистої позиції щодо зміцнення стану свого здоров'я впродовж всього життя, з врахуванням інтересів та вікових особливостей дітей [1].

На відміну від фізичної роботи розумова працездатність людини характеризується більшою інтенсивністю. У зв'язку з цим надмірний вид розумової праці впливає на функціональний стан організму людини. Особливо розумова працездатність збільшується при занятті школярів на тренуванні з логічних ігор.

Процес втоми – це сукупність змін, які проходять в різних органах, системах і організмі в цілому, в період виконання фізичної та розумової роботи, яке приводить в кінці до неможливості її продовження. Стан втоми характеризується викликаним роботою тимчасовим зниженням працездатності, які приводять у суб'єктивне відчуття втоми. У стані втоми

людина не здатна підтримувати відповідний рівень інтенсивності чи якості роботи або вимушена відмовитися від її продовження [3].

При локалізації втоми слід розглядати три групи систем:

- 1) регулюючі системи – центральна нервова система , вегетативна нервова система і гормональна – гуморальна система;
- 2) система вегетативного забезпечення м'язової діяльності – системи дихання , крові і кровообігу;
- 3) виконуюча система – руховий (периферично нервово - м'язовий) апарат.

До теперішнього часу ведуться суперечки про те, які якості визначають фізичну підготовленість людини. Найбільш відомі фахівці в галузі здорового способу життя (Г.Гілмор, А.Лідьяр, М.Амосов) пов'язують процес зміцнення здоров'я з розвитком витривалості. Саме в процесі розвитку цієї фізичної якості підвищуються функціональні можливості серцево-судинної і дихальної систем, відповідальних за постачання організму киснем, розширюються резервні можливості печінки, нирок, збільшується капіляризація м'язів, покращується стійкість до несприятливих зрушень у внутрішньому середовищі організму і зовнішнього впливу.

Систематичні заняття фізичними вправами сприяють нормалізації засідаючих і протизасідаючих систем крові.

Одним із об'єктивних критеріїв здоров'я людини є рівень фізичної працездатності. Висока працездатність є показником міцного здоров'я, і навпаки, низькі її значення розглядаються як фактор ризику для здоров'я.

В побутовій і виробничій діяльності фізична працездатність найбільш тісно пов'язана з витривалістю. Чим менше стомлюється людина при виконанні досить важкого фізичного навантаження і чим вища стійкість її організму до несприятливих зовнішніх впливів, тим, за інших рівних умов, більшу кількість роботи вона виконує [2].

В останні десятиріччя в більшості розвинутих країнах світу широко розгорнулась компанія «фізична культура на виробництві». Її першопричина

має економічний характер. Вкласти гроші в зміцнення здоров'я виявилось набагато вигіднішим, ніж в лікуванні захворювань.

Література:

1. Гриш Н. І. Працюємо з дітьми з особливими потребами / Н. І. Гриш // Дитина з особливими потребами. Інклюзивна освіта. Дефектологія. Корекційна робота. – 2017. – № 1. – С. 9–10..
2. Волковская Т.Н. Особенности работы с родителями в условиях коррекционного дошкольного учреждения для детей с нарушениями развития. Коррекционная педагогика. 2003. № 2. С. 62–70.
3. Данілавічюте Е. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі / Е. Данілавічюте // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – № 3. – С. 7–19.

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ РОБОТИ З БАТЬКАМИ

О.А. Верболоз

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», магістр

Однією з важливих для суспільства характеристик освіти є його доступність для ряду соціальних груп, що мають «невигідні» стартові умови. Серед них особливе місце займають діти-інваліди, діти з особливими освітніми потребами (ООП). Дані офіційної статистики і спеціальних досліджень свідчать про прогресуюче погіршення стану здоров'я дитячого населення [1]. Кожен одинадцятий житель України має ту чи іншу форму інвалідності і потребує спеціально пристосованих умов життя, в тому числі

і освіти. Це свідчить про масштабність проблеми і визначає необхідність надання даної категорії дітей освітніх і соціальних послуг, які дозволяють реалізовувати особливі освітні потреби. Існують системи, що забезпечують навчання і виховання дітей з ООП в умовах інтернатних освітніх установ, проте практичний досвід показує, що в результаті навколишнє життя, освітнє середовище виділяють і дистанціюють таких дітей. Здобуття якісної освіти поза інтернатного (закритого) установи такими дітьми перешкоджають не тільки множинні структурні обмеження, але і соціальна нерівність, ексклюзія (виняток) і сегрегація (виняток).

Одним із пріоритетів української державної політики в галузі освіти виділяється створення універсальної безбар'єрного середовища, яка дає можливість забезпечити повноцінну інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами.

Інклюзивна освіта - найбільш передова система навчання дітей з особливими освітніми потребами, заснована на спільному навчанні здорових дітей і дітей-інвалідів. Інклюзивна освіта - це визнання цінності відмінностей всіх дітей і їх здатності до навчання, яке ведеться способом, найбільш підходящим кожній дитині. Дана освітня система повинна нести в собі елемент гнучкості і враховувати потреби всіх дітей.

Інклюзивна освіта передбачає «підстроювання» системи навчання під певного дитини, а не дитину під систему. Переваги отримують всі діти, а не якісь особливі групи, використовуються нові підходи до навчання, застосовуються варіативні освітні форми і методи навчання та виховання. Діти з особливостями розвитку можуть перебувати в групі повне час або частково, навчаючись з підтримкою і за індивідуальним освітнім маршрутом.

В даний час суспільство повертається до проблем інклюзії, так як всі процеси, пов'язані з її розвитком, обумовлені позитивними змінами, що почалися в умовах гуманізації суспільних відносин. Для розвитку інклюзивної освіти та інклюзивної культури, перш за все, необхідні

політична і законодавча основа. Вона сьогодні створена і підкріплена фінансово.

З метою впровадження ідей і технологій інклюзивної освіти в даний час ведеться в країні велика робота. Трохи запізнилося, в порівнянні з європейськими країнами, проте, швидкими темпами інклюзивні процеси поглиблюються в освітніх організаціях усіх рівнів освіти. Учителство, як передова частина суспільства, в силу своєї професійної діяльності починає приймати ідеї інклюзії та впроваджувати їх в практику освітніх організацій. Однак не у всіх організаціях інклюзивні процеси здійснюються методично грамотно. У країні кілька науково-методичних центрів, які розробляють основи інклюзії, але немає системи підготовки та перепідготовки кадрів, включаючи і співробітників ІРЦ (інклюзивно-ресурсних центрів). Крім того, необхідність розробки адаптованих освітніх програм ставить педагогів в складну ситуацію вимушеного писанини.

Безумовно, в даний час в Україні багато робиться для розвитку інклюзивної освіти та соціальної інклюзії. Особливо треба розглядати проблеми соціокультурної інклюзії. Вона, як уже було сказано вище, є інтегрованим явищем, що відображає загальну культуру суспільства і окремих спільнот, систему цінностей, що превалюють у більшості населення, морально-духовний стан суспільства.

Педагог має знати, з якої сім'ї прийшла в школу кожна дитина, яка структура цієї сім'ї, у якому стані перебуває сучасна українська родина і які тенденції зумовлюють її розвиток. Це зробить взаємодію педагога та батьків учнів більш конкретною, осмисленою, результативною.

Тому нами запропоновано рекомендації щодо роботи з батьками:

- пізнати кожну дитину;
- знати, як вона мислить, відчуває, сприймає;
- вивчити характер, волю, інтереси дитини;
- вивчити особливості її організму;
- максимально зблизити сім'ю та школу на основі;

- взаємоспілкування, взаєморозуміння, взаємодопомоги [2].

Однією з форм взаємодії класного керівника і сім'ї є відвідування учня вдома. Педагог повинен попереджати про передбачуване візит з зазначенням дня і цілі відвідування. Відвідування можливо тільки після отримання дозволу батьків. Відвідування педагогом сім'ї повинно залишити в сім'ї добре враження. Для цього необхідно спочатку поговорити на абстрактні теми, розпитати про традиції, звичаї, спільне проведення часу в сім'ї і лише потім обговорювати причину приходу в сім'ю.

Прийняття ситуації життя з дитиною з особливими освітніми потребами, влаштування сімейного добробуту, планування робочого часу й відпочинку, реалізація чи відмова від кар'єри – ці та багато інших питань постають перед батьками як нагальні. Вони потребують вчасного втручання, взаємопереживання, вербалізації та певного вирішення. Відтак важливою допомогою є робота кваліфікованого психолога та педагога [3].

Література:

1. Бітянова М. Р. Психолог у школі : зміст діяльності і технології /М. Р. Бітянова. – К. : Главник, 2007. – 160 с.
2. Інтеграція дітей з освітніми потребами у загальноосвітньому навчальному закладі / Т. Ілляшенко // Психолог, 2009. – №10. – с.14-18.
3. Ілляшенко Т. Затримка психічного розвитку дітей: причини виникнення та корекція. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Науково-методичний збірник / За ред. Н. Софій, І. Єрмакова та ін.. – К.: Контекст, 2000.
4. Свиредко С.І. Формування культури здоров'я дитини в сім'ї. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Науково-методичний збірник / За ред. Н. Софій, І. Єрмакова та ін.. – К.: Контекст, 2000.

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ІНКЛЮЗИВНОЮ РОБОТОЮ В СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ю.О. Бондар

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної
ради», магістр

В останні роки в українській освіті актуалізуються цінності інклюзивної освіти. Так, інклюзивна освіта – це процес розвитку загальної освіти, який має на увазі доступність освіти для всіх, в плані пристосування до різних потреб усіх дітей, що забезпечує доступ до освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта намагається розробити підхід до викладання і навчання, який буде більш гнучким для задоволення різних потреб в навчанні і вихованні дітей, а також зазначає, що інклюзивна освіта передбачає, що різноманітності потреб учнів повинен відповідати континуум сервісів, в тому числі освітнє середовище, найбільш сприятлива для них. В основі практики інклюзивного навчання лежить ідея прийняття індивідуальності кожного учня і, отже, навчання має бути організоване таким чином, щоб задовольнити особливі потреби кожної дитини.

Освітній процес при інклюзивну підході дозволяє навчаються придбати необхідні компетенції, відповідно до освітніх стандартів. Основним суб'єктом, на якого спрямовані інклюзивні технології, є дитина з обмеженими можливостями. Термін «дитина з обмеженими можливостями» зміцнився в практиці українських фахівців по роботі з дітьми в 90-х роках ХХ століття. Він запозичений вітчизняними фахівцями з закордонного досвіду. У сфері освіти поняття дитина з «особливими освітніми потребами» характеризує частину дітей, які не можуть в силу фізичних, психічних, розумових вад опанувати звичайної шкільної програми і потребують з цієї

причини в спеціально розроблених стандартах, методики, зміст освіти. У той же час в українській педагогічній науці використовується безліч різноманітних термінів, які охоплюються загальним поняттям «дитина з обмеженими можливостями»: діти з порушеннями розвитку, діти з вадами у розвитку, педагогічно запущені діти і т.д. [2].

Для успішного розвитку інклюзивної освіти необхідно створити модель психолого-педагогічного супроводу та індивідуальні освітні маршрути для таких учнів, де на кожній освітньої щаблі була надана необхідна допомога фахівцями установ. Головне завдання - виявити індивідуальні позитивні особливості в кожного учня, зафіксувати його вміння, набуті за певний час, намітити можливу найближчу зону і перспективу вдосконалення набутих навичок і умінь і якомога більше розширити його функціональні можливості.

Однією з умов, що забезпечує успішну інтеграцію, є точна диференціальна психодіагностика кожної дитини. Це може бути здійснено тільки при наявності кваліфікованої діагностичної служби. Така служба повинна не тільки ставити діагноз, а й давати висновок для школи або іншого навчального закладу, куди передбачається направити дитини відповідно до діагнозом, яке містить рекомендації до індивідуального плану навчання.

Більшість дітей з особливими освітніми потребами в Україні, перебуваючи вдома або в інтернаті, не отримує належної освіти, необхідних знань, умінь, навичок, які забезпечу вали б їм можливість нормальної адаптації до життя в суспільстві, здобуття певної професії, сприяли б саморозвитку, самореалізації, самовдосконаленню особистості в подальшому житті. Отже, такі діти виявляються невідготовленими до життя у звичайному для пересічної людини сенсі [1].

Всього в Україні близько 1 млн. дітей з особливими освітніми потребами. І тільки 10% з них навчаються в інклюзивних школах, а решта – фактично не мають можливості пристосовуватися до життя. Загалом, поняття «діти з особливими освітніми потребами» охоплює всіх дітей (вихованців, учнів), чий освітні потреби виходять за межі загальноприйнятої норми.

Реалізація прав на освіту дітей з особливими освітніми потребами розглядається як одне з найважливіших завдань сьогодення. Отримання такими дітьми якісної загальної та професійної освіти є однією з основних і невід'ємних умов їх ефективної соціалізації, забезпечення повноцінної участі в житті суспільства, успішної самореалізації в різних видах професійної і соціальної діяльності [3].

При організації корекційно-розвиваючої навчання в школі важливо враховувати наступні принципи:

Динамічність сприйняття навчального матеріалу. Передбачає використання завдань за ступенем наростаючої труднощі. Слід підбирати завдання, при виконанні яких використовуються дії різних аналізаторів: слухового, зорового, кінестетичного.

Принцип продуктивної обробки інформації. У навчальний процес необхідно включати завдання, які передбачають самостійне опрацювання інформації учнями з використанням дозованої поетапної допомоги педагога. Попередньо вчитель навчає працювати з інформацією за зразком, алгоритмом, питань. Учень здійснює перенесення показаного способу обробки інформації на своє індивідуальне завдання.

Принцип розвитку і корекції вищих психічних функцій заснований на включенні в урок спеціальних вправ по корекції і розвитку уваги, пам'яті, навичок читання і усного висловлювання.

Принцип мотивації до навчання передбачає, що кожне навчальне завдання повинно бути чітким, тобто учень повинен точно знати, що треба зробити для отримання результату. У учня в разі утруднення повинна бути можливість скористатися опорою на зразок, за алгоритмом (забув - повторю - згадаю - зроблю) [4].

Література:

1. Ананьєва Н.А., Ямпільська Ю.А. Здоров'я та розвиток сучасних школярів // Школа здоров'я, 2014. т. 1, № 1, с. 13 - 18.

2. Берднікова С. Г. Управлінська модель поєднання організації творчої праці вчителів, контролю за процесом та моніторингу Управління школою,— 2005.— № 16—18.
3. Бутан Ю.В., Романюк А.И., Козловська О.В. Сучасний керівник
4. Волобуєва Т.Б. Управлінський супровід моніторингу якості освіти. — Харків: Основа. — 2004. — 24 с.

Секція 3. НАУКОВИЙ ПРОСТІР ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ НАУК

ФІНАНСОВА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВ

В.В. Бойко

м. Миколаїв, Україна, Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського, студент

Успіх будь-якого підприємства та ефективність його діяльності залежить від здатності та уміння приймати такі управлінські рішення які в подальшому забезпечать підприємству ліквідність, отримання прибутків та платоспроможність.

Фінансова модель підприємства є надійним засобом контролю показників діяльності підприємства, адже вона встановлює планові показники діяльності щодо отримання доходів та прогнозування витрат, що в подальшому дозволяє спланувати балансові показники та сформувати звіт про фінансові результати. Відповідно до фінансової моделі плануються витрати капіталу, розробляються і реалізуються нові програми та проєкти, визначаються витрати та фінансові результати діяльності на плановий рік як в цілому по підприємству, так і окремо за його структурними підрозділами.

Фінансова модель лежить в основі економічного та інвестиційного оцінювання бізнес-проєкту, відповідно до неї здійснюється економічний розрахунок бізнес-ідеї, яка формується із наявного обсягу активів, кадрового та фінансового забезпечення і визначає показники фінансової віддачі (фінансові результати) капіталовкладень та терміни окупності інвестицій.

В наукових публікаціях визначення «фінансова модель підприємства» відноситься до різних господарських процесів.

Проаналізуємо деякі підходи:

- фінансова модель є складовою бізнес-моделі підприємства. Дана модель створюється як основа довгострокового прогнозування, для оцінки перспектив розвитку та оптимізації його діяльності;

- фінансова модель – це модель бюджетування, яка описується системою математичних рівнянь, логічних тверджень та даних. Елементи цієї системи відображають взаємодію змінних, що характеризують фінансову та операційну діяльність. Це один із напрямів планування, що використовується для формування прогнозних фінансових звітів та розрахунку фінансових коефіцієнтів та є основним інструментом бюджетування та планування прибутку.

- фінансова модель – це модель фінансування діяльності підприємства. Модель фінансування є моделлю управління оборотним капіталом, параметри якої визначають характер і особливості взаємодії підприємства з кредиторами та дебіторами, політику залучення коштів із зовнішніх джерел [4].

Порядок побудови фінансової моделі для кожного конкретного підприємства потрібно визначати в залежності від особливостей бізнес-процесів підприємства, а також першочергових фінансових проблем.

Якщо підприємство має позитивний грошовий потік, але має проблеми з рентабельністю, то потрібно зробити постановку БДВ. Для цього необхідно підготувати операційні бюджети: бюджет продажів, бюджет виробничих витрат, бюджет загально фірмових накладних витрат, бюджет

комерційних витрат. Контроль встановленої в БДВ рентабельності здійснюється через контроль операційних бюджетів.

Ефективність фінансової моделі полягає у вирішенні таких завдань:

- повному відображенню процесу формування власних і залучених ресурсів та напрямів їх використання;
- оцінці потенційно можливого фінансового стану підприємств з урахуванням обсягів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності;
- проведення аналізу ризиків та побудова системи ризик-менеджменту підприємств;
- запровадження циклічної аналітичної роботи для оперативного корегування розвитку підприємств з урахуванням змін в інституціональному середовищі;
- заощадження ресурсів за рахунок уникнення неприйнятних варіантів розвитку та швидкого прийняття рішень управління виробничо-господарською діяльністю підприємства.

Отже, виходячи із вище зазначеного, фінансову модель можна визначити як набір взаємопов'язаних показників, що характеризують діяльність підприємства, метою побудови якої є забезпечення можливості миттєвої оцінки впливу тих чи інших змін у навколишньому та внутрішньому середовищі підприємства та його фінансовий стан і результати діяльності.

Література:

1. Marianna Stehnei, Inna Irtysheva, Olena Gurina. Financial mechanism of the socio-oriented economic development of the Black Sea region. Baltic Journal of Economic Studies. Vol. 4, No. 4, 2018. p. 202-208. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/500>
2. Скрипченко М.О., Прокопенко Я.Г. Побудова фінансової моделі оптимального управління бізнес-процесами промислового підприємства.

Сучасні проблеми економіки та підприємництво. Випуск 13, 2014. с. 148-155.
URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/47514/43600>

3. Фінанси підприємств. А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. К.: КНЕУ, 2004.

4. Кравченко О., Кулінська К. Оцінка ефективності фінансової моделі підприємства та планування її основних параметрів. Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка та управління». Випуск 32, 2015. с. 261-269.

URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Znpdetut_eiu_2015_32_31.pdf

OUTPATIENT EXAMINATION OF THE MASTICATORY MUSCLES IN PATIENTS WITH DECREASED BITE HEIGHT

A.B. Kostyshyn

Ukraine, Ivano-Frankivsk, Ivano-Frankivsk National Medical University

Especially important are the movements of the human lower jaw, which are carried out according to the classical algorithm for central, lateral, anterior occlusions and mouth opening in the sagittal, frontal and horizontal planes within certain limits. You can see a clear restriction of movements, within which there is a function of chewing, swallowing, speech, as well as parafunction.

Accordingly, the main function is performed by m. temporalis, m. masseter, m. pterygoideus lateralis and m. pterygoideus medialis. In addition, the act of swallowing and chewing is complemented by sphenohyoid muscles. Morphologically with partial loss of teeth, there is a structural rearrangement of the masticatory muscles, which is characterized by increased collagen formation and hypertrophy of muscle fibers.

Changes in muscle tone and associated limitations of motor function, pain syndromes and secondary changes in joints and muscles are among the most common clinical manifestations of neurological diseases. Today, there is no clear classification of clinical forms of muscle tone disorders. There is a dependence of the tone of the problem muscles of the body on the profession of man. In children, spasm of the masticatory muscles is rare and is a sign of surgical pathology.

Examination of the masticatory muscles - superficial and deep, palpation, or with the help of special equipment is necessary for the possible detection of trigger zones.

In some cases, asymmetry of the face due to hypertrophy of the masticatory or temporal muscles is observed in TMJ dysfunction and musculoskeletal dysfunction of the thyroid gland, and orofacial pain occurs in violation of their functions.

The relevance of our research is the question of diagnosing the condition of the muscles with a decrease in the height of the bite, because its change is accompanied by a number of pathological conditions. The leading role in this process is played by the masticatory muscles. There are many methods for studying the condition of the masticatory muscles and other elements of the thyroid gland.

In order to identify the pathology of the masticatory group of muscles and differential diagnosis, we performed their palpation according to the method of L.A. Skorykova.

Examination of the masticatory muscle group began with a sample of the mouth opening. Normally, the opening of the mouth is symmetrical on both sides. The asymmetrical opening of the jaw to the appropriate individual maximum may not exceed 2 mm. Otherwise, dysfunction could be assumed. Then attention was paid to the type of violation - deviation or deflection. This phenomenon can be of arthrogenic or myogenic origin. For differential diagnosis, superficial palpation was performed m. masseter, pars superficialis m. temporalis, pars anterior m. digastricus, venter posterior. These muscles are the most accessible for

examination. The research was performed in a sitting position with slightly closed jaws, holding on both sides of the middle and index finger on the maximum protrusion of the muscle. Palpation was performed across the course of muscle fibers. Normally, muscles should not be hypertrophied, soft and pliable.

In order to identify trigger points, palpation of m.masseter, m.temporalis, m.pterygoideus lateralis, m was performed. pterygoideus medialis.

Examination of the masticatory muscle group included superficial and deep palpation.

During palpation of the m.masseter, the patient sat with his head back (muscles relaxed). Palpation was performed with light circular movements of the fingertips along the muscle fiber from top to bottom 5-7 times. Then the patient had to open his mouth as wide as possible before the appearance of discomfort or slight muscle pain (stretch test). Deep tick palpation was performed to detect trigger points.

Research m. temporalis was performed with transverse pinch palpation in a sitting position. Thus, the anterior and posterior muscle bundles were examined alternately.

On palpation m. pterygoideus lateralis the patient is half-sitting, throwing his head back, with his mouth half open, fixed by an insert. Palpation of the posterior ends of both muscle heads lying under the masticatory muscle was performed through the hole between the incision of the mandible and the shark arch. On palpation of the lower head through the oral cavity, the finger moved, sliding into the upper posterior corner of the buccal sac, and the pressure was inward.

Palpation m. pterygoideus medialis was performed with a slight tilting of the head of the examined patient. At external palpation of the lower parts of the muscle, the finger was brought under the lower jaw, sliding it on the inner surface of the jaw from the angle up. The lower end of the muscle was 1 cm above the angle of the lower jaw and had the appearance of a compacted mass. Palpation of the middle part of the abdomen was performed through the oral cavity. The tip of the index finger moved, sliding along the molars to the edge of the branch of the

mandible, which is behind and lateral to the last molar. Directly behind the bony edge of the mandibular branch is the abdomen of the medial pterygoid muscle.

As a result of examination of the masticatory group of muscles, changes were observed, which were manifested in their hypertension and hypotonia, which, respectively, were taken into account when drawing up the plan of orthopedic treatment of the patients and recommendations.

References:

1. Kostyshyn AB, Rozhko MM, Hryb VA, Pelekhan LI. Sposib ekspres-diahnostyky stanu zhuvalnykh ta skronevykh miaziv z dopomohoiu elektroneiromiografa. Informatsiyni lyst. Ivano-Frankivskyi natsionalnyi medychnyi universytet. K.;2015:4.
2. Kostyshyn AB, Rozhko MM, Pelekhan LI. Indeksna otsinka pokaznykiv balansu roboty m.masseter ta m.temporalis v protsesi likuvannia patsiientiv iz znyzhenoiu vysotoiu prykusu neznimnymy ortopedychnymy konstruktsiiamy. Halytskyi likarskyi visnyk. 2015;T.22;(2):47-49.
3. Kostyshyn AB, Rozhko MM, Pelekhan LI. Dynamika zmin miostatychnykh refleksiv m.masseter ta m.temporalis u patsiientiv iz znyzhenoiu vysotoiu prykusu pislia tymchasovoho ortopedychnoho likuvannia. Halytskyi likarskyi visnyk. 2015;T.22(4):36-39.

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

В.О. Лазаренко

Україна, м. Миколаїв, МНУ імені В.О. Сухомлинського, студентка

Туризм є одним із головних факторів збереження і розвитку культурного потенціалу країни чи окремого регіону, веде до гармонізації

відносин між державами і народами, підтримує довкілля екологічно безпечним. Крім того, туризм завжди був і залишається одним із чинників реалізації зовнішньої політики держави. У сучасних умовах глобалізації економіки України туристична галузь потребує стратегічного розвитку і розроблення універсальної схеми формування стратегії розвитку туризму на засадах стратегічного планування з урахуванням новітніх викликів та загроз.

Як зазначають О. П. Савіцька та Н. В. Савіцька у своїй роботі «Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти»: «міжнародні стратегії розвитку туристичної індустрії спрямовані на захист культурно-історичної спадщини, боротьбу з бідністю, наслідками змін клімату, попередження подальших кліматичних змін та деградації довкілля, зменшення негативного впливу на довкілля» [1, с. 73].

Та варто зазначити, що з березня 2020 року світова туристична галузь опинилася глибокій кризі спричиненій пандемією COVID – 19, яка продовжується й дотепер. За загальними прогнозами, пандемія триватиме впродовж всього наступного 2021 року.

Пандемія, що поширилася світом наприкінці 2019 – на початку 2020 р., зачепила всі туристичні напрями, спричинивши найсуворіші обмеження на подорожі в сучасній історії.

Задля спасіння туристичної галузі України почали активно популяризувати внутрішній туризм, якому раніше відводилося значно менше місця. Внутрішній туризм України має високий потенціал розвитку в таких продуктах, як тури вихідного дня та діловий туризм, рекреаційний та гастрономічний туризм.

На основі статистичних даних нами досліджено динаміку чисельності туристів, що отримали послуги від турагентів і туроператорів за період 2013-2018 рр.

Таблиця 1 - Кількість туристів, обслугованих турагентами і туроператорами в Україні за видами туризму, тис. осіб [2, с. 161-162]

Показник	Рік						2018 рік до 2013 року, %
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Усього	3 454	2425	2019	2550	2806	4557	131,9
Із них іноземних туристів	232	17	15	35	39	76	32,8
Виїзних	2519	2085	1647	2061	2290	4024	159,7
Внутрішніх	703	323	357	454	477	457	65,0

Загальна кількість туристів за досліджуваний період зросла на 31,9 %. Кількість іноземних туристів зменшилася майже втричі, у 2018 році їхня частка незначна – 1,7 % від загальної кількості туристів. Це свідчить, що для іноземних туристів український туристичний продукт не є привабливим. Крім того, негативно вплинули на розвиток туристичної галузі України політичні та воєнні події, які розпочалися восени 2013 року (Революція Гідності).

Отже, вимагає подальшого удосконалення діюча стратегія розвитку туристичної галузі. Доцільною є розробка функціональних стратегій, які у поєднанні створять дієвий економічний механізм, на основі якого будуть сформовані конкурентні переваги та привабливе інвестиційне середовище. Адже зростання кількості суб'єктів туристичного бізнесу та розширення видів їх діяльності сприятимуть створенню привабливого та конкурентоспроможного туристичного продукту.

Звичайно, в сучасних умовах в'їзний туризм відсутній у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID – 19, але коли цей період залишиться у минулому, нова стратегія розвитку галузі туризму повинна бути спрямована на зацікавлення якомога більшої кількості іноземців для подорожей в Україну.

У Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року зазначено, що для раціонального й ефективного використання туристичних, природних, лікувальних та рекреаційних ресурсів України необхідно

сформувати туристично-рекреаційний простір шляхом створення та забезпечення функціонування зон розвитку туризму та курортів і розробити, впровадити й запропонувати споживачеві конкурентоспроможний національний туристичний продукт [3].

В березні 2020 року в Києві відбулася зустріч для обговорення ситуації, що склалася на туристичному ринку через поширення вірусу COVID - 19, де було анонсовано запуск акції «Мандруй Україною», в рамках якої туристичний бізнес – готелі, перевізники, туроператори та туристичні агенції – надаватимуть спеціальні пропозиції для громадян України в період обмеженого туристичного потоку за кордон.

Серйозність ситуації для туристичної сфери та економіки в цілому розумілася відразу, адже в сучасному така ситуація склалася вперше, тому відразу було прийнято рішення згуртуватися, щоб надалі виділити пріоритети, стратегію і почати рухатися – розвивати Україну як привабливу дестинацію, розвиваючи внутрішній туризм і формуючи вітчизняну туристичну галузь, як сектор привабливий для зовнішніх та внутрішніх інвесторів.

Відповідно Міністерством культури та інформаційної політики України було анонсовано важливі аспекти стратегічного розвитку туристичній галузі, а саме:

- туристична статистика, якої досі немає в Україні, і яка надзвичайно важлива для висновків, планування подальших дій, коригування або підтвердження обраної стратегії;

- встановлення чітких правил на туристичному ринку допоможе галузі розвиватися впорядковано, а туроператорам та замовникам мати обопільні гарантії;

- зовнішній маркетинг – якісна промокампанія у сфері туризму в Україні, й паралельно – розбудова інфраструктури та залучення інвестицій.

Якщо ці три проблеми будуть вирішені якомога швидше, то внутрішній туризм матиме можливість розвиватися навіть в скрутний час для галузі час.

Також з метою сприяння розвитку культурного потенціалу України, збереження, популяризації та ефективного використання національного культурного надбання, створення умов для туристичної привабливості об'єктів культурної спадщини, підтримки креативної економіки 18 серпня 2020 р. президент України підписав Указ «Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму» [4, с. 6].

Отже, тільки ефективна взаємодія влади і бізнесу, активна участь наукової, туристичної, спортивної та екологічної громадськості та інших зацікавлених сторін в розробленні й реалізації стратегії допоможе правильно розставити пріоритети, підвищить якість і актуальність управлінських рішень. Важливим аспектом у розробці стратегії розвитку туризму в країні може стати високий коефіцієнт присутності громадської думки, яка повинна бути ключовою під час формування стратегічного бачення, місії, стратегічних і операційних цілей.

Література:

1. Савіцька О.П., Савіцька Н.В. Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPP_2013_754_12.
2. Статистичний щорічник України за 2018 р. Державна служба статистики України / за ред. І.Є. Вернера; відп. за вип. О.А. Вишневська. Житомир : ТОВ «БУК-ДРУК», 2019. 482 с.
3. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 168 від 16.03.2017. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>.
4. Міністерство культури та інформаційної політики України. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. Інформаційний центр з питань культури та мистецтва. Випуск 8/3 2020 р. "Стандарти ЄС і туристична галузь України: розвиток, пріоритети, промоція".

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ: МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ

К.С. Новак

Україна, м. Миколаїв, Миколаївський національний університет ім. В.О.

Сухомлинського, студент

Економічні процеси, що відбуваються сьогодні в Україні та в усьому світі, спонукають вітчизняні підприємства шукати шляхи покращення свого фінансового стану, зміцнення своїх позицій на внутрішньому ринку та посилення присутності на зовнішніх ринках. Але мало того, що компанія має достатньо фінансових ресурсів, необхідно й ефективно їх використовувати в нестабільному середовищі, тоді підприємство може бути успішним. Дослідження основних фінансових показників охоплює обсяги та напрямки фінансових потоків, вказуючи на те, що фінансові ресурси обмежені, неефективні, а рівень взаємодії між учасниками ринку не ідеальний, що відображає хаос управління фінансами.

В системі управління всіма аспектами будь-якої компанії найбільш складною і відповідальною частиною є управління фінансами. Одним із завдань фінансового управління компанії є ефективне управління її грошовими потоками. У той же час фінансові ресурси компанії є джерелом підготовки всіх інших видів ресурсів (матеріалів, праці, інформації).

Фінансові потоки підприємства – це цілеспрямований рух, що супроводжується зміною обсягів, типів, форм та видів фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, та здійснюється з урахуванням фактору часу, де каталізатором виникнення та формування таких потоків є товарні потоки підприємства [1].

Іншими словами, потік капіталу компанії - це сукупність грошових доходів і витрат, розподілених протягом часу, породженого її господарською діяльністю. Вони охоплюють усі сфери діяльності компанії, тому важливим

завданням адміністрації є створення ефективного механізму управління фінансовими потоками, який буде аналізувати та оцінювати його реальні параметри на основі системи наукових та обґрунтованих показників.

Роль ефективного управління фінансовими потоками визначається наступними основними нормативними положеннями:

1) потік капіталу використовується майже у всіх аспектах для здійснення господарської діяльності компанії. Ефективне управління потоком капіталу забезпечує фінансовий баланс компанії в процесі стратегічного розвитку. Швидкість цього розвитку, фінансова стійкість компанії, значною мірою залежить від того, як різні типи грошових потоків синхронізуються між собою за кількістю та часом. Цей високий ступінь синхронізації значно сприяє реалізації цілей стратегії розвитку компанії;

2) розумне формування потоку капіталу сприяє прискоренню темпів процесу діяльності компанії. Будь-яка несплата матиме негативний вплив на формування товарних запасів сировини, рівень продуктивності та реалізацію готової продукції. Одночасно компанія ефективно організовує фінансовий процес, прискорює темпи ділового процесу та сприяє збільшенню обсягів виробництва та продажів;

3) ефективне управління потоком капіталу може зменшити попит на позикові кошти компанії. Активно керуючи потоком коштів, ми можемо забезпечити більш розумне та економічне використання власних фінансових ресурсів, що генеруються за рахунок внутрішніх ресурсів, зменшуючи тим самим залежність розвитку бізнесу від позик. Цей аспект управління фінансовим процесом особливо важливий для компаній на початку життєвого циклу, оскільки вони мають дуже обмежені джерела фінансування;

4) управління потоком капіталу є важливим фінансовим важелем для забезпечення прискорення обороту ділового капіталу. Цьому процесу можна сприяти, скорочуючи тривалість виробничого та фінансового циклу (що досягається в процесі ефективного управління потоком коштів) та

зменшуючи потребу в коштах для надання послуг у господарській діяльності компанії.

Оптимізація фінансового процесу - це процес вибору найкращої організаційної форми компанії з урахуванням умов та особливостей господарської діяльності компанії. Основною метою оптимізації фінансового процесу компанії є забезпечення:

- баланс потоку коштів;
- синхронність руху капіталу з часом;
- зростання чистого фінансового потоку компанії.

Фінансовий успіх компанії значною мірою залежить від надходження коштів (зовнішніх та внутрішніх джерел). Відсутність необхідного мінімального резерву капіталу свідчить про фінансові труднощі. Надмірні фінансові ресурси свідчать про те, що компанія зазнала збитків, по-перше, пов'язаних з інфляцією та девальвацією валюти, а по-друге, з вищою прибутковістю та більшими доходами. У цьому сенсі необхідно використовувати інструменти та методи фінансової логістики для аналізу потоку коштів у компанії для її оптимізації.

Отже, можна зробити висновок, що потік коштів впливає на доходи та витрати економічних систем і процесів. Вивчаючи фінансовий потік, можна визначити силу та надійність фінансової стійкості, рівень самофінансування, прибутковість та фінансовий потенціал. Управління фінансовими потоками – це найважливіша частина фінансової політики компанії, яка охоплює всю систему управління компанією.

Література:

1. Бондаренко О. С. Розвиток парадигми управління фінансами підприємств в умовах логістизації економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 12. С. 38-41.

2. Волинчук Ю. В. Методичні підходи до аналізу фінансових потоків підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 3. С. 240-245.
3. Дікань Л. В., Малахов В. А. Теоретичні аспекти сутнісного розуміння фінансових потоків промислового підприємства. Економіка розвитку. 2011. № 4(60). С. 76-80.
4. Чижишин О.І. Управлінські аспекти раціоналізації використання грошових ресурсів підприємства / О.І. Чижишин // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17 – С. 486- 490.
5. Гуріна О.В., Іртищева І.О., Стегней М.І. Financial mechanism of the socio-oriented economic development of the Black Sea region. Baltic Journal of Economic Studies. Vol. 4, No. 4, 2018. p. 202-208. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/500>
6. Фінансовий механізм управління економікою України в умовах глобалізації: монографія. Корнєва Н.О., Данік Н.В., Гуріна О.В. та ін. Миколаїв: Іліон, 2019. 236 с.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВПЛИВУ БОКОВИХ СТІНОК ВІБРОРЕШЕТА НА ПАРАМЕТРИ РУХУ ПОТОКУ СИПКОЇ СУМІШІ

Півень М.В.

Україна, м. Харків, Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка), доцент каф. Фізики і теоретичної
механіки

Для більшості технологічних процесів, таких як транспортування, змішування, ущільнення, рихлення, розділення, сушіння та інших, важливо забезпечити оптимальні кінематичні параметри руху сипкої суміші та дотримати рівномірний розподіл цих параметрів по площі робочого органу. В

загальному вигляді робочі органи для обробки сипких сумішей мають форму лотка, контейнера або ємності. Об'єм шару суміші обмежений робочою поверхнею та боковими стінками, на яких виникають граничні ефекти. В багатьох дослідженнях дія бокових стінок на процес вважалась незначною через малу товщину шару і суттєву ширину, а тому не враховувалась. Отже, залишились не визначеними закономірності впливу бокових стінок на параметри руху потоку сипкої суміші.

Мета дослідження: визначення закономірностей впливу бокових стінок на параметри руху потоку сипкої суміші.

Основні матеріали досліджень. Для дослідження дії бокових стінок на потік застосована математична модель просторового руху сипкої суміші на віброрешеті скінченної ширини [1, с.64]. Вплив просіювання суміші на рух потоку не враховувався. Система рівнянь руху зведена до рівнянь планового потоку. Для розв'язку системи рівнянь складені граничні і початкові умови. Чисельне розв'язання отриманої системи рівнянь виконано скінченно-різницеvim методом [2, с.20].

За допомогою математичної моделі встановлено розподіл параметрів потоку сипкої суміші по всій площі робочої поверхні для різних за величиною значень висоти і довжини стінок, опору їх поверхонь та відстані між ними. Для проведення чисельних розрахунків приймалися наступні параметри процесу: щільність сипкої суміші 800 кг/м^3 ; питоме завантаження на вході решета $900\text{--}2300 \text{ кг/год}\cdot\text{дм}$; довжина решета $l=1,5 \text{ м}$; ширина решета $l_1=0,4\text{--}1,0 \text{ м}$; кут нахилу решета до горизонту $\theta=10 \text{ град}$; коефіцієнт зсувної в'язкості $\mu=0,2 \text{ кг/м}\cdot\text{с}$, феноменологічний коефіцієнт опору бокових стінок та решета, аналогічний коефіцієнту Шезі $C_z=2\text{--}10 \text{ кг/м}^2\cdot\text{с}$. Для виключення впливу нерівномірної подачі на вході решета на досліджуваний процес, профіль початкової швидкості по ширині решета був заданий рівномірним.

Потік характеризується товщиною шару, поверхневою щільністю, поздовжньою та поперечною складовими швидкості суміші. Це головні характеристики, які визначають ефективність сепарування на решетах.

Отримані розподіли вказаних характеристик по площі решета при різних значеннях коефіцієнту опору бокових стінок C_z , відстані між ними l_1 , довжини l та висоти h , що дорівнює товщині шару.

При рівномірній подачі суміші по ширині решета, товщині шару $h=4\cdot 10^{-3}$ м, ширині $l_1=0,4$ м та довжині решета $l=1,5$ м, опорі бокових стінок $C_z=2$ кг/м²·с, куті нахилу $\theta=10$ град, в'язкості суміші $\mu=0,2$ кг/м·с, потік рухається рівномірно. Основні характеристики потоку – товщина шару, поверхнева щільність, поздовжня та поперечна складові швидкості залишаються незмінними майже на всій площі робочої поверхні.

При збільшенні коефіцієнту опору бокових стінок, характеристики потоку біля їх поверхонь починають змінюватись. Поверхнева щільність збільшується, поздовжня складова швидкості зменшується. Виникає поперечна складова швидкості, але вона значно менша за величиною в порівнянні з поздовжньою.

Зі збільшенням товщини шару суміші змінюється характер руху потоку. Так, поздовжня складова швидкості зростає з довжиною решета до сталої величини, що вказує на прискорений рух потоку на початку решета, який переходить у рівномірний. Поверхнева щільність суміші зменшується з довжиною решета до сталої величини. Дія бокових стінок проявляється у зменшенні поздовжньої швидкості та збільшенні щільності суміші біля їх поверхонь. Поперечна складова швидкості значно зросла за величиною, але залишається меншою за поздовжню. Товщина шару стала на всій площі решета.

Зменшення відстані між боковими стінками в інтервалі від 1,0 до 0,4 м, при сталій товщині шару $h=4\cdot 10^{-3}$ м, довжині $l=1,5$ м та опорі поверхні стінки $C_z=10$ кг/м²·с, не змінило параметри руху потоку суміші. При відстані між боковими стінками $l_1=0,4$ м їхній вплив на потік починає відрізнятись від попередніх випадків. Поверхнева щільність ще збільшується, а поздовжня складова швидкості ще зменшується. Поперечна складова швидкості менше у порівнянні з поздовжньою і направлена до бокових стінок.

У випадку одночасного збільшення опору стінок $C_z=10$ кг/м²·с, зменшення відстані між ними $l_1=0,4$ м та збільшення товщини шару $h=10\cdot 10^{-3}$ м, рух потоку суміші змінюється досить суттєво на всій площі решета (рис. 1).

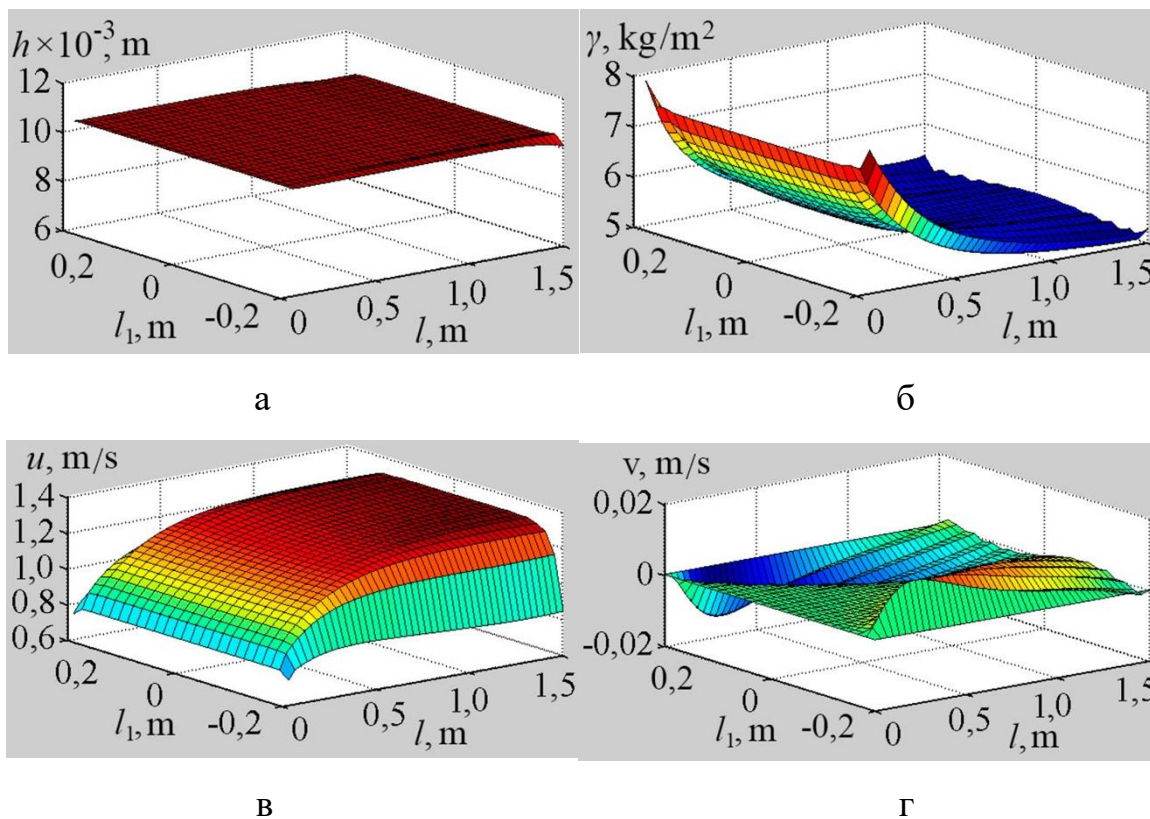

Рис. 1. Характеристики потоку суміші при $h=10\cdot 10^{-3}$ м; $l_1=0,4$ м; $C_z=10$ кг/м²·с: а – товщина шару; б – поверхнева щільність суміші; в, г – поздовжня та поперечна складові швидкості; д – питоме завантаження;

Поздовжня складова швидкості суміші біля бокової стінки залишається сталою за величиною, наближеною до початкової швидкості, при зростаючій швидкості руху потоку на решеті (рис. 1, в). Поверхнева щільність зменшується з довжиною решета, але біля бокових стінок залишається більшою за величиною ніж в центрі потоку (рис. 1, б). Поперечна складова швидкості збільшилась за величиною в двічі і направлена до бокових стінок, але залишається меншою поздовжньої (рис. 1, г). Товщина шару суміші як і в попередніх випадках залишається незмінною на всій площі решета (рис. 1, а).

Наслідком зміни поздовжньої швидкості та поверхневої щільності суміші є нерівномірний розподіл питомого завантаження на всій площі

решета. Бокові ділянки решета недовантажені, а центральна перевантажена і в поперечному перетині має два максимуми та мінімум завантаження. В поздовжньому перерізі потоку, біля бокової стінки, питоме завантаження стрімко падає, а посередині решета поступово зростає.

Висновок. Бокові стінки змінюють параметри руху потоку суміші на віброрешеті. При збільшенні висоти стінки, довжини та опору її поверхні відбувається збільшення поверхневої щільності та зменшення поздовжньої швидкості суміші біля пристінкової зони. Товщина шару залишається стала. Наслідком зміни параметрів потоку є нерівномірне завантаження решета та поява поперечної складової швидкості, яка направлена до бокових стінок.

Література:

1. M. Piven. Equation of the planned flow of granular grain mixture. // ТЕКА. Commission of motorization and energetics in agriculture. Lublin. – 2016. Vol.16. №4. P. 63–72.
2. M. Piven. Numerical solution of the problem of spatial movement of a loose mixture in a vibrolot // ТЕКА. Commission of motorization and energetics in agriculture. Lublin. 2017. Vol.17. №2. P. 19–28.

ЗАЛЕЖНІСТЬ ВИНИКНЕННЯ ПЕЧІНКОВОЇ ДИСФУНКЦІЇ ВІД ЛОКАЛІЗАЦІЇ ПОРАНЕННЯ

К.В. Савічан, Н.А. Трачук, А.Ю. Іванова

Україна, м. Київ, Українська військово-медична академія, викладачі

Мета. В умовах збройного конфлікту на теренах України, в зоні проведення АТО/ООС станом на з березня 2014 року по 19 грудня 2019 року санітарні втрати пораненими склали 9805 осіб [1]. При комплексному наданні спеціалізованої медичної допомоги пораненим звертається увага на лікування основної та супутньої патології, в тому числі і на патологію

внутрішніх органів, що виникає у поранених. Дисфункція печінки, що виникає після поранення негативно впливає на процес видужання та потребує більш тривалого лікування [2-8]. Для виявлення печінкової дисфункції та вивчення залежності її виникнення від локалізації поранення проведено дане дослідження.

Матеріали і методи дослідження. З метою виявлення печінкової дисфункції у поранених було проведено аналіз медичної документації 634 стаціонарних хворих, які отримали множинні кульові або осколкові вогнепальні поранення в зоні проведення АТО/ООС та перебували на стаціонарному лікуванні у відділеннях військово-медичних клінічних центрів. Досліджувалися показники аланінамінотрансферази (АЛТ), аспартатамінотрансферази (АСТ), загального білірубіну, альбуміну, загального білку, глюкози, протромбінового індексу, фібриногену, показники еритроцитів, гемоглобіну, сечовини та креатиніну та їх залежність від локалізації та тяжкості поранення. Критеріями виключення з дослідження були порушення анатомічної цілісності печінки внаслідок прямої дії травмуючого агента та наявні захворювання печінки в дотравматичний період.

Результати. Ознаки печінкової дисфункції спостерігалися у 35,3% (n=224) поранених, які мали 411 вогнепальних поранень, що виражалось підвищенням рівня АЛТ в середньому $65,8 \pm 6,1$ Од/л на 1-2 добу після поранення. В той же час, у 410 поранених, які мали 537 вогнепальних поранень, печінкової дисфункції не було.

Встановлено залежність розвитку печінкової дисфункції від локалізації поранення. Так кількість хворих, що отримали поранення в голову, шию та/або ділянку обличчя склала 97 осіб, у 44 із них виявлені ознаки печінкової дисфункції, що у відсотковому значенні складає 45,3 %, середній рівень АЛТ у перші дві доби після поранення складав $69,6 \pm 7,5$ Од/л. У випадку поранення грудної клітки, які отримали 224 осіб, печінкова дисфункція виникла у 72 поранених, що склала 32,2 %, рівень АЛТ, у 1-2 добу після отримання

поранення, підвищився в середньому до $72,3 \pm 5,6$ Од/л. Поранення живота отримали 149 осіб, з них у 49 розвинулася печінкова дисфункція, що складає 33,3 % випадків, середнє значення АЛТ $73,1 \pm 6,8$ Од/л. Поранення верхніх кінцівок мали 185 військовослужбовців, у 96 виявлено зміни біохімічних показників, що складає 51,9 %, спостерігалось підвищення рівня АЛТ в середньому до $56,1 \pm 4,2$ Од/л. Поранення нижніх кінцівок спостерігалось у 293 військовослужбовців, у 150 виявлено зміни біохімічних показників, які відповідали реактивному гепатиту, що складає 51,2 %, спостерігалось підвищення рівня АЛТ в середньому $58,1 \pm 5,2$ Од/л.

Кількість поранених, у яких поранення супроводжувалися шокним станом склало 60 осіб, з них у 27 виникла дисфункція печінки, що складає 45,0%, про свідчить підвищення рівня АЛТ в перші дві доби після поранення до середнього значення $68,5 \pm 4,8$ Од/л.

Висновки. Таким чином, печінкова дисфункція виникає найчастіше вогнепальному пораненні верхніх (51,9%) і нижніх кінцівок (51,2%), пораненнях голови, обличчя та шиї (45,3%), при шокних станах, які супроводжують поранення (45%), при пораненнях живота (33,3%) та грудної клітини (32,2%).

Максимальних значень показники цитолізу набували при пораненні в ділянку живота та грудної клітини, $73,1 \pm 6,8$ Од/л та $72,3 \pm 5,6$ Од/л відповідно.

Для лікування печінкової дисфункції емпірично використовуються гепатопротектори різних груп, для оцінки їх ефективності необхідні подальші дослідження.

Література:

1. Тереве́рко О. О. Генерал-майор Анатолій Казмірчук: «Інтенсивність роботи наших медиків можна порівняти лише з періодом Другої світової війни». [Електронний ресурс] / О. О. Тереве́рко // АрміяInform. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://armyinform.com.ua/2019/12/general-major-anatolij-kazmirchuk->

[intensyvnist-roboty-nashyh-medykiv-mozhna-porivnyaty-lyshe-z-periodom-drugoyi-svitovoyi-vijny/](#).

2. Bywaters E. G. Anatomical changes in the liver after trauma / G. Bywaters. // Clinical science. – 1946. – №6. – С. 19-39.
3. The impact of liver dysfunction on outcome in patients with multiple injuries / [B. Harbrecht, H. Doyle, K. Clancy та ін.]. // The American Surgeon; Atlanta. – 2001. – №67(2). – С. 122–6.
4. Soultati A. Liver dysfunction in the intensive care unit / A. Soultati, S. P. Dourakis. // Annals Of Gastroenterology. – 2005. – №18. – С. 35–45.
5. Acquired Liver Injury in the Intensive Care Unit / [T. Lescot, C. Karvellas, M. Beaussier та ін.]. // Anesthesiology. – 2012. – №117. – С. 898–904.
6. Hepatic Shock Differential Diagnosis and Risk Factors: A Review Article / [H. Souleimanpour, S. Safari, F. Rahmani та ін.]. // Hepatitis Monthly. – 2015. – №15. – С. 1–6.
7. Intensive care of post-traumatic Liver Failure [Електронний ресурс] / [W. O. Bechstein, K. Dette, C. Wullstein та ін.] // Deutsche Gesellschaft für Chirurgie. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-55715-6_270.
8. ‘Liver function tests’ on the intensive care unit: A prospective, observational study. / [S. J. Thomson, M. L. Cowan, I. Johnston та ін.]. // Intensive Care Med. – 2009. – №35. – С. 1406–11.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ МАРШРУТІВ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Е.Т. Соколова

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», старший викладач кафедри природничо-математичної освіти

В умовах модернізації освітньої системи, зміни вимог та підходів до неперервної освіти педагогів, врахуванні загальносвітового досвіду щодо форм зростання фахової майстерності, підвищення кваліфікації, удосконалюються механізми побудови індивідуальних освітніх траєкторій. Педагогічний працівник, який налаштований на постійний динамічний розвиток професійних компетентностей потребує створення індивідуальних умов для самовдосконалення та самореалізації. Оновлення державних стандартів щодо формування освітнього процесу вимагає інноваційного підходу у методичній підтримці та професійному розвитку вчителя. Відповідно до Закону України «Про освіту», вчитель має право на навчання впродовж життя, академічну мобільність, вільний вибір форм і методів професійного зростання, в результаті якої формується персональний шлях реалізації освітнього потенціалу з урахуванням здібностей, можливостей та досвіду. Задоволення професійних інтересів та особистих запитів вчителя, необхідність надання актуальної інформації щодо нових компетенцій та стандарту вчителя Нової української школи, втілення філософії неперервності освіти вимагає оновлення змісту та підходу до організації підвищення кваліфікації. Орієнтування на активізації ролі вчителя, свободі вибору темпів та параметрів навчання проєктує систему самоменеджменту та визначає індивідуальний освітній маршрут вчителя як засіб реалізації індивідуальної освітньої програми з урахуванням конкретних умов освітнього процесу спрямованого на саморозвиток педагогічного працівника.

Неперервна освіта дорослих як суспільно значущий процес, охоплюючий базову та післядипломну освіту спрямовує діяльність педагога на вирішення актуальних педагогічних, методичних та загальних соціокультурних проблем. Тому, індивідуальний освітній маршрут вчителя не може бути стабільним, характеризується постійними змінами та корегуванням, складним прогнозуванням. Формування системи неперервного самовдосконалення педагога у процесі післядипломної освіти складається з врахування таких компонентів як суспільні вимоги до педагогів, наявності творчої атмосфери у педагогічному колективі, ефективної управлінської діяльності керівників закладів освіти щодо мотивування та стимулювання. Наразі кожен вчитель складає індивідуальний освітній маршрут з урахуванням напрямку роботи, самоаналізу, проходження курсів підвищення кваліфікації, участі у семінарах та майстер-класах, створенні творчих лабораторій.

У наукових розвідках В. Сидоренко зазначено, що велика кількість освітніх програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі післядипломної освіти характеризуються низьким рівнем індивідуалізації професійно-фахового та індивідуально-особистісного зростання. Впровадження інноваційної технології гнучкого менеджменту у систему побудови індивідуального освітнього маршруту (освітньої траєкторії) вчителя географії на курсовому етапі підвищення кваліфікації передбачає вивчення модульної навчальної програми та проектуванні варіативних модулів з урахуванням особистісних потреб, можливостей та інтересів. Технологія гнучкого менеджменту Agile формулює адаптивні підходи до розробки індивідуальних освітніх маршрутів та ґрунтується на чотирьох цінностях: важливість особистості, ефективність робочого середовища, постійна співпраця та вчасне реагування на зміни. Процеси, які підпорядковані системі Agile забезпечують стійкий рух уперед, задоволенні потреб педагогічного працівника, тісне спілкування вчителів географії на спільних платформах професійного розвитку, постійну увагу до

удосконаленні практичних навичок, планування діяльності. Такий адаптивний підхід покликаний максимізувати здатність абсорбувати зміни щодо обсягу й напрямку відповідності педагогічної діяльності. Вибір системи гнучкого менеджменту викликаний наступними причинами: потреба в пріоритеті швидкості змін та реагуванні на суспільні запити; збільшенні кількості електронних освітніх ресурсів, педагогічних технологій та можливості орієнтуванні у широкому просторі можливостей; наявності великої кількості платформ для саморозвитку педагогічних працівників; необхідність отримання постійного зворотного зв'язку для забезпечення якісного та своєчасного реагування.

Дорожньою картою імплементації гнучкого підходу до процесу організації курсів підвищення кваліфікації вчителів географії Дніпропетровської області складається з наступних елементів: обговорення сутності Agile підходу в умовах професійного розвитку, особливостей здійснення, необхідного інструментарію, вибору лідера групи, який має великий досвід, практикоорієнтований, складання плану взаємодії групи та індивідуального маршруту, відбір власних ресурсів, досягненні певного раунду ітерації, повідомленні своїх результатів. Візуалізацію такого гнучкого підходу ефективно організовувати за допомогою інструментів *scrum*, *kanban* або інших індикаторних панелей. На курсах підвищення кваліфікації вчителів географії найчастіше застосовується методика ощадливого підходу *Kanban*, спрямованого на мінімізації ресурсів для досягненні окресленого результату. *Kanban* відстежує та поетапно візуалізує процес виробництва, подаючи його як карти на дошці.

Рис. 1 Дошка Kanban

На відміну від Scrum, методика Kanban не чітко окреслює часові рамки, тому розвиток педагогічних працівників за вибраною траєкторією буде продовжуватися і у післякурсний період. На дошці розміщується три головних стовпчика: 1. Чітко окреслені проблеми та орієнтири вдосконалення (або що педагогу потрібно зробити відповідно до особистих запитів – to do), 2. Конкретні кроки, які вчитель здійснює для вирішення існуючих проблем (in progress), 3. Результати (done). Кожен робочий елемент не можна переносити з одного стовпчика до іншого, доки запит не буде опрацьований, а вчитель не отримує певні знання, навички, необхідні для розвитку. Дошка Kanban відкрито та прозоро демонструє актуальні запити вчительства, у такій ситуації відкривається більше можливостей для адаптування робочого навчального плану (включення індивідуалізованих курсів за вибором, здійснення поточних консультацій, ведення чату або форуму групи, проведенні конференцій з обміну досвідом, створення скарбниці методичного досвіду, електронної бібліотеки дидактичних ігор, тестувань, опитувань, тощо). Така методика спрямована на щоденний процес, спрямований на невеликі, але постійні поліпшення, зосередження на освітньому процесі, самоорганізації групи, безперервній оптимізації робочих планів та програм на основі емпіричних даних. Роль тьютора освітньої програми, за якої відбувається підвищення кваліфікації вчителів географії

полягає у пришвидшенні впровадженні Agile, ствоєнні освітнього коуч-середовища, в умовах офлайн та дистанційної комунікації та співпраці, проведенні інтерактивних командоутворювальних заходів, які спрямовані на розкриття активної позиції кожного учасника, модерації спілкування та співпраці. Загрозами для здійснення гнучкої методичної підтримки вбачається у неузгодженості дій та стратегій учасників групи, великому розмірі команди, відсутності чітких інструкцій та реагуванні на зворотний зв'язок.

В умовах дистанційного проходження курсів підвищення кваліфікації є можливість використати інтернет –ресурси для створення дошки співпраці та організації взаємодії. Серед найбільш широко поширених інструментів для створення дошки співпраці слід відзначити Padlet, Trello, Todoist, MeisterTask, Kanbanchi. Вправи, які найчастіше викликають зацікавлення у вчителів в умовах технології agile, це краудсорсинг (розміщення проблемного питання на відкритих платформах, залучення колег до обговорення, пропонування нових шляхів вирішення), вправа на залежність (пошук взаємозалежностей між новітніми педагогічними ініціативами на хронометричній стрічці), вправа на пріоритезацію (допомагає візуалізувати значущість ініціатив у вигляді рейтингових шкал, наприклад в процесі добору форм та методів проведення уроків, доцільності залучення тих чи інших онлайн-ресурсів).

Контекст досвіду кожного вчителя допомагає спроектувати індивідуальний освітній маршрут, agile дає невичерпні ресурси для оптимізації цього процесу. Як казав Генрі Форд, «Якби я питав людей, чого вони хочуть, вони сказали б, що хочуть стримкіших коней», тому так важливо вчасно надавати методичну підтримку, показати можливості для творчого зростання та удосконалення вже сьогодні.

Література:

1. Smart R. The agile marketer. Turning customer experience into your competitive advantage / Roland Smart. – New Jersey: Wiley, 2016. – 220 p.
2. Sutherland J. Scrum: The art of doing twice in half the time / Jeff Sutherland. – New York: Random House, 2014. – 256 p.

Секція 4. МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ВІВЧАРСТВА В УКРАЇНІ

Л. П. Миколайчук

Україна, м. Дніпро, Дніпровський державний аграрно-економічний
університет, асистент (аспірант)

Україна перебуває на стадії трансформаційного розвитку ринкової економіки, що позначається на ставленні до інноваційних процесів в аграрному секторі виробництва.

Одним з актуальних завдань тваринництва і вівчарства в тому числі є оптимальне забезпечення населення м'ясо-молочною продукцією – головним джерелом білка тваринного походження та створення страхових продовольчих фондів [2, с. 107].

Стабілізація та подальший розвиток галузі вівчарства в сучасних умовах вимагає її адаптації до внутрішнього та зовнішнього ринків. Назріла необхідність переглянути роль і значення вівчарства в народногосподарському комплексі України, поставити продукцію галузі на один щабель із продукцією інших галузей тваринництва.

У сучасних умовах проблема розвитку вівчарства, особливо в районах інтенсивного сільськогосподарського виробництва, може бути успішно вирішена виключно за рахунок підвищення його м'ясної продуктивності. Важлива роль у збільшенні виробництва високоякісної баранини відводиться створенню порід овець м'ясного напрямку продуктивності та їх типів на основі промислового схрещування аборигенних порід з плідниками інтенсивних, що відрізняються високою оплатою корму продукцією, збільшенням плодючості [7, с. 55].

Одним з найбільш важливих резервів збільшення виробництва продукції галузі вівчарства є промислове схрещування поєднаних порід овець, засноване на використанні ефекту гетерозису.

Залежно від мети і поставлених завдань, стосовно отримання поголів'я, що характеризується відмінними м'ясними якостями, у вівчарстві застосовують просте (двохпородне) та складне (трьохпородне) промислове схрещування [6, с. 585].

Численними дослідженнями, проведеними як у нас в країні, так і за кордоном, встановлено, що одним з методів отримання тварин з підвищеним рівнем продуктивних ознак є промислове схрещування (Hafez E.S. E., 2000; Sipos W., 2002; Молчанов А.В., 2005; Колосов Ю. А., 2006; Дегтяр А.С.; 2008., Колосов Ю.А., Бородін А.В., 2010 року; Dronyk, G.V. 2010; Romedi Celik, Alper Yilmaz, 2010 року; Чамурлієв Н.Г., 2010 року; Mehmet Zolak, Mehmet Emin Tekin, 2013; Філатов А.С., 2014; Абонеев В.В., 2015).

Про високу ефективність промислового схрещування пишуть, L. Stolsandothers (2011), які прийшли до висновку, що широке впровадження промислового схрещування у вівчарстві, при інтенсивній відгодівлі молодняку і реалізації його на м'ясо в рік народження є суттєвими резервом підвищення ефективності галузі, поліпшення якості продукції. При цьому помісні ягнята, особливо від баранів м'ясо-вовнових і м'ясних порід, в більшості випадків мають більш високу скоростиглість і м'ясну продуктивність [8, с. 248].

Нами проведено вперше в Україні вивчення продуктивності овець, отриманих від різних варіантів схрещування романівських вівцематок з баранами-плідниками породи гісар. Метою роботи було визначення ступеню ефективності поєднуваності їх та рівень продуктивних ознак у безпосередніх природно-кормових умовах Придніпров'я [3, с. 172].

Дослідження особливостей рівня м'ясної продуктивності та її якісних і кількісних показників овець різних генотипів при промисловому схрещуванні було проведено в ТОВ «Терра Річ» Запорізької області. Для даної роботи сформовано дві групи вівцематок романівської породи по 50 голів в кожній. Вівцематок 1-ої групи шляхом штучного осіменіння запліднено спермою баранів-плідників романівської породи, а 2-ої групи – породи гісар. На підставі проведених досліджень встановлено рівень відтворювальної здатності репродуктивного поголів'я, ріст і розвиток молодняка, збереженість та їх м'ясні якості. Тварини різних статевих вікових груп знаходились в однакових умовах годівлі та утримання [4, с. 28].

За показниками відтворювальної здатності плідність вівцематок романівської породи склала 185-210 % в залежності від віку вівцематок. Дослідженнями встановлена висока достовірна різниця за показниками росту і розвитку помісного молодняка в порівнянні з чистопородними однолітками в різні вікові періоди. Різниця за живою масою становить від 12,5 % до 18,5 % в залежності від віку піддослідного поголів'я.

У помісного молодняка в 8-місячному віці забійна маса на 39,7 % вище ніж у однолітків романівської породи. За забійним виходом різниця становить 3,6 % [4, с. 30].

На підставі проведених досліджень запроваджено промислове схрещування у романівському вівчарстві з метою підвищення рівня м'ясності тварин та встановлена економічна ефективність.

Література:

1. Котарев В. И. Овцеводство. / В. И. Котарев, С. А. Ерохин. – Воронеж: ФГБОУ ВПО Воронежский ГАУ, 2014 – 450 с.
2. Methods of improvement of the meat productivity of sheep. International Scientific Conference Scientific Development of New Eastern Europe. / Pokhyl V. I., Mykolaychuk L. P., – Riga, Latvia, 2019. – с.107-110.
3. Похил В. І., Миколайчук Л. П. Вікова мінливість вовнового покриву овець романівської породи //Theoretical and Applied Veterinary Medicine – 2019. – № 7(3). – С. 172-176. doi: 10.32819/2019.71031
4. Похил В. І., Миколайчук Л. П. М'ясна продуктивність молодняку овець різного походження, // Theoretical and Applied Veterinary Medicine – 2020. № 8(1). – С. 26-30. doi: 10.32819/2020.81005
5. Похил В. І., Миколайчук Л. П. Динамічність змін лактаційного процесу у романівських овець / Таврійський науковий вісник Херсонського ДАУ. Сільськогосподарські науки. – Херсон, 2020 – Вип. 114. – С. 202-208. DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2020.114.24>
6. Pokhyl V. I., Mykolaichuk L. P. METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS OF THE CREATION OF SPECIALIZED MEAT BRANCH IN SHEEP BREEDING OF THE DNIPRO REGION Scientific developments of Ukraine and EU in the area of natural sciences :Collective monograph. Riga : Izdevniecība “Baltija Publishing”. – 2020. – Р. 581-597. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-73-0/2.10>
7. Ульянов А. Н. Овцеводство: Учебник. – Краснодар. – 2004. – 503 с., ил.
8. Stols, L. Effect of selected factors on basic reproduction, growth and carcass traits and meat production in Texel sheep. / L. Stols, M. Ptacek, L. Stadnik, M. Lux // Acta Univ. Agr. Sitvicult. Mendeliana Brunensis. – 2011. – Vol. 59. – № 5. – Р. 247-252.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

М.В. Кравченко

Україна, м. Дніпро, Дніпровський державний аграрно-економічний
університет, к.е.н., доцент кафедри обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою

Л.А. Кравченко

Україна, м. Дніпро, Дніпровський державний аграрно-економічний
університет, аспірантка кафедри публічного управління та права

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти є базовою складовою освітнього процесу України, що в свою чергу є потенціалом для розвитку національної економіки та чинником для забезпечення продовольчої та екологічної безпеки, формування соціально-економічних основ розвитку територій держави, та підвищення матеріального добробуту населення.

У нових соціально-економічних умовах сучасна система управління освітою поступово набуває ознак громадського самоврядування та державно-громадської моделі управління, що має забезпечити перехід України до постінформаційного суспільства. Водночас, сучасна система управління професійною (професійно-технічною) освітою має забезпечити випереджувальний інноваційний розвиток, а також створити умови для відтворення соціокультурного середовища заради розвитку, самоствердження та самореалізації особистості впродовж усього життя. Основоположним чинником ефективної діяльності та стійкого розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах запровадження діджиталізації в країні є система економічної безпеки.

Яка в свою чергу покликана на профілактику та захист закладів освіти від зовнішніх та внутрішніх загроз. Система економічної безпеки -

це комплекс організаційно-управлінських, технічних, профілактичних заходів, спрямованих на якісну реалізацію захисту інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз.

В сучасному світі, функціонування закладів освіти надзвичайно залежить від системи фінансово-економічної безпеки, яка викликає неабияку необхідність та зацікавленість на шляху реалізації нових підходів до її організації. Кожен заклад освіти, незалежно чи він є державним або приватним, з його системою фінансово-економічної безпеки, якщо бажає досягти поставлених цілей та завдань, повинен виходити з необхідності протистояти небезпекам і загрозам. Але це стає неможливим без правильно організованої системи та обліково-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки в університеті, коледжі чи професійному училищі. [1, с. 5–8].

Праці цих вчених мають високу науково-теоретичну й практичну цінність, оскільки надають фундаментальний і методологічний апарат та зазначають основні напрями подальших наукових досліджень у цій сфері з метою поглиблення та всебічного розвитку розуміння економічної безпеки, як однієї з фундаментальних категорій економічної науки. Виходячи з цього важливість досліджень організації та функціонування системи економічної безпеки закладів освіти зумовлюють актуальність теми статті.

Інформація є головною складовою системи економічної безпеки. Центральне місце у складі інформаційного забезпечення відводиться обліково-аналітичному забезпеченню [2, с. 10–11].

Під обліково-аналітичним забезпеченням управління фінансовою безпекою, ми розуміємо процес збору, підготовки, реєстрації та оброблення обліково-аналітичних даних та прийняття на їх основі управлінських рішень що стосуються забезпечення захисту фінансових інтересів закладів освіти на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз.

В поєднанні облікових та аналітичних операцій в загальний процес, виконанні оперативного мікроаналізу та застосуванні його результатів під час моделювання управлінських рішень в системі економічної безпеки закладів професійної (професійно-технічної) освіти полягає суть системи обліково-аналітичного забезпечення. Тому її основною ціллю є надання достовірних даних за для керування економічними процесами закладу під час вибору напрямів підтримання його безпеки та ефективного розвитку. Беручи до уваги специфікацію сучасних загроз, на думку вчених «зв'язуючою складовою в системі економічної безпеки кожного суб'єкта господарювання повинна стати підсистема обліково-аналітичного забезпечення, ключові завдання якої полягають не лише в інформаційній підтримці процесу гарантування економічної безпеки, а й у формуванні інформаційних потоків між суб'єктами та об'єктами безпеки, зовнішнім і внутрішнім середовищем».

Зазначене ґрунтується в першу чергу на результатах аналітичних досліджень, відповідно до яких відсутність необхідного обліково-аналітичного забезпечення призводить до того, що шлях до прийняття рішень суб'єктами все більше орієнтується на ірраціональний підхід, ніж на раціональний. Вирішення такої проблеми лежить у реалізації механізму, що лежить в основі обліково-аналітичного забезпечення і передбачає оцінювання поточного стану економічної безпеки закладів освіти [3, с. 46–51].

В області безпеки необхідно визначити такі головні шляхи використання обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою:

- 1) моніторинг наявного рівня економічної безпеки закладу освіти в сукупності та у розрізі головних функціональних частин;
- 2) задоволення потреб в інформації суб'єктів безпеки (внутрішніх та зовнішніх);

3) надання можливості врахувати аспекти в час коли йде процес прийняття та реалізації кожного рішення;

4) відстеження зміни рівня економічної безпеки закладу під впливом викликів, ризиків та загроз;

5) оцінювання та забезпечення максимально ефективного використання існуючих ресурсів;

6) поєднання інтересів закладу освіти та функціонування зовнішнього середовища, інтересів власників, менеджерів та працівників з цілю забезпечення сталого розвитку закладу.

Нарешті можна сформулювати основні функції обліково-аналітичного забезпечення системи управління як частини інформаційно-аналітичного забезпечення:

1) інформаційна - забезпечення системи управління даними про діяльність закладів професійної (професійно-технічної) освіти внутрішніх і зовнішніх користувачів;

2) облікова- зображення фактів господарської діяльності закладу;

3) аналітична - виконання на підставі первинної аналітичної інформації економічного аналізу діяльності.

Література:

1. В. Андрущенко «Державно-громадський характер управління освітою», Вища освіта України, № 3, с. 5–8, 2011.

2. Г.В. Єльнікова, «Теоретичні підходи до моделювання державногромадського управління», Директор школи, № 40 (280), с. 10–11, 2003.

3. О. Михайленко, «Державно-громадське управління освітою», Директор школи. Київ, Україна, № 1, с. 46–51, 2007.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО КОНКУРЕНЦІЇ ТА ФІНАНОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

М.В. Кравченко

Україна, м. Дніпро, Дніпровський державний аграрно-економічний
університет, кандидат економічних наук, доцент

Ю.В. Золотаренко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
науковий співробітник

Н.М. Кравченко

Україна, Авангардська середня загальноосвітня школа, вчитель

Виробництво якісної органічної продукції та ефективність роботи підприємства особливо важливі у зв'язку з поширенням інтеграційних процесів. В останні роки вітчизняні аграрні підприємства працюють у нестабільному конкурентному середовищі, а для забезпечення стабільної конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта із стратегічної точки зору було прийнято науково доцільний підхід до управління конкурентоспроможністю. Враховуючи сьогоденні ринкові відносини, які характеризуються посиленою конкуренцією, обмеженою фінансовою безпекою виробників, невизначеністю та мінливістю політичних, економічних та соціальних факторів, основним завданням сільськогосподарських підприємств виступає ефективність управлінські рішень.

У цьому контексті дослідження щодо формування та розвитку конкурентоспроможності підприємств у аграрному секторі є особливо актуальними.

Органічна продукція займає важливе місце серед усіх харчових продуктів, а з точки зору їх важливості, ринок органічних продуктів займає провідне місце у системі вітчизняного продовольчого ринку. В Україні органічна продукція традиційно належить до пріоритетної групи харчових продуктів. Рівень забезпеченості населення органічною продукцією є одним з основних показників якості життя людей та стану продовольчої безпеки країни.

Зважаючи на недостатність вивчення цього питання, ми вважаємо, що важливо виділити характеристики конкурентної переваги, характерні лише для підприємств агропромислового сектору України [1, с. 7-10].

Здатність суб'єкта господарювання конкурувати з іншими виробниками в межах певного ринкового простору визначає основу його конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність виробника показує його пристосованість до зовнішніх змін із стратегічної точки зору. Деякі автори розуміють конкурентоспроможність суб'єкта як низку взаємопов'язаних економічних характеристик, які впливають на ринкові вигоди та які можна досягти. Інші дослідники визначають цільову конкурентоспроможність як здатність максимізувати наявний потенціал для забезпечення позиції на прибутковому ринку [2, с.13-21].

Наявність у структурі сучасних ринків декількох внутрішньогалузевих сегментів означає, що виробники зосереджуються на кількох ринках або намагаються охопити більшість із них. У цьому випадку загальна конкурентна позиція компанії виступає сукупністю позицій у різних внутрішньогалузевих сегментах. Фактична конкурентоспроможність підприємства, досягнута за допомогою наявних переваг, є «відправною точкою» для створення нових видів або вибору майбутніх конкурентних стратегій, що розвивають існуючі переваги (рис. 1).

За наявною інформацією, підприємство переживає цикл конкурентного розвитку на ринку під час зміни ринкових позицій. Цей процес забезпечує

стратегію побудови конкурентної переваги для сільськогосподарських підприємств.

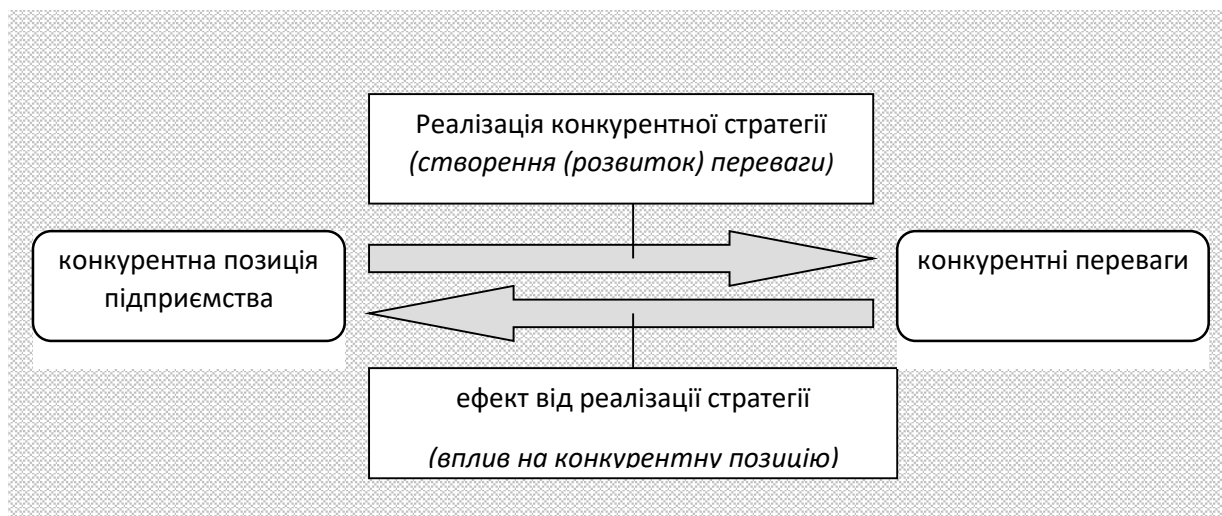

Рис. 1. Циклічність процесу стратегічного формування конкурентних переваг підприємств аграрного сектору

Як система самоорганізації, ринок органічної продукції складається з безлічі взаємозалежних структурних елементів, які поділяються на підсистеми залежно від виду продукту, його призначення та регіональних обмежень ринку. Ринок органічної продукції характеризується високим ступенем технологічної диверсифікації виробництва, що дозволяє виробляти різні види продукції. Однак підміна товарів (товарна субституція) між основними видами продукції дуже обмежена, і ми можемо дуже умовно говорити про попит, пропозицію та ціну споживачів на ринку.

В результаті аналізу структурних елементів ринку органічної готової продукції узагальнено основні групи факторів, що визначають загальний напрямок розвитку зовнішнього ринкового середовища. Особливості внутрішнього потенціалу сільськогосподарських підприємств безпосередньо впливають на процес формування конкурентної переваги: використання природних та біологічних факторів у виробничому процесі; можлива недоцільність для виробництва деяких видів продовольства; земля є не тільки предметом праці, але й предметом і основним засобом виробництва; замість того, щоб бути окремо в регіональних межах підприємства, вони формують

кластери на основі найкращого поєднання з іншими; різні типи власності, управління, розміри компанії; позиціонування виробництва на конкретних місцевих виробничих майданчиків та окремих зон сировини; сезонність виробництва через невідповідність робочого часу та виробничих годин; задоволення попиту жителів на продовольство; спеціалізація на виробництві конкретних видів продукції [3, с. 59-65].

Конкурентоспроможність та методи оцінки індивідуальних інтересів відрізняються тим, що вони дозволяють оцінити загальні або часткові інтереси. Кожен метод має свої сильні та слабкі сторони, які впливають на їх практичний потенціал застосування при оцінці їх конкурентоспроможності та індивідуальних переваг.

Тому слід зазначити, що незважаючи на значні наукові зусилля для оцінки конкурентоспроможності підприємств, не існує універсального методу. Кожен із сучасних методів має недоліки, що знижують практичну цінність результатів досліджень. Недосконалість конкретного методу оцінки впливає на різні підходи до вивчення конкурентних переваг та обмеженого потенціалу їх застосування. Цей факт можна пояснити фокусуванням дослідника на конкретних аспектах галузі дослідження та особливостями вибору об'єкта та обсягу дослідження, підбору інструментів.

Тому процес дослідження конкурентної переваги сільськогосподарських підприємств повинен не тільки ґрунтуватися на характеристиках та особливостях конкурентної категорії, а й повністю відповідати специфіці галузі. У цьому випадку виробник повинен контролювати та виконувати наступні завдання: оцініть не тільки фактичний рівень конкурентоспроможності, але й її потенційний рівень; відображення результатів аналізу компонентів конкурентних факторів; дослідження конкурентної переваги на предметному та товарному рівні; підбір методів та інструментів оцінювання відповідно до характеристик дослідження.

Література:

1. Акмаєв А.І. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. Вип. 99. С. 7-10.
2. Александрова О.В. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2012. №2. Т. 3. С. 13-21.
3. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста. *Економіка і організація управління: зб. наук. пр.* 2008. № 3. С. 59-65.

ПОРІВНЯННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА КЕФІРУ

А.Д. Облещенко

Україна, Мелітополь, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, магістрант

В.Б. Гулевський

Україна, Мелітополь, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, доцент кафедри електротехнологій і теплових процесів

Ю.О. Постол

Україна, Мелітополь, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, доцент кафедри електротехнологій і теплових процесів

Сільськогосподарське господарство в Україні має складне організаційно-економічне і технологічне утворення, що включає сферу виробництва, переробки та реалізації продукції [1]. Розвиток стану ринку виробництва молокопродуктів в аграрному секторі відбувається під впливом попиту, пропозиції і ціни.

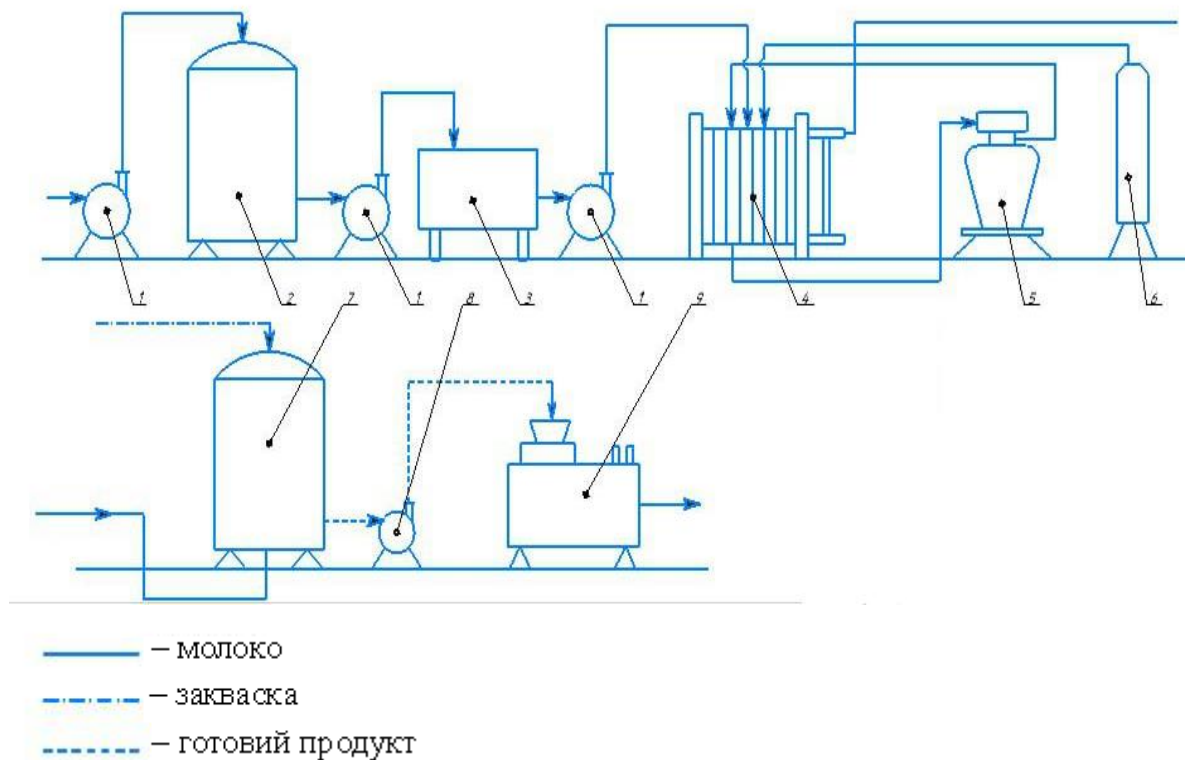
Одним з найбільш популярних кисломолочних продуктів в даний час є кефір — кисломолочний продукт, що славиться своїми властивостями

зміцнення імунної системи. У зв'язку з посиленням конкуренції на українських ринках виробники кефіру знаходяться в постійному пошуку нових шляхів та інструментів покращення конкурентоспроможності. Одним з параметрів конкуренції на ринку кефіру є спосіб виробництва продукції.

Відмінністю виробництва кефіру від інших кисломолочних продуктів є закваска, яка служить особливою культурою грибків, що містить безліч корисних мікроорганізм всередині. Кефір виробляють з молока, шляхом додавання спеціальної грибкової закваски і сквашування його під впливом мікроорганізмів, при заданих технологічних умовах з подальшим дозріванням.

В залежності від технологій існує кефір "термостата" та "резервуарний" [2]. Порівняння двох технологічних способів виробництва кефіру дозволить розкрити основні переваги та недоліки і визначитися, який спосіб використовувати краще.

При резервуарному способі виготовлення кефіру коров'яче молоко нормалізується за масовою часткою жиру так, щоб масова частка жиру у готовому продукті була такою як передбачено стандартом. Також проводять нормалізацію у потоці в сепараторах-нормалізаторах. Крім того проводять нормалізацію молока по масовій частці сухих речовин додавання сухого знежиреного молока. Після цього суміш піддається тепловій і механічній обробці та підігрівається до 45°C. Потім очищається на відцентрових молокоочищувачах та гомогенізують при температурі 70°C. Після суміш пастеризується при 92°C з витримкою від 8 хв та охолоджується приблизно до температури 24°C. Заквашення і сквашування відбувається в спеціальних резервуарах для кефіру. Грибкову закваску вносять одночасно з молочною сумішшю у резервуар та перемішують мішалкою.

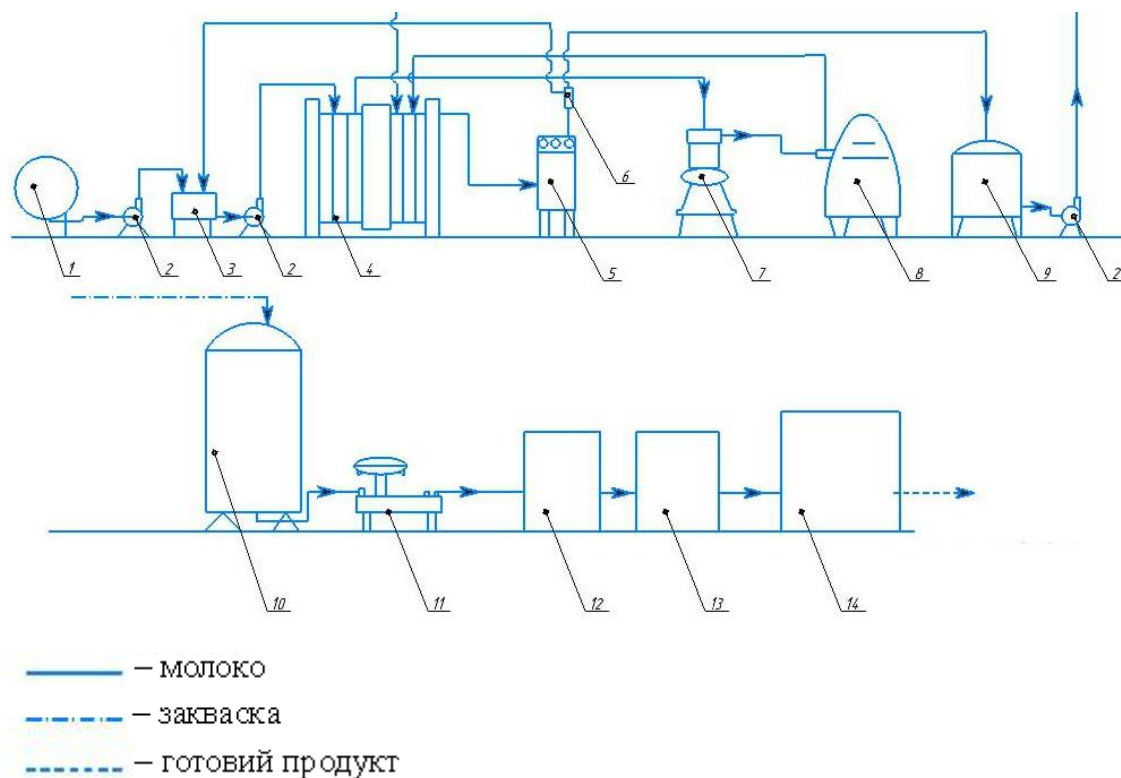

1 – відцентровий насос; 2 – ємність для сирого молока; 3 – зрівняльний бачок; 4 – пастеризаційно-охолоджувальна установка; 5 – відцентровий молокоочисник; 6 – витримувач; 7 – ємність для кисломолочних напоїв; 8 – молочний насос; 9 – автомат фасувальний.

Рисунок 1 – Технологічна схема резервуарного способу виробництва кефіру

Сквашування здійснюється при температурі 24°C до утворення згустку кислотністю від 90 до 100°T . Сквашену суміш необхідно охолодити у резервуарі за допомогою подачі холодної води у міжстінний простір. Молочну суміш перемішують кожні 60-90 хвилин. Метою є отримання однорідної консистенції, без грудочок не перемішаного згустку. Якщо консистенція неоднорідна це призводить до виділення сироватки. Спінювання можна уникнути, якщо молоко в танк подавати через нижній штуцер. Після охолодження до температури 14°C та процес визрівання кефіру на протязі 12 годин. Спиртове бродіння викликається дріжджами у результаті процесу визрівання. Згодом перемішують і кефір відправляють фасувати (рис.1).

Одна з останніх тенденцій – освоєння термостатного способу виробництва кефіру та іншої кисломолочної продукції (рис.2).

1 – ємність для сирого молока; 2 – насос; 3 – балансувальний бачок; 4 – пастеризаційно-охолоджувальна установка; 5 – пульт керування; 6 – поворотний клапан; 7 – сепаратор-нормалізатор; 8 – гомогенізатор; 9 – ємність для молока; 10 – ємність для заквашування; 11 – машина для фасування молока; 12 – термостатна камера; 13 – холодильна камера; 14 – камера зберігання готової продукції.

Рисунок 2 – Технологічна схема термостатного способу виробництва кефіру

При термостатному способі нормалізоване, гомогенізоване, пастеризоване молоко охолоджується до температури 19°C . Потім відбувається заквашення, переміщення і направляють на фасування. Заквашують у резервуарах не більше 40 хв. Після чого суміш розливається та перемішується [2].

Сквашування відбувається у термостатній камері, де температура становить приблизно 24°C , в залежності від пори року може змінюватися. Процес сквашування триває від 8 до 12 годин.

Після відправляють в холодильну камеру для охолодження до температури 6°C, визрівання проходить від 8 до 13 годин та продукт вважається готовим.

Висновок. Накопичений досвід виготовлення кефіру дозволяє виділити два способи сквашування молока: термостатний і резервуарний. Представлений у статті порівняльний аналіз ефективності способів показав, що відмінність термостатного способу полягає в тому, що молоко заквашується в тарі, призначеної на продаж, завдяки цьому кефірний згусток не пошкоджується і кефір виходить більш густим. Кефір термостатного виробництва відноситься до продуктів преміального класу, і його вартість значно перевищує вартість класичного кефіру, тому на сьогоднішній день у зв'язку з економією витрат кефір виготовляють в основному резервуарним способом при періодичному перемішуванні. Внаслідок цього щільний згусток руйнується, і напій виходить рідшим по консистенції.

Література:

1. Гулевський В. Б., Ковальов О.В. Електротехнології в сільському господарстві.// Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Проблеми сучасної енергетики і автоматики в системі природокористування (теорія, практика, історія, освіта)» НУБІП, 14-18 листопада 2016 р. К., 2016. С.14-16.
2. Система технологій переробки молока та виробництва молочних продуктів. *AgroLife*: веб-сайт. URL: <https://agrolife.info/systema-tehnolohij-10> (дата звернення: 08.11.2020).

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

І.О. Терещенко

Україна, м. Полтава, Полтавська державна аграрна академія, доцент кафедри
маркетингу

Р.Є. Сердюк

Україна, м. Полтава, Полтавська державна аграрна академія

Система адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства впливає на ефективність управління його фінансовими, матеріальними, трудовими й інформаційними ресурсами. Процес адміністрування маркетинговою діяльністю забезпечується завдяки: чітко розробленій системі адміністрування; чітко визначеним конкретним цілям господарювання у кожен певний період часу; виділенням проблем і розробці заходів щодо їх усунення; організації використання землі, трудових ресурсів, обладнання, машин та інших засобів виробництва з найвищою ефективністю; створенні системи реагування на можливі зміни маркетингового середовища [1-3].

Основними завданнями адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства є:

- визначення основної мети адміністрування;
- розробка конкретних цілей досягнення поставленої мети;
- оцінка наявних ресурсів підприємства: земельних, трудових ресурсів, матеріально-технічної бази, фінансовий стан;
- аналіз наявних можливостей у діяльності підприємства;
- розробка альтернативних планів досягнення поставлених завдань;
- оцінка можливості реалізації системи адміністрування маркетинговою діяльністю.

Важливим при удосконаленні адміністрування маркетинговою діяльністю є визначення місії та цілей. Місія являє собою якісну мету, задля якої існує організація у ринковій соціально-орієнтованій економіці.

Виходячи з цього основними цілями удосконаленні адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства є:

- 1) підвищення ефективності виробництва;
- 2) раціональне використання трудових, фінансових, природних ресурсів;
- 3) збільшення обсягів виробництва якіснішої продукції;
- 4) вихід на нові ринки збуту і пошук перспективних каналів реалізації продукції;
- 5) підвищення кваліфікації адміністративного персоналу.

Проаналізувавши теоретично-методологічні підходи до адміністрування діяльністю підприємства [1-7], пропонуємо наступну послідовні етапів для удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства (див. рис. 1).

На першому етапі здійснюється техніко-економічний аналіз показників господарської діяльності підприємства, діагностика системи адміністрування маркетинговою діяльністю підприємства, досліджується внутрішнє середовище; оцінюється сильні і слабкі сторони, загрози та можливості для діяльності підприємства.

Розробка стратегії підвищення ефективності господарської діяльності – це другий етап удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю підприємства. На цьому етапі необхідно сформулювати чи відкоригувати ряд тактичних цілей і шляхів їх розв'язання. Цілі й завдання програми мають відповідати потенціалу господарської діяльності і засобам досягнення мети.

Третім етапом є визначення шляхів удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю підприємства для реалізації стратегії підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

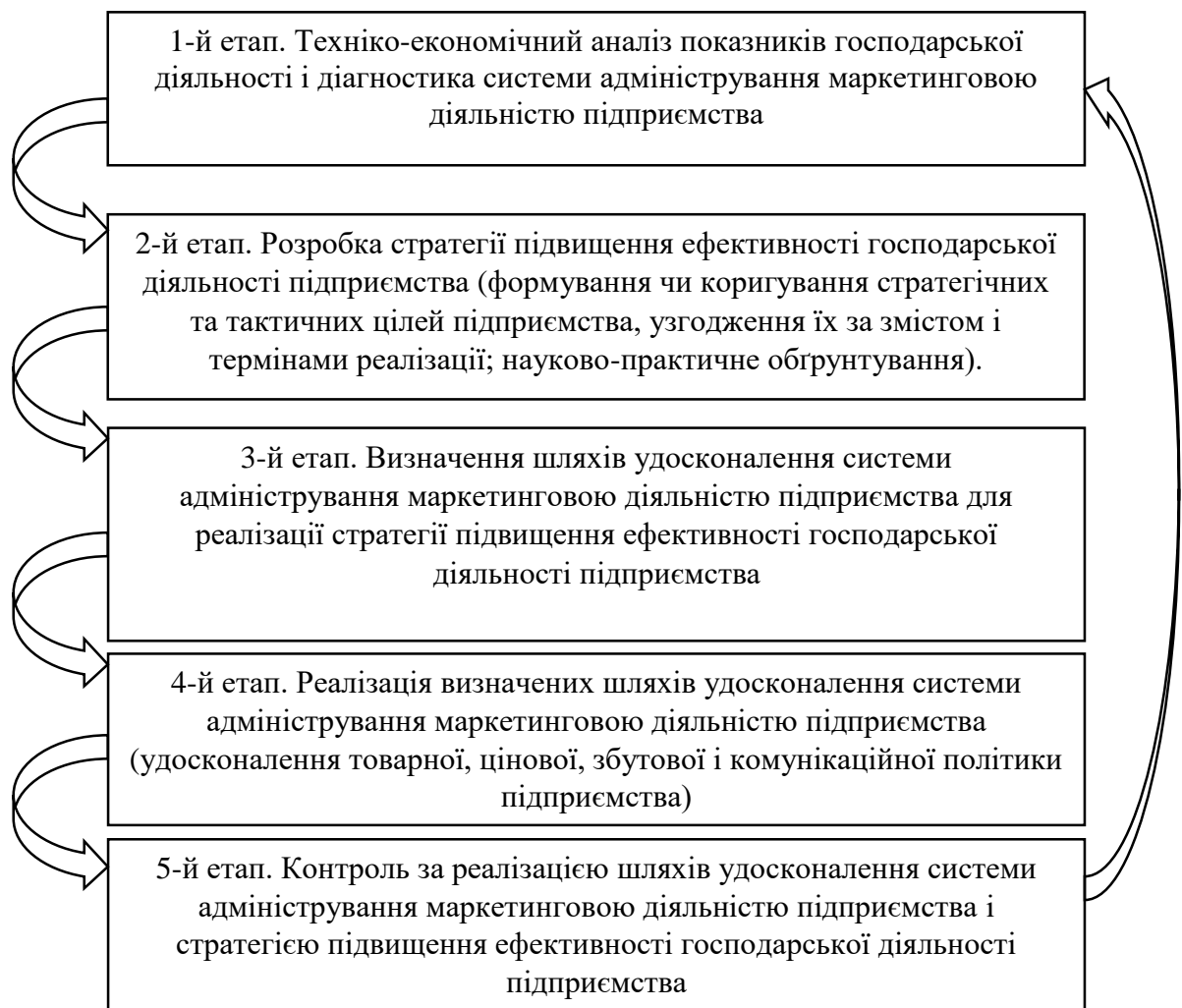

Рис. 1. Етапи удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства

Джерело: розроблено авторами на основі [1-7]

Четвертим етапом є реалізація визначених шляхів удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю підприємства (удосконалення товарної, цінової, збутової і комунікаційної політики підприємства). Підприємства мають можливість збільшувати обсяг реалізації продукції різними шляхами, зокрема, випускаючи нову продукцію, яка раніше не випускалась, або удосконалюючи наявну продукцію за допомогою інновацій.

Також підприємства за допомогою інновацій можуть ставати набагато результативнішими і зайняти лідируючі позиції на ринку та матимуть змогу

встановлювати ціни на продукцію на високому рівні, що сприяє максимізації прибутку. З метою скорочення виробничих витрат підприємства можуть використовувати нове високотехнологічне обладнання, яке пришвидшить процес виробництва [6-7].

Контроль за реалізацією шляхів удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства і стратегією підвищення ефективності господарської діяльності підприємства є п'ятим етапом та невід'ємною частиною удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю, що забезпечує контроль, прийняття і реалізацію управлінських рішень; формування інформаційних систем для ефективності адміністрування маркетинговою діяльністю. При цьому повинні бути визначені обсяги і зміст інформаційних потреб ефективного адміністрування діяльністю, організований постійний моніторинг економічних процесів і кон'юнктури ринку і зовнішнього маркетингового середовища.

У разі різкої зміни зовнішнього маркетингово середовища чи внутрішнього середовища підприємства, то процес удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства потрібно переглядати й починати з першого етапу, оскільки сучасні ринкове середовище досить динамічно розвивається, і в разі застарівання системи адміністрування, існує ймовірність втрати конкурентних позицій і зменшення ефективності господарської діяльності [1-7].

Таким чином можемо стверджувати, що запропонований алгоритм удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю аграрного підприємства має комплексний підхід, який дає можливість виходячи із техніко-економічного аналізу показників господарської діяльності і діагностики системи адміністрування сформувати шляхи удосконалення системи адміністрування маркетинговою діяльністю для підвищення ефективності господарської діяльності аграрного підприємства.

Література:

1. Войнаренко М.П., Костюк О.М. Сутність та принципи бізнес-адміністрування на підприємствах за умов мінливого конкурентного середовища. Економіка: реалії часу. 2013. № 4. С. 49–51.
2. Замазій О.В. Місце бізнес-адміністрування в системі управління виробничо-господарською діяльністю підприємства. Вісник ЖДТУ. 2013. № 1 (63) С.243-245.
3. Лозовський О., Шарчук С. Основні аспекти побудови ефективної системи адміністративного менеджменту. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/23/sharchuk.php>
4. Мазнева Ю.В., Щеколдин В.А. Регламентация и нормирование работы по кадровому администрированию. *Проблемы совершенствования организации производства и управления промышленными предприятиями*. 2010. № 1. С. 205–209.
5. Мироненко Ю.О. Сутність адміністративного управління підприємством та його актуальність у сучасних умовах. Управління розвитком. 2014. № 13. С. 65–68.
6. Овчарук В. В. Сутність адміністрування на підприємствах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. №19, частина 2. С. 115–118.
7. Світлична Т. Теоретичні аспекти бізнес-адміністрування та його зв'язку з управлінням ризиками діяльності підприємств. Молодий вчений. 2014. № 11(14). С. 101-104.

РИНОК ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ: ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ

М.А. Шавлак

Україна, м. Харків, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Питання доцільності знаття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення та проведення повноцінної земельної реформи в Україні останнім часом набувають широкого розголосу. Це обумовлено зацікавленістю закордонних інвесторів та вітчизняних підприємств в купівлі земель сільськогосподарського призначення, оскільки вони характеризується високим рівнем родючості.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування ринку земель висвітлено у працях вітчизняних вчених-економістів: Т. Велесик, О. Гнаткович, В. Іванишин, Ю. Литвиненко, П. Саблук, О. Прутська, В. Трегобчук, А. Третьак. Проте досі існує потреба об'єктивних та ґрунтовних подальших досліджень функціонального призначення ринку земель.

Метою цієї роботи є визначення та аналіз основних функцій ринку земель.

Реалізація економічного потенціалу землі визначає роль ринку земель як фактору стабілізації економіки країни та окреслює основні цілі його запровадження в Україні: виведення з тіні прихованої приватизації земель та її легалізація, забезпечення умов і можливостей для продажу земельних паїв селян, роздержавлення земель, залучення інвестицій в сільськогосподарське виробництво, надання можливості збереження та нарощення капіталу, формування суспільства ефективних землевласників [1, с.38].

Досягнення цих цілей можливе лише за умови належного виконання ринком своїх функцій, серед яких можна виділити такі основні: ціноутворююча, стимуляційна, відтворювальна, розподільча, регулююча,

інформаційна, контрольна, інтеграційна, посередницька, оздоровча (санація), інноваційна, технологічна, координуюча [2 с.159]

Під час здійснення ринкових операцій з землею розкривається функція ціноутворення, завдяки якій визначається остаточна вартість земельної ділянки, відчужується власність в процесі продажу земельної ділянки та виникає можливість отримати прибуток чи збиток через ціновий механізм [3, с. 52] .

Зміст стимуляційної функції ринку земель полягає в підвищенні зацікавленості землевласників та землекористувачів з метою отримання кращих результатів діяльності більш ефективно, раціонально та екологічно використовувати сільськогосподарські угіддя, використовуючи при цьому новітні досягнення науково-технічного прогресу (тим самим форсуючи його розвиток), та мінімізувати затрати на виробництво сільськогосподарської продукції за рахунок додаткових капіталовкладень, направлених на підтримку та розширене відтворення родючості ґрунтів, покращення якості та споживчих властивостей землі як товару, її охорону та збереження для наступних поколінь [4, с.78]. Тому економічне стимулювання сільськогосподарського виробництва лежить в основі цієї функції ринку земель.

Розвиток та усупільнення земельно-рентних відносини сприяють економічному зростанню аграрного сектору України. У сільському господарстві земельна рента є не тільки грошовою винагородою за користування землею, а й важливим матеріальним фактором розширеного відтворення обмежених ресурсів землі. Використання ренти більшістю землекористувачів є дієвим стимулом ефективного залучення та раціонального використання земельних ресурсів та основою забезпечення можливості їх розширеного відтворення, щоб зберегти природну та забезпечити економічну ґрунтову родючість [5, с.115].

Ринок земель виконує функцію розподілу, суть якої полягає в тому, що відбувається регулювання та диференціація доходів власників та

користувачів землею у ринковій економіці через ціновий механізм, враховуючи вартісну оцінку земель та їх якість, в результаті чого виникає соціальне розшарування суспільства за рівнем добробуту [4, с.78].

Виконуючи функцію регулювання, ринок земель на макро- та мікрорівні встановлює пропозиції щодо використання земельних ділянок, щоб задовольнити потреби всіх членів суспільства фізичного, соціального та інтелектуального характеру, і вирівнює платоспроможний попит із пропозицією на землю через ціновий механізм, визначає користувачів землею, мету, умови, способи та необхідні пропорції використання земельних ресурсів. Дана функція проявляється, коли ринок земель встановлює напрями та здійснює перерозподіл земельних ділянок між сферами аграрного виробництва, між сільським господарством та іншими галузями економіки (будівництво об'єктів промислового чи комерційного призначення, виробничої та соціальної інфраструктури), між юридичними та фізичними особами для забезпечення ефективності використання земель [6, с.7].

Інформаційна функція характеризує ринок земель як такий, що за умови проведення ринкових операцій із земельними ділянками надає продавцям і покупцям землі та широкій громадськості доступ до інформації щодо діапазону наявного попиту на землю та її пропозицію, цін на земельні ділянки, іпотечні папери та їх коливання, вартості орендної плати за землю, щодо розташування земельних ділянок, стану в цілому та перспектив розвитку цього ринку тощо. Ця інформація надає можливість кожному суб'єкту ринку, визначивши своє реальне становище у конкурентному середовищі, спланувати господарську діяльність для досягнення максимально ефективних результатів [2, с.157].

Важливість функції інтеграції полягає в тому, що ринок земель з метою формування єдиного економічно збалансованого простору земельних ресурсів, де буде відбуватися безперешкодний рух землі як товару і як капіталу, на регіональному, державному та світовому рівнях об'єднує всіх учасників ринкових відносин в одну систему [6, с. 9].

Функція санації забезпечує оздоровлення сільськогосподарської сфери шляхом очищення суспільного виробництва від економічно слабких та нежиттєздатних суб'єктів господарювання, що проводять неефективну діяльність на ринку та нераціонально використовують землю, через механізм конкуренції та банкрутства, а також сприяє переходу земель від неефективних виробників до ефективних [2, с. 159].

Повноцінна і якісна реалізація інноваційної функції ринку земель передбачає проведення для існуючих та потенційних користувачів та власників земель в сфері земельних відносин кардинальних інформаційних змін в аграрних інформаційно-освітніх програмах щодо актуальних питань діючого законодавства та правових особливостей проведення операцій із землею, реструктуризацію бізнес-процесів та систем управління у сільському господарстві та збільшення інвестицій в ринок земель. Ця функція ринку земель має на меті якісно підвищити рівень правової поінформованості та інформаційної обізнаності усіх суб'єктів на ринку земель [7, с.135].

Важливу роль відіграє технологічна функція ринку земель, що визначає власників внутрішньогосподарських і міжгосподарських меліоративних систем. Власники мають підтримувати належний еколого-меліоративний стан мереж, та покращувати інженерну інфраструктуру меліоративних систем з метою збереження їх цілісності та зростання ефективності використання у сільському господарстві. Високий технологічний рівень функціонування ринку земель можливий лише за умови постійного вдосконалення меліоративних систем як організаційно-технічного інструменту відтворення земельних ресурсів [7, с.136].

Отже, можна зробити висновок, що в умовах трансформації ринкових процесів необхідність запровадження ефективного функціонуючого ринку земель, як одного із найбільш пріоритетних ринків України, набуває надзвичайно актуального значення. Сьогодні для ефективного земельного реформування ринок земель повинен належним чином виконувати свої функції та завдання, адже саме ринок земель виступає одним з основних

факторів поживлення економіки, залучення інвестицій у аграрно-промисловий комплекс та формування потужного середнього класу на селі.

Література:

1. Велесик Т. Теоретико-методичні засади формування ринку осушених земель сільськогосподарського призначення / Т. Велесик // Економіст – 2014. – № 1. – С. 27–30.
2. Гнаткович О.Д. Формування ціни на земельні ділянки сільськогосподарського призначення / О.Д. Гнаткович // Економічний аналіз – 2011. – № 8. – С. 51–53.
3. Гнаткович О.Д. Формування ринку земель сільськогосподарського призначення як передумови здійснення підприємництва в аграрній сфері / О.Д. Гнаткович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.2. – С. 35–39.
4. Іванишин В.В. Вплив земельної реформи в Україні на роцвиток сільських територій / В.В. Іванишин, О.А. Дудзяк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. – № 10(209). – С. 76–81.
5. Ступень Н.Р. Напрями підвищення ефективності відтворення земельних ресурсів агросфери / Н.Р. Ступень // Землекористування. – 2015. – № 2. – С. 114–119.
6. Литвиненко Ю.О. Ринок земель в Україні: сутність, завдання, функції / Ю.О. Литвиненко // Інвестиції: практика та досвід. — 2014. — № 17. — С. 158–160.
7. Ковтун В.А. Роль інтелектуальних технологічних рішень для ефективного використання ресурсів сільського господарства / В.А. Ковтун / Східна Європа: економіка, бізнес та управління. — 2019. — № 1(18). — С. 132–138.
8. Дудич Г.М. Організаційно-правові та економічні проблеми використання меліорованих земель в Україні / Г.М. Дудич // Землекористування. — 2017. — № 4. — С. 90–93.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЙ ОСНОВНИХ КАТЕГОРІЙ ТА ПОНЯТЬ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

Ю.О. Руденко

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад освіти «Дніпровська академія
неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради

Проблеми розвитку сільського туризму досліджуються вітчизняними науковцями вже близько 20 років. Та, попри всі вагомі надбання у дослідженнях, для вітчизняної економічної науки проблема дефініцій основних категорій та понять сільського туризму є достатньо новою, висвітлюється суперечливо і потребує системного обґрунтування теоретико-прикладних аспектів їх становлення.

Дослідженням питання сільського туризму в Україні займаються Л. Забуранна, Т. Кальна-Дубінюк, Г. Гапоненко, А. Парфіненко, І. Шамара, Н.Кудла, М. Рутинський, О. Гафурова, Ю. Зінько, І. Кудінова, Л. Рибак, М. Мальська, Ю. Чумаченко.

При дослідженні сутності поняття «сільський туризм» його часто ототожнюють із «сільський зелений туризмом». Розбіжності та несистемність у питанні дефініцій основних категорій та понять сільського туризму виникає на самому початку: На рівні із поняттям «сільський туризм» в наукових працях зустрічається визначення «сільський зелений туризм», хоча якщо розібрати наукові праці, досліджують науковці зазвичай один і той самий об'єкт та предмет науки.

Поняття «сільський туризм» йде від перекладу англійського поняття «rural tourism». Поняття «сільський зелений туризм» можна розглядати з різних боків: як доповнений переклад «rural tourism». В більшості наукових праць які було проаналізовано, за першооснову визначення «сільський туризм» взято дефініцію зі словника туризму Медліка - відпочинковий вид туризму, зосереджений на природних територіях, який передбачає різні

форми активної рекреації в природних ландшафтах без заподіяння шкоди навколишньому середовищу). Тобто в самій дефініції вже звучить основна сутнісна, доповнююча характеристика та принцип ведення такого виду діяльності «зелений» – такий, що не має негативного впливу на навколишнє середовище. Також, за Медліком «зелений туризм» є асоціативним рядом «альтернативного туризму», тобто – не масовий. З третьої точки зору, на сьогоднішній день дефініція «зелений туризм» стала використовуватись для визначення відвідування туристичних об'єктів у період вегетації флори. В останньому випадку ототожнення «сільського туризму» та «сільського зеленого туризму» є недоцільним, адже подорожі у сільську місцевість відбуваються не лише у період вегетації, в такому випадку «сільський зелений туризм» можна визначати як підвид «сільського туризму» за класифікаційною ознакою сезон подорожі.

Розглянемо деякі визначення сільський туризм та сільський зелений туризм, які вже існують у вітчизняному науковому просторі:

Сільський туризм це:

- Л. Забуранна, А. Кулік

«діяльність сільського населення, що пов'язана із сільським середовищем, сільським будинком і заняттями, з центром уваги на природу і людину» «сектор туристичної галузі, орієнтований на використання природних, культурно-історичних та інших ресурсів сільської місцевості та її специфіки для створення комплексного туристичного продукту» [книга].

- Г. Гапоненко, А. Парфіненко, І. Шамара,

СЗТ – це «різновид підприємницької діяльності щодо надання послуг відпочинку в сільській місцевості з використанням об'єктів приватної власності домогосподарств (майно, земля) та локальних природно-культурно-історичних ресурсів» [книга].

- Кузик С., Кузик П.

«На наш погляд, сільський зелений туризм - це проведення вільного часу в сільському середовищі, якому притаманна відповідна забудова,

сільський побут, етнокультурний колорит місцевості тощо. Зелений він тому, що туристичні заняття у вигляді пішохідних і кінних прогулянок, спортивних та оздоровчих подорожей, хоббі-дозвілля (рибальство тощо) відбуваються в сільській місцевості серед живої природи».

- Ю. Чумаченко

«вид відпочинку, основою якого є перебування на сільській території, проживання у агрооселі чи фермерському господарстві, з метою відпочинку та ознайомлення з культурою і побутом місцевості або особливостями господарювання, залежно від виду туризму» [стаття].

- Спілка розвитку СЗТ в Україні, законопроект України «Про сільський зелений туризм»

«це вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів на сільській території для відпочинку та отримання відповідних послуг».

- В. Дарчук

«вид туризму, що передбачає розміщення туристів у сільській садибі для відпочинку та отримання ними відповідних послуг (традиційних основних: проживання (екологічне, культурне, історичне розташування), харчування (екологічно чисті продукти, дегустація місцевих (домашніх страв), розваг (участь у фестивалях, ярмарках, організації традиційних свят); традиційних додаткових: робота на фермі, городі, у саду, на господарському дворі, сіновалі, рибалка, полювання; специфічних: догляд за домашніми тваринами, катання на конях, човнах, навчання народним ремеслам тощо)».

Аналізуючи дефініції сільський туризм найчастіше зустрічаються наступні словосполучення у визначенні даного виду діяльності:

Сільський туризм – це:

- діяльність сільського населення
- сектор туристичної галузі
- вид відпочинку
- відпочинковий вид туризму
- вид непрямої сільськогосподарської діяльності

Сільський зелений туризм – це:

- різновид підприємницької діяльності
- специфічна форма відпочинку
- вид туризму
- вид проведення вільного часу

Можна спостерігати підхід до дефініцій сільського туризму та сільського зеленого туризму з таких точок зору: споживач послуги (це вид відпочинку); господар садиби (це вид діяльності); держава (це вид туризму).

Основні ознаки сільського туризму, які можна виокремити із існуючих дефініцій: взаємодія із місцевим/сільським населенням; взаємодія із природою/сільською місцевістю; знайомство з місцевим культурним надбанням; відсутність негативного впливу на навколишнє середовище.

На сьогоднішній день в наукових працях також зустрічаються наступні поняття та категорії сільського туризму: екологічний туризм, природничий туризм, зелений туризм, агротуризм, фермерський туризм.

Література:

1. Проект Закону України “Про сільський зелений туризм” № 4299 від 23.10.2003 р.; Сесія реєстрації: 4 сесія IV скликання ВРУ. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4299&skl=5
2. Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. Сільський зелений туризм: навчальний посібник. – Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2019. – 178 с.
3. Дарчук В. Формування стратегічних основ розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Донецьк, 2014. 21 с.
4. Конкурентостійкість підприємств сільського зеленого туризму: теорія, механізм формування та управління : монографія / Л. В. Забуранна, А. В. Кулік. – К. : Центр навч. л-ри, 2013. – 292 с.

5. Імплементація маркетингу у сільському туризмі як прагматичний засіб розвитку галузі / Ю. С. Чумаченко, Є. С. Чумаченко // Modern economics. - 2018. - № 7. - С. 203-210. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_7_24
6. Сільський туризм: навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. - К.: Знання, 2006.
7. Соціально-економічне значення сільського зеленого туризму в контексті сучасних пріоритетів розвитку сільських зелених територій України [Електронний ресурс] / С. П. Кузик, М. Й. Рутинський, П. С. Кузик // Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип.163, ч. 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/%20%20nvnu_eamb/%202011_163_1/11ksp.pdf.
8. Dictionary of Travel. Tourism and Hospitality / Ed. S. Medlik. — London: Butterworth-Heinemann Etd., 1993. — P. 43.

Секція 5. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ВАЖЛИВІСТЬ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УКРАЇНИ

Т.В. Вільхова

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», доцент кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки

Україна та весь світ наразі перебувають в умовах перехідного періоду через пандемію коронавірусу, яка змінила усталені традиції ведення

господарства. Істотно змінилися умови у спілкуванні наукової спільноти, освітян, державних службовців, малого та середнього бізнесу тощо. Нажаль, критична ситуація із вірусною хворобою унеможлиблює обмін інформацією, досвідом та знаннями в очному форматі. Тому виникла гостра необхідність використовувати інформаційні системи та технології, які дозволяють постійно підтримувати процеси комунікації між різними системами національного господарства.

Револьюційні технології, які відбуваються щоденно, вчать правильно відноситися до навчання та роботи. Вчені стверджують, що в найближчі 15-20 років більшість «рутинних» справ, які виконують люди, будуть виконувати роботи та штучний інтелект. І дуже часто ми чуємо про те, що в деяких місцях технології заміняють економіку масового конвеєрного виробництва на виробництво «під запит» [3].

Кризова ситуація показала наскільки в Україні недостатньо розвинена наукова діяльність. Критично не вистачає можливостей створювати власні інноваційні продукти та послуги для підтримки життєдіяльності більшості галузей розвитку держави та для запобігання непередбачуваних ситуацій, наприклад таких як COVID19.

Доцільно було б проаналізувати ситуацію із навчанням молодих вчених, у яких є перспективи впроваджувати інноваційні наукові надбання у розвиток країни.

Згідно ЗУ «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII «Молодий вчений – вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі) [1].

За даними Державної статистичної служби України станом на 1 січня 2020 року в Україні навчаються 25245 аспірантів та докторантів [2]. Важливо проаналізувати чисельність молодих вчених, які зараз навчаються в аспірантурі та докторантурі (табл. 1).

Таблиця 1

**Кількість аспірантів та докторантів станом на 1 січня 2020 року,
осіб**

	До 35 років	До 40 років
<i>Аспіранти</i>	19492	х
з них навчаються в аспірантурі:		
Наукової установи	1607	х
Закладу вищої освіти	17885	х
<i>Докторант</i>	х	543
з них навчаються в аспірантурі:		
Наукової установи	х	77
Закладу вищої освіти	х	466
Разом аспірантів та докторантів		20035

Аналізуючи дані таблиці, ми бачимо, що загальна кількість молодих вчених України у 2020 році становить 20035 осіб. Найбільше аспірантів та докторантів навчаються у закладах вищої освіти.

Важливо визначити кількість докторантів та аспірантів, які закінчили навчання із захистом дисертацій за галузями наук (рис. 1, 2).

Аналіз даних дозволяє визначити найбільш популярні галузі наук серед науковців. На рис. 1 зазначено, що найбільша кількість докторантів захистили дисертації саме за галузями економічних наук – 3 особи (хоча всього закінчили навчання у докторантурі 16 осіб). За галузями фізико-математичних та юридичних наук – по 2 особи. Біологічні, філологічні, географічні і педагогічні – по 1 особі. Також було виявлено, що жодна людина не вступила у докторантуру за хімічними, геологічними, сільськогосподарськими, та іншими науками.

Рис. 1 – Кількість осіб, які закінчили докторантуру із захистом дисертації у 2019 році за галузями наук

Дещо інша ситуація по захищеним дисертаціям в аспірантурі. Ми обрали ті галузі наук, які мали найбільшу кількість захищених дисертацій у 2019 році, а саме: юридичні науки – 157 осіб; економічні науки – 114 осіб; медичні – 90 осіб; педагогічні – 68 осіб. Найменший показник серед галузей наук, за кількістю завершення навчання в аспірантурі, мають фармацевтичні науки – 6 осіб, в тому числі 2 особи захистили дисертації та хімічні науки – 9 осіб, в тому числі захистили дисертації 3 особи.

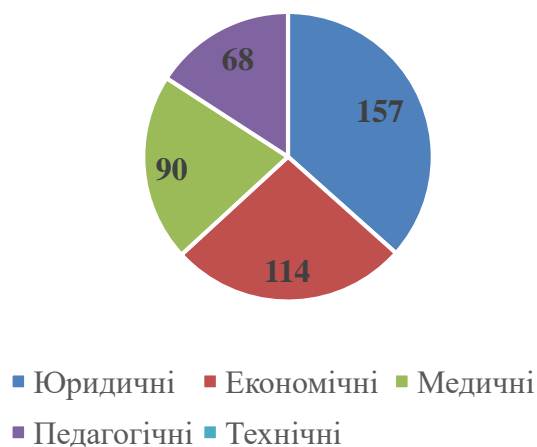

Рис. 2 – Кількість осіб, які закінчили аспірантуру із захистом дисертації у 2019 році за галузями наук

Аналіз вищенаведених даних свідчить про непопулярність надто важливих галузей наук, таких як хімічні, біологічні, фармацевтичні тощо.

При цьому, в державі є потенціал серед молодих вчених, які постійно працюють над науковими дослідженнями в галузі тих чи інших наук. Постійно публікують та апробовують результати своїх напрацювань. Вони мають професійні якості (рис. 3).

Рис. 3 – Професійні якості молодих учених

Наукова діяльність молодих науковців має велике значення для розвитку держави. Їх висока компетентність, професіоналізм та інноваційність дають можливість знаходити нові техніки, технології, продукти та послуги, які покращують економічне становище країни. І тому, держава підтримує молодих вчених, запроваджуючи різні конкурси, проекти та гранти, що є стимулом для продовження їх наукової діяльності.

Література:

1. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 18.11.2020).

2. Вища освіта в Україні у 2019 році. Державна служба статистики України. Київ, 2020. URL:

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vysh_osvita/arch_vysh_osvita.htm (Дата звернення: 19.11.2020).

3. Мегатренды будущего: какие навыки понадобятся работодателям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/tend/tend1219.html>.

COMPETENCE APPROACH TO TEACHING MODERN MEDICAL STUDENTS

I.B. Horbatiuk, Ir.B. Horbatiuk

Ukraine, Chernivtsi, Bukovynian State Medical University

Knowledge is the basis of any society. Knowledge is the lifeblood of development in any country, education is one of the few human resources that never runs out [1].

One of the main tasks of higher education, as stated in the Law of Ukraine "On Higher Education" (2014) [2], is the formation of personality through patriotic, legal, environmental education, the establishment of participants in the educational process of moral values, social activity, civic position and responsibility, a healthy lifestyle, the ability to think freely and self-organize in modern conditions. In view of this, the main goal of higher education can be defined as the training of a qualified specialist of the appropriate level and profile, competitive in the labor market, competent, responsible, one who is fluent in his profession and oriented in related fields, able to work effectively, levels of world standards, ready for continuous professional growth, social and professional mobility.

Modernization of the national system of higher medical education is currently carried out on the basis of the competence approach, namely the focus of the educational process on the formation and development of key and professional

competencies of the individual. This is facilitated by the ever-accelerating pace of innovative development, requiring specialists of all specialties of a high level of professional competence and ability to learn quickly and efficiently, to master new technologies, professionalism, ability to work in a team of specialists.

Competencies are a dynamic combination of knowledge, understanding, skills and abilities. Competence development is the goal of educational programs. Competencies are formed in different disciplines and assessed at different stages [3].

According to the standards of higher education [4] distinguish the following list of competencies of the specialist:

- integral competencies - a generalized description of the qualification level, which expresses the main competence characteristics of the level in relation to education and / or professional activity;

- general competencies - universal competencies that do not depend on the subject area, but are important for the successful further professional and social activities of the applicant in various fields and for his personal development;

- special (professional, subject) competencies - competencies that depend on the subject area and are important for successful professional activity in a particular specialty.

At the World Economic Forum in Davos (2016), employers voiced 10 professional skills that will be relevant in 5 years: a comprehensive multi-level vision of the problem; critical thinking; creativity; ability to manage people, motivate them; interact with people; emotional intelligence; forming one's own point of view for decision-making; customer orientation; ability to negotiate; flexibility of mind.

That is why the priority of modern higher medical education should be the personality of a medical student who in the languages of educational and professional activities is in constant professional and personal development.

Reference:

1. http://drari-libre.blogspot.com/2015/01/blog-post_22.html
2. 46. Hrechka YA.R. Upravlinnya osvitoju Pol'shchi: istorychna retrospektyva [Elektronnyy resurs] / YA.R. Hrechka // Derzhavne upravlinnya: teoriya i praktyka : elektron. fakh. vyd. NADU. – 2011. – № 2. – Rezhym dostupu: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DUTP>.
3. Radziyevs'ka I.V. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh medychnykh sester u protsesi vyvchennya fakhovykh dystsyplin: avtoref. dys. kand. ped. nauk: 13.00.04 / I. V. Radziyevs'ka; Instytut profesiyno-tekhnichnoyi osvity Natsional'noyi akademiyi pedahohichnykh nauk Ukrayiny. – Kyiv, 2011. – 20 s.
4. Rozroblennya osvitnikh prohram. Metodychni rekomendatsiyi / Avt.: V.M. Zakharchenko, V.I. Luhovyy, YU.M. Rashkevych, ZH.V. Talanova / Za red. V.H. Kremenya. – K. : DP «NVTС «Priorytety », 2014. St. 7]

ВЧЕНИЙ-МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ

А.А. Акопян

Україна, м.Київ, Київська муніципальна академія естрадного та
циркового мистецтва, студент

Мистецтвознавство як окрема наука виникла в другій половині ХІХ століття. В Україні ця наука почала розвиватися лише напочатку минулого століття. Одними з перших досліджень у галузі мистецтва вважаються наукові розвідки Федора Вовка, Володимира Пещанського, Костянтина Широцького, Івана Врона та інших, що присвячені теорії та історії архітектури, розвитку образотворчого мистецтва та орнаментології, принципам декоративного мистецтва та дослідженню українського

фольклору. Важливим для розвитку науки є той факт, що зазначені напрямки – вивчення традиційний складових мистецтва – сьогодні виходить на новий рівень свого існування, а саме функціонування в новітніх мистецьких об'єктах, що створюють нове прочитання усталених зразків української ментальності. В ХХІ ст. майже не існує окремих, так званих чистих видів мистецтва, тому сучасне мистецтвознавство вивчає проблеми синтезу мистецтв, творчу діяльність митців в умовах технічного прогресу та взаємовплив суспільства та мистецтва.

Сьогодні мистецтвознавство – це достатньо популярна наукова галузь, яка включає в себе широкий ряд перформативних мистецтв та є безмежним полем відкриттів для молодих вчених. Це обґрунтовано тим, що об'єктивна складова цієї науки знаходиться в динаміці свого становлення та пошуку. Така ситуація обумовлена процесом глобалізації, який відбувається у нашому суспільстві протягом останніх десятиліть. Сучасна концепція культури перебуває у стані глибинних змін: різні народи змішують, об'єднують, уніфікують свої культурні надбання. Але складність полягає в тому, щоб у цьому інтеграційному процесі не загубити своєї національної ідентичності. Наслідком цього є поява нових форм, жанрів, стилів, понять у галузі мистецтва. Це висуває нові вимоги до постаті вченого-мистецтвознавця.

Як відомо, найчастіше наукове пізнання базується на принципі «від теорії – до практики», що призводить до розмежування цих понять. Однак, в мистецтвознавстві сьогодні спостерігається тяжіння до зворотного напрямку. Така позиція пояснюється попитом суспільства на безкінечний розвиток мистецьких технік й, відповідно, створенні нових об'єктів. Виникнення нових форм (наприклад, фестиваль мистецтва і віртуальної реальності FRONTIER, онлайн вистава «Кам'яний володар» київського Театру на Подолі з інтеграцією в них 3D-копій акторів) вимагає їх вивчення не тільки з позиції теорії, а більше з позицій практикуючого митця.

Цікавим є той факт, що в сучасному культурно-науковому просторі можна спостерігати тенденцію написання теоретичних праць вже

досвідченими фахівцями-практиками. Такий підхід до мистецтвознавства є більш змістовним та компетентним. Адже в такий спосіб особи, які вже мають практичний досвід у певній галузі мистецтва, якнайкраще можуть викласти у науковій роботі історіографію, функціонування мистецьких об'єктів, методичні поради з позицій митця, що дозволяє прослідковувати етапи становлення розвитку мистецтвознавства в дискурсі соціально-історичних змін.

Якщо в деяких видах мистецтва змінюються підходи перш за все через нові види технік, то в музичному мистецтві яскравими прикладами такого практично-теоретичного підходу до мистецтвознавства є виникнення нових векторів вивчення, зокрема з позицій естрадознавства. Так можна зазначити такі наукові роботи: «Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні» Народного артиста України Миколи Мозгового (2007 р.), «Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини XX – початку XXI століття» заслуженої артистки України Тетяни Самаї (2017 р.), «Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця XX – початку XXI століття» Народного артиста України Іво Бобула (2018 р.).

Дані роботи мають у своєму змісті мету розглянути практичне становлення естрадної музики в контексті соціальних змін, виокремити архетипи естрадного мистецтва, розглянути соціокультурні передумови для розвитку української естради.

Як вже було зазначено вище, сьогодні вельми актуальними є дослідження щодо впливу української ментальності на становлення музичної культури. Так, наприклад, я стою на позиціях вивчення та дослідження фольклору, а саме його проникненням у сучасний арт-простір естради. Аби отримати практичний досвід щодо цієї теми, я беру участь у творчому проєкті VG Studio «Українські діаманти», метою якого є популяризація української народної пісні на платформі «YouTube». Зміст цього проєкту полягає в аудіозаписі українських народних пісень дуєтом з максимальним

збереженням автентичного матеріалу та сучасним аранжуванням, що полегшує сприйняття, і донесенні до широких мас скарбів народної пісенної творчості. З одного боку проєкт займається збиранням фольклорних зразків – що є усталена практика в музичному мистецтві, а з іншого виконує в сучасній манері й в такий спосіб забезпечує практичне функціонування музичного матеріалу. Це дає мені змогу отримувати практичні знання і одразу викладати їх у теоретичних працях.

Отже, сьогодні в галузі мистецтвознавства можна зазначити суттєве зсунення традицій у формуванні наукової думки, а саме створення наукового пошуку на рівні вивчення музичних творів (через аналіз, уособлення, порівняння тощо). Тому сьогодні перед молодими вченими-мистецтвознавцями постає завдання поєднати у своїй науковій діяльності практичний досвід та теоретичні надбання. Такого симбіозу можна досягти шляхом участі у професійних мистецьких фестивалях, конкурсах, творчих проєктах та наукових конференціях, семінарах, форумах тощо.

Література:

1. Ареф'єва А. Ю. Глобалізаційні процеси в культурі сучасності. Гілея: науковий вісник : зб. наук. пр. / гол. ред. В. М. Вашкевич. Київ: Вид-во "Гілея", 2017. Вип. 116 (1). С. 185–189.
2. Бобул І. Жанрові форми та стильові конотації вокально-естрадного виконавства в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. миств. : 26.00.01. Київ, 2018. 23 с
3. Каблова Т. Б., Тетеря В.М. Специфіка академічного вокального мистецтва в сучасному дискурсі культури. *Культура і сучасність: Міленіум*, 2018. № 1. С. 73-77.
4. Мозговий М. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.01. Київ, 2007. 20 с
5. Рябуха Т. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради : автореф. дис.... канд. миств. : 17.00.03. Харків, 2017. 20 с.

6. Самая Т. Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини XX – початку XXI століття : дис. ... канд. миств. : 26.00.01. Київ, 2017. 199 с.

7. Т. В. Кара-Васильєва, О. В. Ламонова, З. А. Чегусова. Мистецтвознавство. Онлайн-версія «Енциклопедії сучасної України» URL : http://esu.com.ua/search_articles.php?id=65378 (дата звернення 17.11.20)

КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Б.О. Бортун

Україна, м. Київ, Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського,
аспірант

Постановка проблеми та завдань. У сучасному наукознавстві основною «одиницею» організації наукової діяльності вважають малу наукову групу. Як цілісна система, наукова група завжди інтегрована в певне середовище (природне, технічне, соціальне), яке обумовлює багатоманітність поведінкових ефектів індивідуального та групового характеру, значно загострюючи їх прояв і позначаючись в кінцевому рахунку на ефективності функціонування групи. Наукова група є тим полігоном, де можливі й неминучі конфліктні ситуації. Нові переживання й уподобання, набуття професійного досвіду, поява специфічних інтересів – все це може сприяти загостренню взаємостосунків у науковій групі. Відкрите зіткнення позицій, принципові зміни установок особистості – усі ці та інші психологічні складові конфліктних ситуацій уже досить довгий час привертають увагу дослідників. Конфліктні ситуації у наукових групах не завжди переростають у конфлікт, що залежить від численних причин.

Головна ідея (завдання) даної публікації – теоретично обґрунтувати змістове наповнення конфліктологічної компетентності сучасного молодого вченого.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення поглядів на сутність конфліктів, дає змогу визначити, що конфліктна ситуація в науковій групі виникає в разі невідповідності прагнень із умовами їх досягнення, а зміни в цих елементах призводять до зміни ситуації [4]. Характер сприйняття молодим ученим ситуації як конфліктної, зумовлює вибір відповідної форми поведінки: конструктивної або деструктивної. Конструктивна поведінка в конфліктній ситуації спрямована на пошук компромісного рішення. Для деструктивної форми характерні перешкоджання протилежній стороні в її меті, прагненнях, намаганнях, потягах. Індивідуально-психологічні чинники поведінки в конфліктних ситуаціях можуть формуватися в межах мотиваційної, когнітивної, емоційної та вольової сферах особистості [1].

Теоретичний аналіз показав, що до основних конфліктогенів у науковій групі зараховують такі: невірноваженість характеру окремих осіб, «хворобливу» сприйнятливність до чужих слів, несумлінне ставлення до своїх обов'язків, неправильне уявлення своєї ролі в науковій групі, зміщення власних установок у сторону від завдань наукової школи, прояв нещирості, лицемірства та неприязні, підкреслювання різниці між собою та колегою, приниження його особистості, зневажливі жести на адресу колеги та порушення психологічної дистанції у взаємодії, глузування, зневажливий тон, образливі прізвиська, категоричність у судженнях, утвердження себе за рахунок знецінення іншого, приховування важливої інформації, нав'язування конкуренції, відмова від обговорення важливої теми, егоїзм, маніпулювання тощо [2].

Досвід відносин і конструктивної поведінки у вирішенні конфліктних ситуацій необхідно набувати починаючи з етапу професійної підготовки молодого вченого. Реалізація науково-пошукової активності молодого вченого полягає не лише у формуванні спеціальних (необхідних для науково-

дослідницької роботи в конкретній професійній галузі), але інваріантних (універсальних, що не залежать від напрямів підготовки) компетентностей. До інваріантних належить конфліктологічна компетентність як система наукових знань про конфлікт та умінь управляти ним.

Конфліктологічна компетентність у працях сучасних дослідників має чимало варіантів своєї структурної організації. Проте, більшість із них розглядають її як сукупність гностичного, регулятивного (конструктивного), проєктувального, рефлексивно-статусного, комунікативного й нормативного компонентів.

У психології конфліктологічна компетентність розглядається як вид соціально-психологічної компетентності, що містить у собі такі складові: розуміння природи суперечок і конфліктів між людьми, формування конструктивного ставлення до конфліктів, володіння навичками безконфліктного спілкування у складних ситуаціях, уміння оцінювати й пояснювати проблемні ситуації, які можуть виникати, наявність навичок управління конфліктними явищами, уміння передбачити можливі наслідки конфліктів, наявність навичок усунення негативних наслідків конфліктів [6].

Конфліктологічну компетентність Л. Р. Комалова [3] правомірно вважає за потрібне розглядати на двох рівнях. Перший передбачає здібності до розпізнавання ознак конфлікту, який вже відбувся, його оформленню для утримання втіленого в ньому протиріччя, й оволодіння способами регулювання для вирішення наявної конфліктної взаємодії. Другий передбачає вміння проєктувати необхідні для досягнення певних результатів конфлікти й конструювати їх безпосередньо в ситуації взаємодії, опрацьовувати способи організації продуктивно зорієнтованої конфліктної поведінки учасників і сторін конфліктної взаємодії.

За такої логіки з'являється розуміння конфліктологічної компетентності як здатності молодого вченого до адекватного реагування на зовнішні конфліктні прояви навколишнього середовища, в умінні об'єктивно

виявляти суперечності в конфліктній ситуації, оформлювати їх і мінімізувати деструктивні наслідки конфліктів із врахуванням інтересів сторін.

Невід'ємною рисою конфліктологічної компетентності є конфліктологічна готовність, що визначена як сукупність сформованих здібностей і властивостей особистості, що забезпечують успішне вирішення конфліктологічних завдань [5].

До показників сформованості конфліктологічної готовності Мітяєва [5] зараховує такі: 1) оптимальний вибір особистістю конфліктної стратегії; 2) самокерування емоційним станом у конфліктній ситуації; 3) здатність впливати на учасників конфлікту за рахунок рефлексивного самовизначення на основі конструктивної конфліктної позиції.

Із моделі зрозуміло, що конфліктологічна готовність містить також конструктивну конфліктну позицію особистості, що віддзеркалює систему стосунків і оцінок конфліктологічного досвіду, конфліктної реальності й перспектив, які визначають її спрямованість конфліктних дій.

Маємо зазначити, що невід'ємним елементом конфліктологічної компетентності є конфліктостійкість особистості, яку розглядають як здатність адекватно й безконфліктно вирішувати проблеми соціальної взаємодії у науковому співтоваристві. Структура конфліктостійкості передбачає такі компоненти: мотиваційний (відображає стан внутрішніх спонук, які сприяють адекватній поведінці в конфлікті й вирішенню проблеми); пізнавальний (рівень сприйняття провокативних дій опонента, уміння аналізувати й прогнозувати ситуацію); емоційний (стан особистості в ситуації міжособистісної взаємодії, уміння керувати своїм емоційним станом у передконфліктній і конфліктних ситуаціях); вольовий (здатність особистості до свідомої мобілізації сил і самоконтролю); психомоторний (уміння володіти власним тілом, керувати жестикуляцією та мімікою).

Безперечно, що будь-який перелік складових компонентів буде неповним, оскільки дослідження, які стрімко накопичуються в цій сфері, демонструють, що на конфліктостійкість можуть впливати на різноманітні

психологічні характеристики – від особистостей емоційно-вольової сфери до морально – етичних рис.

У працях зазначених вище авторів можна виокремити й основні умови розв’язання конфліктів: припинення конфліктної взаємодії, пошук спільних точок дотику в інтересах сторін, зниження інтенсивності негативних емоцій, виявлення та визнання власних помилок, об’єктивне обговорення проблеми, врахування статусів, вибір оптимальної стратегії вирішення є основними умовами розв’язання конфліктних ситуацій у наукових співтовариствах.

Висновки. Конкретизація підсумків теоретичних напрацювань із проблеми змістового наповнення поняття «конфліктологічна компетентність» дає змогу розглянути її як багатокomпонентне утворення, що дозволяє молодому вченому передбачати та вирішувати конфлікти з метою зменшення їх негативних наслідків у науковій групі.

Література:

1. Бортун Б.О. Теоретична операціоналізація поняття «конструктивна конфліктність» особистості. *Вісник післядипломної освіти*. Вип. 12 (41). С. 28–46.
2. Психологія наукової діяльності/ Н.Ю. Волянчук, Г.В. Ложкін, А.Б. Колосов, Б.В. Андрійцев. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського; Центр ДЗК, 2020. 352 с.
3. Комалова Л.Р. Конфликтологическая компетентность как профессиональный принцип конструктивной коммуникации в конфликте. *Социальное управление, коммуникация и социальные проектные технологии*. Москва: Институт социологии РАН, 2006. С. 347 – 351.
4. Ложкін, Г.В., Пов’якель, Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. Київ: ВД «Професіонал». 2007. 416 с.
5. Митяева А. М. Конфликтологическая компетентность будущего специалиста как предмет научного исследования. Орел: Орловский государственный университет имени И. С. Тургенева. 2012. С. 273–280.

6. Петровская Л.А. К вопросу о природе конфликтной компетентности/ *Общение - компетентность - тренинг*: Избранные труды. Москва: Смысл, 2007. С.126–132.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУЧАСНОГО МОЛОДОГО ВЧЕНОГО В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

О.Є. Висоцька

Україна, м. Дніпро, комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», завідувач кафедри філософії

Питання формування навичок академічної доброчесності сучасного молодого вченого в останній час стає одним із найважливіших, особливо в умовах цифровізації суспільства. Інформаційно-комунікаційні технології, з одного боку, значно полегшують пошук інформації, спрощують доступ до джерел. З іншого боку, вони також відкривають значні можливості для плагіату, фабрикації та фальсифікації даних. Результатом цього стає поширення прикладів імітації наукових досліджень, значного зниження якості і достовірності наукових робіт.

Проблема розвитку навичок академічної доброчесності є багатовимірною і включає морально-етичний, нормативно-правовий, методологічний, освітній та соціально-культурний аспекти.

Важливою є морально-етична складова академічної недоброчесності. Саме вона чомусь не розглядається як ключова для формування ментально здорового суспільства. Між тим унормування академічної недоброчесності, починаючи зі списування контрольної чи твору у школі, і закінчуючи привласненням чужої наукової праці, скуповуванням наукових ступенів та

дипломів – все це призводить до зниження загальної відповідальності за професійні помилки, коли лікар, що має «куплений» диплом, стає винуватцем смерті пацієнта, а «липовий» інженер-будівник – аварії мосту із людськими жертвами.

Як показують останні дослідження, сучасні студенти не вбачають у проявах академічної недоброчесності аморальних дій [2]. Студентське шахрайство при підготовці екзаменаційних питань та тестових завдань сьогодні є широко розповсюдженим явищем не тільки в Україні, але й у багатьох країнах Західної Європи та Америки. Цьому сприяє також комерціалізація освітніх та науково-дослідницьких послуг, що пов'язано із поширенням сайтів, різноманітних фірм, які за певну плату готові надавати послуги із написання курсових, дипломних, дисертаційних робіт. В умовах цифрової відкритості заборона подібних послуг практично неможлива. Оскільки залишається достатньо високим попит на них, він породжує нові пропозиції.

До цього фактору також додається недоброчесність чи байдужість самих викладачів, які не спрямовані на формування відповідної освітньої, наукової та дослідницької культури у студентів, не надають їм інструментів з розвитку навичок академічного письма, критичного мислення та відповідального ставлення до власного навчання та наукових досліджень.

Важливим засобом формування навичок академічної доброчесності є інтенсифікація комунікації між викладачем та студентом, створення творчого та комфортного середовища для навчання та пошуку нових знань [2]. Спільне налаштування на діалог, інтелектуальні вправи, щирість та відкритість унеможливлюють ситуації академічної недоброчесності. Формування негативного ставлення у школярів, студентів, молодих науковців до проявів академічної недоброчесності, підвищення рівня відповідальності за власні дії є головним засобом розвитку справжньої наукової етики та культури.

Значну роль має методологічний аспект розвитку навичок академічної доброчесності. Хоча практично у всіх закладах вищої освіти викладається

предмет «Методологія та організація наукових досліджень», але фактичний інструментарій здійснення науково-дослідницького компонента має закладатися вже у шкільній освіті. Однак в реальності навіть школярі старших класів не вміють самостійно писати творчі есе, реферати та дослідницькі проекти, послідовно й аргументовано викладати свою думку, ставити питання, вирішувати проблемні завдання.

Не тільки для середньої, але і для вищої освіти знаннясвий компонент досі залишається базовим, тоді як у студентів практично відсутні навички наукової аргументації, формування наукових гіпотез, їх доведення чи спростування. Студенти на дуже низькому рівні володіють філософським та загально-науковим категоріальним апаратом, не вміють творчо користуватися спеціально-науковими методами дослідження, мають труднощі при роботі із джерелами та збиранням емпіричних даних. Всім цим питанням має надаватися ключове значення при опануванні навчальних дисциплін студентами та молодими вченими.

Нарешті, все більшу роль набуває нормативно-правовий аспект розвитку навичок академічної доброчесності. Прийнятий Закон України «Про освіту» чітко визначає поняття академічної доброчесності як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1], види її виконання та порушення. Кожний заклад освіти має діяти відповідно до принципів академічної доброчесності, містити інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Не до кінця сформованим залишається питання порушення авторського права як правопорушення, відповідальність за яке має встановлюватися цивільним кодексом. Практично відсутні законодавчо усталені процедури оцінювання наукових та навчальних робіт на предмет академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Нормативно-правове забезпечення провадження

принципів академічної доброчесності крім Закону України «Про освіту» визначається Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність», спеціальними Законами України «Про вищу освіту», «Про професійну освіту» та іншими нормативно-правовими документами. Однак дієвого механізму цивільної відповідальності за недоброчесні дії з боку науково-педагогічних працівників поки що у повному обсязі не створено.

Певним кроком у напрямку контролю академічної доброчесності є залучення до активної діяльності професійних асоціацій працівників освіти і науки, органів студентського самоврядування, громадських діячів, які можуть надавати відповідні рекомендації, оприлюднювати приклади порушень академічної доброчесності. Також на рівні закладів освіти та наукових установ можливе застосування академічної відповідальності за недоброчесні дії освітян чи науковців шляхом, зокрема, відмови від присудження наукового ступеня, вченого чи кваліфікаційного звання (частина 5 статті 42 Закону України «Про освіту») [1].

Соціально-культурний аспект розвитку навичок академічної доброчесності передбачає створення загальної атмосфери нетерпимості до проявів її порушення, усвідомлення кожним громадянином суспільної значущості професійної етики у співвідношенні із моральними принципами та переконаннями, що передбачають дотримання норм доброчесності та відповідальності, поваги до прав іншого.

Таким чином, комплексне застосування зазначених аспектів розвитку академічної доброчесності може суттєво підвищити рівень наукової та професійної культури кожного учасника освітнього чи науково-дослідного процесу, мінімізувати репутаційні втрати наукових та освітніх установ, збільшити рівень довіри роботодавців до випускників закладів вищої освіти, створити додаткові можливості для академічної мобільності та наукових обмінів.

Література:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Комунікація та її роль у виявленні академічного шахрайства [Електронний ресурс]: <https://saiup.org.ua/novyny/pereglyad-kryteriyiv-otsinyuvannya-ne-zupynyit-akademichne-shahrajstvo-prote-vidkryta-komunikatsiya-zi-studentamy-zmozhe/>

ІНТЕРНАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК АУТОПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Т.С. Кетлер-Митницька

Україна, м. Запоріжжя, комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, старший викладач кафедри спеціальної педагогіки та спеціальної психології

Вимоги суспільства, зокрема у сфері вищої освіти та науки, все більше зсуваються у бік компетентностей молодого фахівця. Під компетентністю зазвичай розуміють здатність кваліфіковано виконувати певний різновид діяльності та брати відповідальність за її результат [5, с. 111]; поєднання знань, умінь, цінностей і ставлень, а точніше – здатність особистості ефективно використовувати їх у діяльності та міжособистісних відносинах (як у професійних, так і повсякденних ситуаціях) [2].

Одним з видів компетентності є аутопсихологічна компетентність, яка передбачає: вміння усвідомлювати рівень власної професійної діяльності, своїх спеціальних, методичних і комунікативних можливостей, потенціалу; вміння бачити недоліки у своїй професійній діяльності; бажання самоудосконалюватися; здатність визначати завдання та траєкторію для власної самоосвіти й самовдосконалення [6, с. 177–178].

На думку О. Лівшун, аутопсихологічна компетентність співвідноситься з розвитком самосвідомості та полягає в адекватній оцінці переваг та недоліків власної особистості, розумінні способів професійного самовдосконалення для підвищення її ефективності. Науковець вважає аутопсихологічну компетентність ключовою складовою професійної готовності майбутнього вчителя. Метою розвитку аутопсихологічної компетентності є стимуляція самопізнання, самоусвідомлення, самоприймання, самоперетворювання, самоконтролю та саморегуляції [4, с. 77–79].

За твердженням О. Цільмак, аутопсихологічна компетентність – це здатність викладача до пізнання себе (свого образу «Я») шляхом самоспостереження, самодіагностики, самооцінки та самоусвідомлення. Автор виділяє такі її види, як: інтрапсихічна компетентність (здатність до адекватної самооцінки та аналізу власного «Я», своїх індивідуально-психологічних особливостей), та інтраперцептивна компетентність (здатність до ідентифікації, рефлексії, віддзеркалення соціальних оцінок власного «Я», самосприйняття через зіставлення себе та результатів своєї діяльності з іншими людьми [5, с. 42].

Аутопсихологічну компетентність фахівця, зокрема молодого вченого, зумовлює низка взаємозалежних характеристик, серед яких – професійно значущі знання, уміння, навички, мотиви, цінності, здібності, зміст світогляду та наявного досвіду. О. Цільмак приділяє особливу увагу якостям, на яких базується аутопсихологічна компетентність; до них науковець відносить самоперцепцію, саморефлексію, адекватну самооцінку, поміркованість, прогностичність та ін. З-поміж важливих вмінь автор виділяє здатність ставити реалістичні цілі, обирати продуктивні стратегії їх реалізації, коригувати власні недоліки, долати труднощі, керувати собою, бути самокритичним, тобто, в цілому, брати відповідальність за своє життя [5, с. 44–45]. Аналіз літератури дозволяє нам додати до низки зазначених характеристик таку особистісну властивість, як інтернальність.

Поняття «інтернальність» введено Дж. Роттером в межах теорії соціального навчання для позначення одного з полюсів локусу контролю. Науковець виділив два типи локалізації контролю: інтернальний (від англ. internal – внутрішній) та екстернальний (від англ. external – зовнішній). Інтернали покладають відповідальність за своє життя на себе, свої здібності чи зусилля, а екстернали – на зовнішні чинники (долю, випадок, інших людей). Та чи інша атрибуція пояснюється наявним досвідом підкріплень дій людини: якщо в минулому її зусилля підкріплювалися успіхом, вона звикає пояснювати отриманий результат власним впливом; якщо ж більш впливовими виявлялися треті особи чи обставини, то формуються екстернальні очікування [7].

Як можна побачити з визначення та характеристик інтернальності, ця властивість забезпечує вияв таких складових аутопсихологічної компетентності, як вміння усвідомлювати якість власного виконання діяльності та рівень розвитку своїх здібностей, вміння бачити причини недоліків у власних якостях або зусиллях, бажання самовдосконалення та пошук його методів; готовність до постійної роботи над собою, особистісно-фахового зростання до «акме» професіонала [4, с. 77–78].

Інтернальність як схильність особистості брати на себе відповідальність за результати фахової діяльності, пояснювати їх рівнем розвитку своїх професійно важливих здібностей, якостей або ж обсягом прикладених зусиль впливає на готовність людини до самовдосконалення, що є невід'ємною частиною аутопсихологічної компетентності. Згідно з науковими поглядами В. Гладкової, С. Пожарського та психологів-акмеологів, цю властивість варто розглядати в якості універсальної здатності до саморозвитку, «метакомпетентності», яка зумовлює свідоме формування у себе інших компетентностей [1].

Особливу значущість інтернальність має для становлення аутопсихологічної компетентності молодого вченого як складової ширшого утворення – науково-дослідницької компетентності. Ю. Комарова розуміє під

цим поняттям систему взаємопов'язаних компонентів (професійного, комунікативного, освітнього) спеціально-предметного пізнання та дослідницько-наукової діяльності. Досить чітко значення інтернальності прослідковується у змісті освітнього компоненту, який охоплює: формулювання цілей дослідницької діяльності та вибір оптимальних шляхів їх реалізації; оцінку досягнень та вад своєї наукової роботи, врахування власних можливостей; виявлення помилок, їх виправлення, самостимулювання, подолання невдач дослідницької діяльності [3, с. 70–76].

Таким чином, інтернальність забезпечує адекватну оцінку успішності науково-дослідницької діяльності та власного впливу на якість отриманих результатів, що значно активізує механізми та вияви аутопсихологічної компетентності. Вищевикладене дозволяє вважати інтернальність важливим чинником аутопсихологічної компетентності як складової науково-дослідницької компетентності молодого вченого.

Література:

1. Акмеология развития / Под общ. ред. В. Н. Гладковой, С. Д. Пожарского. Санкт-Петербург, 2006. 392 с.
2. Андреев А. Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыты философско-методического анализа. *Педагогика*. 2005. № 4. С. 19–27.
3. Комарова Ю. А. Научно-исследовательская компетентность специалистов: функционально-содержательное описание. Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. 2008. № 68. С. 69–77.
4. Лівшун О. В. Аутопсихологічна компетентність як складова формування професійної готовності майбутнього вчителя технології. *Проблеми трудової і професійної підготовки : наук.-метод. зб.* Слов'янськ: СДПУ, 2012. Вип. 17, т. 2. С. 74–80.
5. Цільмак О. М. Педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : підручник. Одеса: ОДУВС, 2017. 124 с.

6. Ціпан Т. С. Професійна компетентність сучасного вчителя. *Інноватика у вихованні*. 2016. Вип. 3. С. 174–181.

7. Rotter J. B. Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychol. Monogr.* 1966. V. 80. № 1. P. 11–28.

ПОСТАТЬ МОЛОДОГО ВЧЕНОГО В СИТУАЦІЇ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В КУЛЬТУРІ

К.В. Матвєєва

Україна, м. Київ, Київський національний університет культури і мистецтв, аспірантка

В ситуації пост модернізму професійні компетентності молодих вчених розширюються внаслідок взаємозв'язку і взаємопроникнення наукових дисциплін, що дозволяє отримати нові наукові досягнення в галузі досліджень сучасної культури. Як же можна порівняти постать вченого із ситуацію в культурі, в момент постмодернізму? Варто зазначити, що постмодернізм на початку свого розвитку, а саме 60-70і роки і сьогодні має як спільні риси, так і певні відмінності, котрі пропонуємо розглянути більш детально.

Об'єднуючий фактор науковців в різні етапи постмодернізму – це особистість – інтелектуал, провідна діяльність – наукові дослідження, великий світ науки, в який хочеться увійти, а також наявність особистісних якостей – цілеспрямованість, наполегливість, наявність особистого науково – дослідницького інтересу до справи. Відмінними рисами можемо вважати зміни стилю вбрання, рухи, манери, тобто другорядні чинники видозмінюються, в той як першорядні залишаються незмінні.

Повертаючись до передумов появи постмодернізму, зауважимо, що старі методи вже не давали результатів, не прийняття нових відкриттів, як з

історії науки, так і нових досягнень, не надавали можливості просуватись науку і країну вперед. Тому момент наукового тупику став відправною точкою для створення нових філософій, що є закономірною стадією розвитку цивілізаційних процесів.

Досліджуючи постать українського молодого вченого, неможливо оминати і факт появи нової інформації, раніше закриті джерела – історичні, філософські знання, дослідження з фізики, хімії тощо, до яких мали доступ вузькі кола науковців, розсекречуються і до сьогодні. Тож, новий потік інформації, по – перше, розширює кругозір і досвід молодих вчених завдяки відкритим бібліографічним джерелам та інтернет - ресурсам. По – друге, отримуємо нові вихідні дані, внаслідок чого змінюється основа, що веде за собою конфлікти інтересів старих і нових поглядів. По – третє, повертаючись до фундаментальних знань, ми отримуємо не відрив, а повторне вивчення «старих» проблем і наукового досвіду вже з іншими можливостями, що надає змогу зробити відкриття «у старому новому».

Варто звернути увагу, що наполегливий молодий вчений в ситуації постмодернізму має великий потенціал, прагнення, мету, відсутні страхи і заборони, котрі мали дослідники, наприклад, в радянській державі. Як приклад, сучасний науковець не витрачає енергію на доведення своєї невинуватості в обвинуваченнях влади в антирадянській ідеології, а безпосередньо займається цікавою для нього науково – дослідницькою діяльністю.

Якщо ж розглядати постмодернізм як процес самозаглиблення, то зазначимо, що в момент пошуку нестандартних рішень, на початковому етапі відбувається акт внутрішнього спілкування, вибудовування ідейно – змістовного плану (мислечомунікація), а також осмислення і виявлення себе у науковому середовищі (екзистенціальна комунікація). Нові відкриття в різних галузях з'являються кожного дня в різних країнах світу і стимулюють новий виток науки вже з іншими, зміненими, розширеними можливостями і параметрами, новими дійовими чинниками. Щоб бути науково обізнаним і

систематично слідкувати за розвитком науки всього світу, сучасні дослідники застосовують бібліографічні платформи наукового спрямування в інтернет - просторі (Scopus, Web of Science, Google Scholar тощо), а також центри колективного використання наукового обладнання.

Відсутність жорстких ідейних настанов, дозволяє розширювати і контролювати хід процесів досліджень, здійснювати самостійно обчислювальні процеси наукового досвіду за допомогою новітніх інформаційних технологій, і як наслідок, отримати прораховані результати, виявити хибні моменти, вчасно виправити знайдені недоліки, знов обробити і шукати інші способи досягнень результатів, і конкретно змінити хід науково – дослідницької діяльності. Нанотехнології сьогодні стали не тільки частиною філософського навчання, а практичним досвідом вчених в абсолютно всіх галузях. Але, навіть помилки, що відбуваються під час науково – дослідницької діяльності призводять до нових відкриттів, поглядів і бачень на глобальному рівні.

Доступ до основ програмування необмежений, як саморозвиток, так і співпраця з іншими науковцями, мається на увазі безпосередньо надання послуг, професійної консультації фахівцем інформаційних технологій (прорахувати майбутні вірогідні результати, у подальшому при необхідності скорегувати), що підвищує якість і результативність конкретних наукових досліджень. До того ж, співпраця фахівців різних галузей у міжнародному просторі інтенсифікує досягнення у сфері науки до процесів майбутнього впровадження не тільки в країні, а й в планетарному масштабі. Тобто, сучасні молоді вчені мають змогу просувати свої ідеї далі, бути активним учасником наукових і науково – популярних заходів (онлайн, офлайн), як за власною ініціативою, так і бути представником певної державної наукової установи або бізнес структури.

Звертаємо увагу на особливості просів комунікації, що молоді вчені в ситуації постмодернізму займають активну позицію у пошуках спонсорів (вітчизняних, іноземних) для реалізації своїх досліджень в різних галузях

науки, отримуючи інформацію не тільки від працівників закладу вищої освіти чи наукової установи, а й шляхом самостійних пошуків засобом інформаційно – комунікаційних технологій. Претенденти на гранди, стипендії можуть висувати свою кандидатуру як самостійно, так і третьою особою, що теж є особливістю і перевагою молодого вченого сьогодні. Професори і студенти вільніше спілкуються один з одним, молоді вчені мають доступ до великих аудиторій, а також залучатись до міжнародних наукових онлайн – заходів задля донесення наукових припущень, проміжних висновків або результатів своїх досліджень.

На нашу думку, молодого вченого можна вважати з одного боку ескапістом, в кращому розумінні цього слова, людиною, що заглиблюється в світ нових можливостей, шукає шляхи до нових відкриттів і досягнень, з іншого боку ми бачимо постескапіста, оскільки наукові напрацювання майже одразу практично застосовуються в життя, і молодий вчений вже не просто уявляє як його відкриття реалізується у майбутньому, а й може особисто користуватись власними або досягненнями інших дослідників. Як ми бачимо, у порівнянні з початком постмодернізму, всі процеси пришвидшилися в декілька разів, і саме тому молодий вчений повинен встигати, розвиваючи всі свої можливості, здібності, комунікації, не здаватись, отримавши неочікуваний результат, а йти далі.

Отже, новітні технології є одним із вагомих факторів, що впливає на постать молодого вченого, в свою чергу, науково – дослідницька діяльність науковця впливає на надшвидкий розвиток науки. Тож, в процесі досягнень відкриваються нові питання для суспільства і науки, котрі довгий час були непомітними або здавались не важливими. Тому взаємовплив науки і людини – процес безкінечний.

Література:

1. Кравченко А. П., Коваленко М. В. Теоретико-методологічний потенціал етнофункціонального підходу у формуванні ціннісно-сміслових засад сучасної комунікації. – 2019, с.95 - 107.
2. Труфанова Е.О. Эскапизм и эскапистское сознание: к определению понятий // Философия и культура. – 2012. – № 3. – с. 96-107.

RELATIONSHIP ON THE EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION FOR SOCIAL DEVELOPMENT OF COUNTRY

V.M. Ostapenko

Ukraine, Kharkiv, Simon Kuznets Kharkiv National University Of
Economics

The education is the most dynamic component due to the growing interest of the population in higher education, the increase of its prestige, and the growing demand for highly qualified specialists due to the development of market relations. From the knowledge translator and the generator of specific skills and competences, it is transformed into a direct producer of knowledge and an active participant in the process of their transformation into new products, technologies and services. The state policy of the country has a significant influence on the activation of the acquisition of fundamentally personal knowledge. High competition for resources between higher education institutions, including human resources, has necessitated the development of appropriate comparison tools. One of these tools is the ratings. Updating the world rankings of national education systems and individual educational institutions is related to the processes of globalization and increasing competition in the field of education in the world. If the national education system or educational institution is ranked among the top in

the world ranking, it significantly increases its attractiveness not only for entrants, but also for employers, investors, as well as provides additional state subsidies.

In Ukraine, the legal support of the functioning of the education system, all its levels and subsystems, the activities of educational institutions of different types and forms of ownership, the organization of various forms of education. Legal aspects of higher education are based on the Constitution of Ukraine, taking into account the Joint Declaration of European Ministers of Education "European Higher Education Area" and embodied in the National Doctrine of Education Development, the Law of Ukraine "On Higher Education", the National Strategy for Education in Ukraine 2021, Order of the Cabinet of Ministers "On approval of the action plan for the development of higher education for the period up to 2015."

Ukraine continues to lose its position in the global ranking of countries in terms of economic competitiveness (83rd place among 140 countries). Ukraine is in the top twenty of the GCI ranking according to the index of coverage of higher and secondary education (rating 11). Quantitative and qualitative state of development of higher education is actualized in world rankings of national education systems. Ukraine is in the top twenty of the GCI ranking in the index of coverage of higher and secondary education. The relationship between the level of training, the quality of education systems and the level of competitiveness of countries is traced. Switzerland, Finland, Denmark, Sweden, Singapore have the highest rates. Countries with high educational values show the highest level of competitiveness. In terms of quality of education systems and level of training, Ukraine occupies average positions (3.7-3.4) alongside countries such as Russia, Georgia, Romania, Poland, Czech Republic. However, according to the component "Higher education and vocational training", Ukraine is in a lower position (Table [1]).

Table

Ukraine's position in the GCI rating on the component "Higher education
and vocational training" and its structural elements

Indicator	2009 (133 countries)		2014 (148 countries)		2015 (140 countries)		2016 (138 countries)		2017 (137 countries)		2018 (140 країн)	
	Rating	Mark	Rating	Mark	Rating	Mark	Rating	Mark	Rating	Mark	Rating	Mark
Higher education and training	46	4,38	40	4,9	34	5,0	33	5,1	35	5,1	46	68,9
Secondary education enrollment rate	16	5,59	13	79,7	14	79	11	82,3	16	82,3	-	-
Quality of the education system	61	3,92	72	3,7	54	4,0	56	4,0	56	3,9	63	4,1
Extent of staff training	89	3,64	92	3,8	74	3,9	9	3,7	88	3,7	74	3,8

The main advantages of domestic free economic zones are considered to be a high level of coverage of the population with higher education, a relatively low price for education. Problematic aspects are the low quality of education and training in the workplace, which slows down the growth of our country's competitiveness. The low quality of education and training in the workplace inhibits the growth of our country's competitiveness, as it is one of the group of so-called "efficiency enhancers" that are crucial for calculating the index of countries in the second stage of development.

According to the ratings of QS SAFE National System Strength (rating of national higher education systems), Universitas 21: Rankings of National Higher Education Systems (rating of national higher education systems), Global Index of Cognitive Skills and Educational Attainment world rankings, where the level of education is represented by individual components, Ukraine occupies an average position and has a positive trend in contrast to other socio-economic components of these rankings, such as innovation, ICT, labor market, etc. (Table) [2-3].

Positioning of the Ukrainian higher education system in global rankings at the international level

Rating	QS SAFE National System Strength	U21 Rankings of National Higher Education Systems	Education Index	Bloomberg Innovation Index	Global Innovation Index
Position	45	36	84	42	56

According to the QS SAFE National System Strength rating Ukraine ranked 36th among the 50 best higher education systems. Ukrainian higher education is rated at 16.6 points. Thus, the closest neighbours in the educational rating of Ukraine were Lebanon and the Philippines. The advantage of domestic free economic zones is the lower tuition fee [1].

Ukraine's rather high position in the U21 ranking of the "Resources" component indicates a sufficient level of education funding compared to other countries. Ukraine's high position in the "Environment" component testifies to the accessibility and educational coverage of the general population. Cooperation between universities and the private sector in the country is very weak (a component of "Inclusion"), as is the degree of academic freedom of universities and the transparency of their work. The countries with the best higher education systems by all indicators were five countries: the United States, Sweden, Canada, Finland and Denmark. The Education Index is a key indicator of the well-being of society around the world and determines the level of development of a country. Ukraine is in the group of countries with a high level of EI, along with Armenia (48-94 places) [3].

On December 21, 2017, the Committee on Science and Education of the Verkhovna Rada of Ukraine declared the state of implementation of the Law of Ukraine "On Scientific and Technical Activities" unsatisfactory, and in the Decision of November 15, 2017 stated that the scientific and technological gap between Ukraine and developed countries was increasing, there is no science

development strategy in the country and an effective scientific and technical, innovation policy, management decisions result in a decrease in the number of scientific and scientific and technical personnel, including their training, the critical influx of scientists, specialists, to of the workforce outside Ukraine, the level of remuneration of scientists remains low, the prestige of scientists and their social status decreases. This state of science and technology does not correspond to the course of Ukraine on integration into the European Union, the formation of an innovative economy, improving the quality of life of citizens, which threatens the national security of the country and its development. There is also a clear tendency towards private investment in education and science. Thus, 1.15% of the world GDP was invested in private business by research and development. In Canada, Italy, the United Kingdom, France, Australia, private sector investment has offset a significant reduction or even freezing of government spending on science.

Analysis of national and regional systems for monitoring the development and effectiveness of higher education systems in the world shows that:

monitoring the development and effectiveness of higher education systems is carried out sporadically in most countries and is formed mainly as a result of analytical activities of relevant intergovernmental associations (eg, OECD);

indicators of development and efficiency of higher education systems in the member states are an integral part of state (national) programs for the development of national education systems, included in the national legal field and focused on a comprehensive assessment of the education system in accordance with international indicators;

indicators of development and efficiency of higher education systems, as a rule, assess educational and scientific activities in the education system, technical and financial support, as well as the qualitative characteristics of the teaching and student contingent.

There is a growing scientific and technological backlog of Ukraine from developed countries, there is no science development strategy in the country and an effective scientific and technical, innovation policy, and administrative decisions

result in a decrease in the number of scientific and scientific and technical personnel.

Globalization of science and education is taking place. The Internet is unprecedentedly changing not only education and science, but the entire world. Science is becoming more global and open, seamlessly penetrating the formal borders of states. Due to the availability of online training courses for university consortia, the so-called open education is gaining ground. However, this trend does not deny that in the context of student mobility and internationalization of higher education, the role of universities is also increasing.

References:

1. Global competitiveness index. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
2. U21 Rankings. URL: <https://universitas21.com/what-we-do/u21-rankings/u21-ranking-national-higher-education-systems-2020/comparison-table>
3. Global Innovation Index URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

В.В. Соболенко

Україна, місто Миколаїв, Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського, вчитель біології

Фінансування сталого розвитку регіону на макрорівні забезпечується коштами державного бюджету. Реалізуються такі механізми фінансування, переважно, через: державні програми шляхом фінансування системи заходів, спрямованих на соціально-економічний розвиток; програми, які

фінансуються Державним фондом регіонального розвитку; субвенції, які попередньо плануються у державному бюджеті; інструменти фінансового вирівнювання.

Фінансування сталого розвитку регіону на мезорівні забезпечується коштами місцевих бюджетів. Ключовим завданням регіону в частині фінансування його розвитку є проведення поглибленого дослідження щодо механізмів формування власних фінансових ресурсів, їх ефективного використання, а головне, – нарощення з метою розширеного відтворення соціально-економічного потенціалу регіону.

До основних завдань зміцнення фінансового забезпечення та підвищення фінансової спроможності регіону можна віднести: зростання обсягів доходної частини місцевих бюджетів; оптимізацію та ефективність видаткової частини місцевих бюджетів; консолідацію та концентрацію коштів місцевих бюджетів декількох рівнів та їх спрямування на реалізацію спільних програм соціо-еколого-економічного розвитку; залучення коштів через емісійну діяльність; формування в регіоні сприятливих умов для розвитку бізнесу, особливо через заохочення розвитку кластерів, індустріальних парків, що забезпечуватимуть збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Також особливої уваги потребує питання активізації розвитку небюджетних механізмів фінансового забезпечення регіонального розвитку, які реалізуються через загальнодержавні та місцеві заходи у вигляді регіональних проєктів місцевого бізнесу, фінансово-кредитних установ, громадян, громадських організацій.

На рівні держави такі програми спрямовані на залучення потенційних інвесторів, та мають сприяти створенню відповідного правового поля. На місцевому рівні такого роду програми мають стосуватися створення регіональних інвестиційних фондів, розширення конкретних форм соціальної відповідальності бізнесу і, особливо, на залучення інвестицій під проєкти, які

передбачають створення нових робочих місць в регіоні, покращення інфраструктури, розв'язання питань соціального розвитку.

Фінансування сталого регіонального розвитку – це пріоритетна задача будь-якої ланки місцевої влади. Достатній рівень матеріального забезпечення, високий ступінь соціального захисту громадян та сприятливі екологічні умови – мають стати результатом ефективної регіональної політики, прагненням влади до підвищення добробуту та якості життя свого народу. Зміцненню довіри і солідарності між суспільством і державою сприяє договір про взаємні обов'язки: громадяни сплачують податки державі, а натомість отримують економічні вигоди, соціальні виплати або інші послуги.

Насправді, при правильно вибудованій регіональній політиці, за умови відсутності корупційних складових, шляхом запровадження сучасних підходів до фінансування регіонального розвитку, вважаємо, що першочерговим завданням є забезпечення відповідного соціального захисту. З метою повного охоплення найбільш уразливих груп населення, зменшення масштабів соціальної нерівності, держава має запустити механізм таргетування бідності, шляхом цілеспрямованого впливу на найменш захищені соціальні верстви населення, використовуючи інструменти підвищення доходів та скорочення кількості тих, хто живе за межею бідності.

Переконанні, що інноваційна фінансова модель, розроблена на основі удосконалення якісної складової податкових надходжень, перерозподілу державних податків, використання засобів офіційної допомоги в галузі розвитку, боротьби з неправомірними фінансовими потоками, використання бюджетних та валютних резервів, фінансування систем кумулятивного соціального захисту за рахунок внесків учасників здатна запустити розвиток систем соціального захисту інклюзивного характеру.

Відрахування з метою оптимізації охоплення соціальним захистом.
Першим кроком на шляху до оптимізації охоплення соціальним захистом, на нашу думку, має стати визначення мінімальних рівнів соціального захисту через запровадження гарантованого доходу для дітей, людей похилого віку та

дорослих працездатного віку, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Застосовуючи такий підхід можна заповнити прогалини в охопленні соціальним захистом при відносно низьких відрахуваннях, в межах 1-2% від ВВП.

Розширення фінансування за рахунок збільшення податкової бази. Забезпечення фінансуванням соціального захисту є прерогативою, в першу чергу, держави. Серед переліку Глобальних цілей сталого розвитку, затверджених на засіданні Генеральної Асамблеї ООН в кінці вересня 2015 року, є Ціль №1, яка передбачає подолання бідності у всіх її формах та усюди. Ще 15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь: «Цілі сталого розвитку: Україна», а діючий президент, в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у своєму виступі зазначив: «Для досягнення ЦСР на національному рівні Україна здійснюватиме нові програми і проєкти, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. ЦСР служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень в Україні». Отже, Уряд України зобов'язався «упровадити на національному рівні належні системи і заходи соціального захисту для всіх, включаючи встановлення мінімальних рівнів, і до 2030 року досягти суттєвого охоплення бідних і уразливих верств населення» [2]. Досягнути намічені цілі, на нашу думку, можна за рахунок розвитку систем соціального захисту інклюзивного характеру.

Збільшення податкових надходжень шляхом удосконалення їх якісної структури. Обсяги податкових надходжень до бюджету України в середньому складають близька 30% від ВВП. В порівнянні з країнами ОЕСР, в яких середній показник податкових надходжень становить 34% від ВВП, ситуація не видається складною. Але якщо аналізувати якісну складову наповнення бюджету, то варто відмітити, що лише четверта частина від загального обсягу податкових надходжень формується із доходів прибутку

або приросту капіталу [1]. Більшості Європейських країн саме за рахунок податкових надходжень, здебільшого, прогресивного оподаткування та ефективного накопичення багатства вдається збільшувати інвестиції в соціальну інфраструктуру, зокрема, в соціальний захист.

Перерозподіл державних видатків. Механізми оптимізації оподаткування, на нашу думку, слід застосувати і до *перерозподілу* державних видатків, а саме, до заміни дорогих та недостатньо ефективних інвестицій на інвестиції, які спроможні забезпечити більш суттєві соціально-економічні результати, до *вилучення* нераціональних податків та *боротьбу* з корупцією.

Вважаємо, що до пріоритетних завдань Уряду в цьому напрямі слід віднести заходи щодо оптимізації субсидіювання послуг ЖКГ, перегляду механізмів ціноутворення на енергоринку, зміни підходів «перехресного субсидіювання», а в кращому випадку його повна ліквідація. Реалізації зазначених аспектів мають сприяти стратегічні рішення Уряду щодо запровадження альтернативних компенсуючих механізмів, до яких, на нашу думку, варто віднести грантове фінансування програм підвищення енерго-ефективності, інвестування в розвиток відновлюваних джерел енергії, розвиток «зеленої» енергетики, «блакитного палива» тощо.

Вважаємо, що названі альтернативи при комплексному підході до їх запровадження сприятимуть оптимізації надання адресного субсидіювання або в окремих випадках взагалі його знівелюють, а розвиток компенсаторних механізмів фінансування мікрооб'єктів в подальшому знизить потребу в їх дотаційному утримуванні.

Залучення бюджетних та валютних резервів Національного банку до зміцнення фінансування систем соціального захисту інклюзивного характеру. Узагальнюючи практику світового досвіду, вважаємо, що розширити фінансування систем соціального захисту можливо і через використання резервів державних інституцій, зокрема, за рахунок бюджетних

та валютних резервів Національного банку. Такий досвід вже мають США, Індія, Китай, Великобританія, Німеччина.

Фінансування фондів соціального страхування за накопичувальним принципом. Розширення фінансування можливо також за рахунок додаткових внесків формально і неформально зайнятого населення. Практика такого фінансування виділяє два типи систем із внесками: систем соціального страхування, заснованих на принципах солідарності та субсидіювання, в яких держава виконує контрольну функцію та систем страхування за рахунок приватного сектора, в яких держава виконує регулюючу функцію.

Вважаємо, що активного розвитку потребує такий вид соціального страхування в рамках якого внески інвестуються з метою збільшення вартості загального фонду. При такій системі, на нашу думку, варто встановити пропорційне постійне фінансування: розмір майбутніх виплат буде залежати від загальної суми внесків та віддачі від інвестування. Переконані, що така форма соціального захисту здатна охопити також і категорії неформально зайнятих, яким важко забезпечити рівний доступ до систем соціального страхування та отримання соціальних послуг.

Отже, важливим завданням місцевої влади є пошук додаткових джерел фінансування та формування взаємовигідних фінансових відносин з потенційними «донорами», а також розвиток альтернативних форм забезпечення стабільного фінансового стану регіону.

Література:

3. The official site of United Nations Ukraine [online]. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
4. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

МЕТОД АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ ДЛЯ ВИБОРУ АКТУАЛЬНОЇ МОВИ ПРОГРАМУВАННЯ

Н.Л. Барченко

Україна, м. Суми, Сумський державний університет, доцент кафедри
комп'ютерних наук

А.Т. Шевченко

Україна, м. Суми, Сумський державний університет, студентка

Актуальність. Практично кожен студент технічної спеціальності стикається з необхідністю вибору інструмента для професійної реалізації. Одним з таких інструментів є мова програмування. Тобто студенту необхідно вибрати не лише напрям для подальшого розвитку та роботи, а й деталі необхідного стеку технологій. На сьогоднішній день напрямки в ІТ не обмежуються однією категорією, окрім розділення на технічну та не технічну сферу, кожна з них розпадається на інші підкатегорії. В технічній категорії ми маємо декілька основних напрямів: веб-розробка (frontend/backend), embedded, десктоп, розробка мобільних додатків, розробка штучного інтелекту і т.д. На початку дуже важко зробити влучний вибір, тому важливо визначитися з критеріями, яким має відповідати подальший вибір.

Постановка задачі. Необхідно обрати актуальну мову програмування для подальшого вивчення застосовуючи метод аналізу ієрархій. Для вирішення цієї задачі необхідно обрати альтернативи, критерії оцінювання, провести розрахунки та зробити вибір мови програмування.

Метод дослідження. Сутність використаного методу базується на попарному порівнянні альтернативних рішень по кожному критерію. Потім проводиться аналогічний ряд порівнянь, щоб оцінити відносну важливість кожного критерія і таким чином визначити вагові коефіцієнти. Тобто спочатку визначаються рейтинги альтернатив по кожному критерію. Далі

створюється матриця попарних порівнянь по всіх критеріях та отримана матриця нормалізується. Для отримання відповідних рейтингів усереднюються значення в кожному рядку. Обчислюються та перевіряється коефіцієнт узгодженості.

Результати. В роботі була побудована математична модель, що описує ситуацію вибору серед альтернатив по критеріях. Орієнтуючись на ситуацію на IT ринку України для розгляду було обрано 7 альтернатив: JavaScript, Java, Python, C#, C++, Go, 1C. В якості критеріїв було обрано: актуальність, кроссплатформеність, можливості, категорія оплати, наявність роботи в Україні та легкість вивчення мови програмування. Щоб вірно оцінити альтернативи по критерію «актуальність» використовувався рейтинг Red Monk [1]. При оцінюванні критерію «кроссплатформеність» було враховано особливості мови програмування C#, та наявність можливостей платформи .NET Core, з урахуванням, що на сьогоднішній день, поширено використовується саме платформа .NET framework. Оцінка альтернатив по критерію «категорія оплати» здійснювалась через усереднення даних по заробітній платі спеціалістів галузі рівнів middle та senior по всій Україні за 2020 рік. Критерій «наявність роботи» був оцінений за допомогою кількісного співвідношення вакансій на ресурсі dou.ua [2]. В основі критерію «можливості» лежать кількість та різноплановість сфер застосування відповідної альтернативи. Критерій «легкість вивчення» характеризує доступність порогу входження до конкретної альтернативи.

В ході проведення розрахунків були отримані такі результати (рис 1): 1-е місце посіла мова програмування JavaScript, за рахунок легкості вивчення, домунівання в сфері веб-розробки, широкому спектру застосування та наявності найбільшої кількості вакансій. 2-е місце посіла Java завдяки своїм можливостям застосування, наявності достатньої кількості пропозицій від роботодавців та помірній складності. 3-е місце отримала C#, не дивлячись на більшу кількість вакансій ніж Java та широкі можливості

застосування - мова поступається місцем через прив'язку до операційної системи windows при використанні .NET Framework, хоча останнім часом все більше використовується платформа .NET Core, яка вирішує проблему сумісності з іншими ОС, до того ж поява .NET Framework 5 в найближчі кілька років може позитивно змінити положення даної мови в рейтингах. На 4-у місці опинилася мова Python, через менші кількості можливостей застосування та наявності вакансій. Останні три місця розділили мови C++, Golang та 1C. У випадку C++, таке положення аргументовано тим, що мова має більшу складність та меншу кількість пропозицій від роботодавців. Мова Golang (Go), ще є досить новою, тому має невелику кількість вакансій, та не є досить простою. Останнє місце посіла мова програмування 1C, не дивлячись, що вакансії для розробників 1C ще наявні — їх найменша кількість серед вакансій для розглянутих альтернатив, також мова відрізняється своєю складністю та локальністю застосування, що призводить до досить не легкого переходу на інший стек технологій та до необхідності оволодіння досить специфічними знаннями зі сфери застосування даної мови.

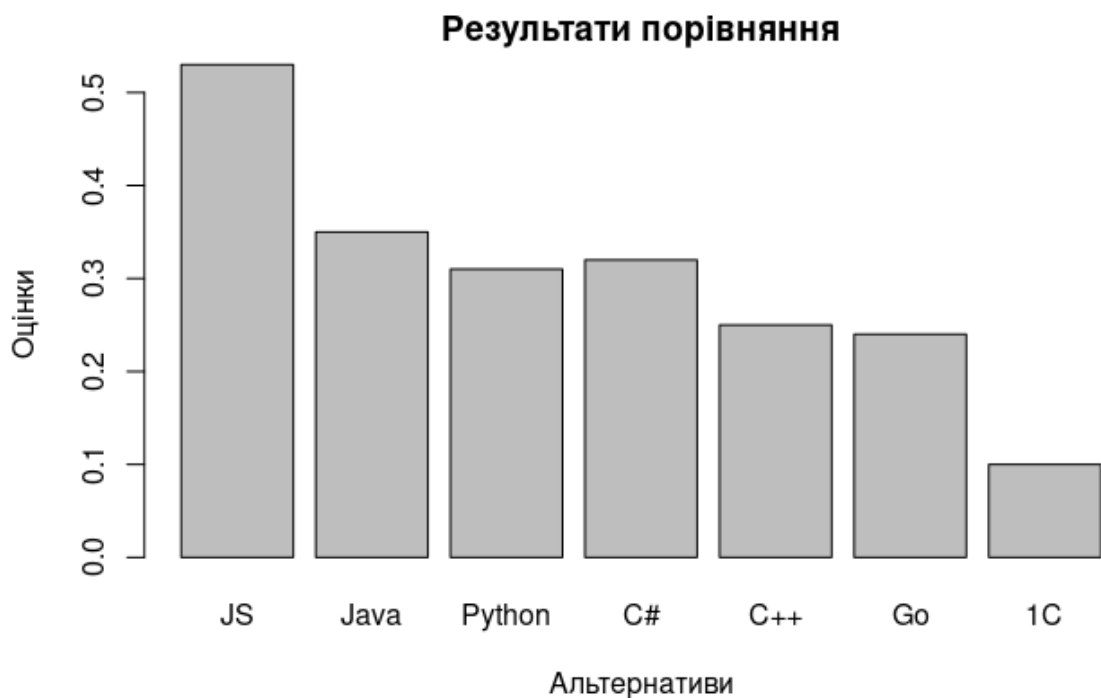

Рис 1.Результати порівняння

Якщо порівняти отримані результати з рейтингом [4] мов програмування за версією DOU (рис. 2), можна побачити, що отриманий рейтинг альтернатив та опублікований рейтинг популярності мов збігаються.

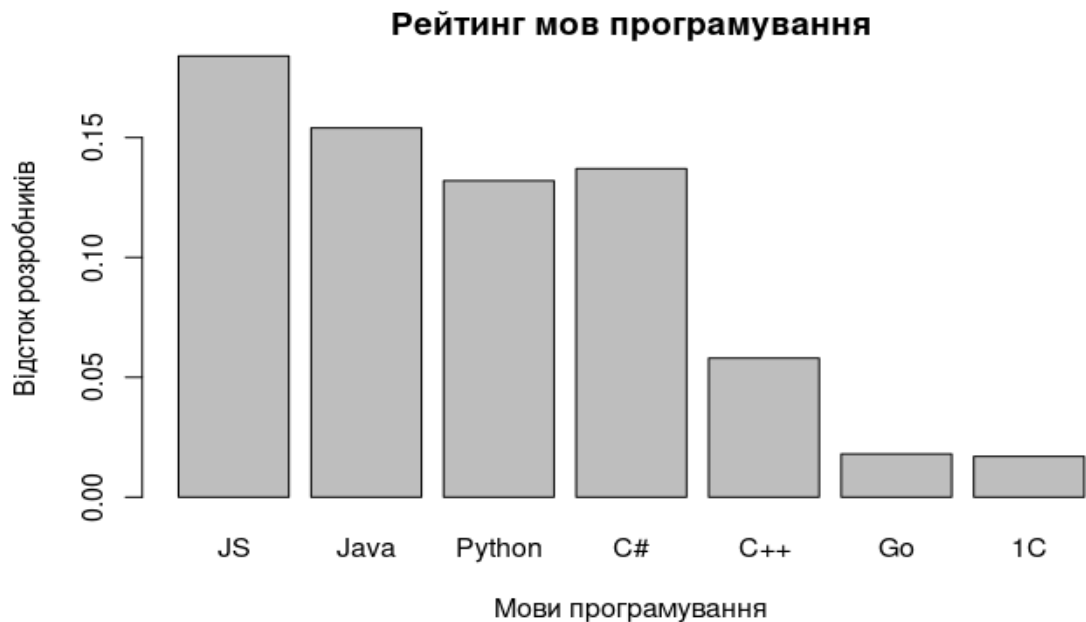

Рис 2. Рейтинг альтернатив за версією DOU

Висновки. Запропонований підхід може бути використаний для вибору мови програмування.

Література:

1. The RedMonk Programming Language Rankings [Електронний ресурс] : June 2020 – режим доступу: https://redmonk.com/sogady/2020/07/27/language-rankings-6-20/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=language-rankings-6-20
2. DOU [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://dou.ua/>
3. Кушлик-Дивульська О.І. Основи теорії прийняття рішень: [навч. посіб.]/О.І.Кушлик-Дивульська, Б.Р. Кушлик -Київ, НТУУ «КПІ», 2012, -220 с.
4. DOU [Електронний ресурс]: Рейтинг мов програмування 2020. – режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/language-rating-jan-2020/>

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОТГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОВГОСТРОКОВИХ ЦІЛЕЙ

Л.Д. Васараб-Кожушна

Україна, м.Дніпро, комунальний заклад освіти вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради,
магістр

Реформа децентралізації стартувала в Україні в 2014 році з ухвалення Урядом Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що в 2015 році дало можливість територіальним громадам об'єднуватись, щоб стати більш спроможними [1].

Станом на 12.08.2020 року сформовано 1469 об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ).

Щоб визначитись у напрямках розвитку громади та впливати на ефективність розподілу та використання фінансового потенціалу, необхідно приділяти увагу затвердженню Стратегії розвитку громади та Програми соціально-економічного та культурного розвитку.

Стратегія розвитку громади – це довгостроковий план послідовних виважених дій спрямований на максимальне використання наявних у громади ресурсів для досягнення успіху, сталого розвитку і повної реалізації мети.

Основними завданнями стратегічного планування є:

- аналіз соціально-економічного стану громади;
- формулювання перспективного реалістичного майбутнього бачення;
- SWOT-аналіз сильних та слабких внутрішніх сторін та зовнішніх можливостей та загроз;
- визначення стратегічних цілей, досягнення яких дозволить реалізувати бачення;

- розробка операційних цілей та завдань для досягнення стратегічних цілей [2].

При підготовці стратегічного плану розвитку Підгородненської ТГ, на підставі аналізу демографічних процесів було виявлено, що еміграція, як явище, не становить загрози для громади. Це можна частково пояснити як відносною привабливістю умов проживання в рамках громади, так і близькістю до обласного центру. Однак розробка та впровадження заходів, які сприятимуть збільшенню народжуваності та підвищенню якості життя на території Підгородненської ТГ дозволять реалізувати завдання та операційні цілі стратегії розвитку.

Одним з таких завдань є подолання демографічної кризи.

Для реалізації цього завдання запропоновано проект «Багатодітна родина – сильна країна»

Метою та завданням проекту є підвищення рівня народжуваності та запровадження свідомого батьківства не тільки на території Підгородненської ТГ але і на території Дніпровського району, Дніпропетровської області, України.

Цільовими групами проекту та кінцевими бенефіціарами виступають Багатодітні родини та родини, які планують стати багатодітними.

Демографічна криза в країні призводить до збільшення проценту непрацездатного населення. Родини, які свідомо наважуються на народження третьої і наступної дитини стикаються з безліччю проблем: недосконалість законодавчої бази, бюрократія при оформленні документів та пільг, потреба в покращенні житлових умов (збільшення площі житла, придбання додаткових меблів тощо), неможливість отримання кваліфікованої психологічної підтримки та інше.

Ключові показники оцінки результату проекту – це збільшення народжуваності, зменшення кількості «неблагополучних» родин, підвищення рівня свідомого батьківства, покращення матеріального забезпечення багатодітних родин.

Економічна та/або бюджетна ефективність реалізації проекту полягає в тому, що підвищення народжуваності покращить демографічний стан не тільки громади, але і регіону та країни, що в свою чергу призведе в майбутньому до збільшення надходжень до бюджету (свідомий громадянин – платник податків).

Допомога в створенні власних підприємств дасть можливість багатодітним родинам не тільки отримати матеріальну стабільність, але і створити додаткові робочі місця.

Соціальний вплив полягає в популяризації СВІДОМОГО БАТЬКІВСТВА, що покращить психологічну та соціальну підтримку багатодітних родин підвищить рівень поваги до них та зменшить тиск на такі родини з боку суспільства.

План заходів з реалізації проекту:

- організація робочої групи проекту;
- створення ГО «Багатодітна родина – сильна країна»;
- оформлення правовстановчої документації;
- розробка «банку ідей» для організації власного сімейного бізнесу;
- пошук можливостей для покращення житлових умов;
- розробка та розповсюдження креативних інформаційних листівок популяризуючих свідоме батьківство;
- співпраця з Фондом Ріната Ахметова «Розвиток України»;
- організація групи психологічної підтримки;
- організація допомоги по господарству.

Висновки можна сформулювати словами Володимира Квінта, який визначає стратегію як систему пошуку, формулювання і розвитку доктрини, яка забезпечить довгостроковий успіх при послідовній і повній реалізації [3].

Література:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Схвалена розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

2. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 121 с.

3. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F>

ТЕРМІЧНА ОБРОБКА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІД ТИСКОМ

О.М. Фірсова

Україна, Мелітополь, Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, студентка

М.І. Стручаєв

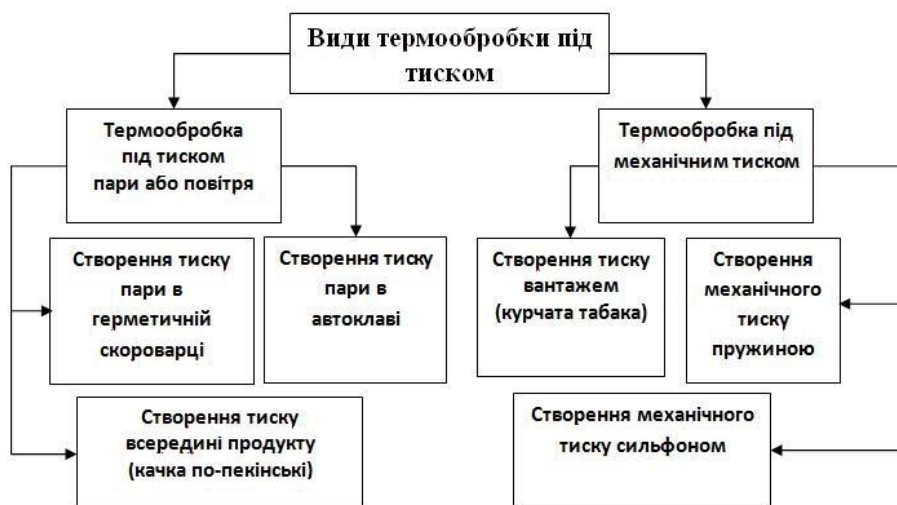
Україна, Мелітополь, Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, доцент кафедри
електротехнологій і теплових процесів

Ю.О. Постол

Україна, Мелітополь, Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, доцент кафедри
електротехнологій і теплових процесів

Анотація. Проаналізовано принципи роботи пристроїв для термічної обробки харчових продуктів під тиском, які відносяться до засобів для приготування харчових, в основному - м'ясних, продуктів їх термообробкою під гнітом і можуть використовуватися як в побутових умовах, так і на об'єктах громадського харчування, запропоновано шляхи їх удосконалення.

Основний матеріал дослідження. Існує кілька видів термічної обробки м'яса під тиском, які можна класифікувати наступним чином:

Найбільше поширення в харчовій та переробній промисловості знайшла термообробка під тиском створеним пружинами, так прес-форма [1], складається з циліндричного корпусу, знімного днища, підпружиненого рухомого майданчика і кришки з замком байонетної конструкції. Корпус має багаторядні виступи з можливістю перестановки днища на різні рівні в залежності від об'єму маси, яка завантажується. Кришка складається з рухомого майданчика з розмірами, відповідними внутрішньому діаметру корпусу, яка з'єднана з замком гнучкою стрічкою і пружиною, що підвищує зусилля при температурі термообробки харчових продуктів, а при охолодженні знижує його до меж, що полегшують установку і зняття кришки. Переміщення вздовж осі циліндра відбувається взаємодією зубчастих підвісок з виступами на бічній поверхні корпусу. При такому механізмі переміщення по мірі ущільнення і усадки продукту необхідне додаткове регулювання тиску пружин, що ускладнює використання такої прес-форми, до того ж наявність другого днища з замковим механізмом значно ускладнює конструкцію виробу і ускладнює його.

Відома також прес-форма для термічної обробки харчових продуктів, яка також складається з циліндричного корпусу з кришкою і днищем, що входять всередину корпусу з можливістю переміщення уздовж осі циліндра,

а також натяжних пружин з гачкоподібними захопленнями для створення тиску кришки на оброблюваний продукт. Можливо забезпечення тиску і з боку днища. Для цього циліндричний корпус забезпечений прорізами, куди введені захоплення пружин, які спираються своїми кінцями в кришку і в днище. Днище впирається у виступ всередині циліндра поблизу його нижнього торця.

Найбільш цікавою по конструкції є прес-форма для термічної обробки харчових продуктів, що складається з циліндричного корпусу з поздовжніми прорізами і внутрішнім виступом поблизу нижнього торця, кришки з її можливістю переміщення всередині циліндра уздовж його осі, і упирається у виступ знімного днища, а також натяжних пружин з гачкоподібними захопленнями на кінцях, верхні з яких в робочому стані введені в прорізи і зачеплені за відгин кромки кришки, кількість пружин і прорізів дорівнює трьом, прорізи розташовані тільки у верхній частині корпусу, а кришка виконана з трьома отворами у її кромки. У ці отвори вставлені кінці верхніх захватів натяжних пружин, нижні ж їх кінці зачеплені за нижній край циліндричного корпусу. Виступ для упору днища виконаний у вигляді кільцевої полки. Кришка в її центрі з зовнішньої сторони обладнана петлею, за яку зачеплений гак.

Заявлена також прес-форма для термічної обробки харчових продуктів, що містить циліндричний корпус, знімне днище і рухливий майданчик - кришку - з розмірами по внутрішньому діаметру корпусу, рухливий майданчик оснащений підпружиненим замком, наприклад, байонетною конструкції, крім того, кільцевий упор днища замінений низкою окремих виступів.

Існуючі прес-форми мають такі основні недоліки:

- наявність прорізів в корпусі послаблює його конструкцію і не виключає можливості часткового видавлювання маси, яка міститься в ньому назовні;

- при установці перших пружин необхідно натискання на протилежний бік рухомої кришки з одночасним утримуванням корпусу, що створює певну незручність в роботі, особливо, при зменшеній закладці продукту;
- зовнішнє розташування пружин збільшує габаритні форми;
- в корпусі передбачений кільцевий упор і додаткова деталь під днищем у вигляді пружини, що ускладнює і сам виріб, і користування ним.

Проаналізувавши принципи роботи існуючих пристроїв для термічної обробки харчових продуктів і виявивши основні їх недоліки пропонуємо шляхи їх вирішення: відмовитись від прорізів в корпусі, удосконалити процес закривання кришки пристрою, відмовитись від зовнішнього розташування пружин та кільцевого упора в корпусі. Цікаві можливості відкриває часткове заморожування перед термообробкою [2].

Висновки. Запропоновані пункти підвищать надійність фіксації рухомої кришки і днища в циліндричному корпусі, в якому відбувається обробка продукту, підвищать зручність і безпеку використання пристрою.

Література:

1. Дідур В.А. Теплотехніка, теплопостачання і використання теплоти в с.- г. / В.А. Дідур, М.І. Стручаєв. - К.: Аграрна освіта, 2008. - 233 с.
2. Ялпачик В. Ф. Експериментальне визначення коефіцієнта теплопровідності/ В. Ф. Ялпачик, М. І. Стручаєв, В. Г. Тарасенко // Праці ТДАТУ: наукове фахове видання / ТДАТУ. - Мелітополь, 2017. - Вип. 17, т. 1: Технічні науки. - С. 113-118.

NEEDS AND CHALLENGES OF MALDIVIAN ADVISORY OFFICERS IN BUILDING RESILIENCE OF SMALLHOLDER FARMERS

N. Abdulla

Nadhiya Abdulla, post-graduate student in “Management”,

Iryna Volovyk, Ph.D, scientific supervisor

Ukraine, Dnipro State Agrarian and Economic University, DSAEU

Abstract. Development of Maldivian rural farming communities by bringing them new technologies, farm management skills, entrepreneurial skills will play a key role in adding value to the economic growth as well as improving the livelihood of Maldivian farming communities. Advisory officers play a key role in this but they face numerous challenges such as a shortage of professional development knowledge and skills. In this study, it interviewed 20 advisory officers to determine their capacities, challenges, and training needs. Results showed they lack basic communication skills, knowledge of innovative technologies, and management skills, which is very common to all the developing countries.

Introduction. The small and medium-sized agricultural enterprises (SMEs) play an important role in food and nutrition security, especially for those who are residing in the rural areas of Maldives, creating job opportunities, economic growth, and contributing to a stable social environment. Since 2018 the Agricultural Ministry of Maldives has conducted education and training programs for farmers in 22 islands and trained a total of 1191 farmers [4]. World Bank, UNDP, and IFAD carry out different projects in training and developing farmers in implementing sustainable methods and technologies. This research study is carried out to understand the challenges Maldivian advisory officers’ faces and what alternative measures or approaches could be taken to make advisory services of programs more effective. The main objectives of the study were to determine the

demographic characteristics of the advisory officers, the capacity of the advisory officers and the capacity building needs of the advisory officers.

Methodology. The study was conducted online in 4 islands (L. Atoll, SH. Atoll, HDH. Hanimaadhoo, K.Male, and ADH Atoll) of the Maldives. These 5 islands are where the agricultural activities are extensively carried out. To increase the validity and reliability all the 20 advisory officers are selected for the research study. The data collection was done using an online questionnaire method using google form. The relatively small population size and the covid-19 situation are considered as the weakness of the study. The data collected were analyzed through SPSS (Statistical Package for Social Sciences) computer program and descriptive statistics such as percentages and frequency were generated to describe the data.

Results and Discussion

	Category	Frequency	%
Gender	Female	12	20.0
	Male	16	80.0
Level of education	Completed grade 10	8	40.0
	Diploma	15	40.0
	Degree	18	20.0
Number of Training	More than 5 training	11	55.0
	3 to 4 trainings	13	15.0
	2 to 3 trainings	18	30.0
	None	0	0

Table 1: Distribution of advisory workers based on their characteristics

Table 1 shows that 80% of the advisory officers are males and only 20% of them contribute to the opposite gender. More than 50% of the advisory officers receive frequent in-service and professional development training which however does not meet the training needs of the advisory officers. These trainings are mostly centered (73.3%) on agricultural subject/topic, and merely (>50%) focus on agricultural entrepreneurship development and sustainable farming methods and farm management skills knowledge which is reflected in table 2.

Table 2: Contents covered in advisory officer training and training needs

Conducted Training		N	%
Content covered	Agricultural subjects/topics	12	73.3
	Communication skills	8	46.7
	Leadership/supervision issues	4	25.0
	Administrative and management issues	3	20.0
Training Requirement		N	%
Aspects of training needs	Innovative agricultural technologies and farming methods	4	20.0
	Agricultural entrepreneurship development knowledge and skills	11	55.0
	Sustainable farming methods and farm management knowledge	5	25.0

Roles played by the advisory officers		
Aspects of advisory service	N	%
Increasing agricultural production	14	93.3
Improving rural livelihoods	6	40.0
Facilitating linkage b/n research centers and farmers	8	53.3
Rural development/poverty reduction	3	20.0
Promoting gender equity or women participation	6	40
Helps farmers gain access to credit/farm inputs /markets	6	40
Facilitating coordination across other sectors	3	20
Collaborating and strengthening NGO network	5	33.3

Table 3: Roles played by the advisory officers

As shown in table 3, more than 90% of them believe their role is only to increase agricultural production and less than 50% believe they have any role in eliminating poverty. Looking at the advisory methods and developments it shows that advisory officers strongly believe (<50%) that the demand-driven method is more successful in the country. Only 20% of the advisory officers believe that they have a role in facilitating collaboration and coordination between the stakeholders. Reflecting on the advisory system implemented in the country only 45% of the advisory officers received the communication training and they strongly believed (75%) that they need public speaking, supervision, and leadership skills to carry out their function as advisory officers

Table 3: Perception of Advisory Agents towards Advisory Approaches/Methods and their developments.

Aspects of advisory service	Level of Agreement %						
	Agree	Strong Agree	Disagree	Strongly Disagree	Neutral	Mean	Standard Deviation
Advisory workers have no say on what system is introduced in the country.	60	6.7	26.7	0	6.7	20.02	24.4
NGO advisory service is more effective than public sector advisory service.	6.7	26.7	33.3	6.7	0	14.68	14.4
The pluralistic advisory system (public, private, and NGO system) is successful in my country.	33.3	6.7	20	6.7	33.3	14.6	13.3
The demand-driven advisory system (based on farmers needs and wants) is successful in my country	46.7	6.7	13.3	0	33.3	20.0	19.4
The privatization of the advisory system is mainly the result of a lack of confidence in the public advisory system	60.0	0	26.7	1.6	6.7	19.0	25.2

Table 4: Communication skill training received and needs of the advisory officers

Categories	N	%
Received Training	9	45
Did not receive	10	50
Not adequate	1	5
Communication Training Need		
Skills required	N	%
Public relations skills	12	75
Supervision skills	12	75
Coordination and linkage skills.	10	62.5
Leadership skills	10	62.5
Assessing advisory service impact	8	50
Critical analysis	12	75

Discussion and Conclusion. Looking at the study results show that more than 70% of advisory officers act only as technical advisors. This has to be changed to equip the advisory officers with the 21st-century advisory service skills and knowledge for them to perform their job in the rapidly changing rural and agricultural context. They need to become more specialized in teaching and act as facilitators who can enable and assist the farming communities to develop and group themselves into producer groups and practice sustainable farming methods, and management skills to produce a high-value crop [1, 3]. The lower level of education qualification which is reflected in the table 1 could be a challenge and

thus the advisory officers need to advance their qualification at least to a degree level in different ecological zones of the country.

The majority of the farmers in the Maldives are small-scale farm holders. According to studies for small scale holder farmers to become more entrepreneurial the advisory officer's assistance and institutional support are required. From table 3 it can be predicted that there is a high level of fragmentation in coordination and collaboration between agricultural stakeholders such as research centers, cooperatives, government, private sector, and NGOs. This should be addressed at a national level and advisory officers must work alongside by side with local NGOs to outreach the local farmers especially women farmers to share information for the improvement of family nutrition and wellbeing rural community [7]. The advisory system of the country operates as a one way (top-down) where the advisory approaches and methods are dictated by the top management without any involvement of advisory officers (Table 3). This need to be changed to increase the involvement of the advisory officers, by strengthening the linkage between different stakeholders, and allowing advisory officers opinion and requirements to be heard in addressing issues faced by the farmers [5,6]. Table 4 shows 50% of the advisory officers have not received any form of communication skill training which is considered as one of the most important, required competencies of agricultural advisors to perform their duties [5]. The results shows that 75% of all the advisory officers needs public speaking skill training and supervision skills without which they can't enable to perform their job successfully.

As a whole, this study sheds light briefly on the general training requirements of the advisory officers which include agricultural management entrepreneurship development skill and communication skills. It also shows that the whole system needs to be re-organized and strengthened by increasing advisory officer's involvement for the successful implementation of advisory methods.

References

1. Bahn, H.M, & McAleer, P. (2007). U.S. Agricultural Extension Services: Adapting Farmer Education to Contemporary Market Requirements, India-U.S. Agricultural Knowledge Initiative, New Delhi
2. Creswell, J.W. (2009). Research designs” Quantitative, Qualitative and Mixed Approach (4th ed.). Thousand Oaks California: SAGE publication Inc.
3. Khan, D. Entrepreneurship in farming, FAO: UN, Rome 2012.
4. Ministry of Fisheries, Marine Resources and Agriculture. Minister Zaha Waheed’s Statement on National Farmers’ Day 2020 available at: 2020 <https://www.gov.mv/en/news-and-communications> (accessed 21st October 2020)
5. Rivers, W.M, Agricultural and Rural Extension Worldwide: Options for Institutional Reform in the Developing Countries. FAO; UN, Rome 2001.
6. Swanson, E.B, Global Review of Good Agricultural Extension and Advisory Service Practices. FAO; UN, Rome 2008.
7. Zivkovic, D., Jelic, S, & Ralc, Z. (2009). The Role Of Knowledge, Innovation And Human Capital In Multifunctional Agriculture And Territorial Rural Development. Presentation at the 113rd EAAE Seminar, Belgrade, Republic of Serbia.

УЧАСНИКИ II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ МОДЕРНУ – ФУНДАМЕНТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ, НАУКИ ТА БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ» ВІД 25 ЛИСТОПАДА 2020 РОКУ

Ми, УЧАСНИКИ II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ МОДЕРНУ – ФУНДАМЕНТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ, НАУКИ ТА БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ», усвідомлюючи відповідальність перед сучасною освітою, наукою та бізнесом та виходячи з актуальних питань щодо дослідження тематичних напрямів конференції:

ПОГОДИЛИСЬ ПРО НАСТУПНЕ:

1. Популяризувати дослідження економіко-правових та державно-управлінських аспектів створення StartUpів і розвитку молодіжного бізнесу в Україні.
2. Стимулювати апробацію наукових здобутків у питаннях науково-методологічних та практичних засад реформування освіти та підвищення якості надання освітніх послуг.
3. Вивчати та удосконалювати науковий простір досліджень у галузі природничо-математичних наук.
4. Проводити роботу у напрямі розвитку міжнародного та вітчизняного досвіду наукової діяльності в аграрній сфері.
5. Досліджувати концептуальні підходи до формування професійних компетентностей сучасного молодого вченого.

УЧАСНИКИ II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ МОДЕРНУ – ФУНДАМЕНТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ, НАУКИ ТА БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ» прийняли зазначену резолюцію.

м. Дніпро, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», 25 листопада 2020 р.